

ศึกษาประวัติชีวิตและผลงานวรรณกรรมของ เฝียน เพชรคงทอง

ปริญญานิพนธ์  
ของ  
สมเชื้อ เวชสุวรรณ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา  
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย  
ตุลาคม 2542

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยทักษิณ

ปริญญาโทฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน



คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้  
แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต  
วิชาเอกภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์อุดม หนูทอง)

.....กรรมการ

(อาจารย์บัวงาม ห่อแก้ว)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์อุดม หนูทอง)

.....กรรมการ

(อาจารย์บัวงาม ห่อแก้ว)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ปรีชา ทิชนพงศ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา  
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(อาจารย์ ดร.อาคม วัคไชสง)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

## ประกาศคุณูปการ

ปริญญาบัตรฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก  
รองศาสตราจารย์อุดม หนูทอง อาจารย์บัวงาม ห่อแก้ว และรองศาสตราจารย์ปรีชา  
ทีชินพงศ์ กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม ซึ่งได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งมาให้คำปรึกษา  
ชี้แนะแนวทาง ตลอดจนตรวจแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่อง ด้วยความเมตตาและเอาใจใส่  
ด้วยดีเสมอมา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ อาจารย์นิเวศน์ เพชรคงทอง อาจารย์มนตรี คงแก้ว  
ตลอดจนผู้ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ด้วยความมี  
น้ำใจอันดี จนทำให้ปริญญาบัตรสำเร็จสมบูรณ์ลงได้

ขอกราบขอบพระคุณคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย คณาจารย์ภาควิชาภาษาไทยทุกท่าน  
ตลอดจนคณาจารย์ผู้ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัยตั้งแต่เยาว์วัยจนถึงปัจจุบัน

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากปริญญาบัตรฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญู  
แต่คุณพ่อ คุณแม่ เฝียน เพชรคงทอง ตลอดจนครูอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน  
ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามได้หมดในที่นี้

สมเชื้อ เวชสุวรรณ



# สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ .....	1
ภูมิหลัง .....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า .....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า .....	4
ข้อตกลงเบื้องต้น .....	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า .....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ .....	7
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า .....	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า .....	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ห้วงวรรณกรรมในด้านสุนทรียศาสตร์ .....	8
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ห้วงวรรณกรรมในด้านสุนทรียศาสตร์ .....	13
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่น .....	13
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่น .....	18
2 ประวัติชีวิตและการสร้างงานวรรณกรรมของเฟียน เพชรคงทอง .....	23
ประวัติชีวิตของเฟียน เพชรคงทอง .....	23
ชาติภูมิ .....	23
บทบาทด้านสังคม .....	33
วาระสุดท้ายแห่งชีวิต .....	41
การสร้างงานวรรณกรรม .....	42

3	ฉันทลักษณ์และศิลปะการใช้ภาษาในวรรณกรรมของเหียน เพชรคงทอง .....	46
	รูปแบบฉันทลักษณ์ในการประพันธ์ .....	46
	ศิลปะการใช้ภาษา .....	52
	การใช้ภาษาแบบปฤภาณกวี .....	52
	คุณค่าด้านสุนทรียภาพ .....	70
	สุนทรียภาพในคำ .....	71
	เสียงของคำ .....	71
	การเล่นเสียงสัมผัสอักษร .....	71
	การเล่นสัมผัสสระ .....	78
	การเล่นคำ .....	82
	จังหวะและลีลาของคำ .....	94
	สุนทรียภาพในความ .....	102
	การใช้ภาพพจน์ .....	103
	การใช้สัญลักษณ์ .....	115
4	ภาพสะท้อนและแนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรมของเพลงบอกล	
	เหียน เพชรคงทอง .....	126
	ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติ .....	127
	ความงามของธรรมชาติ .....	127
	ความโหดร้ายของธรรมชาติ .....	130
	ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับชีวิต .....	140
	การศึกษา .....	141
	การปฏิบัติตนของสงฆ์ .....	145
	การปฏิบัติตนของบุคคลทั่วไป .....	148

บทที่	หน้า
ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับสังคม .....	164
การทำมาหากิน .....	164
ความเชื่อ .....	170
ค่านิยม .....	174
ประเพณี .....	181
การแสดงพื้นบ้าน .....	188
5 บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ .....	193
บทย่อ .....	193
สรุปผล .....	195
อภิปรายผล .....	200
ข้อเสนอแนะ .....	201
บรรณานุกรม .....	202
บทคัดย่อ .....	207
ประวัติย่อของผู้วิจัย .....	212

# บทที่ 1

## บทนำ

### ภูมิหลัง

การศึกษาผลงานทางด้านวรรณกรรมของบุคคลในท้องถิ่นชนบทย่อมทำให้ผู้ศึกษาและบุคคลในท้องถิ่นนั้น ๆ เกิดความภาคภูมิใจ และมีความประทับใจในภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่แสดงให้เห็นถึงอัจฉริยภาพของกวี ผลงานดังกล่าวจะออกมาในรูปแบบลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถเฉพาะบุคคลและวัตถุประสงค์ในการแต่ง ประกอบกับลักษณะนิสัยของคนไทยซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน จึงทำให้เกิดการสร้างงานวรรณกรรมประเภทร้อยกรองขึ้นมาจำนวนมาก และผลงานดังกล่าวก็เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป

กวีชาวบ้านที่น่าสนใจท่านหนึ่งคือ เฝียน เพชรคงทอง หรือที่บุคคลทั่วไปเรียกว่า “เพลงบอกเฝียน เหริยญทอง” ซึ่ง นิเวศน์ เพชรคงทอง<sup>1</sup> ได้กล่าวถึงเฝียน เพชรคงทอง สรุปได้ดังนี้ เฝียน เพชรคงทอง เป็นนักเพลงบอกที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งของภาคใต้ และที่มาของสมญานาม “เพลงบอกเฝียน เหริยญทอง” ได้มาจากการประชันเพลงบอกที่สนามหน้าเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ประมาณ พ.ศ. 2515 ได้รับรางวัลที่ 1 เป็นเหริยญรูปดาวฝั่งทองคำบริสุทธิ์ เฝียน เพชรคงทอง เกิดที่ตำบลเขาพังไกร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นศิลปินพื้นบ้านที่มีความรู้ความสามารถ มีปฏิภาณไหวพริบและเป็นผู้ที่มีความจำเป็นเลิศ ได้รับการศึกษาขั้นต้นแบบโบราณ โดยเรียนหนังสือกับพระที่วัดทะเลปึงและวัดบูรณาวาส ด้วยความที่ท่านมีนิสัยรักการเรียน ชอบการอ่าน ชอบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอยู่เสมอ จึงเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน และชอบ

---

<sup>1</sup>นิเวศน์ เพชรคงทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมเชื้อ เวชสุวรรณ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนแหลมราษฎร์บำรุง อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2540.



ว่าเพลงบอกลูก เมื่อท่านได้ใกล้ชิดกับเพลงบอกลูก (ปาน ชีซ้าง)\* ทำให้ท่านรู้สึกนิยมและชื่นชมในความสามารถของเพลงบอกลูกมาก และรักเพลงบอกลูกเป็นชีวิตจิตใจ ดังนั้นเมื่ออายุได้ 17 ปี จึงได้มอบตัวเป็นศิษย์ของเพลงบอกลูก ซึ่งบุคคลทั่วไปของจังหวัดนครศรีธรรมราชถือว่าเป็นปรมาจารย์ของเพลงบอกลูกอันลือชื่อ ผิยน เพชรคงทอง ได้ฝึกฝนเพลงบอกลูกจนสามารถว่าเพลงบอกลูกและโต้เพลงบอกลูกคลอนสดได้ ท่านได้ติดตามเพลงบอกลูกไปว่าเพลงบอกลูกและเล่นหนังตะลุงตามที่ตั้งต่าง ๆ โดยเล่นเป็นลูกคู่ ต่อมาได้มีโอกาสโต้เพลงบอกลูกคลอนสดกับเพลงบอกลูกที่มีชื่อเสียงเกือบทุกคณะ เช่น เพลงบอกลูก แยม ธรรมเสน\*\* เพลงบอกลูกสร้อย เสียงเสนาะ\*\*\* เป็นต้น นอกจากนี้ ผิยน เพชรคงทองได้เห็นว่าเพลงบอกลูกในภาคใต้แล้ว ประทีป เพชรคงทอง<sup>1</sup> ได้กล่าวว่า ผิยน เพชรคงทองยังได้รับเชิญจากหน่วยงานต่าง ๆ ให้ไปว่าเพลงบอกลูกที่กรุงเทพมหานครหลายครั้ง เช่น ที่วัดพิชัยญาติการาม และสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 เป็นต้น

เพลงบอกลูก ผิยน เพชรคงทอง มีลูกศิษย์หลายคนที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป เช่น

1. เพลงบอกลูกเถียน ค้างรอด อังธระ โนด จังหวัดสงขลา
2. เพลงบอกลูกเถียน สีดำ อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพลงบอกลูกรัตน์ หนูยิ้มชัย อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช

---

\*ปาน ชีซ้าง คือเพลงบอกลูกที่มีชื่อเสียงโด่งดังในภาคใต้ มีปฏิภาณไหวพริบจนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป มีนัยน์ตาบอดสนิททั้งสองข้าง เกิดที่ตำบลเขาพังไกร อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช

\*\*แยม ธรรมเสน เป็นเพลงบอกลูกที่มีฝีปากดีคนหนึ่งของภาคใต้ เป็นลูกศิษย์ของเพลงบอกลูก ปานบอด เกิดที่ตำบลเขาพังไกร อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช

\*\*\*สร้อย คำแจ่ม เป็นชื่อของเพลงบอกลูกสร้อย เสียงเสนาะ ศิลปินแห่งชาติผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรมสาขากีฬาและนันทนาการ ประจำปี 2535 เกิดที่ตำบลเชียรเขา อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช

<sup>1</sup>ประทีป เพชรคงทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมเชื้อ เวชสุวรรณ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 123 หมู่ที่ 3 ตำบลบางขัน อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2540.

4. เพลงบอกหีบ หนูแบ (เพลงบอกหญิง) อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

5. เพลงบอกแฝง ชูแก้ว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

เขียน เพชรคงทอง นอกจากเป็นนักเพลงบอกแล้ว ยังเป็นนักกลอนอีกด้วย ใช้นามแฝงว่า “นายกตัญญู” ซึ่งนางนงเยาว์ ไหมแย้ม<sup>1</sup> ได้ให้สัมภาษณ์ว่า เขียนเพชรคงทอง เขียนกลอนชีวประวัติของเพลงบอกปานบอด (ปาน ชีซ้าง) กลอนเพลงบอกเมื่อครั้งประชันกับเพลงบอกรอดหลอ และมหาวาตภัยคำกลอนซึ่งเป็นหนังสือที่ตีพิมพ์ออกเผยแพร่ เมื่อปี พ.ศ. 2505 เนื้อความได้บรรยายถึงการเกิดมหาวาตภัยที่แหลม

ตะลุมพุก และผลที่ได้รับจากภัยธรรมชาติในครั้งนั้น นอกจากผลงานดังกล่าวแล้ว เขียนเพชรคงทอง ยังได้ฝากผลงานด้านบทกลอนไว้อีกจำนวนมาก เช่น กลอนมโนราห์ กลอนหนังตะลุง ตลอดจนกลอนเบ็ดเตล็ดทั่วไป ซึ่งผลงานดังกล่าวยังไม่ได้ตีพิมพ์ออกเผยแพร่

ผลงานวรรณกรรมของเขียน เพชรคงทอง เป็นที่ชื่นชอบของชาวบ้านเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากท่านได้เสนอเนื้อหาเรื่องราวต่าง ๆ โดยใช้ภาษาถิ่นได้เป็นอย่างดี จึงทำให้เป็นที่เข้าใจกันดีในหมู่ชาวบ้านด้วยกัน ศิลปะการใช้ภาษาที่ปรากฏในผลงานแสดงทำให้เห็นถึงความรอบรู้ทางด้านวรรณศิลป์ การใช้สำนวนโวหารเปรียบเทียบกับคมคาย ช่วยชี้แนะให้เกิดภาพพจน์ขึ้นในใจ นอกจากนี้ยังได้สอดแทรกความรู้ สาระประโยชน์ การให้ข้อคิดเตือนใจแฝงไว้ด้วยการอบรมสั่งสอน การเสนอแนวทางในการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม อันเป็นสิ่งที่ควิพึงรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม

วงการเพลงบอกได้สูญเสียเขียน เพชรคงทอง ไปตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 แต่ผลงานทางด้านเพลงบอกและบทกลอนต่าง ๆ ยังคงความเป็นอมตะให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษา และเกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของกวีท่านนี้

หลักสูตรการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมี

---

<sup>1</sup>นางเยาว์ ไหมแย้ม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมเชื้อ เวชสุวรรณ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 81 หมู่ที่ 5 ตำบลเขาพังไกร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2539.

ส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร สาทธ คิษฐ์สุวรรณ อาจารย์หมวดวิชาภาษาไทย  
โรงเรียนหัวไทรบำรุงราษฎร์ อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้จัดพิมพ์เอกสาร  
ประกอบการเรียนวิชา ท.035 “การศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่น” ให้นักเรียนในระดับมัธยม  
ศึกษาตอนปลายได้ศึกษา ท่านได้กล่าวถึงประวัติย่อและตัวอย่างผลงานของเขียน  
เพชรคงทอง ไว้ในบทเรียนดังกล่าวด้วย และถือว่า เขียน เพชรคงทอง เป็นผู้สร้าง  
วรรณกรรมท้องถิ่นที่บุคคลทั่วไปควรรู้จัก

จากความน่าสนใจในผลงานของเขียน เพชรคงทอง ทำให้ผู้วิจัยต้องการที่จะ  
รวบรวมผลงานเพื่อศึกษาในเชิงชีวประวัติและผลงานวรรณกรรม เพื่อเป็นการส่งเสริมและ  
เผยแพร่ผลงานดังกล่าวให้เป็นที่รู้จัก รวมทั้งเป็นการอนุรักษ์มรดกอันล้ำค่าทางวรรณกรรม  
อีกด้วย

### ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาประวัติชีวิตและการสร้างงานวรรณกรรมของเขียน เพชรคงทอง
2. เพื่อศึกษาผลงานวรรณกรรมของเขียน เพชรคงทอง ในด้านต่อไปนี้
  - 2.1 รูปแบบจันท์ลักษณะในการประพันธ์
  - 2.2 ศิลปะการใช้ภาษา
3. เพื่อศึกษาภาพสะท้อนและแนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรมของเขียน

เพชรคงทอง

### ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้เห็นคุณค่าวรรณกรรมท้องถิ่นของผู้ประพันธ์ และเป็นแรงกระตุ้นให้ ผู้  
สนใจวรรณกรรมท้องถิ่นได้ศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นของกวีท่านอื่นต่อไป
2. ทำให้เห็นถึงแง่มุมของศิลปะการประพันธ์แบบพื้นบ้าน
3. ทำให้ทราบถึงวิถีชีวิตของคนในสังคม เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่  
เกี่ยวข้องในการพัฒนาบ้านเมือง ทำให้เข้าใจสภาพสังคมเฉพาะถิ่น อันเป็นแนวทางใน  
การดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรม ตลอดจนความต้องการของประชา  
กรในท้องถิ่นนั้น

4. ผลของการศึกษาค้นคว้าเป็นการยกย่องกวีชาวบ้านที่มีผลงานดีเด่นทางด้านวรรณกรรม ทำให้ผลงานดังกล่าวได้รับการอนุรักษ์ เผยแพร่ และสร้างความภาคภูมิใจให้กับบุคคลในท้องถิ่น

5. ผลงานวิจัยบางส่วนสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนวิชา ท.035 “การศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่น” เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาต่อไป

### ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ในการนำข้อมูลวรรณกรรมของผีเียน เพชรคงทอง จากต้นฉบับที่เป็นลายมือเขียน และที่บันทึกแถบบันทึกเสียงไว้มาอ้างอิง ผู้วิจัยจะบอกชื่อบทกลอนและบอกต่อท้ายว่าเป็น “ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง” และ “ต้นฉบับลายมือเขียน”

2. ในการอธิบายความหมายของคำภาษาไทยถิ่นใต้จากบทกลอนที่ยกมาอ้างอิงได้อธิบายความหมายไว้ตอนล่างของบทกลอนนั้น ๆ ดังตัวอย่าง

ผมมีความรู้สึกบันทึกแท้ป<sup>1</sup> เพื่อจะเก็บ<sup>2</sup>สำนวนสงวนศิลป์  
 ผีเียนเกิดมาในโลกศิลป์ิน เทียวหากินมากกว่าห้าสิบปี  
 ประวัติเพลงบอกผีเียน : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง  
 (แท้ป = เทป คือเครื่องบันทึกเสียง, เก็บ = เก็บ คือรวบรวมไว้)

3. ในการศึกษาประวัติชีวิตของผีเียน เพชรคงทอง ผู้วิจัยจะศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตในด้านต่าง ๆ เท่าที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสารงานวรรณกรรมและจากการสัมภาษณ์ผู้บอกข้อมูล

4. ในด้านวรรณกรรมของผีเียน เพชรคงทอง นั้น ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะผลงานการประพันธ์เท่าที่เก็บรวบรวมได้จากต้นฉบับที่เป็นลายมือเขียน จากแถบบันทึกเสียง และเอกสารทั้งที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่กับยังไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ รวมทั้งจากการสัมภาษณ์ผู้บอกข้อมูล

## ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

### 1. ขอบเขตด้านข้อมูล

ผู้วิจัยจะศึกษาข้อมูลจากวรรณกรรมของเขียน เพชรคงทอง ดังต่อไปนี้

1. วรรณกรรมเพลงบอก จำนวน 30 ฉบับ
2. วรรณกรรมมโนราห์ จำนวน 5 ฉบับ
3. วรรณกรรมหนังตะลุง จำนวน 20 ฉบับ
4. วรรณกรรมเบ็ดเตล็ด จำนวน 16 ฉบับ

ข้อมูลดังกล่าวจะอยู่ในลักษณะของต้นฉบับที่เป็นลายมือเขียน จากฉบับบันทึกเสียง จากเอกสารที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว และยังไม่ได้ตีพิมพ์ออกเผยแพร่ รวมทั้งจากการสัมภาษณ์

### 2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยจะศึกษาประวัติชีวิตและผลงานวรรณกรรมของเขียน เพชรคงทอง ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

#### 2.1 ศึกษาประวัติชีวิตกับการสร้างงานวรรณกรรม

##### 2.1.1 ประวัติชีวิต

##### 2.1.2 การสร้างงานวรรณกรรม

#### 2.2 ศึกษาผลงานวรรณกรรมในด้านต่าง ๆ ได้แก่

##### 2.2.1 รูปแบบจันท์ลักษณะในการประพันธ์ จำแนกตามชนิดของกลอน

เช่น

###### 2.2.1.1 กลอนเพลงบอก

###### 2.2.1.2 กลอนตลาด

###### 2.2.1.3 กลอนสี่

###### 2.2.1.4 กลอนกลบท

##### 2.2.2 ศิลปะการใช้ภาษา

###### 2.2.2.1 การใช้ภาษาแบบปฤภาณกวี

###### 2.2.2.2 คุณค่าด้านสุนทรียภาพ

## 2.3 ภาพสะท้อนและแนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรมด้านต่าง ๆ ได้แก่

2.3.1 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติ

2.3.2 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับชีวิต

2.3.3 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับสังคม

## นิยามศัพท์เฉพาะ

วรรณกรรมเบ็ดเตล็ด หมายถึง ผลงานการประพันธ์ที่เขียน เพชรคงทอง แต่งให้คนสนิทในโอกาสต่าง ๆ และแต่งเพื่อจำหน่าย ซึ่งไม่ได้ระบุว่าเป็นวรรณกรรม เพลงบอก วรรณกรรมโนราห์ หรือวรรณกรรมหนังตะลุง

แนวคิด หมายถึง ทรรศนะของผู้แต่งที่มีต่อธรรมชาติ ชีวิต สังคม และสภาพต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในผลงานวรรณกรรม

## วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาประวัติชีวิตและผลงานวรรณกรรมของเขียน เพชรคงทอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

### 1. ขั้นสำรวจและรวบรวมข้อมูล

1.1 ติดต่อประสานงานกับบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมการในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 สำรวจและรวบรวมผลงานวรรณกรรมของเขียน เพชรคงทอง ทั้งผลงานเพลงบอก และบทประพันธ์จากหนังสือและเอกสารที่จัดพิมพ์ออกเผยแพร่ จากแถบบันทึกเสียง จากต้นฉบับเดิมที่เป็นลายมือเขียน และยังไม่ได้ดีพิมพ์เผยแพร่ และจากการสัมภาษณ์

1.3 ศึกษาประวัติชีวิตและผลงานวรรณกรรมของเขียน เพชรคงทอง จากหนังสือ เอกสาร และจากการสัมภาษณ์

1.4 ศึกษาหลักการและแนวทางในการวิเคราะห์วรรณกรรมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์

## 2. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

ศึกษาประวัติชีวิตและผลงานวรรณกรรมของเพ็ญ เพชรคงทอง ตามความมุ่งหมายและขอบเขตที่ได้กำหนดไว้

## 3. ชั้นสรุปผลและเสนอผลการวิเคราะห์

3.1 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

3.2 เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

## เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาประวัติชีวิตและผลงานวรรณกรรมของ เพ็ญ เพชรคงทอง ผู้วิจัยได้ใช้เอกสารและงานวิจัยดังนี้คือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์วรรณกรรมด้านสุนทรียศาสตร์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่น

### 1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์วรรณกรรมในด้านสุนทรียศาสตร์

กุหลาบ มัลลิกะมาส<sup>1</sup> ได้กล่าวถึงแง่มุมของบทร้อยกรองสรุปได้ว่า บทร้อยกรองที่ทยอยกันมาไพเราะย่อมประกอบด้วยคุณสมบัติซึ่งก่อให้เกิดความซาบซึ้ง สะเทือนใจ องค์ประกอบดังกล่าวได้แก่

1. คำที่เลือกสรรไว้

2. เสียงเสนาะซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญที่จะทำให้บทร้อยกรองงดงามในความรู้สึก

ของผู้อ่าน เสียงเสนาะประกอบด้วย

2.1 สัมผัส

2.2 ลีลาจังหวะ

2.3 การเลียนเสียงธรรมชาติ

2.4 การเล่นคำ

---

<sup>1</sup>กุหลาบ มัลลิกะมาส. วรรณกรรมไทย. 2519. หน้า 164 - 167.

3. ความหมายไพเราะกินใจ อาจเกิดขึ้นได้ด้วยกลวิธีต่าง ๆ เช่น

3.1 การใช้คำที่มีเสียงและความหมายที่ไพเราะเป็นพิเศษ

3.2 การใช้กวีโวหารซึ่งจะเน้นเอาความรู้สึกทางด้านอารมณ์มากกว่า

ข้อเท็จจริง

รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ ได้อธิบายถึงความไพเราะของภาษาร้อยกรองอันเกิดจากเสียงของถ้อยคำและแสดงความหมายของถ้อยคำ สรุปได้ดังนี้

1. เสียงของพยัญชนะและสระ ทำให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพตามตัวอักษร
2. เสียงสัมผัส ได้แก่ สัมผัสนอก สัมผัสใน
3. การเลียนเสียงธรรมชาติ
4. ลีลาจังหวะ ได้แก่ ความไพเราะของเสียงสูงต่ำ ลื่น ยาว หนัก เบา
5. การเล่นคำและการเล่นเสียง

ความไพเราะอันเกิดจากความหมายของภาษากวีมี 2 ระดับ คือ ระดับคำและระดับข้อความ กวีนิพนธ์ในความหมายของเนื้อความ แบบพรรณนาตรงไปตรงมาและพรรณนาโดยใช้กวีนิพนธ์ ซึ่งผู้อ่านจะต้องตีความจึงจะพบความหมายที่ลึกซึ้งซ่อนอยู่ด้วยการใช้โวหารประเภทต่าง ๆ เช่น อุปมาอุปไมย อุปลักษณ์ การใช้สัญลักษณ์ การใช้บุคลาธิษฐาน การเปรียบเทียบเกินจริง การทำความหรืออ้างถึง และความเปรียบเข้าคู่ที่ขัดแย้ง เป็นต้น

รองอำมาตย์เอกหลวงธรรมาภิรมณ์ ได้อธิบายเรื่องสัมผัสสระและสัมผัสอักษรในร้อยกรองไทย โดยเรียบเรียงไว้ดังนี้

กำหนดสระ	
สระเดี่ยวเรียง 2 คำ	เป็นเคียง
สระเดี่ยวเรียง 3 คำ	เป็นเทียบเคียง
สองสระเรียงกันสระละ 2 คำ	เป็นทบเคียง
สระอื่นคั่นกลาง 1 คำอยู่ปลายวรรค	เป็นเทียบแยก

รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. ความรู้ทั่วไปทางภาษาไทย ตอนที่ 3 วรรณคดีไทย. 2526.

หน้า 35 - 62.



ถ้าอยู่ต้นวรรคหรือกลางวรรค	เป็นแทรกเคียง
สระอื่นคั่นกลาง 2 คำ	เป็นแทรกเอก

#### กำหนดอักษร

อักษรเดี่ยวเรียงกัน 2 คำ	เป็นคู่
อักษรเดี่ยวเรียง 3 คำ	เป็นเทียบคู่
อักษรเดี่ยวเรียง 4 คำ	เป็นเทียบมรด
อักษรเดี่ยวเรียง 5 คำ	เป็นเทียบมรด
สองอักษรเรียงกันอักษรละ 2 คำ	เป็นทบคู่
อักษรอื่นคั่นกลาง 1 คำ	เป็นแทรกคู่
อักษรอื่นคั่นกลาง 2 คำ	เป็นแทรกมรด
อักษรที่สุดวรรคหน้าไปอยู่ที่หนึ่งวรรคหลัง	เป็นนิสสัย
อักษรที่สุดวรรคหน้าไปอยู่ที่สองวรรคหลัง	เป็นนิสสิต <sup>1</sup>

เจือ สตะเวทิน<sup>2</sup> กล่าวถึงการพิจารณาคูณค่าของร้อยกรองว่า กวีนิพนธ์จะดีเด่นประทับใจผู้อ่านมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับศิลปะหรือกลวิธีในการแต่ง ซึ่งเป็นสุนทรียทางภาษา ประกอบด้วย เสียง จังหวะ การเลือกคำ การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายเชิงศิลปะ การใช้กรรมและรสประกอบการวิจารณ์ ทักษณภาพและสัญลักษณ์

จิตรลดา สุวัตติกุล<sup>3</sup> ได้กล่าวถึงวรรณคดีวิจารณ์แนวสุนทรียศาสตร์ สรุปได้ว่าสุนทรียศาสตร์แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ สุนทรียภาพในคำ และสุนทรียภาพในความ

<sup>1</sup>รองอำมาตย์เอกหลวงธรรมาภิรมณ์. ประชุมลำนํ้า: ประมวลตำรากลอน กานท์ โคลง ฉันท์. 2514. หน้า 52 - 53.

<sup>2</sup>เจือ สตะเวทิน. วรรณคดีวิจารณ์. 2518. หน้า 106 - 109.

<sup>3</sup>จิตรลดา สุวัตติกุล. “วรรณคดีวิจารณ์แนวสุนทรียศาสตร์ หน่วยที่ 4,” ใน ภาษาไทย 7 (วรรณคดีวิจารณ์สำหรับครู). 2532. หน้า 213 - 237.

1. สุนทรียภาพในคำ ได้แก่ ความงามที่เกิดจากการใช้คำ ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึก เกิดอารมณ์สะเทือนใจ เกิดภาพพจน์ไปตามจินตนาการของผู้เขียน มี 3 ลักษณะคือ

1.1 เสียงของคำ ได้แก่ การเล่นเสียงสัมผัสอักษร สัมผัสสระ การเล่นเสียงวรรณยุกต์ การกลายเสียงคำ

1.2 การเล่นคำ เป็นการใช้คำเดียว คำคู่ หรือคำซ้ำ คำซ้อน

1.3 จังหวะและลีลาของคำ เป็นการเลือกสรรถ้อยคำและสำนวนโวหารให้เหมาะสมกับชนิดของคำประพันธ์ จะทำให้ผู้อ่านเข้าถึงเหตุการณ์และยังเพิ่มความไพเราะอีกด้วย

2. สุนทรียภาพในความ ได้แก่ ความงามที่เกิดจากศิลปะในการนำถ้อยคำ สำนวน โวหาร เพื่อสื่อความหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะเกิดในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ภาพพจน์ เป็นการเลือกใช้คำโดยการเปรียบเทียบในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่

2.1.1 อุปมา (Simile) คือภาพพจน์เปรียบเทียบความเหมือนกันของสองสิ่งโดยมีคำเชื่อมโยง

2.1.2 อุปลักษณ์ (Metaphor) ได้แก่ภาพพจน์เปรียบเทียบโดยนัย

2.1.3 อนุนามนัย (Synecdoche) เป็นการสร้างภาพพจน์โดยการเลือกใช้คุณสมบัติเด่นส่วนหนึ่งเพื่อแทนความหมายทั้งหมด

2.1.4 อธินามนัย (Metonymy) คือการใช้ชื่อเรียกกรวม ๆ แทนบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

2.1.5 บุคลาธิษฐาน (Personification) การสมมุติสิ่งที่เป็นนามธรรม ให้เป็นรูปธรรมหรือสร้างวิญญูณาให้แก่สิ่งไม่มีชีวิต

2.1.6 อติพจน์ (Hyperbole) ภาพพจน์เปรียบเทียบให้เกินความจริง

2.1.7 ลัทพจน์ (Onomatopoeia) การเปรียบเทียบโดยการเลียนเสียงธรรมชาติ

2.1.8 อรรถวิภาษ (Paradox) การเปรียบเทียบที่เกิดจากการใช้คำที่มีความหมายตรงข้าม

2.2 รสวรรณคดี ได้แก่อารมณ์หรือภาวะต่าง ๆ ที่ปรากฏในวรรณคดี แบ่งเป็น 2 แบบ คือ รสในวรรณคดีไทยและรสในวรรณคดีสันสกฤต

2.3 โวหาร เป็นการใช้อ้อยคำ ชั้นเชิง หรือกระบวนการแต่งหนังสือ หรือพูดอ้อยคำเกินเหตุผล โวหารที่ใช้ในการเขียนมี 5 โวหาร คือ

2.3.1 บรรยายโวหาร ได้แก่กระบวนการความที่ใช้ในการเล่าเรื่อง

2.3.2 พรรณนาโวหาร ได้แก่กระบวนการความหรือชั้นเชิงในทำนองรำพึงรำพัน

2.3.3 เทศนาโวหาร ได้แก่กระบวนการความที่ชี้แจงอบรมสั่งสอน

2.3.4 สาธกโวหาร ได้แก่กระบวนการความที่มุ่งให้ชัดเจนโดยยกตัวอย่างหรือเรื่องราวประกอบ

2.3.5 อุปมาโวหาร ได้แก่ข้อความที่ยกตัวอย่างประกอบเพื่อให้ชัดเจนขึ้น

2.4 สัญลักษณ์ ได้แก่การนำสิ่งหนึ่งไปแทนอีกสิ่งหนึ่งเพื่อให้เกิดภาพ เกิดความเข้าใจได้ชัดเจน

ดวงมน จิตรจำนงค์<sup>1</sup> ได้ศึกษาสุนทรียภาพในภาษาไทย กล่าวถึงความเปรียบเทียบเป็นลักษณะของการใช้อ้อยคำของผู้ประพันธ์ที่จะใช้อ้อยคำ เพื่อสร้างพลังให้แก่ผู้สื่อสาร ซึ่งลักษณะของการสร้างจะผิดแผกไปจากโครงสร้าง ความหมาย ตลอดจนการเรียงลำดับของภาษาโดยปกติ และกล่าวว่าจุดประสงค์ของการใช้ความเปรียบเทียบคือ การให้พลังของความสดใหม่แก่การแสดงออก เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อการสร้างจินตภาพ (image) ซึ่งลักษณะของการใช้ความเปรียบเทียบที่ปรากฏในภาษาไทยมีหลายประเภท เช่น บุคลาธิษฐาน ความเปรียบเทียบประชด ความเปรียบเทียบแสดงแนวเทียบ ความเปรียบเทียบเชิงแนวเทียบ และความเปรียบเทียบเกินจริง

<sup>1</sup>ดวงมน จิตรจำนงค์. สุนทรียภาพในภาษาไทย. 2536. หน้า 113 - 129.

## 2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์วรรณกรรมในด้านสุนทรียศาสตร์

มาลินี ไชยชำนาญ<sup>1</sup> ได้ศึกษาวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของชลธี ธารทอง สรุปได้ว่า ศิลปการประพันธ์ในบทเพลง นิยมใช้กลอนแปด มีศิลปะในการเล่นสัมผัสสระ สัมผัสอักษร การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ การซ้ำคำ การสร้างภาพพจน์ และมักจะใช้สัญลักษณ์ตามธรรมเนียม สัญลักษณ์เฉพาะบุคคลซึ่งง่ายต่อการเข้าใจ

วาสนี จันทร์คง<sup>2</sup> ได้วิเคราะห์วรรณกรรมร้อยกรองของตริก พุกกะศรี สรุปได้ว่า ผลงานของท่านใช้ภาษามีท่วงทำนองเฉพาะตัว ศิลปะทางภาษาที่ใช้คือ การใช้เสียงเสนาะ สัมผัสนอก สัมผัสใน การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ การใช้โวหารอุปมาอุปมัย การใช้สัญลักษณ์ให้เกิดภาพพจน์ บทร้อยกรองของท่านสะท้อน ภาพธรรมชาติ ชีวิตและสังคมได้อย่างเห็นภาพพจน์ นอกจากนี้คุณค่าด้านเนื้อหาช่วยเพิ่มพูนสติปัญญาและเสริมประสบการณ์ให้กับผู้อ่าน

เอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจะนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาประวัติชีวิตกับการสร้างงานวรรณกรรม และวิเคราะห์ผลงานวรรณกรรมของเพลงบอกเหียน เพชรคงทอง ในด้านศิลปะการใช้ภาษา

## 3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่น

สาทร ดิษฐสุวรรณ<sup>3</sup> ได้สรุปที่เกิดของวรรณกรรมท้องถิ่น ทั้งส่วนที่เป็นวรรณกรรมมุขปาฐะและอมุขปาฐะว่า เกิดจากศาสนา เกิดจากประเพณี เกิดจากอารมณ์ และเกิดจากการละเล่น ในการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นจะช่วยให้ทราบถึงสภาพความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ อาชีพ ประเพณีและวัฒนธรรม วรรณกรรมท้องถิ่นจึงเป็น

---

<sup>1</sup>มาลินี ไชยชำนาญ. วิเคราะห์วรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของชลธี ธารทอง. 2535. 453 หน้า.

<sup>2</sup>วาสนี จันทร์คง. วิเคราะห์วรรณกรรมร้อยกรองของตริก พุกกะศรี. 2531. 269 หน้า.

<sup>3</sup>สาทร ดิษฐสุวรรณ. เอกสารประกอบการเรียน ท035 วรรณกรรมท้องถิ่น ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. 2534. หน้า บทนำ.

เรื่องที่น่าสนใจและควรอนุรักษ์ไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาและภูมิใจในบรรพบุรุษของตน ตลอดจนเป็นแนวทางในการศึกษาความเป็นมาในอดีตในแง่มุมต่าง ๆ อีกด้วย

ธวัช ปุณฺณโกทก<sup>1</sup> ได้กล่าวถึงลักษณะของวรรณกรรมท้องถิ่น ดังนี้

1. เป็นวรรณกรรมที่ชาวท้องถิ่นสร้างสรรค์ขึ้นมาใช้กันในหมู่ประชามันนั้น ๆ
2. ชาวท้องถิ่นเป็นผู้อนุรักษ์
3. มีวัดเป็นศูนย์กลางของวรรณกรรมท้องถิ่น
4. วรรณกรรมท้องถิ่นถึงแม้จะเป็นนิทาน นิยาย ก็เป็นนิทานคติธรรม
5. ฉันทลักษณ์ในวรรณกรรมท้องถิ่น เป็นฉันทลักษณ์ที่นิยมกันในท้องถิ่น

นั้น ๆ

6. ภาษา ใช้ภาษาของท้องถิ่นนั้น ๆ

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงประโยชน์ในการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่น สรุปได้

3 ประการ คือ มีประโยชน์ทางวิชาการ และประโยชน์ทางด้านนโยบายการเมืองการปกครอง ตลอดจนประโยชน์ทางด้านปัจเจกบุคคล

เอนก นาวิกมูล<sup>2</sup> กล่าวถึงเพลงบอกว่าเป็นเพลงพื้นบ้านที่มีเล่นและรู้จักกันอย่างกว้างขวางที่สุดในภาคใต้ โดยเฉพาะจังหวัดภาคใต้ตอนบนและตอนกลาง ได้แก่ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง และสงขลา ใช้ร้องในโอกาสต่าง ๆ เช่น บอกข่าวสงกรานต์ ร้องอวยพรหรือสรรเสริญบุคคลและสิ่งต่าง ๆ งานบวชนาค งานศพ และการประชัน เป็นต้น ในการประชันเพลงบอกเนื้อหาส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการถกตอบธรรม หรือไม่ก็จะมีกรรมกรตั้งกระทู้ขึ้นให้แก้กัน ส่วนการตัดสินจะมีหลักในการพิจารณา คือดูจากโวหาร ปฏิภาณ ทำนองลีลา จังหวะและคำกลอน ส่วนรูปแบบฉันทลักษณ์ของเพลงบอกนั้นมีหลายแบบ ไม่มีแบบที่กำหนดไว้ตายตัว ส่วนใหญ่จะว่าตามความถนัดของตน

<sup>1</sup>ธวัช ปุณฺณโกทก. วรรณกรรมท้องถิ่น. 2525. หน้า 8 - 15.

<sup>2</sup>เอนก นาวิกมูล. “เพลงพื้นบ้านภาคใต้ หน่วยที่ 5,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 8. 2528. หน้า 327 - 333.

อุดม หนูทอง<sup>1</sup> กล่าวถึงเพลงบอกว่า เป็นเพลงพื้นเมืองภาคใต้ที่นิยมเล่นแพร่หลายที่สุด ในสมัยก่อนใช้ร้องบอกข่าวเมื่อถึงหน้าสงกรานต์ มีแม่เพลงและลูกคู่รับเป็นทำนองเฉพาะ กลอนเพลงบอกดัดแปลงมาจากเพลงพื้นบ้านโบราณชนิดหนึ่ง มีชื่อเรียกที่แตกต่างกันไป เช่น เพลงเห่ เพลงจะ และแปดบท นอกจากนั้นยังได้ยกตัวอย่างแผนผังกลอนเพลงบอก วิธีการร้องและการรับของลูกคู่ โอกาสที่ใช้ร้องเพลงบอก เช่น เพลงบอกบอกสงกรานต์ เพลงบอกบอกข่าวคราวทั่วไป เพลงบอกบวงสรวงในพิธีกรรมต่าง ๆ เพลงบอกประชัน และเพลงบอกร้องชา ผู้ว่ากลอนเพลงบอกจะต้องมีความรอบรู้ มีไหวพริบและปฏิภาณดี จะต้องได้รับการฝึกฝนจนแม่นยำในเชิงกลอน

กัญญา จิตต์ธรรม<sup>2</sup> กล่าวถึงเพลงบอกว่า เป็นเพลงที่ใช้ร้องบอกกล่าวป่าวร้องให้ชาวบ้านทุกระแวกบ้านได้ทราบเรื่องราวต่าง ๆ เช่น วันสงกรานต์ และข่าวราชการ เป็นต้น แทนที่จะบอกกล่าวกันอย่างธรรมดา เขาก็จะเกริ่นเป็นกลอนเพลงประกอบเครื่องดนตรีให้จังหวะ เพื่อให้เกิดความบันเทิงไปในตัวด้วย และยังใช้ร้องกล่อมขวัญหรือสรรเสริญความดีของบุคคลตามภาษาพื้นเมืองเรียกว่า “ช” เพลงบอกคณะหนึ่งมีประมาณ 5 - 6 คน มีเครื่องดนตรี คือ ฉิ่ง กรับ ปี่ ขลุ่ย และทับ ปัจจุบันใช้ฉิ่งเพียงอย่างเดียว นอกจากนั้นยังได้กล่าวถึงลักษณะคำประพันธ์ วิธีร้อง และตัวอย่างบทกลอนเพลงบอกเรื่องศาลาโกหก หรือสังข์ศาลา ของท่านเจ้าคุณรัตนธัมม์ศรีธรรมราช บทสรรเสริญคุณพระพุทฺธ พระธรรม และพระสงฆ์ ได้จากนายช้วนจันทรมณี อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช บทกลอนเพลงบอกตอนเข้าบ้านภูมิหลังเกี่ยวกับการโต้เพลงบอกระหว่างเพลงบอกปานบอกกับเพลงบอกรอดหลอ พร้อมทั้งบทกลอนการประชันเพลงบอกดังกล่าว

---

<sup>1</sup>อุดม หนูทอง. “เพลงบอก,” ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 6. 2529. หน้า 2542 - 2544.

<sup>2</sup>กัญญา จิตต์ธรรม. คติชาวบ้านอันดับ 1 เพลงชาวบ้าน. 2516. หน้า 57 - 85.

อัครา บุญทิพย์<sup>1</sup> ได้กล่าวถึงฉันทลักษณ์ประเภทร้อยกรองที่ปรากฏในวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ ของท้องถิ่นภาคใต้ทั้งที่เป็นวรรณกรรมมุขปาฐะและวรรณกรรมลายลักษณ์ สรุปได้ดังนี้

1. กาพย์ เป็นฉันทลักษณ์ที่นิยมมากที่สุด ในวรรณกรรมลายลักษณ์
  2. กลอน เป็นฉันทลักษณ์ที่พบในวรรณกรรมลายลักษณ์รองลงมาจากกาพย์ กลอนในวรรณกรรมลายลักษณ์ภาคใต้ส่วนใหญ่จะเป็นกลอนแปดและกลอนหก ส่วนกลอนที่นำมาใช้ในวรรณกรรมมุขปาฐะของภาคใต้ ยังมีรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น กลอนทอย กลอนสามห้า กลอนสี่ กลอนหก และกลบทต่าง ๆ ซึ่งใช้ในการเล่นหนังตะลุงและมโนห์รา
  3. โคลง พบไม่มากนักในวรรณกรรมภาคใต้ ส่วนใหญ่ใช้แต่งวรรณกรรมประเภทคำสอน สุภาษิต
  4. ฉันท์ มักพบในวรรณกรรมลายลักษณ์ประเภทคำสอนและหนังสือที่เกี่ยวกับศาสนา
  5. ร่าย มักใช้แทรกอยู่ในคำประพันธ์ประเภทอื่น
  6. เพลงเบ็ดเตล็ด เป็นฉันทลักษณ์ที่แต่งเป็นบทร้องขับและเล่นในโอกาสต่าง ๆ
- อุดม หนูทอง<sup>2</sup> ได้กล่าวถึงบทกลอนที่หนังตะลุงใช้ร้องว่า ส่วนใหญ่นิยมกลอนสดเรียกว่า “มุดโต” โดยใช้กลอนแปดหรือกลอนตลาดเป็นพื้น เว้นแต่กลอนที่ต้องการเน้นทำนองลีลาให้สอดคล้องกับลักษณะตัวละครและเหตุการณ์ จึงใช้รูปแบบอื่นแทรกเข้ามา เช่น กลอนสี่ หรือกลอนสามห้าในตอนชมโฉม ตอนบรรยายหรือพรรณนาที่ให้อารมณ์หรรษา กึกคะนอง และตอนที่ให้ตัวละครอาวูโสกล่าวสอนศิษย์หรือบุตรธิดา ใช้กลอนลอดโหม่งในการพรรณนาคำครวญแสดงความทุกข์โศก ใช้กลอนหกหรือกลบทคำตายในบทโกรธ หรือบทยักษ์ ใช้กลอนกลบทสะบัดสะบั้งตอนออกรูปพระอินทร์ ใช้กาพย์ฉมัง 16 ตอนออกพระอิสวร ใช้ร่ายโบราณตอนออกฤาษี เป็นต้น ส่วนในการขับร้องกลอนจะมีทำนองร้องต่าง ๆ กันหลายทำนอง หนังตะลุงแม่

<sup>1</sup>อัครา บุญทิพย์. ภาษาถิ่นใต้. 2535. หน้า 191 - 193.

<sup>2</sup>อุดม หนูทอง. “กลอนและลีลากลอน,” ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 10. 2529. หน้า 3939.

จะเล่นกลอนมุกโตเป็นพื้น แต่กลอนที่แต่งไว้ก่อนก็มีไม่น้อย โดยเฉพาะกลอนที่ใช้ไว้ใน บทหลัก ๆ เช่น กลอนออกกรุปรายหน้าบท บทเกี่ยวจอ บทตั้งนามเมือง บทชม ธรรมชาติ บทสอนใจ บทสมห้อง เป็นต้น

สุริวงค์ พงศ์ไพบูลย์<sup>1</sup> ได้กล่าวถึงโนราหรือมโนห์รา ว่าเป็นการเล่น พื้นเมืองที่สืบทอดกันมานานและนิยมกันอย่างแพร่หลายในภาคใต้ เป็นการละเล่นที่มีทั้ง การร้อง การรำ บางส่วนเล่นเป็นเรื่องและบางโอกาส มีบางส่วนแสดงตามคติความเชื่อที่เป็นพิธีกรรม มโนห์ราคณะหนึ่ง ๆ มีจำนวนประมาณ 14 - 20 คน โนราสมัยก่อนมี ตัวรำเพียง 3 ตัว คือ ตัวนายโรง ตัวนางรำ และตัวตลก หรือ “พราน” ต่อมาเพิ่มตัวนางรำ เป็น 3 - 5 คน นางรำนั้นจะเป็นผู้ชายหรือผู้หญิงก็ได้ นอกจากนั้นจะมีนักดนตรีหรือ “ลูกคู่” ประมาณ 5 - 7 คน มีตัวตลกประจำโรงเรียกว่า “พราน” มีตัวตลกหญิงเรียกว่า “ทาสี” มีหมอประจำโรง บางคณะอาจมีนางรำรุ่นจิ๋วเรียกว่า “หัวจุกโนรา” เครื่องแต่งกาย จะประกอบด้วย เทริด เครื่องลูกปิด ปีกนกแอ่น ชับทรวง ปีก ฟ่านุ่ง หน้าเพลา หน้าผ้า ผ้าห้อย กำไลต้นแขนและปลายแขน กำไล เล็บ หน้าพราน หน้าทาสี เครื่องดนตรีมี ทับ กลอง ปี่ โหม่ง ฉิ่ง แตรระ การจัดให้มีการแสดงโนราเพื่อความบันเทิงมักมีในงานวัด งาน ประเพณีสำคัญตามนักขัตฤกษ์ งานพิธีเฉลิมฉลองต่าง ๆ ที่ชาวบ้าน วัด รัฐ หรือหน่วยราชการ จัดขึ้นในโอกาสพิเศษ น้อยครั้งที่แสดงในงานของเอกชนและการจัดแสดงแก้บน ใน การแสดงเพื่อความบันเทิงจะมีการรำ การร้อง การทำบท การรำเฉพาะอย่าง การเล่นเป็น เรื่อง ทำรำซึ่งเป็นท่าหลักจะมี 12 ท่า เพลงของโนราที่บรรเลงประกอบบทร้องจะมีจังหวะ ลีลาแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของบทร้องและลีลาการรับของลูกคู่ เช่น เพลง ประกอบกลอนสี่ กลอนหก กลอนแปด กลอนทอย เรื่องที่นิยมแสดงในระยะแรก ๆ มี 2 เรื่อง คือ พระรถและเรื่องพระสุชน ต่อมาได้เพิ่มเรื่องมากขึ้น เช่น สังข์ทอง ลินนุราช ไกรทอง เป็นต้น ปัจจุบันโนราบางคณะนำนวนิยายสมัยใหม่มาแสดง ซึ่งเป็นการเดินเรื่องแบบละครพูด แทบไม่มีการรำและการร้องบท

---

<sup>1</sup>สุริวงค์ พงศ์ไพบูลย์. “โนรา,” ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 5. 2529. หน้า 1804 - 1815.



ชวน เพชรแก้ว<sup>1</sup> ได้กล่าวถึงวรรณกรรมพื้นบ้าน โดยเฉพาะวรรณกรรม ลายลักษณ์ว่ามีบทบาทสำคัญ คือ อาจอำนวยความสะดวกในด้านกรเข้าใจชีวิต สังคม วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม ตลอดจนภาษาที่ใช้ในท้องถิ่นนั้น ๆ และยังเป็นเครื่องมือ ในการอธิบายสังคมที่วรรณกรรมนั้น ๆ ถู้อำนาจขึ้น เพราะวรรณกรรมพื้นบ้านมีความ ใกล้ชิดกับผู้คนในสังคมในวงกว้างกว่าวรรณกรรมประเภทอื่น ภาพวรรณกรรมพื้นบ้านจึง เด่นชัดไม่ว่าจะเป็นทัศนคติในการมองโลก คติธรรม จริยธรรม หรือสภาพชีวิตต่าง ๆ ที่ ปรากฏอยู่ในสังคมนั้น

วิไลลักษณ์ เล็กศิริรัตน์<sup>2</sup> ได้กล่าวถึงสำนวนไทยถิ่นใต้ว่าเป็นสำนวนที่มีความ ลึกซึ้ง คมคาย สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการกลั่นกรองความคิด และสติปัญญา อันเฉียบแหลมของบรรพชน ซึ่งสามารถคิดหาถ้อยคำสั้น ๆ ที่มีความหมายลึกซึ้งมากกว่า เปรียบเปรย เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจเจตนาของตน ถ้อยคำที่นำมาเปรียบส่วนใหญ่จะเป็นสิ่งที่อยู่ ใกล้ตัว ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยภาคใต้ นอกจากนั้นจากการศึกษาสำนวนไทย ถิ่นใต้ยังสะท้อนให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ ความคิด ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี และค่านิยมของคนถิ่นใต้

#### 4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่น

อุดม หนูทอง<sup>3</sup> ได้วิจัยเรื่องวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ประเภทคำสอน จำนวน 10 เรื่อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะวรรณกรรม ศึกษาค่านิยมทางจริยธรรมและกล วิธีสอนจริยธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรม ผลจากการศึกษาพบว่า วรรณกรรม มุ่งสอนบุคคล 6 กลุ่ม คือ บุคคลทั่วไป สตรี บุรุษ ขุนนาง ข้าราชการ ฆราวาส

---

<sup>1</sup>ชวน เพชรแก้ว. “วรรณกรรมพื้นบ้าน,” ใน โครงการสัมมนาเรื่อง วรรณกรรมภาคใต้จากหนังสือชุด. สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทร- วิโรฒ สงขลา 8-10 กุมภาพันธ์ 2528. 2528. หน้า 1-3.

<sup>2</sup>วิไลลักษณ์ เล็กศิริรัตน์. สำนวนไทยถิ่นใต้: ความสัมพันธ์ระหว่างภาษา กับวัฒนธรรม. 2539. 225 หน้า.

<sup>3</sup>อุดม หนูทอง. วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ ประเภทคำสอน. 2528. 167 หน้า.

และบรรพชิต คำสอนมุ่งหวังให้ผู้ปฏิบัติตามเป็นคนดีและประสบความสำเร็จทั้งชีวิต ส่วนตัวและสังคม โดยใช้วิธีสอนอย่างตรงไปตรงมา สอนโดยยกนิทานหรืออุทาหรณ์ประกอบ สอนโดยอ้างสิ่งที่ชาวบ้านเชื่อถือศรัทธา สอนโดยแสดงผลตอบแทนการกระทำ สอนโดยวิธีหนามยอกเอาหนามบ่ง และสอนโดยวิธียกคำพังเพยขึ้นมาให้ขบคิด

รัตนา อินพฤกษา<sup>1</sup> ได้ศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นเรื่องยศกิต ผลของการวิเคราะห์สรุปได้ว่า วรรณกรรมเรื่องยศกิตมีลักษณะความเป็นท้องถิ่นภาคใต้ปรากฏอยู่เป็นจำนวนมาก ในด้านลักษณะทางภาษา จะมีการใช้คำศัพท์และสำเนียงที่เป็นท้องถิ่น มีการใช้คำบาลีสันสกฤตแบบพื้นบ้าน มีการตัดพยางค์และการใช้คำพวน ส่วนลักษณะของเนื้อหาจะสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น นอกจากนี้วรรณกรรมเรื่องยศกิตยังมีอิทธิพลต่อการใช้กลอนหนึ่งตะลุงอย่างลึกซึ้ง

จำเริญ แสงดวงแข<sup>2</sup> ได้ศึกษาโลกทรรศน์ชาวไทยภาคใต้ที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก ซึ่งสรุปผลการศึกษาโลกทรรศน์ดังกล่าวเป็น 3 ลักษณะ

1. โลกทรรศน์ของชาวไทยภาคใต้ในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ได้แก่ โลกทรรศน์ที่บุคคลมีต่อบุคคลตามสภาพทางเพศ โลกทรรศน์ที่บุคคลมีต่อครอบครัว โลกทรรศน์ที่บุคคลมีต่อสถาบันศาสนา โลกทรรศน์ที่บุคคลมีต่อฝ่ายปกครอง และโลกทรรศน์ที่บุคคลมีต่อमाตุภูมิ

2. โลกทรรศน์ชาวไทยภาคใต้ในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ธรรมชาติให้ความสวยงาม มีคุณค่าต่อการดำรงชีวิต นำประโยชน์ที่ได้รับจากธรรมชาติโดยตรง โดยเฉพาะทางด้านปัจจัยสี่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค

3. โลกทรรศน์ของชาวไทยภาคใต้ในแง่ความสัมพันธ์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น ความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์ คาถาอาคม ตลอดจนความเชื่อในทางศาสนา โดยเฉพาะเชื่อในเรื่องของบาปบุญ เเวรกรรม และชาติภพ

---

<sup>1</sup>รัตนา อินพฤกษา. การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นเรื่องยศกิต. 2537. 229 หน้า.

<sup>2</sup>จำเริญ แสงดวงแข. โลกทรรศน์ชาวไทยภาคใต้ที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก. 2523. 134 หน้า.

บุญธรรม เทอดเกียรติชาติ<sup>1</sup> ได้ศึกษาตลกหนังตะลุง ซึ่งได้วิเคราะห์จากเรื่องหนังตะลุงที่ผ่านรอบคัดเลือกในการประกวดทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 10 หาดใหญ่ พ.ศ. 2530 สรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. ภูมิหลังของตัวตลก ตัวตลกแต่ละตัวมีภูมิหลังและบุคลิกแตกต่างกัน และสืบทอดมาจากหนังตะลุงรุ่นก่อน ๆ ทั้งสิ้น ยกเว้นตัวตลกที่ชื่อ “ว๊อก” ของหนังศรีพัฒนา เกื้อสกุล นำมาใช้เป็นตัวตลกคณะแรก ตัวตลกที่ชื่อ “ผู้ใหญ่มา” ซึ่งนำมาจากการ์ตูนหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

## 2. สาระของบทตลก

2.1 สาระเกี่ยวกับปัจเจกชน ได้แก่ คุณภาพของคน คนกับคุณธรรม คนกับจริยธรรมและการวางตน ความเข้าใจต่อวิสัยมนุษย์และวิสัยโลก

2.2 สาระเกี่ยวกับครอบครัว ได้แก่ การครองรักครองเรือน ปัญหาครอบครัว

2.3 สาระเกี่ยวกับสังคม ได้แก่ ศาสนา ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยมการเมือง

## 3. กลวิธีสร้างบทตลก

3.1 กลวิธีสร้างบทตลกโดยการผูกเรื่อง

3.2 กลวิธีสร้างบทตลกโดยใช้ศิลปะทางภาษา

3.3 กลวิธีสร้างบทตลกโดยการยั่วล้อเสียดสีสังคม

3.4 กลวิธีสร้างบทตลกโดยอาศัยภูมิหลังและบุคลิกของตัวละคร

กานดา ยานะวิมุติ<sup>2</sup> ได้ศึกษาเจตคติของชาวไทยภาคใต้ที่มีต่อค่านิยมที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่น สรุปได้ว่า

---

<sup>1</sup>บุญธรรม เทอดเกียรติชาติ. ตลกหนังตะลุง : วิเคราะห์จากเรื่องหนังตะลุงที่ผ่านรอบคัดเลือกในการประกวดทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 10 หาดใหญ่ พ.ศ. 2530. 2535. 169 หน้า.

<sup>2</sup>กานดา ยานะวิมุติ. การศึกษาเจตคติของชาวไทยภาคใต้ที่มีต่อค่านิยมที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่น. 2535. 169 หน้า.

1. ค่านิยมของชาวไทยภาคใต้ที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่น 15 เรื่อง ปรากฏ ค่านิยมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 ค่านิยมทางด้านวิชาการ ชาวไทยภาคใต้นิยมผู้มีความรู้หรือผู้ที่มีการศึกษาสูง เพื่อจะได้มีตำแหน่งทางราชการ นิยมให้ผู้ชายได้ศึกษาเล่าเรียนมากกว่าผู้หญิง
- 1.2 ค่านิยมทางด้านเศรษฐกิจ จะยกย่องผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียร นิยม ชมชอบผู้ที่มีฐานะร่ำรวย
- 1.3 ค่านิยมทางด้านสุนทรียภาพ ชื่นชมในความงามของธรรมชาติ
- 1.4 ค่านิยมทางศาสนา จะยกย่องผู้ทำความดี มีความกตัญญูรู้คุณคน มีความเมตตา เป็นต้น
- 1.5 ค่านิยมทางการเมืองและการปกครอง จะยกย่องผู้ปกครองหรือผู้นำ ที่มีความเป็นธรรม
- 1.6 ค่านิยมทางสังคม ชาวไทยภาคใต้รักความสงบ ยกย่องผู้อาวุโส ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

2. เจตคติของชาวไทยภาคใต้ที่มีต่อค่านิยมที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่น เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏค่านิยมที่อยู่ในระดับสูงเรียงตามลำดับ คือ ค่านิยมทางสังคม ค่านิยมทางศาสนา ค่านิยมทางการเมืองและการปกครอง ค่านิยมทางวิชาการ ค่านิยมทางด้านสุนทรียภาพ ส่วนค่านิยมทางด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง

มนูญ เทพทวี<sup>1</sup> ได้ศึกษาสภาพและบทบาทของเพลงบอกอำเภอเชียรใหญ่ และอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลของการศึกษาสรุปได้ว่า อำเภอเชียรใหญ่และอำเภอหัวไทร เป็นท้องถิ่นที่ยังคงนิยมการเล่นเพลงบอกอยู่มาก เนื่องจากอิทธิพลของวัฒนธรรมใหม่ ๆ จากภายนอกยังเข้าไปไม่มากนัก นักเพลงบอกส่วนใหญ่เป็นเพศชาย เพศหญิงจะมีน้อย ผู้ที่นิยมเพลงบอกส่วนใหญ่จะเป็นวัยผู้ใหญ่ วัยกลางคน และวัยชรา เนื้อหาสาระของเพลงบอกส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับแนวทางใน การปฏิบัติและการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม นอกจากนั้นบทบาทการศึกษาเพลงบอกจะสอดคล้องกับเป้าหมายของการ

---

<sup>1</sup>มนูญ เทพทวี. การศึกษาสภาพและบทบาทของเพลงบอกอำเภอเชียรใหญ่ และอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. 2536. 271 หน้า.

ศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการพัฒนาบุคคลด้านความรู้ ความคิด และด้านคุณลักษณะ

พจนารถ แสงประดับ<sup>1</sup> ได้ศึกษาชีวประวัติและผลงานวรรณกรรมเพลงบอกสร้อย เสียงเสนาะ ผลของการศึกษารูปได้ว่า เพลงบอกสร้อย เสียงเสนาะ เป็นเพลงบอกบรมครูในยุคปัจจุบัน เป็นนักเพลงบอกอาชีพที่มีปฎิภาณไหวพริบ มีน้ำเสียงที่ไพเราะ เป็นศิลปินพื้นบ้านที่ได้รับรางวัลดีเด่น (ภาคใต้) ประจำปี พ.ศ. 2534 เนื้อหาของวรรณกรรมส่วนใหญ่จะสอดแทรกแนวคิดในเรื่องของการศึกษาและความกตัญญูรู้คุณต่อผู้มีพระคุณ ซึ่งผลงานดังกล่าวก่อให้เกิดคุณค่าทางด้านปัญญา และยังสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยภาคใต้เป็นอย่างดี

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่น ผู้วิจัยจะนำมาใช้ประโยชน์ในการศึกษาศิลปะการใช้ภาษา ภาพสะท้อนและแนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรมของเขียน เพชรคงทอง

---

<sup>1</sup>พจนารถ แสงประดับ. ศึกษาชีวประวัติและผลงานวรรณกรรมของเพลงบอกสร้อย เสียงเสนาะ. 2538. 151 หน้า.

## บทที่ 2

### ประวัติชีวิตและการสร้างงานวรรณกรรมของ เฝียน เพชรคงทอง

ประวัติชีวิตของนักประพันธ์มีผลต่อการสร้างงานวรรณกรรมของกวีแต่ละท่าน เพราะงานวรรณกรรมที่แสดงออกมาย่อมจะสะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตจริงของสังคมที่กวีมีชีวิตอยู่ ตลอดจนพฤติกรรม บุคลิกภาพของกวี และการที่เราพยายามเรียนรู้ประวัติของผู้สร้างวรรณกรรมได้มากเท่าไร ย่อมทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจงานวรรณกรรมดังกล่าวได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้นเท่านั้น เพราะในผลงานย่อมแสดงออกถึงอารมณ์สะท้อนใจ จินตนาการ แรงบันดาลใจ ตลอดจนมุมมองของกวีในด้านต่าง ๆ ที่สอดแทรกอยู่ในผลงาน ดังที่ ม.ล.ศุ่ย ชุมสาย กล่าวไว้ว่า “พยายามเรียนรู้ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ว่า ชีวิตประวัติของผู้ประพันธ์เป็นอย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้เข้าถึงและเข้าใจบทประพันธ์นั้น”<sup>1</sup> การศึกษาประวัติชีวิตของนักประพันธ์นอกจากจะได้ทราบภูมิหลังของผู้สร้างงานวรรณกรรมแล้ว ยังเป็นการเผยแพร่เกียรติประวัติของท่านให้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปอีกด้วย

เฝียน เพชรคงทอง นอกจากจะเป็นเพลงบอกที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งของภาคใต้แล้ว ยังเป็นนักแต่งกลอนที่มีความสามารถ ซึ่งผลงานบางส่วนได้พิมพ์ออกเผยแพร่ให้ปรากฏ แต่ประวัติของท่านไม่แพร่หลายนัก ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมประวัติของเฝียน เพชรคงทอง จากเอกสารต่าง ๆ จากการสัมภาษณ์บุคคลใกล้ชิด ซึ่งจะได้นำเสนอต่อไป

#### 1. ประวัติชีวิตของ เฝียน เพชรคงทอง

##### ชาติภูมิ

เฝียน เพชรคงทอง เกิดเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2457 ที่บ้านทะเลปึง ตำบลเขาพังไกร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นบุตรคนเดียวของนายดำ และ

---

<sup>1</sup>ม.ล.ศุ่ย ชุมสาย. วรรณกรรมพินิจเชิงจิตวิทยา. 2516. หน้า 158.

นางหนูอินทร์ เพชรคง<sup>1</sup> บิดาของเหียน เพชรคงทอง เป็นคนจังหวัดสงขลา มารดาเป็นคน  
จังหวัดนครศรีธรรมราช ครอบครัวของบิดาและมารดาประกอบอาชีพทำนา นอกจากนั้น  
บิดายังรับจ้างเป่าปี่มโนราห์ด้วย เหียน เพชรคงทอง กำพร้าบิดาตั้งแต่อายุได้หนึ่งขวบ  
ต้องอยู่ในความดูแลของมารดาแต่เพียงผู้เดียว เมื่ออายุได้สิบขวบ มารดาได้นำไปฝากเรียน  
หนังสือกับพระที่วัดทะเลปึง มีพระเที่ยงและพระคงเป็นครู จนอ่านออกเขียนได้ เรียนอยู่ที่  
วัด 2 ปี มารดาได้สามีใหม่อยู่ที่บ้านลากซาย ตำบลเขาพังไกร ทำให้ เหียน เพชรคงทอง  
ต้องออกจากวัดมาอาศัยอยู่กับมารดา

เหียน เพชรคงทอง ได้เล่าประวัติชีวิตของตนเองตั้งแต่เกิดจนกระทั่งพ่อตายและ  
แม่มีสามีใหม่ใส่แถบบันทึกเสียง ดังเนื้อความว่า

.....	.....
ผมมีความรู้สึกบันทึกแท็บ <sup>1</sup>	เพื่อจะเก็บ <sup>2</sup> ตำนานสงวนศิลป์
เหียนเกิดมาในโลกศิลป์	เที่ยวหากินมากกว่าห้าสิบปี
.....	.....
ประวัติของคนแต่ใครจะเล่าถูก	จึงให้ลูกอัดแท็บเก็บรักษา
เราได้เกิดมาอยู่ดูโลกา	เป็นเวลานานนมพอสสมควร
เพื่อไม่ให้สกุลสูญประวัติ	ใครจะอัดต่อไว้ไม่สงวน
ผมไม่กล้าเหลือความตามจำนวน	เอาแต่ส่วนล้วนแต่สิ่งที่จริงใจ
ทั้งส่วนชั่วส่วนดีชี้แถลง	ไม่ได้แกล้งหยิบยกโกหกใส่
ตั้งแต่ชั้นบรรพชนเป็นคนไทย	สืบเชื้อสายยี่ดียวล้วนชาวนา
พ่อเป็นนักเป่าปี่ที่เลิศล้ำ	ชื่อนายคำเพชรคงชาวสงขลา
ท่านเกิดจากครอบครัวบ้านหัวป่า*	แม่ชื่อว่าหนูอินทร์ถิ่นนคร <sup>3</sup>
เริ่มแต่งงานพิธีปีฉลู	ร่วมกินอยู่เป็นสุขสโมสร
แรกอำเภอหัวไทรสมัยก่อน	เพิ่งรื้อถอนมาตั้งจากพังไกร**
พ่อทุ่มเทกำลังเพื่อตั้งหลัก	เป็นที่รักของแม่ยายไม่เหลวไหล

<sup>1</sup>เป็นนามสกุลเดิม นายเหียนเปลี่ยนเป็น เพชรคงทอง ตอนหลัง

การเป่าปี่มีโนราห์ชอบพาไป  
 ได้ลูกชายคนแรกแปลกประหลาด  
 ในปีขาลเดือนสิบสองจันทร์ทิวา  
 หมอทายว่านายคำจะกำพร้าว  
 ได้หนึ่งขวบพ่อก็ตายวายชีโว  
 แม่ให้นามว่าเสียนไม่เพี้ยนผิด  
 นามสกุลเพชรคงตรงลำเนา  
 พอสิบขวบแม่เพิ่งให้เด็กชายเสียน  
 กับพระเที่ยงหลวงน้ำโปรดปรานี  
 ท่านพ่อคงองค์หนึ่งด้วยช่วยฝึกหัด  
 สอนบวกลบเลขผาสวดมาลัย  
 ค่อยบังเกิดนิสสัยใจถวิล  
 สวดหนังสือทำนองหนังสือเสียงนวน  
 ไปดูหนังที่ไหนใจจําจด  
 คนไปวัดไปวาเขาไถ่ยิน  
 ออกจากวัดหัดบทธอดไม่ได้  
 แสดงให้เห็นเขาวนัแต่เยาว์ยัง  
 เข้มชะตาพาลันคลื่นชีวิต  
 เราไม่ต้องออกแรงแข่งชะตา  
 รวมสองปีที่อยู่วัดจัดเจษิทธิย์  
 ออกอยู่บ้านก็ไม่เหมือนเพื่อนทั้งปวง  
 เด็กที่ไว้บิดาน่าสงสาร  
 แม่ได้สามีใหม่วิสัยคน  
 ว่างวันใดพ่อคำหยุดทำนา  
 มีปานพาดยาวไปตามไหล่ขวา  
 ตรงยามพระออก**บิณฑะปาโต**<sup>4</sup>  
 เพราะเกิดมาต้องยาม**อะนาโถ**<sup>5</sup>  
 ขาดร่มโพแรกเมื่อครั้งยังเยาว์เยาว์  
 เพื่อให้ติดสกุลวงศ์พงศ์พ่อเขา  
 ผมเพิ่งเอาทองเต็มเต็มไม่มี  
 เข้าเล่าเรียนหนังสือวัดเพื่อขัดสี  
 ครบสองปีเขียนอ่านชำนาญน้อย  
 ตอนนั้นวัดทะเลบึงตั้งใหม่ใหม่  
 ตามสมัยนิยมตามสมควร  
 ศิลปินปักยได้ขึ้นหลายส่วน  
 ได้สัดส่วนจังหวะศิลปิน  
 มาจับบทเป็นทำนองประลองศิลป์  
 ให้ขนมกินแล้วใช้ว่าให้ฟัง  
 หักกิ่งไม้ริมทางต่างรูปหนัง  
 แแทบจะตั้งโรงหัดในวัดวา  
 พรหมลิขิตชี้ขาดวาสนา  
 ไม่เลือกว่าคนใดไปตามดวง  
 ผมเลยคิดกราบลาคุณน้ำหลวง  
 น้ำตาร่วงอาบอกเพราะตจน  
 ต้องชมชานร้อนระเร่ระเหหน  
 ยังไม่พ้นโลกีย์ต้องมีแฟน



ดั่งสุภษิตสอนสุนทรภู่

แต่แรกอยู่ทะเลปั้งคั้งเดิมแดน

ต้องหากู้มตัวเป็นหัวแหวน

แม่มมีแฟนเป็นคู่อยู่ลากชาย\*\*\*

ประวัติเพลงบอกเขียน : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

(<sup>1</sup>แท้บ = เทบ, <sup>2</sup>เก็บ = เก็บ, <sup>3</sup>นคร = นครศรีธรรมราช, <sup>4</sup>บิณฑะปาโต =

บิณฑบาท, <sup>5</sup>อะนาโถ = อนาถา)

\*หัวป่า เป็นชื่อหมู่บ้านติดตำบลตะเคียน อำเภอร่อนนุช จังหวัดสงขลา

\*\*เขาพังไกร เป็นที่ตั้งเดิมของอำเภอหัวไทร เพิ่งย้ายมาตั้งที่ว่าการอำเภอในปีปัจจุบันเมื่อ พ.ศ. 2460

\*\*\*ลากชาย เป็นชื่อหมู่บ้านหมู่ที่ 5 ตำบลเขาพังไกร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

เขียน เพชรคงทอง ใกล้ชิดกับเพลงบอกปานบอกมาตั้งแต่เด็กและรู้สึกชื่นชมในความสามารถของเพลงบอกปานบอกมาก และรักเพลงบอกเป็นชีวิตจิตใจ ดังนั้นเมื่ออายุได้ 16 ปี นายทองอินทร์ เขียวเกิด และเต่าแก่ซุ่นหว่า ได้พาไปฝากตัวเป็นศิษย์ของครูปานบอก ซึ่งถือว่าเป็นปรมาจารย์ทางด้านการว่าเพลงบอกและเล่นหนังตะลุง แต่เดิมตั้งใจจะไปเรียนหัดหนังตะลุง แต่นิสัยของเขียน เพชรคงทอง พุดตลกไม่เป็นก็เลยหันมาเอาดีทางด้านเพลงบอก ดังปรากฏในแถบบันทึกเสียงตอนหนึ่งว่า

เดิมแต่ก่อนจะหัดหนัง

แต่ว่านิสัยของเราไม่ให้

ความจริงครูปานแกไม่ค้ำไม่คัด

เรากลัวจะไม่สมประสงค์

แต่ถ้าเพลงบอกท่านรับรอง

เวลาเขาเล่นสงกรานต์

ดั่งที่โก้ซุ่นหว่าแกตั้งใจ

ทั้งพุดตลกก็ไม่เป็น

แต่เราว่าน่าหัดไม่ได้

ใครใครก็ลงเห็น

ถ้าหัดแล้วเขียนต้องเป็น

ครูปานแกเข้าใจ

ประวัติเพลงบอกเขียน : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

เขียน เพชรคงทอง ได้เล่าประวัติชีวิตของตนเองเกี่ยวกับการเรียนวิชาเพลงบอกว่า เป็นวิชาที่ชอบมาก และในการเรียนวิชาดังกล่าวจะต้องไปพักที่บ้านของครูปาน จะต้อง ช่วยทำงานและปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบของครู ครูจึงจะสอนวิชาความรู้ให้ ดังคำประพันธ์

เขียนแรกอายุสิบหกปี	เพลงบอกแบบนี้เราชอบจริง
คิดแล้วหาฉิ่งเข้าสองฝา	แล้วคลานเข้าหาครู
เพลงบอกปานที่บ้านดอน	พูดถึงกลอนจังหวะก็สวย
เขียนเข้าไปช่วยไถนา	ทั้งช่วยรักษา <sup>1</sup> หมู
ปล้ำ <sup>2</sup> ก้นโครง <sup>3</sup> คูเหมือนลูกแอก	เอาแรงไปแลกวิชาครู
กว่าจะได้ความรู้ <sup>4</sup> ออกหากิน	เราดิ้นกันแทบตาย
ต้องเป็นคนทีเครอพ	และที่ไม่ลบหลู่
ปฏิบัติครูไปตามระเบียบ	นวดเหยียบทุกเส้นสาย
กิจการงานในบ้านครู	ไม่นั่งดูคาย
ครูจึงให้ศิลาปวิทย์	เพราะเห็นว่าไม่ซัดแรง <sup>4</sup>

ประวัติเพลงบอกเขียน : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

(<sup>1</sup>รักษา = เลี้ยง, <sup>2</sup>ปล้ำ = พยายาม, <sup>3</sup>โครง = ซี่โครง, <sup>4</sup>ไม่ซัดแรง = ไม่ขี้เกียจ, ขยัน)

เมื่อได้สมัครเป็นศิษย์เพลงบอกปานบอดแล้ว ได้ติดตามเพลงบอกปานบอดไป แสดงหนังตะลุง และว่าเพลงบอกตามสถานที่ต่าง ๆ และเล่นเป็นลูกคู่ตลอดมา หลังจากได้ ฝึกจนสามารถเล่นเพลงบอกได้ จึงได้มีโอกาสได้เพลงบอกกลอนสดครั้งแรกกับ เพลงบอกภู บ้านชุมพล อำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลา ต่อมาได้มีโอกาสได้เพลงบอก กลอนสดกับเพลงบอกที่มีชื่อเสียงเกือบทุกคณะ เช่น เพลงบอกแยม ธรรมเสน เพลงบอกสร้อย ดำแจ่ม เป็นต้น เขียน เพชรคงทอง นอกจากจะว่าเพลงบอกในภาคใต้ แล้ว ยังเคยเดินทางไปว่าเพลงบอกที่กรุงเทพมหานครอีกหลายครั้ง

เขียน เพชรคงทอง ได้อุปสมบทหนึ่งพรรษาที่วัดบูรณาวาส ตำบลเขาพังไกร สอบได้นักธรรมตรี ต่อมาได้แต่งงานกับนางกิมเหียง เพชรคงทอง และตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ บ้านเลขที่ 81 หมู่ที่ 5 ตำบลเขาพังไกร มีบุตรด้วยกันจำนวน 8 คน คือ

1. นางผ่อง ธรรมเสน
2. นางผิว ไข่แก้ว
3. นายประทีป เพชรคงทอง
4. นางสาวผลดี เพชรคงทอง
5. นางนงเยาว์ ไหมเยี่ยม
6. นายนิเวศน์ เพชรคงทอง
7. นายรวมพงศ์ เพชรคงทอง
8. นายคำแหง เพชรคงทอง

จากประสบการณ์ในการว่าเพลงบอกมากกว่า 50 ปี ผิยน เพชรคงทอง ตระหนักอยู่เสมอว่าในการว่าเพลงบอกจะให้ดีได้นั้นอย่างน้อยจะต้องมีคุณสมบัติ 2 ประการ คือ กลอนดีและความรู้ดี ด้วยเหตุนี้ ผิยน เพชรคงทอง จึงพยายามหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองอยู่เสมอ ประกอบกับเป็นผู้ที่มีปฏิภาณและความจำดีนี้เอง ชีวิตประวัติของปาน จีซ่าง (ปานบอด) ซึ่งแต่งเป็นบทหนังสือตะลุงและกลอนเพลงบอกซึ่งเพลงบอกปานบอด ใ้กับเพลงบอกรอดหลอ ก็มาจากความจำของผิยน เพชรคงทอง ทั้งสิ้น นอกจากนั้น บางวรรคบางตอน ผิยน เพชรคงทอง ได้แต่งขึ้นเองบ้างแต่ก็ยังคงความเดิมเอาไว้ทั้งหมด และได้ใช้นามแฝงว่า “นายกตัญญู” นางนงเยาว์ ไหมเยี่ยม<sup>1</sup> กล่าวว่า หนังสือเล่มนี้ต่อมา นายวิโรจน์ เกิดแก้ว ปลัดอำเภอหัวหน้าประสานงานและปฏิบัติการศูนย์อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ขออนุญาต นายประทีป เพชรคงทอง ซึ่งเป็นบุตรของผิยน เพชรคงทอง จัดพิมพ์ขึ้นอีกครั้งหนึ่งจำนวน 1,000 เล่ม สำหรับแจกจ่ายเป็นวิทยาทานต่อไป

จากประสบการณ์ตรงที่ได้รับจากเพลงบอกปานบอดในฐานะที่เป็นอาจารย์ถ่ายทอดวิชาเพลงบอกให้ ประกอบกับผิยน เพชรคงทอง เป็นผู้ที่ชอบศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองอยู่เสมอ ทำให้ประสบกับความสำเร็จในการว่าเพลงบอกทุกครั้ง นอกจากนั้นยังได้

---

<sup>1</sup>นางเยาว์ ไหมเยี่ยม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมเชื้อ เวชสุวรรณ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 81 หมู่ที่ 5 ตำบลเขาพังไกร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2539.

ถ่ายทอดวิชาดังกล่าวให้กับลูกศิษย์อีกหลายคน ที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป เช่น

1. เพลงบอกเถียน ตั่วรูด อำเภอรอนโคก จังหวัดสงขลา
2. เพลงบอกเทียน สีคำ อำเภอกำแพงเพชร จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพลงบอกจรูญ หนุ่ยชัย อำเภอกำแพงเพชร จังหวัดนครศรีธรรมราช
4. เพลงบอกรัตน์ หนุ่ยชัย อำเภอกำแพงเพชร จังหวัดนครศรีธรรมราช
5. เพลงบอกหับ หนุ่ยแบ (เพลงบอกหญิง) อำเภอกำแพงเพชร จังหวัดนครศรี-

ธรรมราช

6. เพลงบอกแผ้ว ชูแก้ว อำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ในการเรียนการว่าเพลงบอกกับเพลงบอกเถียน เพชรคงทอง นั้น เทียน สีคำ<sup>1</sup> กล่าวว่า ลูกศิษย์จะต้องไปฝากตัวเป็นศิษย์และจะเริ่มเรียน ศิษย์ทุกคนจะต้องไปเรียนวิชาที่บ้านของครู โดยเฉพาะเมื่อมีเวลาว่างก็จะไปพักที่บ้านของครูครั้งละหลาย ๆ วัน ในตอนแรกของการเรียนครูจะนำบทไหว้ครูมาให้ลูกศิษย์ฝึกว่า โดยจะเน้นในเรื่องของสัมผัส ทำนอง จังหวะ ตลอดจนการรับของลูกกว่าจะรับตอนไหน อย่างไร นอกจากนั้นก็ให้นำบทเพลงบอกจากคณะอื่น ๆ ที่มีชื่อเสียงมาให้ฝึก เช่น บทโต้ระหว่างเพลงบอกปานบอด และเพลงบอกรอดหลอ ตลอดจนบทที่ครูเขียนขึ้นเอง และในการไปว่าเพลงบอกแต่ละครั้งก็จะนำลูกศิษย์ไปด้วย เพื่อฝึกความชำนาญและหาประสบการณ์ตรง นอกจากนั้นจะพูดกับศิษย์เสมอว่าไม่ว่าจะไปแสดงที่ไหนให้รู้จักการสังเกตให้มากที่สุดเพื่อจะได้นำข้อมูลให้เห็นมาประกอบในการว่าหรือโต้เพลงบอก

หับ หนุ่ยแบ<sup>2</sup> เป็นศิษย์หญิงคนเดียวของเถียน เพชรคงทอง ได้กล่าวถึงการเรียนเพลงบอกว่าในการเรียนต้องไปเช้าและกลับเย็นในช่วงเวลาที่ครูเขียนว่าต้องอาศัยความ

<sup>1</sup>เทียน สีคำ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมเชื้อ เวชสุวรรณ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 81 หมู่ที่ 2 ตำบลทรายขาว อำเภอกำแพงเพชร จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2540.

<sup>2</sup>หับ หนุ่ยแบ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมเชื้อ เวชสุวรรณ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 25 หมู่ที่ 7 ตำบลหัวไทร อำเภอกำแพงเพชร จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2540.

พยายาม เพราะผู้ที่เชื่อว่าเพลงบอกได้นั้นจะต้องเก่งทางด้านบทกลอน ก็ต้องรู้จักจังหวะ สัมผัส ทำนองของเพลงบอก นอกจากนั้นอารมณ์และกำลังใจก็มีความสำคัญในการว่า วันไหนอารมณ์ดีสบายใจเป็นพิเศษก็จะว่าได้ดี ความจำ ปฏิภาณ ไหวพริบ การรู้จัก แก้ปัญหาเฉพาะหน้า เป็นสิ่งสำคัญไม่น้อย ดังนั้นในการศึกษาหาความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ก็จะต้องจดจำเพื่อสร้างความศรัทธาให้กับผู้ฟัง

เขียน เพชรคงทอง ได้ถ่ายทอดวิชาเพลงบอกให้แก่ศิษย์ด้วยความเต็มใจ ทั้งนี้ เพราะคิดว่าในไม่ช้าเพลงบอก มโนราห์ และหนังตะลุง ก็อาจจะหมดไปและยากที่จะอนุรักษ์ไว้ได้ เพราะปัจจุบันอนุชนรุ่นหลังได้หันมาให้ความสนใจภาพยนตร์ ดนตรี ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาเกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันมากขึ้น จึงทำให้การแสดงพื้นบ้านมีวันที่จะหมดไป ดังคำประพันธ์

ว่าศิลปินของเราเอ๋ย	สิ่งนี้ที่เราเคยรัก
ก็จะหักกลูกจะหล่น	เหมือนผลของพฤษภา
หากแม้ว่าพวกลูกศิษย์	เขาไม่คิดเมตตา
เขียนนี้ก็จะลาไปจากโลก	โลกของศิลปิน

ประวัติเพิ่มเติมเขียน เพชรคงทอง : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

เขียน เพชรคงทอง ได้เขียนบทกลอนต่าง ๆ อีกมากมายนอกเหนือจากกลอน เพลงบอก กลอนมโนราห์ และกลอนหนังตะลุง และจะใช้เวลาวางจากการทำงานมาเขียน บทกลอนต่าง ๆ นางเยาว์ ไหมแยม<sup>1</sup> กล่าวว่า พ่อชอบเขียนบทกลอนต่าง ๆ ใส่สมุดเอาไว้ และชอบนำมาอ่านให้ลูกฟัง บทกลอนต่าง ๆ บางครั้งมีคนอื่นนำไปแสดง แต่มิได้บอกว่าเป็นของใคร ซึ่งเมื่อพ่อทราบทีหลังพ่อจะน้อยใจและโกรธมาก ซึ่งความน้อยใจดังกล่าว ก็ได้ปรากฏในคำประพันธ์ตอนหนึ่งว่า

---

<sup>1</sup>นางเยาว์ ไหมแยม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมเชื้อ เวชสุวรรณ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ บ้านเลขที่ 81 หมู่ที่ 5 ตำบลเขาพังไกร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2539.

.....

เพลงบอกเขียนจากลากชาย  
พอใจเสร็จเพื่อนจับจอง  
พากันอัดเทปขายได้ทรัพย์สิน  
แต่ทุก ๆ คนไม่เคยบอกใคร  
ครั้นก็แรงก็เพลงฤทธิ์  
เราเหมือนชวานาที่ใจบุญ  
คำพิงเพยของเมืองคอนที่สอนไว้  
ที่ว่าหรอยเขาแต่เราเสบ  
ทิ้งเปลืองมันตามทิ้งเสียเวลา  
ครั้นพอเขียนเสร็จเพื่อนลักเก็บ<sup>1</sup>

(<sup>1</sup>เก็บ = เก็บ)

.....

หนังวิงว่าคล้ายกับแม่เปิด  
ลักฟองไม่ตกหล่น  
เอามาเลี้ยงมากินในครอบครัวตน  
ว่าที่กินนั้นใจเรา  
บางคนคิดจะเข่นฆ่า  
ทำคุณกับงูเห่า  
คำนี้ก็ได้แก่ตัวเรา  
เพราะเราปล้ำกันแทบตาย  
นอนก็ไม่เต็มตาสะเอวก็เจ็บ  
ไปอัดเทปขาย

ผู้มีพระคุณ : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

เขียน เพชรคงทอง เป็นผู้ที่ไม่หวังวิชา เมื่อมีผู้ใดมาขอผลงานที่เขียน ก็ยอมให้  
ดูให้อ่าน และยังให้ยืมกลับไปอ่านที่บ้านได้ด้วย จึงมีบุคคลที่เห็นแก่ตัวอยากได้ไปเป็น  
ผลงานของตนเอง เขียน เพชรคงทอง ได้สาปแช่งบุคคลดังกล่าวว่า

บรรดาเพลงบอกทุกคณะ (เพลงบอกและโฆษกทุก ๆ คน) ที่เอาวิชาเราไปใช้  
ถ้ามันนึกบุญคุณไม่ได้ ให้มันตายกับงูเห่า  
ผู้มีพระคุณ : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

เขียน เพชรคงทอง เป็นศิษย์ของหนังปานบอดรุ่นเดียวกับหนังประวิง หนูแก้ว  
บุคคลทั้งสองนี้ได้แต่งบทหนังตะลุงร่วมกัน เพื่อนำไปใช้ในการแสดงจำนวนหนึ่ง  
ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นั่งนิ่งนึกแน่ในเงาใจจง	มือทั้งคู่ขวางกลางขง
ขอบูชาพระธรรมคำพระตรัส	ก้มกราบองค์โลกนาถศาสดา
นมัสการพระสงฆ์ทรงศีลา	ให้มวลสัตว์เชื่อกรรมคำสัตถา
กราบชนกชนนีที่เกิดเกล้า	สืบศาสนากววันต์นิรันดร
พระคุณท่านปานว่าชลาธร	ทุกคำเข้าเฝ้านั่งสองสั่งสอน
กราบคุณครูผู้สอนหนังสือสรรพ	ดินแดนดอนจ๊กเปรียบเทียบยัง ไกล
จนจดจำแจ่มแจ้งเงินจริงใจ	ทั้งบังคับอบรมบ่มนิสัย
นมัสการอุปฌาย์พระคู่สวด	ระลึกไปปลาบปลื้มไม่ลืมคุณ
.....	.....
	บทหนึ่งตะลุง : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

เขียน เพชรคงทอง ได้เขียนถึงความยากในการว่าเพลงบอก ซึ่งจะไม่เหมือนกับ การว่าบทหนึ่งตะลุงหรือมโนราห์ เพราะบทกลอนทั้งสองนี้ศิลปินสามารถเขียนบทไว้ก่อนได้ สำหรับการว่าหรือโต้เพลงบอกนั้นต้องอาศัยปฏิภาณ และมีข้อจำกัดหลายประการ ดังคำประพันธ์ตอนหนึ่งว่า

เล่นเพลงบอกนี้เล่นยาก	ดีแต่ปากไม่ได้ผล
ต้องดีกลอนคั่นดีทำนอง	สองเนตรต้องมองหา
พวกแต่งกลอนได้ยังไม่สำคัญ	เพราะไม่ขีดคั่นเรื่องเวลา
เพลงบอกถ้าวานานาน	เดี่ยวกรรมการเตือน
กลอนผิดสัมผัสตัดคะแนน	ยังไหนดกแฟนจะหัวเราะ
ไหนดเพื่อนจะล้อให้ตกหลุม	มันกลุ่มไม่ใครเหมือน
ไหนดเสียงคนนอกเข้ามากลบ	เมื่อพากระทบต้องกระเทือน
เวทีก็ไม่เหมือนกับโรงหนัง	ไม่มีสิ่งกำบังตา
เวลายังไม่ถึงถ้าเราจะหยุด	นี้ผมสมมุติไปดอก
เรียกเพลงบอกไม่รู้อะไร	เราร้อนใจไปหนักหนา

จะทำให้เกินก็ไม่ได้  
ทั้งต้องรักษามารยาท

ต้องดูแลเขาให้สัญญา  
ให้ปราชญ์เขานิยม

วิญญูณนักรกลอน : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

### บทบาทด้านสังคม

เขียน เพชรคงทอง เป็นบุคคลผู้หนึ่งที่มีความตั้งใจในการทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านการส่งเสริมอาชีพ การศึกษา การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตลอดจนการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น ดังที่ กิมเหียง เพชรคงทอง<sup>1</sup> กล่าวถึงการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของเขียน เพชรคงทอง สรุปได้ว่าไม่ว่าจะเป็นงานของชาวบ้าน งานวัด หรืองานของหน่วยราชการ เขียน เพชรคงทอง จะเข้าไปร่วมเสมอมิได้ขาด โดยปกติแล้วเขาจะได้รับเชิญอยู่เสมอ ในบางครั้งถึงแม้ที่บ้านจะมีภาระยุ่งยากก็ยอมทิ้งงานของตนขอให้ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว และจะร่วมมือด้วยความเต็มใจเสมอ

#### 1. บทบาทด้านการส่งเสริมอาชีพการทำนา

ในปี พ.ศ. 2529 ซึ่งเป็นปีที่ฝนไม่ตกตามฤดูกาล ต้นข้าวในนาเหี่ยวเฉา ชาวนาทุกตำบลในอำเภอหัวไทรได้รับความเดือดร้อนมาก ทางราชการได้ร่วมมือกับชาวบ้านในการจัดหาเครื่องสูบน้ำเข้ามา เขียน เพชรคงทอง เป็นบุคคลผู้หนึ่งที่ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ชาวนาในตำบลเขาพังไกร อำเภอหัวไทร เป็นอย่างมาก ดังปรากฏในคำประพันธ์ที่ได้เขียนบันทึกเหตุการณ์ไว้ตอนหนึ่งดังนี้

.....  
เขียนเอาเรือบรรทุกเครื่องหาเหมืองน้ำ พยายามบรรทุกทุกวิถี  
ทางช่วยได้ช่วยคิดด้วยยินดี อย่างคนนี้ขอให้อยู่อายุยืน

<sup>1</sup>กิมเหียง เพชรคงทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมเชื้อ เวชสุวรรณ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 81 หมู่ที่ 5 ตำบลเขาพังไกร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2540.



เขียนรับใช้พี่น้องยามข้องขัด      ทำประวัติไว้ในแดนไม่เข่นจีน  
 เท่ากับเราปรายโปรดประโยชน์อื่น      ให้ผู้อื่นตามควรและส่วนตัว  
 งานส่วนรวมไม่ใช่ง่ายทำได้ยาก      เพราะโดยมากเมื่องานหนักมักห้ามตัว  
 ยอมสละกิจการงานส่วนตัว      โดยไม่กลัวเหนื่อยยากผู้พากเพียร  
 พวกรวมนาน้ำบานบานไม่สิ้น      พอได้กินสักหยาม<sup>1</sup> เพราะน้ำเขียน  
 ถ้าผมรู้สกลแบบอย่างแนบเนียน      ใครจะเขียนประวัติไว้ให้คนอ่าน

ความแห้งแล้ง : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

(<sup>1</sup>หยาม = ฤดู)

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เขียน เพชรคงทอง ได้เขียนบันทึกขึ้นชมการทำงานของ  
 เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการให้ความร่วมมือ  
 ด้านภัยแล้งดังกล่าวไว้ดังนี้

.....

นำเห็นใจรัฐบาลท่านอดีตรัฐมนตรี	ช่วยชาวนาให้เป็นสุขทุกวิถี
แผนกข้าวหัวไทรเข้าใจดี	ย้าอีกที่น้องนุกุลกรุณา
เอาใจใส่ข้างที่ในภารกิจ	โดยไม่คิดแรงเรี่ยวเชียวนั้นหนา
ช่วยยกเครื่องขนเครื่องเรือชาวนา	อดีตรัฐมนตรีสงยังเขาพังไกร
วันนั้นเครื่องที่ลากชายหมุนไม่ติด	คุณช่วยคิดดูแลเข้าแก้ไข
กำนันแก้วกับตัวผมชมชอบใจ	ทั้งผู้ใหญ่แดงก็ยังขอยิน
อันคุณนั้นมีอยู่ไม่หลู่หลบ	เพราะเคารพรักมากอยากสรรเสริญ
ทำความดีมีต้องให้ร้องเชิญ	ไม่มองเมินทุกมิตรต้องคิดคุณ

ความแห้งแล้ง : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

ปัจจุบันปัญหาการขาดน้ำในการทำนาได้ลดน้อยลง เนื่องจากอำเภอหัวไทรเป็น  
 อำเภอหนึ่งที่ได้เข้าร่วมในโครงการพระราชดำริลุ่มน้ำปากพนัง

## 2. บทบาททางการศึกษา

เฟียน เพชรคงทอง เป็นผู้ที่มิบทบาททางการส่งเสริมการศึกษาของบุคคลในท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องจากเฟียน เพชรคงทอง ขาดโอกาสทางการศึกษา ต้องเรียนรู้และศึกษาด้วยตนเองมาโดยตลอด ดังนั้นเขาจึงสนับสนุนทางการศึกษาอย่างเต็มที่ ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน ด้วยการส่งเสริมให้ทุกคนที่ขาดโอกาสทางการศึกษาได้มีโอกาสเข้าเรียนกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จะเห็นว่า เฟียน เพชรคงทอง ได้รับเชิญจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนไปสัมมนาเพื่อรณรงค์ให้บุคคลที่ขาดโอกาสทางการศึกษาได้มีโอกาสเล่าเรียน โดยไม่มีผลกระทบต่ออาชีพของตน ดังข้อความตอนหนึ่งที่เขียนไว้ดังนี้

ขอกราบแทบเท้าแล้วเล่าคุณว่า	ศูนย์ภาคการศึกษานอกโรงเรียน
เชิญเพลงบอกเฟียนไปสัมมนา	เป็นเวลาถึงสี่วัน
เขาเห็นว่าเฟียนนั้นพอจะมีส่วน	ออกมาช่วยชวนจูงชัก
ให้คนรู้จักเรียนหนังสือ	ช่วยร่วมมือกันปลอมบขัวญ
คนที่รักชาติแล้วอาจคือ	เท่ากับรักชื่อของท่านกัน
จงพากจงเพียรจงเรียนให้ทัน	กับคนที่ปัญญา
ผมนี่เป็นคนที่จะช่วยรณรงค์	ตามความประสงค์ของรัฐบาล
มากราบพระคุณท่านลงแทบเท้า	เชิญเข้าไปศึกษา

สัมมนาการศึกษานอกโรงเรียน : ดันฉบับจากลายมือเขียน

นอกจากนั้น เฟียน เพชรคงทอง ยังได้รับเกียรติให้เป็นกรรมการศึกษาของโรงเรียนแหลมราษฎร์บำรุง สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช จากบันทึกเหตุการณ์ตอนหนึ่งได้เขียนไว้ดังนี้

เขาตั้งกรรมการงานโรงเรียน	ไม่น่าเอาเฟียนมาเข้า
คนแก่คนเฒ่า น่าจะคัด	เขายังตามไปมัดผม

พอกคนมาฆ่าหัวเวียน	ไม่กลัวหรือว่าผีขนจะเป็นลม
สำหรับตัวผมนั่นยินดี	อยากช่วยทุกทีไป
เพื่อเขาอุทิศพสุธา	ผืนแผ่นดินนาเขายังให้
แต่เพลงบอกผีขนลากขา	มันไม่ที่จะให้ <sup>1</sup> ไหร
สละเวลามาให้ใช้	อุทิศแรงกายใจ
หาไม่มีไหรที่จะออก	ผีขนเป็นเพลงบอกจน
โรงเรียนแหลมราษฎร์เขาปรารณา	ต้องการจะหารายได้
เพราะสร้างขึ้นไม่กี่ปี	เดี๋ยวนี้ยังขาดสน

สัมมนาการศึกษานอกโรงเรียน : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

(<sup>1</sup>ไหร = อะไร)

ผีขน เพชรคงทอง ได้รับเชิญจากโรงเรียนบ้านเขาพังไกร อำเภอหัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช ให้เข้าร่วมในการให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์แก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งผีขน เพชรคงทอง ได้ว่าเพลงบอกกลอนสด ซึ่งมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ สาเหตุของโรค ตลอดจนการป้องกันโรคเอดส์ ดังข้อความตอนหนึ่งจากแถบบันทึกเสียง ดังนี้

วันนี้โรงเรียนมัธยม	ได้จัดอบรมเรื่องโรคเอดส์
มันหรอยเหลือเหตุผมฟังกัน	ได้พลอยहरรรษา
ทั้งด้านร้อยแก้วร้อยกรอง	ให้เด็กประลองรู้วิชา
ผมมองไปมองมา	ฟังแล้วก็น่าฟัง
.....	.....
เรื่องโรงเรียนเขาจัดอบรม	น้องเหอกันในวันนี้
เพื่อจัดแนะชี้หลานรัก	เอาไว้เป็นหลักฐาน
จะได้รู้เหตุรู้ผล	รู้ทั้งต้นทั้งก้าน
ไปนานนานมีผล	กับหนูทุกคนไป

วันนี้ต่อไปข้างหน้า	น้องเหอบรรดาหลานหลาน
ทุกทุกท่านหลานตน	ได้กลับเป็นผู้ใหญ่
เราต้องรู้หลบรู้หลีก	น้องเหอรูปลีกตัวไป
รู้หลบภัยโรคเอดส์	พวกเราไม่เวทนา
กระทรวงสาธารณสุข	ทั่วทุกประเทศ
เดี๋ยวนี้โรคเอดส์กำลังระบาด	เราจึงลาดกั้นนักหนา
จำเป็นต้องช่วยกันรณรงค์	เราบอกตรงตรงว่าช่วยพัฒนา
เพราะเหตุว่ายารักษานั้น	ทุกวันยังไม่มี
เอดส์มันเกิดจากเชื้อไวรัส	ไม่จำกัดวัยเพศ
ใครเป็นเอดส์ก็ต้องตาย	สุดที่จะหน่ายหนี
เพราะเชื้อเอดส์นั้นมันแรงร้าย	กำลังในกายที่เคยมี
ถ้าเป็นเอดส์กำลังก็หมด	ร่างกายระทระทวย
มันเข้าบ้านทอนเอากำลัง	ร่างกายหมดหนังหมดเนื้อ
ผู้ชายที่เป็นเสียขง	ชอบหลงกะหรี่สวย

.....

เพลงบอกรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ : ดันฉบับจากแถบบันทึกเสียง

### 3. บทบาททางการสื่อสารประชาสัมพันธ์

เฟียน เพชรคงทอง เป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งของท้องถิ่น ที่มีหน้าที่ในการสื่อสารหรือแจ้งเรื่องราวต่าง ๆ ให้ชาวบ้านได้ทราบ ไม่ว่าจะเป็นงานของทางราชการหรืองานเทศกาลวันสำคัญต่าง ๆ ซึ่งทางกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านได้ขอความร่วมมือให้ช่วยเหลือ โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อกลอนเพลงบอก กลอนหนังตะลุง และกลอนมโนราห์ ซึ่งในการประชาสัมพันธ์ดังกล่าวทำให้ชาวบ้านเข้าใจง่ายและไม่ลืม ทั้งนี้เพราะใช้ภาษาถิ่นในการเสนอข่าวสารต่าง ๆ และสร้างความสนใจได้มากกว่าการบอกกล่าวโดยใช้คำพูดธรรมดา ๆ โดยเฉพาะการว่ากลอนสดจะสร้างความสนุกสนานได้มากที่สุด นอกจากนั้นเฟียน เพชรคงทอง ยังได้แต่งบทกลอนต่าง ๆ ให้คนอื่นนำไปใช้ เช่น เขียนประชาสัมพันธ์วันขึ้นปีใหม่โดยแต่งเป็นกลอนหนังตะลุงให้เพลงบอกรัตน์ หนูยิ้มช่วยดังตัวอย่าง

31 ธันวาคม.....มาส                    ในตลาดเขาพังไกรไฟสว่าง  
 เหมือนดวงดาวพรายกระเจาย่าง<sup>1</sup>      เป็นที่สร้างสุขสรรค์บันเทิงใจ  
 ชักไถรรงค์ส่งสู่ขึ้นสู่เสา                ส่งปีเก่าพร้อมกับรับปีใหม่  
 ประเพณีมีอ้างมาอย่างไร                ขออภัยกล่าวอ้างอย่างโบราณ  
 ผมเป็นศิษย์ครูเขียนเพิ่งเรียนใหม่      ไม่ว่องไวเปรื่องปราดหรืออาจหาญ  
 พร้อมอักษรสูงต่ำกะไม่ชำนาญ      ผมไม่หาญอดกล้าไปเที่ยวว่าไกลไกล  
 แต่คืนนี้แฟนแฟน<sup>2</sup>ผมรัตน์            ทั้งผู้จัดรายการงานปีใหม่  
 รรัตน์เป็นหลานเหลนเหล่าเขาพังไกร      ผมเกิดในอดีตหมู่บ้าน<sup>3</sup>  
 ปีใหม่ : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

(<sup>1</sup>ย่าง = กระจ่าย, สว่างไสว, <sup>2</sup>แฟน = พยายาม, <sup>3</sup>ป่า = แคน, ป่าเมธิ คือ แคน  
 นักปราชญ์)

#### 4. บทบาททางการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น

เขียน เพชรคงทอง ได้ชื่อว่าเป็นนักอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ได้รับเชิญให้เข้า  
 ร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชาวบ้านอยู่เสมอ โดยการให้ไปว่าเพลงบอกในงานหรือ  
 กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีให้กับงาน เช่น งานบวช งานแต่งงาน งานศพ  
 งานปีใหม่ งานสงกรานต์ งานทอดกฐิน งานทอดผ้าป่า ตลอดจนงานที่ทางหมู่บ้าน  
 ได้จัดขึ้นเป็นพิเศษ นอกเหนือจากงานประจำดังกล่าว เช่น การชาขวัญข้าว เขียน  
 เพชรคงทอง ก็ได้ว่าเพลงบอกบทชาขวัญข้าว\*บันทึกใส่แถบบันทึกเสียงไว้ ซึ่งในบท  
 ดังกล่าวเป็นการสวดดีแม่โพสพ ประวัติของข้าว ขั้นตอนในการทำนา การรวบขวัญข้าว วิธี  
 ปฏิบัติตนในการรวบขวัญข้าวและเก็บขวัญข้าว ประโยชน์ของข้าว ตลอดจนวิธีปฏิบัติตน  
 ในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับข้าว ซึ่งจะมีความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ เข้ามา เช่น ให้ตัด  
 ขวัญข้าวในวันศุกร์ เมื่อทูนขวัญข้าวกลับบ้านห้ามพูดจากับใคร ห้ามร้องข้าวเปลือกจาก  
 ลอมใหญ่ในวันศุกร์ ห้ามเอากระดิ่งไปครอบปากครกตำข้าว ห้ามเอาครกตำเครื่องแกง  
 วางบนที่ใส่ข้าวสาร อย่าตัดข้าวให้ทัพพีหัก เป็นต้น

---

\*ชาขวัญข้าว เป็นการบูชาขวัญข้าว คือบูชาแม่โพสพ

บทชาขวัญข้าวกล่าวถึงตำนานข้าวสาลีว่านางโกควดี ธิดาของพระอิศวร เป็นผู้ที่  
ที่มีจิตใจงดงาม นางได้อธิษฐานก่อนจะสิ้นชีวิตว่าให้กระดูกของนางเป็นภูเขาหิน น้ำนม  
ข้างซ้ายเป็นข้าวเหนียว ส่วนน้ำนมข้างขวาให้เป็นข้าวเจ้า เมื่อนางกลับชาติมาเกิดจึงเป็น  
ข้าวโพดสาลี ดังตัวอย่างคำประพันธ์

สวัสดิประชาชน	คนส่วนมาก
ที่ท่านได้จากเรือนเหยา	แล้วนำข้าวมาทำขวัญ
ตามขนบประเพณี	คนเราจะไม่มีเลิกกัน
เพราะการทำขวัญข้าวปลา	มีมาแต่โบราณ
.....	.....
ผมขอเริ่มเรื่องเป็นเบื่องปฐม	ที่เขาเรียกกันว่าพรหมกำเนิด
เมื่อข้าวสาลีได้บังเกิด	อยู่ในโลกมนุษยธา
เป็นของสำหรับเราไว้รับประทาน	นับตั้งแต่กาลก่อนมา
แม้เราจะคิดกัน	ไม่รู้สักกี่พันปี
ผมได้จดจำในตำนาน	ตามที่อาจารย์บอกไว้
แต่พอที่ได้มาเป็นสำเนา	ยึดเอาเป็นสักขี
ผมขอเริ่มนำคำกล่าว	ประวัติของข้าวสาลี
แล้วให้เป็นพิธีทำขวัญ	ยกคุณพรรณนา
อันคุณของแม่โพสพ	เรากินกันจบไปทุกถิ่นฐาน
เป็นยอดอาหารของมนุษย์	ของมวลมนุษยธา
.....	.....
แล้วตามตำนานท่านได้กล่าว	เมื่อในโลกยังไม่มีข้าวสาลี
ยังมีนางโกควดี	รูปงามเป็นนักหนา
นางเป็นธิดาพระอิศวร	รูปเลิศล้วนโสกา
ใจศรัทธาหาเปรียบ	หญิงใดไม่เทียบทัน
เมื่อนางจะสิ้นชีวิต	นางเจ้าตั้งจิตอธิษฐาน
ขอให้เนื้อหนังนงคราญ	ในร่างแม่จอมขวัญ

เมื่อจะถมพื้นปฐธา	ในร่างกายแม่แจ่มจันทร์
ให้กระดูกนั้นเป็นภูผา	แต่ล้วนศิลาแลง
น้ำนมข้างซ้าย	ของแม่กลับกลายมาเป็นข้าวเหนียว
ส่วนข้างขวาจริงเจียว	น้ำนมข้างฝ้ายขาว
พอนางจะดับชีวิต	ดับจิตแม่งามรูป
นางเจ้าหลักชาติมาเกิด	เป็นโพดสาถิ
.....	.....

ชาขวัญข้าว : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

เขียน เพชรคงทอง ได้เขียนตัวอย่างประวัติลากพระว่า พระพุทธเจ้าเสด็จขึ้นไปโปรดพระพุทธมารดาบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เป็นเวลา 3 เดือน ตั้งแต่แรมหนึ่งค่ำเดือนแปด จนกระทั่งถึงวันออกพรรษา คือวันขึ้นสิบห้าค่ำเดือนสิบเอ็ด พระองค์จึงเสด็จกลับมายังโลกมนุษย์ เป็นวันที่พระองค์ได้เปิดโลกทั้งสามให้เห็นทั่วกัน คือ นรก มนุษย์ และ สวรรค์ บรรดาเหล่าเทวดา นางฟ้า ได้จัดกระบวนส่งเสด็จกันอย่างสนุกสนาน ซึ่งประเพณีลากพระของไทยก็ได้นำมาแบบอย่างดังกล่าวมาถือปฏิบัติ ดังตัวอย่างคำประพันธ์

จะขอกล่าวประวัติกลางนแห่พระ ว่ามีมาแต่ครั้งไหน	
ให้แม่แก่แม่เฒ่าได้เข้าใจ	ว่าทำไมเขาจึงลากกันมากวัด
.....	.....
ตามตำนานท่านว่าพระทศพล	ไปอยู่บนดาวดึงส์เทวดา
ไปเทศโปรดพระชนกชนนีนาถ	ถ้วนไตรมาสประจวบวันออกพรรษา
ตั้งแต่แรมหนึ่งค่ำเดือนแปดมา	เป็นเวลาสามเดือนไม่เคยอ่อนคลาย
แล้วพระองค์ทรงออกพระพรรษา	เสด็จมาในโลกมนุษย์ตามจุดหมาย
ในวันนี้มีสำคัญอันมากมาย	พระองค์ได้เปิดตามหาชน
เปิดนรกเปิดมนุษย์เปิดสวรรค์	ให้เห็นกันแจ่มแจ้งทุกแห่งหน
เรียกพระเจ้าเปิดโลกให้ทุกคน	เลยได้ยลโลกสามตามตำนาน
คนทำบาปทำบุญคุณไหน	มีอะไรเป็นจุดสมภูฐาน

พระองค์จะลงจากดาวดึงส์วิมาน	เสียงสะท้อนไปด้วยเทพเทวดา
ที่ได้พากระทงส่งเสด็จ	เห็นระเห็จแห่แห่นอย่างแน่นหนา
ทั้งบัณเฑาะว์ช่อลีปิชา	เสียงเทิงปิ๊ะปิ๊ะที่ห้อยหญิงคอยรำ
คิดผัดหน้าทาแป้งตบแต่งตัว	ออกรำยั่วว่าวว่าวนมขานเนื้อำ
ประเพณีที่เราเอามาทำ	เพราะได้นำแบบอย่างปางนั้นมา

ประวัติลากพระ : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

### วาระสุดท้ายแห่งชีวิต

โดยทั่วไปแล้วเขียน เพชรคงทอง จะเป็นผู้ที่มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง นางผิว ไช้แก้ว<sup>1</sup> เล่าว่า เท่าที่จำได้บิดาไม่เคยป่วยไข้เหมือนคนอื่น หรือผู้สูงอายุโดยทั่วไป จะไม่เป็นภาระในการเลี้ยงดูของบุตรเลย เมื่อต้นเดือนมีนาคม พ.ศ. 2535 บิดาได้ป่วยเป็นโรค มะเร็งในกระเพาะอาหาร จึงได้นำตัวเข้ารับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลสงขลา นครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จากนั้นจึงกลับมาพักฟื้นที่บ้าน แต่อาการไม่ดี ขึ้นกลับยิ่งทรุดหนักลงไปอีก ทางบ้านจึงได้นำตัวเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลรามาศิบัติ กรุงเทพฯ เพื่อเข้ารับการรักษาผ่าตัด หลังจากเข้ารับการรักษาแล้วอาการก็ดีขึ้นตามลำดับ จึงได้เดินทางกลับมาพักฟื้นที่บ้านเดิมอีกครั้งหนึ่ง พักอยู่ได้ประมาณหนึ่งเดือนก็ต้องนำส่ง โรงพยาบาลประจำอำเภอหัวไทร อาการป่วยในครั้งนี้จะหนักกว่าครั้งก่อน ๆ เนื่องจากไม่สามารถรับประทานอาหารได้และอาการทรุดหนักลงเรื่อย ๆ เขียน เพชรคงทอง จึงได้บอกให้ภรรยาและลูก ๆ นำกลับบ้านเพราะท่านรู้ตัวเองว่าถึงจะทำการรักษาอย่างไรก็คงไม่หาย จึงอยากจะกลับมาพักที่บ้านเป็นครั้งสุดท้าย ลูก ๆ ทนการขอร้องของบิดาไม่ได้จึงนำกลับบ้าน หลังจากนั้นอีกประมาณ 10 วัน เขียน เพชรคงทอง ก็ได้ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ.2535 รวมอายุได้ 79 ปี

การจากไปอย่างไม่มีวันกลับของเขียน เพชรคงทอง สร้างความโศกสลดใจให้แก่ ภรรยา บุตร ญาติสนิท ลูกศิษย์ ตลอดจนเพื่อนบ้าน และบุคคลที่รู้โดยทั่วไปเป็นอย่าง

---

<sup>1</sup>ผิว ไช้แก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมเชื้อ เวชสุวรรณ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ บ้านเลขที่ 81/2 หมู่ที่ 5 ตำบลเขาพังไกร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2541.



มาก ทั้งนี้เพราะเขียน เพชรคงทอง เป็นบุคคลผู้หนึ่งที่ได้บำเพ็ญประโยชน์และอุทิศตนเพื่อส่วนรวมมาโดยตลอด จึงเป็นบุคคลหนึ่งที่ควรแก่การได้รับการยกย่องว่าเป็น “ปุษนียบุคคล” แม้ว่าท่านจากไปเป็นเวลาหลายปีแล้วก็ตาม ด้วยคุณความดีที่ท่านได้สร้างสมไว้ความสามารถเฉพาะตัวทางด้านศิลปพื้นบ้านประเภทเพลงบอก และผลงานทางด้านวรรณกรรมเท่าที่ปรากฏยังคงประทับอยู่ในความทรงจำและความรู้สึกที่ดีของบุคคลโดยทั่วไปอยู่ตราบเท่าทุกวันนี้

## 2. การสร้างงานวรรณกรรม

เขียน เพชรคงทอง เป็นกวีชาวบ้านที่มีความสนใจทางด้านบทกลอน นอกจากนั้นยังเป็นศิลปินพื้นบ้านที่มีความสามารถสูงทางด้านการว่าเพลงบอก เป็นผู้ที่มีปฏิภาณไหวพริบในการว่ากลอนสด ผลงานวรรณกรรมของเขียน เพชรคงทอง มีมากมาย จำแนกได้ 3 ลักษณะดังนี้

1. วรรณกรรมที่แต่งขึ้นเพื่อจำหน่าย เนื่องจากเขียน เพชรคงทอง ไม่ใช่ นักแต่งกลอนอาชีพ แต่ด้วยใจรักในงานประเภทบทกลอน ดังนั้นเมื่อว่างจากการทำนาก็จะหันมาจับปากกาเขียนบทกลอนต่าง ๆ ตามที่ต้องการ ผลงานที่เขียนจะไม่มีขีดจำกัดเรื่องเวลา จะเขียนไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะจบ ผลงานที่จัดพิมพ์เป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์มี 2 เล่มคือ

1.1 ชีวิตประวัติของหนังปาดบอด ชีซ่าง และกลอนเพลงบอก เมื่อครั้งประชันกับนายรอดหลอ หนังสือเล่มนี้ได้ตีพิมพ์ออกเผยแพร่เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2502

1.2 มหาเวทภัยคำกลอน ได้ตีพิมพ์ออกเผยแพร่เมื่อ พ.ศ. 2505

2. วรรณกรรมที่แต่งขึ้นเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ ลักษณะของผลงานจะมีทั้งกลอนเพลงบอก กลอนมโนราห์ และกลอนหนังสือตะลุง ส่วนใหญ่จะแต่งให้ลูกศิษย์และบุคคลใกล้ชิด จะเป็นผลงานจากต้นฉบับที่เป็นลายมือเขียน เท่าที่เก็บรวบรวมได้มีดังนี้

2.1 อ่าววิทยาลัย

2.2 ประชาสัมพันธ์วันปีใหม่

2.3 บทไหว้พระรัตนตรัยและบิดามารดา

2.4 บทประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านไปเลือกผู้ใหญ่บ้าน

2.5 บทไหว้ครู

2.6 เชิญชวนเลือกผู้แทนราษฎร

2.7 บทหนังตะลุง

3. วรรณกรรมที่ปรากฏจากต้นฉบับที่เป็นลายมือเขียนที่ยังไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ และวรรณกรรมที่ได้จากต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียงเท่าที่เก็บรวบรวมได้มีดังนี้

3.1 หาเสียงให้นายประจวบ ชนะภัย ลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ จังหวัดสงขลา พ.ศ. 2512

3.2 ปัญหาเศรษฐกิจ นายทุน

3.3 บทโต้ระหว่างเพลงบอกเขียน เพชรคงทอง กับเพลงบอกสร้อย เสียงเสนาะ

3.4 ความยากในการว่าเพลงบอก

3.5 มโนนี้กระลึคนบครบสามหน

3.6 รักบ้านเกิดเมืองนอน

3.7 เพลงบอกสงกรานต์ 2523 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา

3.8 เชิญชวนเลือกผู้แทน

3.9 เลือกผู้ใหญ่บ้านสุจินต์ รังสิมันตุชาติ เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2525

3.10 เพลงบอกวันปีใหม่

3.11 ความเดือดร้อนของชาวนาเนื่องจากฝนไม่ตกตามฤดูกาล

3.12 เพลงบอกณรงค์ต่อต้าน ไรกเอดส์

3.13 กลบท

3.14 ประวัติตากพระ

3.15 กลอนมโนราห์สอนผู้ที่จะเข้ารับราชการอุปสมบท

3.16 กลอนตลกขบขัน

3.17 บ้านเกิดเมืองนอน

3.18 ประวัติเพลงบอกเขียน เพชรคงทอง

3.19 ชาวัญข้าว

3.20 สร้างวัดสร้างโรงเรียน

- 3.21 ทอดกฐินวัดทะเลปึง
- 3.22 เขียนถึงสุรพล สมบัติเจริญ
- 3.23 คิดให้ไกลไปให้ถึง
- 3.24 มาเบิกเนตร
- 3.25 เขียนจะสั่งถ้อยคำสำนวน
- 3.26 สตุดิษัตรีย์รัชกาลที่ 1 (ฉลอง200 ปีรัตนโกสินทร์)
- 3.27 ความเสื่อมของศาสนาพุทธอันมาจากพระสงฆ์
- 3.28 สวาร้าง
- 3.29 ชีวิตที่แสนดกอับ
- 3.30 บทกลอนสอนสังคม
- 3.31 มาพบเพื่อนในงาน
- 3.32 ปีใหม่ 2505
- 3.33 บทไหว้ครู
- 3.34 สำนึกบุญคุณ
- 3.35 ประวัตินี้เพิ่มเติม
- 3.36 นิราศกรุงเทพฯ
- 3.37 มโนนีกครบสามหน
- 3.38 เพลงบอกงานอุปสมบท ณ บ้านครุรีน เกิดแก้ว
- 3.39 สอนคู่สมรส
- 3.40 สัมมนาการศึกษานอกโรงเรียน
- 3.41 วิญญูณนั้กกลอน
- 3.42 บทสตุดิษัตรีปูาน 1
- 3.43 บทสตุดิษัตรีปูาน 2
- 3.44 เพลงบอกบ้านครุควล พูลนวล
- 3.45 เพลงบอกไหว้ครู
- 3.46 กลอนสี่
- 3.47 ชมการแสดงที่สนามหน้าเมือง
- 3.48 ชีวิตชวานา

3.49 เพลงบอกเปิดฉาก

3.50 ความแห้งแล้ง

3.51 เมืองนคร

3.52 เพลงบอกมาตรฐาน

3.53 พัฒนาการ

เขียน เพชรคงทอง เป็นเพลงบอกที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งของภาคใต้ เคยชนะการประชันเพลงบอกมาหลายครั้ง นอกจากนั้นยังได้รับเชิญจากหน่วยงานทั้งของภาครัฐและเอกชน รางวัลที่ได้รับจึงมีหลายประเภท เช่น เหรียญทอง ถ้วยเกียรติยศ ชั้นน้ำพานรองและเงิน เป็นต้น รางวัลที่สร้างความภาคภูมิใจด้านเพลงบอก เช่น

รางวัลที่ 1 รางวัลเหรียญทองการประชันเพลงบอกที่สนามหน้าเมืองนครศรีธรรมราช อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อประมาณ พ.ศ. 2515

รางวัลที่ 2 การประชันเพลงบอกที่แหลมสมิหลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา เมื่อ พ.ศ. 2524

รางวัลถ้วยเกียรติยศ จากนายไพศาล สว่างวงศ์ นายกเทศมนตรีจังหวัดสงขลา

รางวัลถ้วยเกียรติยศ จากบริษัทจังหวัดนครศรีธรรมราช

รางวัลชั้นเงินพานรอง 3 รางวัล (ไม่ทราบวันเดือนปีที่ได้รับ)

เนื่องจากนายเขียน เพชรคงทอง ไม่ติดขัดกับรางวัล ในการได้รับรางวัลจะให้เกียรติผู้ร่วมคณะและลูกศิษย์ เมื่อได้รับรางวัลก็จะมอบต่อให้ลูกศิษย์เป็นที่ระลึก นางหับ หนูแบ<sup>1</sup> กล่าวว่า ท่านให้ความเมตตาแก่ศิษย์ทุกคน สอนเรื่องความมีน้ำใจ แบ่งปันความรู้สึกที่ดีต่อกันแก่เพื่อนร่วมงาน นางเป็นลูกศิษย์คนหนึ่งที่ได้รับถ้วยเกียรติยศเป็นที่ระลึก 1 ใบ

รางวัลของนายเขียน เพชรคงทอง ที่ยังคงมีอยู่ที่บ้านจึงมีเพียงถ้วยเกียรติยศ 2 ใบ ชั้นน้ำพานรอง 3 ใบ และเหรียญทอง 1 เหรียญ เท่านั้น

---

<sup>1</sup>หับ หนูแบ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมเชื้อ เวชสุวรรณ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 25 หมู่ที่ 7 ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2540.

### บทที่ 3

## ฉันทลักษณ์และศิลปะการใช้ภาษาในวรรณกรรมของ เฝียน เพชรคงทอง

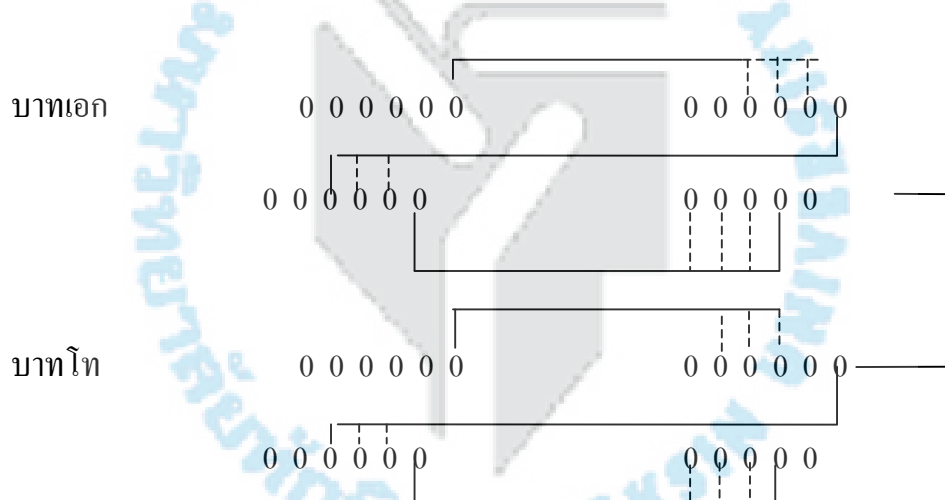
เฝียน เพชรคงทอง มีผลงานวรรณกรรมหลายชนิด ทั้งนี้เพราะท่านได้ศึกษาเรียนรู้จากศิลปินพื้นบ้านที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน เช่น เพลงบอก หนังสือดงมโนราห์ ตลอดจนเป็นผู้ที่ชอบแต่งบทร้อยกรอง การที่ได้มีประสบการณ์ตรง มีโอกาสใกล้ชิดกับศิลปินพื้นบ้านเหล่านี้ เฝียน เพชรคงทอง จึงมีความรู้เกี่ยวกับการแต่งกลอนพื้นบ้านเป็นอย่างดี ซึ่งจะวิเคราะห์ให้เห็นใน 2 ประเด็น ดังนี้

1. รูปแบบฉันทลักษณ์ในการประพันธ์
2. ศิลปะการใช้ภาษา

### 1. รูปแบบฉันทลักษณ์ในการประพันธ์

รูปแบบฉันทลักษณ์ในการประพันธ์ที่พบในวรรณกรรมของเฝียน เพชรคงทอง มีดังนี้

#### 1.1 กลอนเพลงบอก ฉันทลักษณ์ของกลอนเพลงบอกมีดังนี้



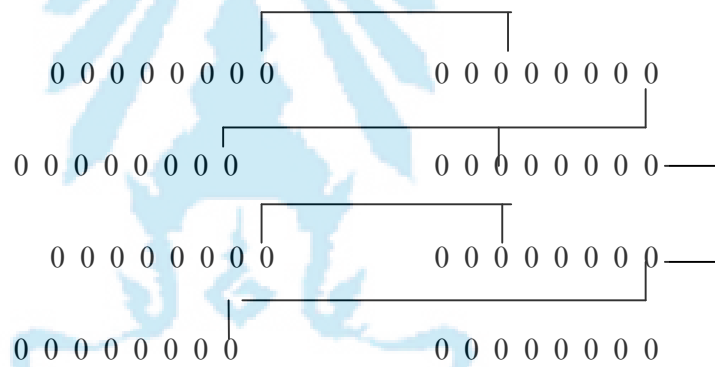
แผนผังดังกล่าวเวลาขับกลอนสดอาจจะมีการยืดหยุ่นได้บ้าง ทั้งจำนวนคำและสัมผัส

ตัวอย่าง กลอนเพลงบอกของเขียน เพชรคงทอง

เล่นเพลงบอกนี้เล่นยาก	ดีแต่ปากไม่ได้ผล
ต้องดีกลอนดีดีทำนอง	สองเนตรต้องมองหา
พวกแต่งกลอนได้ยังไม่สำคัญ	เพราะไม่จีดคั่นเรื่องเวลา
เพลงบอกถ้าว่านานานาน	เดี่ยวกรรมการเดือน

ความยากในการว่าเพลงบอก : ด้นฉบับจากลายมือเขียน

1.2 กลอนตลาด หรือกลอนแปด เป็นกลอนที่แต่งขึ้นเพื่อใช้ในการว่าบทมโนราห์และหนังตะลุง ซึ่งมีฉันทลักษณ์ของกลอนดังนี้



ลักษณะของบทกลอนมโนราห์และหนังตะลุงดังกล่าวจะใช้แผนผังเช่นเดียวกัน จะต่างกันแต่ทำนองในการขับร้องเท่านั้น เช่น ในบทหนังตะลุงจะนิยมเขียนแยกคำในแต่ละวรรคตามทำนอง เป็น 3 คำ 2 คำ และ 3 คำ ในการเขียนแต่งกลอนผู้แต่งอาจจะมีการยืดหยุ่นจำนวนคำบ้างในแต่ละวรรค อาจจะมี 8 - 10 คำ และลักษณะของการส่งสัมผัสในแต่ละวรรคโดยทั่วไปจะยึดฉันทลักษณ์ตามที่ปรากฏอย่างเคร่งครัด ส่วนการว่าบทกลอนสด อาจจะมีการยืดหยุ่นทั้งจำนวนคำและการส่งสัมผัส

ตัวอย่างกลอนมโนราห์ของเขียน เพชรคงทอง

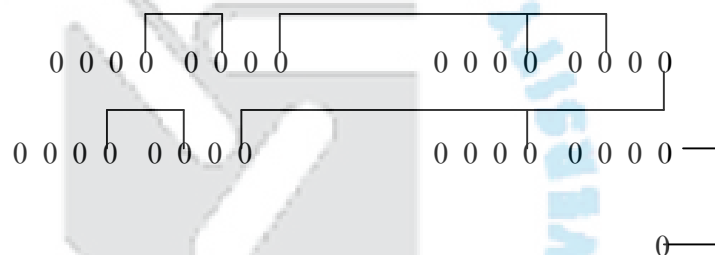
หันไปมองท้องนาพามัวอับ	อาทิตยลับแล้วลอดลงยอดเขา
นกพาคู่คืนนอนที่นอนเนา	บรรดาเหล่ามวลมนุษย์ก็หยุดงาน

พวกเที่ยวข้าวชานาพากันกลับ      ชวนกันรับข้าวปลากระยาหาร  
 เปิดวิทยุฟังเพลงว่างว่างงาน      พอขึ้นบานดวงกลมคนชานา  
 เอี่ยมเอาเห็บเก็บเอาบทสดีเลิศ      พามาเปิดโปรข่าวชาวสงขลา  
 เรื่องคัดเลือกผู้แทนไทยไปสภา      ตามเวลาจะกฎกำหนดกาล  
 เลือกผู้แทน : ตันฉบับจากลายมือเขียน

ตัวอย่างกลอนหนึ่งตะลุงในวรรณกรรมของเขียน เพชรคงทอง

นั่งนิ่งนึก แน่ใจ เจาะใจจง      มือทั้งคู่ ชูวาง กลางขนง  
 ขอบูชา พระธรรม คำพระตรัส      ก้มกราบองค์ โลกนาถ ศาสดา  
 นมัสการ พระสงฆ์ ทรงศิลา      ให้มวลสัตว์ เชื้อกรรม คำสัตถา  
 กราบชนก ชนนี้ ที่เกิดเกล้า      สืบศาสนา ภควันท์ นิรันดร  
 พระคุณท่าน ปานว่า ชลาธร      ทุกคำเข้า ใฝ่ นั่ง สอนสั่งสอน  
 ดินแดนดอน จักเปรียบ เทียบยังไกล  
 บทหนึ่งตะลุง : ตันฉบับจากลายมือเขียน

### 1.3 กลอนสี่ มีฉันทลักษณ์ดังนี้



กลอนสี่โดยทั่วไปบทหนึ่งมี 2 บาท บาทละ 2 วรรค วรรคละ 4 คำ  
 ตัวอย่างกลอนสี่ของเขียน เพชรคงทอง

หญิงที่เต่าแก่/คิดแลให้ดี      ผัวพูดอึกปรีดิ์/บัดสี่ลูกเขย  
 หนึ่งตลกโคตร่ม/ทำกัมลักเกย      ไม่เคยดูหนัง/หรือฟังไม่เบื่อ

ของหญิงของชาย/เก็บใต้เอาตลก  
พูดมาเฉยเฉย/ถึงเคยถึงเกลือ

หว่างขาหว่างอก/เอาตลกไม่เหลือ  
ไม่น่าสวมเสื้อ/นุ่งผ้ามาฟังก  
กลอนสี่ : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

1.4 กลอนกลบท เป็นกลอนที่เขียน เพชรคงทอง เขียนขึ้นมิได้เจาะจงว่าจะใช้  
ในการแสดงอะไร ลักษณะของกลอนจะเป็นกลบทประเภทต่าง ๆ ซึ่งแต่งไว้สั้น ๆ เช่น  
กลบทครอบจักรวาล กลบทกนิกรเก็บบัว กลบททงกนิกรหาง กลบทพยัคฆ์ข้ามห้วย กลบท  
ทศประวัติ

1.4.1 กลบทครอบจักรวาล นั้นลักษณะเหมือนกลอนแปด แต่บังคับคำ  
ต้นวรรคกับคำท้ายวรรค ทุกวรรคเป็นคำเดียวกันหรือซ้ำกัน ดังนี้

1 2 3 4 5 6 7 1

1 2 3 4 5 6 7 1

ตัวอย่างกลบทครอบจักรวาลของเขียน เพชรคงทอง

<u>ถึงคืนสามเจ้างามก็มาถึง</u>	<u>หมองรำพึงตอนเช้าแสนเศร้าหมอง</u>
<u>ปองทำกิจผัดจมนไม่สมปอง</u>	<u>ตายก็ต้องอดทนไปจนตาย</u>
<u>อาหารเข้าเสร็จสิ้นกินอาหาร</u>	<u>หมายเจ้านามรับหนังดั่งนัดหมาย</u>
<u>ไว้ใจกันสัญญาที่ว่าไว้</u>	<u>สัญญาให้เรานั้นพูดสัญญา</u>

.....

.....

กลบทครอบจักรวาล : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

1.4.2 กลบทกนิกรเก็บบัว นั้นลักษณะเหมือนกลอนแปด แต่บังคับคำที่ 3 และ  
คำที่ 5 ทุกวรรคเป็นคำเดียวกันหรือซ้ำกัน ดังนี้

1 2 3 4 3 6 7 8

1 2 3 4 3 6 7 8



ตัวอย่างกลบทกนิรเก็บบัวของเียน เพชรคงทอง

ผู้พานั่งนำหนังสือนี้	ต่างยินดีแสนดีที่มุ่งหา
กินอาหารใจหาญร้านแม่ค้า	เสร็จเลิกเวลาสี่สายัณฑ์
ส่งลูกน้องพวกน้องต้องฟังฉัน	ไปโรงหนังเครื่องหนังงป็นฉัน
รีบเอาจอชิงจอต่อคนกัน	ลูกน้องนั้นทั้งนั้นพากันไป

.....

กลบทกนิรเก็บบัว : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

1.4.3 กลบทกนิรหาง ฉันทลักษณ์เหมือนกลอนแปด แต่บังคับซ้ำสามคำ วรรคต้น กับสามคำท้ายวรรค การส่งสัมผัสระหว่างวรรค คำสุดท้ายของวรรคแรกจะไปสัมผัสกับ คำที่ห้าของวรรคถัดไป ดังนี้

1 2 3 4 5 1 2 3                      1 2 3 4 5 1 2 3

ตัวอย่างกลบทกนิรหางของเียน เพชรคงทอง

คืนที่ห้าถ้าได้คืนที่ห้า	สัญญาใหม่ว่าจาสัญญาใหม่
หนังสือไปตามหวังหนังสือไป	ไม่ข้องเกี่ยวคำไรไม่ข้องเกี่ยว

กลบทกนิรหาง : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

1.4.4 กลบทพยัคฆ์ข้ามห้วย ฉันทลักษณ์เหมือนกลอนแปด แต่จะบังคับซ้ำคำ ที่สามกับคำท้ายวรรคของทุกวรรค ดังนี้

1 2 3 4 5 6 7 3                      1 2 3 4 5 6 7 3

ตัวอย่างกลบทพยัคฆ์ข้ามห้วยของเหียน เพชรคงทอง

ขึ้น โรงหนังตั้งเครื่องบนโรงหนัง ของใช้หามาตั้งหวังจัดหา  
 เห็นกับตาตะวันลับบรรพตา ไม่รอนานสองคณะไม่ช้านาน  
 จึงแตกรูปพร้อมพริกก็ปีกรูป กลิ่นหอมหวานจตุรูปส่งกลิ่นหวาน  
 เสียงสะท้อนเครื่องหนังดังสะท้อน คนเมามายจากบ้านพาลเมามาย

กลบทพยัคฆ์ข้ามห้วย : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

1.4.5 กลบททศประวัติ กลบททศประวัติซ้ำคำ 3 คำต้นวรรค คำที่สามเป็น  
 คำว่า เอ๋ย และจะเปลี่ยนคำซ้ำวรรคต้นทุก ๆ สิบวรรค ส่วนของเหียนที่ปรากฏจะเปลี่ยน  
 กระทู้หรือการซ้ำคำทุก ๆ 8 วรรค และลักษณะของการส่งสัมผัสจะเป็นไปตามฉันทลักษณ์  
 ดังกล่าวโดยตลอด ดังนี้

0 0 เอ๋ย 0 0 0 0 0

0 0 เอ๋ย 0 0 0 0 0

0 0 เอ๋ย 0 0 0 0 0

0 0 เอ๋ย 0 0 0 0 0

ตัวอย่างกลบททศประวัติของเหียน เพชรคงทอง

<u>พุทโธเอ๋ย</u> พวกเราเอาทำไหน	<u>พุทโธเอ๋ย</u> คิดไปหวาดไหวหวั่น
<u>พุทโธเอ๋ย</u> นายเขาเอาสี่พัน	<u>พุทโธเอ๋ย</u> เรานั้นคิดฉันทไฉน
<u>พุทโธเอ๋ย</u> ค่าปรับหาไม่รู้	<u>พุทโธเอ๋ย</u> กฎหมายมาตราไหน
<u>พุทโธเอ๋ย</u> ไม่รู้อดสุใจ	<u>พุทโธเอ๋ย</u> ส่งไปใครประกัน
<u>ทุกขังเอ๋ย</u> ศาลปรับหรือขังด้วย	<u>ทุกขังเอ๋ย</u> ใครช่วยคณะฉันท
<u>ทุกขังเอ๋ย</u> ต้องให้นายสี่พัน	<u>ทุกขังเอ๋ย</u> กำหนดนั้นจงเอาไป
<u>ทุกขังเอ๋ย</u> เจ้าภาพไม่เห็นหน้า	<u>ทุกขังเอ๋ย</u> คิดมาน้ำตาไหล
<u>ทุกขังเอ๋ย</u> คิดมาน้ำซ้ำใจ	<u>ทุกขังเอ๋ย</u> ดูไปเจ้างานมา
อนิจจังเอ๋ย.....	.....

กลบททศประวัติ : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

## 2. ศิลปะการใช้ภาษา

ศิลปะการใช้ภาษาของเหียน เพชรคงทอง ที่พบในกลอนเพลงบอก กลอนหนังตะลุง กลอนมโนราห์ และกลอนอื่น ๆ นั้น หากจะยึดตามลักษณะบังคับของฉันทลักษณ์แล้ว ในบางครั้งบทกลอนที่ปรากฏจะไม่กระชับหรือไม่ไพเราะเท่าที่ควร เพราะความต้องการผู้เสพหรือผู้รับสารต้องการฟังมากกว่าการอ่าน การว่าบทกลอนส่วนใหญ่จะเป็นกลอนสดหรือกลอนด้น และในบางครั้งจะต้องมีการโต้ตอบกับฝ่ายตรงข้าม ดังนั้นในการว่าบทกลอนต้องใช้ปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในเวลาที่สั้นและจำกัด จึงต้องอาศัยจังหวะของดนตรีเป็นหลักในการยึดหยุ่นจำนวนคำในแต่ละคณะได้ แต่จะต้องไม่เสียวรรคต ภาษาที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นภาษาท้องถิ่นที่เรียบง่ายตรงไปตรงมา กระชับ ถ้าหากจะมีการใช้คำที่ผิดแปลกไปจากภาษาทั่วไป คำ ๆ นั้นก็จะเป็นที่เข้าใจของคนในท้องถิ่น

ศิลปะการใช้ภาษาในผลงานวรรณกรรมของเหียน เพชรคงทอง ผู้วิจัยจะศึกษาในประเด็นต่อไปนี้

### 2.1 การใช้ภาษาแบบปฏิภาณกวี

### 2.2 คุณค่าทางด้านสุนทรียภาพ

### 2.1 การใช้ภาษาแบบปฏิภาณกวี

ในการละเล่นหรือการแสดงพื้นบ้านของภาคใต้ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงมโนราห์ หนังตะลุง เพลงบอก หรือการว่ากลอนสด สิ่งสำคัญที่สุดในการแสดงคือเพื่อให้เกิดความครึกครื้นสนุกสนาน ปลูกเร้าอารมณ์ของผู้ชมผู้ฟังให้เกิดความพึงพอใจ ประทับใจในการแสดง โดยการใช้น้ำเสียง ลีลา จังหวะของผู้แสดง หรือแม่เพลงประกอบดนตรีตลอดจนการรับของลูกคู่ ทำให้การแสดงสนุกสนานยิ่งขึ้น และทำให้ผู้ฟังหรือผู้ชมไม่เบื่อหน่าย นอกจากการสร้างความบันเทิงในลักษณะดังกล่าวแล้ว ผู้แสดงยังสามารถสร้างความบันเทิงให้แก่ผู้ฟังในลักษณะของการใช้ภาษาปฏิภาณกวี คือมีไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การโต้ตอบ การหยอกล้อผู้ฟังหรือผู้ชม โดยการแทรกอารมณ์ขัน และการใช้ถ้อยคำสำนวนที่คมคาย เป็นการสร้างความประทับใจ สร้างความศรัทธาและความเชื่อมั่นให้กับผู้ชมยิ่งขึ้น

เขียน เพชรคงทอง นอกจากจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองแล้ว ยังมีความสามารถในการแต่งและว่ากลอนสดได้ดี ผลงานที่ปรากฏมีลักษณะของความเป็นปฏิกษณกวี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงภูมิรู้ในด้านต่าง ๆ ที่สอดแทรกหรือควบคู่ไปกับความบันเทิง การใช้ภาษาปฏิกษณของเขียน เพชรคงทอง ที่ปรากฏในผลงานมีดังนี้

2.1.1 การใช้คำสองแง่สองง่าม เป็นการสร้างอารมณ์ขันให้กับผู้ฟังโดยการใช้คำที่ทำให้ผู้ฟังคิดไปได้สองทาง ทางหนึ่งมักจะเป็นเรื่องของทางเพศ หรือพฤติกรรมทางเพศ ซึ่งการกล่าวถึงเรื่องเพศหรือพฤติกรรมทางเพศโดยตรงไปตรงมาเป็นสิ่งที่หยาบคายไม่ควรเปิดเผย การแสดงออกในเรื่องนี้จึงมักจะแสดงออกในลักษณะของการใช้คำสองแง่สองง่าม เป็นการให้ผู้ฟังคิดตามไปเอง ในการใช้คำดังกล่าวจะต้องใช้ให้เหมาะสมกับเหตุการณ์และเนื้อเรื่องที่กล่าวถึงจะทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์ขัน และเกิดความสนุกสนานไปด้วย ดังคำประพันธ์ต่อไปนี้

แต่เขียนอายุเจ็ดสิบกว่า	เป็นคนชราต้องโรยเรียว
ในสี่เหลี่ยมหรืออยู่สักส่วน	เพราะมันจวนจะบรรลัย
เวลาประดับกลอนประดิษฐ์	มันมักเที่ยวผิดพลาด
เห็นว่ามันขาดชิ้นชิ้น	ผมเห็นว่าไม่ไหว
ถึงได้กินลิโปว์ตันดี	กำลังยังไม่มียืนภายใน
ถึงจะเอาไทรเข้ามาล่อ	ลุงไม่ถกคอแล

เพลงบอกรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ : ดันฉบับจากแถบบันทึกเสียง

เขียน เพชรคงทอง ได้กล่าวถึงความผิดพลาดในการว่ากลอนสดอันเนื่องมาจากความชราที่ไม่อาจฝืนสังขารได้ และได้นำพฤติกรรมดังกล่าวไปเปรียบเทียบกับพฤติกรรมทางเพศ ซึ่งตนเองก็ไม่สามารถฝืนสังขารได้เช่นเดียวกัน ถึงแม้จะกินยาเพิ่มพลังแล้วก็ตาม

ราดหนังสือพันไม่ต้องอาดูร	ลูกสาวเราดูมั่งมากกว่า
ที่หนังสือราคาเพราะน้องสอง	มันเทียวบ่นว่าของแพง



ตัวอย่างการล้อเลียนบุคคลของเหียน เพชรคงทอง ในการจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ ซึ่งทางโรงเรียนเขาพังไกร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้จัดขึ้น และในกิจกรรมดังกล่าวได้มีการได้กลอนสดเกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักเรียน ซึ่งเหียนเพชรคงทอง ได้กล่าวชมความสามารถของนักเรียนในการอวดความรู้โดยนำเอาเหตุการณ์ดังกล่าวไปล้อเลียนบุคคลที่อยู่ในสถานที่นั้นด้วย เป็นการเพิ่มบรรยากาศที่ดีให้กับการแสดงพอสมควร ดังตัวอย่างคำประพันธ์

วันนี้โรงเรียนมัธยม	ได้จัดอบรมเรื่องโรคเอดส์
มันหรอยเหลือเหตุผมฟังกัน	ได้พลอยกันหรรษา
ทั้งด้านร้อยแก้วร้อยกรอง	ให้เด็กประลองรู้วิชา
ผมมองไปมองมา	ฟังแล้วก็นำฟัง
ผมนึกว่ามันไม่เท่าแต่เด็ก	ตัวเล็กเล็กเข้ามาสู่
คงจะมีคุณครู	เป็นผู้ช่วยหนุนหลัง
ให้เด็กประกวดอวดปัญญา	การอวดวิชานี้ดีจึง
ฟังฟังกันมาหลายมุข	เห็นว่ามัน <u>หนักแรง</u> <sup>1</sup>
แต่ <u>ลุนาก</u> ที่ปากแห่วง	ลุนากแกยงแต่งหมวด
ปิดปากอวดว่าลุนาก	<u>เปลือกปาก</u> <sup>2</sup> แกไม่แห่วง

เพลงบอกรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

<sup>1</sup>หนักแรง = สนุกมาก, <sup>2</sup>เปลือกปาก = ริมฝีปาก

เหียน เพชรคงทอง ได้ชมเชยนักเรียนและครูที่จัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ เป็นการให้เด็กได้อวดปัญญาความรู้กัน และได้นำเอาเหตุการณ์ดังกล่าวไปกล่าวเปรียบเทียบกับลุนากซึ่งนั่งอยู่ในที่นั้นด้วย ลุนากปากของแกแห่วงแต่ก็ชอบแต่งหมวดเพื่อปิดปากที่แห่วงและเพื่ออวดคนอื่นด้วยว่าปากตนไม่ได้แห่วง

นอกจากนั้นในการได้เพลงบอกกลอนสดกับเพลงบอกคณะต่าง ๆ ก็เป็นสิ่งที่ผู้แสดงจะต้องพยายามหาข้อมูลส่วนตัวของฝ่ายตรงข้าม เพื่อที่จะได้มีโอกาสด่าแกล้ง ถ้าหากมีการล้อเลียนในเรื่องส่วนตัวขึ้น ดังตัวอย่างการใช้ภาษาปฎิภาณของเพลงบอกเหียนที่กล่าวแก่เพลงบอกสร้อย

(สร้อย)	ออเรื่องชนะเรื่องแพ้ แรกปีก่อนก่อนเฟียนหัวไทร .....	เรื่องนั้นไม่แนไม่นอน ไปไหนแกพายปอ .....
(เฟียน)	เอื่อน้องสร้อยมันเป็นคนดี ไปจำหน่ายสายคอไว้ที่หัวไทร จนน้องซุ่นเมียงามมันตามค่า มึงยังเดินทางไปเล่นต่างจังหวัด บทโต้เพลงบอกเฟียนและเพลงบอกสร้อย : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง	น้องสร้อยไม่มีเล่นปอ เมื่อมึงยังไม่ไถ่ที จนเมียไปว่าในงานวัด นึกแล่นาบัดดี

การกล่าวล้อเลียนเจ้าของบ้านในการไปบอกกล่าวเพลงบอกสงกรานต์ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสนิทสนมระหว่างคณะเพลงบอกกับเจ้าของบ้าน ดังตัวอย่างคำประพันธ์

.....	.....
ได้พบปะกับน้องผ่อง แต่ไม่ได้เห็นหน้าเมีย หรือเมียได้ยินเพลงบอก หนีลงไปทางท้ายครัว ถ้าพบทั้งผัวทั้งเมีย เรามาทุกคนสิ้นทั้งปวง ผ่องนั้นใจดียิ่งนัก ถึงอยู่รับแทนมิ่งเมีย มานั่งบนบ้านของเขาทั้งที่ แม่แต่บุหรี่สักซอง เฟียนว่าหยอกไปหрокณะผ่อง ขอให้จิตใจเจ้าบ้าน	เพลงบอกมันคล้องจ้งเสียด กลัวว่าจะเสียดหาย แลที่แกออกหยาบกาย แล้วให้ผัวมารับแทน น้องเหอคงไม่เสียดผล ต่างคนต่างหวงແหน เป็นหลักเป็นແณ เพลงบอกไม่เสียดใจ เสียดว่าบ้านนี้บ้านผ่อง เรามองไม่เห็นไทร บุหรี่ไม่ต้องไม่เป็นไร เบิกบานก็แล้วกัน

แต่ว่าผู้ที่นำเรา  
ถ้าไม่ได้รื้อยบาทแล้วอย่าเอา

แลที่เขาสั่งคาด  
ถึงกลับเปล่าก็ซังมัน

เพลงบอกสงกรานต์ : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

<sup>1</sup>หยาบ = ซ่อนกาย

เพลงบอกสงกรานต์ เป็นการบอกข่าว ประกาศข่าวเกี่ยวกับประเพณีสงกรานต์ ซึ่งถือเป็นวันขึ้นปีใหม่เดิมของไทย ว่าปีใหม่นี้จะมีนาคให้น้ำกี่ตัว นางสงกรานต์ประจำปี ชื่ออะไร ทรงพาหนะอะไร ตลอดจนคำทำนายของโหรหลวงในปีใหม่นี้เป็นอย่างไร คณะของเพลงบอกก็จะตระเวนไปบอกข่าวหรือประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงบ้าน เมื่อไปถึงบ้านใดก็จะใช้ปฏิภาณในการกล่าวชมหรือหยอกล้อเจ้าของบ้านเพื่อให้เกิดความบันเทิง ความสนุกสนาน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ความเป็นกันเองระหว่างเพลงบอกและเจ้าของบ้าน

เฟียน เพชรคงทอง นอกจากจะใช้ภาษาปฏิภาณในการล้อเลียนบุคคลอื่นเพื่อสร้างความสนุกสนานและความบันเทิงให้กับผู้ฟังแล้ว เฟียน เพชรคงทอง ยังว่ากลอนสด ประเภทกลอนตกขบขันล้อเลียนคนในคณะเพลงบอกของตนเองด้วย เกี่ยวกับธรรมเนียมการรับเพลงบอกไปแสดงในงานต่าง ๆ ซึ่งเจ้าภาพหรือเจ้าของงานจะต้องปฏิบัติตนในการต้อนรับคณะของเพลงบอกในเรื่องใดบ้าง เช่น การตั้งราดเพลงบอก การดูแลเอาใจใส่เรื่องอาหารการกิน เป็นการสร้างความเข้าใจหรือเป็นข้อตกลงระหว่างคณะของเพลงบอกกับเจ้าของงาน ดังคำประพันธ์

รับเพลงบอกลากชาย\*มาให้ขับ  
เมื่อถึงคราวว่าได้ง่ายจริงเจียว  
ถึงยามเลี้ยงเลี้ยงง่ายไม่ลำบาก  
ทำกับข้าวก็ง่ายนั้กฝักอย่าปน

ดีกว่ารับหนังเรื่องไม่เปลืองเหนียว  
ไม่ต้องเที่ยวอ้อร้อกับหมอน้ำมนต์  
กินไม่มากพองามวันละสามหน  
เฟียนเป็นคนเลี้ยงง่ายไม่ถือตัว

---

\*ลากชาย เป็นชื่อหมู่บ้านหมู่ที่ 5 ตำบลเขาพังไกร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช



หนังบางโรงเลี้ยงยากลำบากนัก	เขาแกงผักเป่า ๆ เขาเกาหัว
เพลงบอกเขียนเลี้ยงง่ายไม่ถือตัว	ผัดดับว้าวสักสิ่งแล้วกินนิ่งเนือย
รับของใครแล้วไม่เท็จเป็นเด็ดขาด	ทั้ง <u>เอาราด</u> <sup>1</sup> ก็พอสมควรกับผมเหนียว
พูดกับคนก็นวนนิมยืมเรื่อย ๆ	ไม่ใส่เดือยใส่ดาวกับเจ้างาน
ไม่ว่าขันคว่ำ <u>อयोग</u> <sup>2</sup> เหมือนน้องน้อย	โรงสิบร้อยเราก็เอาไม่เผาผลาญ
เพราะเรารู้ <u>สา</u> <sup>3</sup> เพลงบอกกับเจ้างาน	ต้องมีการผ่อนกันทั้งสั้นยาว
ถ้ารับรดขูดราคาขาดทุกหน	ประชาชนเขาจะล้อกันล้อฉาว
ถ้าเท่าแต่เล่นฟรีไม่ก็คราว	สักเดียวข้าวลากขายไม่ได้กิน
.....	.....

กลอนตลกขบขัน : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

<sup>1</sup>เอาราด = เงินค่าไหว้ครู, <sup>2</sup>อयोग = พานเล็ก ๆ สำหรับใส่ของ, <sup>3</sup>รู้สา = รู้ว่าอะไร  
ควร อะไรไม่ควร

2.1.3 การถ่อมตนของกวีหรือผู้แสดง การใช้ภาษาปฏิบัติในการว่าบทกลอนสด หรือศิลปะการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ ถือเป็นธรรมเนียมอย่างหนึ่งของกวีหรือผู้แสดง ซึ่งก่อนจะแสดงหรือในขณะที่แสดงจะต้องมีการออกตัวต่อผู้ชมหรือผู้ฟัง ว่าตนเองมิได้เก่งกาจหรือมีความสามารถมากมายอะไร เป็นการบอกกล่าวมิให้ผู้ฟังหรือผู้ชมคาดหวังในการแสดงครั้งนี้ว่าจะต้องดีเลิศ พร้อมกับนั้นก็กล่าวถึงความไม่สันต์ของตนเองในด้านต่าง ๆ ให้ทราบก่อนที่จะดำเนินเรื่องต่อไป การกล่าวถ่อมตนของกวีหรือผู้แสดงจะต้องมีปฏิภาณในการกล่าว ทั้งนี้เพราะในการแสดงแต่ละครั้งนั้นจะมีความแตกต่างกันทั้งสถานที่ เวลา และโอกาสที่ใช้ในการแสดง การใช้ภาษาปฏิบัติในการกล่าวถ่อมตนในแต่ละครั้งที่แสดงจะสร้างความเชื่อมั่นและความศรัทธาให้กับผู้ฟังหรือผู้ชมอีกด้วย เพราะการกล่าวถ่อมตนในบางครั้งเป็นการกล่าวเพื่อที่จะไปหักมุมในตอนหลัง

เขียน เพชรคงทอง เป็นบุคคลผู้หนึ่งที่มีปฏิภาณในการออกตัวหรือการถ่อมตนในการแสดง โดยการใช้ภาษาที่เรียบง่าย เข้าใจง่ายและมีการยกตัวอย่างเปรียบเทียบให้เห็นเด่นชัด ทำให้ผู้ฟังหรือผู้ชมเกิดภาพพจน์ขึ้นในใจ ในการเปรียบเทียบดังกล่าว เขียนเพชรคงทอง จะนำสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของบุคคลมาเปรียบเทียบกับตัวอย่างต่อไปนี้

การใช้ภาษาปฎิภาณในการถ่อมตนของเหียน เพชรคงทอง ในขณะที่ได้เพลงบอก  
กับคณะเพลงบอกสร้อย เสียงเสนาะ

(เพลงบอกเหียน)

.....  
แต่ว่าส่วนตัวของข้า  
เหมือนหิ้งห้อยลอยเรียง  
คงจะไม่ทันเที่ยงแท้  
อัคระโนตายัง

เปรียบเหมือนมะพร้าวต้นตีบ  
ของน้องที่สุกห้าวหอม  
ผู้ใดหรือเขาจะถือ

เพราะเหตุว่ามันแปลกปะตะวัง  
มะพร้าวตะกั่วมันมีวแต่สี  
จะบีบจะคั้นเอากะทิ  
แต่ในวันนี้มีมัน  
ได้เข้ามานั่งเสวนา

บทได้เพลงบอกเหียนและเพลงบอกสร้อย : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง  
'มะพร้าวตะกั่ว' = เป็นมะพร้าวที่ไม่สามารถนำมาคั้นเอากะทิได้ เพราะไม่มีน้ำมัน

(เพลงบอกเหียน)

เกหาสถานก็อยู่บ้านนอก  
ที่ได้กล่าวคำไม่ใช่ไอ้อวด

.....  
ผมนั่นปัญญามีน้อย  
จะบินขึ้นไปเพียงแยะ  
จะปกจะแผ่เมโฆสุดที่มโนตรอม  
ของตัวอะหังนี้เล่า  
ทั้งลูกลืบจะเอาไปขายสวน  
มันคงจะต้องถอยค่างลงไปกว่ากัน  
จะหาเงินมาซื้อมาแลก  
ไปทั่วทุกสิ่งสรร  
เป็นมะพร้าวไม่มีน้ำมัน  
มันคงไม่มีปน  
เป็นที่สวัสดีปองหวัง  
นึกว่าคงได้ผล

ไม่ใช่เพลงบอกชั้นนำ  
รักษาแต่ลวดลาย

ทั้งเสียงก็แห้งแรงก็น้อย  
ถ้าถูกกำหนดหนด<sup>๑</sup>เข้าสัปดาห์

ทั้งเขียนทั้งสร้อยไม่สันทัด  
คงรำไปสักฝ่าย

.....  
บทได้เพลงบอกเขียนและเพลงบอกสร้อย : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง  
<sup>๑</sup>กำหนดหนด = โคนเข้าอย่างจัง

เขียน เพชรคงทอง ได้กล่าวถ่อมตนเกี่ยวกับการแสดงของตนเองตอนอายุมาก  
ว่ามักจะเกิดความผิดพลาดในการคิดกลอนและเสียงก็ไม่ไพเราะ อาจจะทำให้ผู้ชมหรือผู้ฟัง  
ผิดหวัง ซึ่งถือเป็นการออกตัวของกวี ดังคำประพันธ์

.....  
พอดีพอร้ายพอได้ฟัง

.....  
ลูกเห่ได้ตั้งกระทู้

ถือว่าพวกหนูก็ฟังได้

แต่เสียงเราไม่ดี

จะมาร้องแก้แลกกันสักเหงื่อ

เขียนยังไม่เชื่อในใจสนิท

กลัวจะหมดฤทธิ์เหมือนมวยถูกน็อก

ไม่ทันถึงยกสี่

ทั้งเสียงก็ไม่ดังแต่พอฟังได้

น้องเห่แล้วยังไม่ดี

แล้วไม่เป็นที่สมหวัง

กับผู้ที่ฟังจริง

เจ็ดสิบเจ็ดปีที่ได้ผ่าน

มันมาตามกาลตามกฎ

รู้สึกว้าหมดเร็วแรง

มันหย่อนลงทั้งแสงศิลป์

นึกว่าปีนี้แหละเพลงบอกเขียน

จะปลดเกษียณศิลป์

พลอยฝากปากกิ้งกับลูกคน

ตามเรื่องของคนแก่

.....  
ความจริงหัวใจยังไฝฝืน

.....  
ไม่นึกว่าจะผันจะเปลี่ยนแปลง

แต่แรงมันแย่งไปตามยุค

มันสุดที่จะบุกบัน

.....  
สงขลาถิ่นนครหมดพวกกลอนสด

.....  
คงไม่มีรสไม่มีชาติ

เหมือนนภากาศขาดารา

ยังเหลือแต่ฟ้าเขียว

แต่เพียงอายุเจ็ดสิบกว่า	เป็นคนชราต้องโรยเรียว
ในสี่เหลี่ยมเหลืออยู่สักส่วน	เพราะมันจวนจะบรรลัษ
เวลาประดับกลอนประดิลฐ์	มันมักเที่ยวผิดพลาด
เห็นว่ามันขาดขาดขึ้นเงิน	ผมเห็นว่าไม่ไหว
ถึงได้กนิลิโพวัตันตี	กำลังไม่มีขึ้นภายใน
ถึงจะเอาไทรเข้ามาล่อ	ลู่ไม่ถกคอกแล

เพลงบอกรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

ลักษณะการใช้ภาษาที่คมคาย เรียบง่าย และยกตัวอย่างเปรียบเทียบให้เห็นชัดเจน ในการกล่าวถ่อมตนของกวีด้วยการว่ากลอนสดโดยอาศัยเหตุการณ์และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้นมากล่าว ถือเป็นความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างหนึ่ง และเป็นวิธีการหนึ่งที่จะเรียกร้องความสนใจจากผู้ชมหรือผู้ฟังให้ชวนติดตามเรื่องราวต่อไป

2.1.4 การแสดงภูมิปัญญาของกวีในด้านต่าง ๆ การใช้ภาษาปฎิภาณในการแสดงถึงภูมิรู้ของกวีในด้านต่าง ๆ ของการแสดงศิลปะการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ หรือการว่ากลอนสดของกวี ซึ่งผู้แสดงจะต้องมีปฎิภาณการที่จะนำความรู้ความคิดในเรื่องต่าง ๆ มาสอดแทรกในการแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของผู้แสดงว่า นอกเหนือจากการแสดงที่ต้องการจะให้ผู้ฟังและผู้ชมได้รับความบันเทิงเป็นประการหลักแล้ว การสอดแทรกสาระและความรู้ให้กับผู้ฟังหรือผู้ชมจึงเป็นสิ่งที่ผู้แสดงจะต้องคำนึงถึงเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะการว่ากลอนสดที่กวีสามารถนำเอาความรู้ในเรื่องต่าง ๆ มากล่าวได้อย่างเหมาะสมกับเรื่องราวหรือเนื้อหาที่แสดงไม่ใช่ง่ายนักสำหรับทุกคน

เพียง เพชรคงทอง เป็นผู้หนึ่งที่สามารถนำความรู้ในเรื่องต่าง ๆ มาใช้ได้อย่างเหมาะสม เช่น ทางด้านการเมือง การปกครอง ศาสนา วรรณคดี วัฒนธรรมประเพณี และเกร็ดความรู้ต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้แสดงหรือกวีจะมอบให้ผู้ชมหรือผู้ฟัง ดังนั้นการเสาะแสวงหาความรู้และการถ่ายทอดความรู้ในลักษณะของปฎิภาณกวี จึงเป็นความสามารถเฉพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งเพียง เพชรคงทอง ได้สอดแทรกความรู้และสาระ โดยการใช้ภาษาปฎิภาณ ดังนี้

### 2.1.4.1 การใช้ปฏิภาณกวีที่แสดงถึงความรู้ในด้านวรรณคดี

เพ็ญ เพชรคงทอง เป็นกวีชาวบ้านที่ไม่ได้รับการศึกษาในสถานศึกษาของรัฐ อาศัยพระที่วัดเป็นผู้สอนให้พออ่านออกเขียนได้ จากนั้นได้ศึกษาหาความรู้ในด้านต่าง ๆ ด้วยตนเองตลอดมา การที่สามารถนำความรู้ทางด้านวรรณคดีมาประกอบการแสดง โดยใช้ปฏิภาณไหวพริบได้อย่างเหมาะสม ดังตัวอย่างคำประพันธ์

การว่ากลอนสดเชิษฐ์สาวร้างซึ่งว่าเป็นบทกลอนมโนราห์ชมความงามของสาวร้างเบอร์ต่าง ๆ โดยนำมาเปรียบกับความงามของนางในวรรณคดี

เชิษฐ์ร้างแบบโนราห์ภาษาชาวใต้	เต็น่ง่ายร้างสบายหนัก
ส่วนนางรำแต่ละคนวิมลลักษณะ	น่ารักน่ารำในทำนอง
ใครไม่ได้จับคู่รำกับหนูในคืนนี้	สักสิบปีก็ไม่หายนอนคางของ
เนตรสวยผม <u>ส่าย</u> <sup>1</sup> ย้ายเอียงย่อง	แขนน้องอย่างงาเอราวัณ
นับตั้งแต่คนหลังไปทั้งคนหน้า	เหมือนนางฟ้าลอยลงมาจากสวรรค์
สาวเบอร์หนึ่งหน้าอ่อนงัดดวงจันทร์	สวยกว่าวัลลาสาวชาวลังกา
เบอร์ที่สองเหมือนนางนึ่งในอิเหนา	โฉมฉายอดยุพินจินตรา
เบอร์ที่สามงามอย่างนางสีดา	พระราม <sup>2</sup> หลงเจ้าจน <u>เท่า</u> <sup>3</sup> ตาย
จนเกิดศึกทศกัณฐ์ด้วยตัณหา	เพราะสีดารูปแม่ม้วยสลาย
เบอร์ที่สี่รูปหล่อต่อตาชาย	พอเปรียบได้กับกานดานางมาลี
อันความสวยโฉมตรูเรารู้เรื่อง	จนเจ้าเมืองผลึกสึกเอาฤาษี
เพราะความงามของจอมขวัญสุวรรณมาลี	จึงบวชช้อยู่ไม่ได้ถึงหลายวัน

เชิษฐ์สาวร้าง : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

<sup>1</sup>ส่าย = สยาย, <sup>2</sup>บ้า = หลงใหล, <sup>3</sup>เท่า = จนกระทั่ง

บทโต้เพลงบอกเพ็ญและเพลงบอกสร้อยได้กล่าวถึงเรื่องในวรรณคดี โดยการใ้ภาษาปฏิภาณในการถามความรู้ ดังตัวอย่างคำประพันธ์

(เพลงบอกเหียน)

เจ้าเป็นศิลปินดีเด่น  
ทั้งประเทศขึ้นชื่อ  
จะถามเรื่องลูกสาวทั่วสามล  
คนน้องปรากฏชื่อรจนา  
หกคนพี่ที่ไม่มีนาม  
ถ้ามีงตอบได้ดีกัณับถือ

คนเขาู้เห็นกันทั่วเขต  
ชาวบ้านเขาถือนาว  
หรือลูกของแม่มณฑา  
ที่เจ้าเงะมันพาไป  
ให้สร้อยเล่าความตรงนี้  
หกคนเขาชื่อไทร

(เพลงบอกสร้อย)

ผมใคร่จะถามความรู้  
ซึ่งเหียนเป็นยอดนักกลอน  
ลูกสาวมหาพรหมนั้นสวยเด็ด  
ชื่อของคนพี่ไปถึงคนน้อง

ลูกศิษย์ของครูปานบอด  
ของเมืองนครศรี  
นับได้ทั้งเจ็ดนารี  
ไหนเหียนจงร้องมา

(เพลงบอกเหียน)

.....  
แต่เหียนไม่เป็นกรรมเพราะจำได้  
แล้วก็เปิดดูเมื่อก่อนจะมา  
หนึ่งนางทงสะสองนางโคราคะ  
ที่สัดไปอีกคน  
ที่ห้าชื่อนางกิริณี  
นางมโหรนั้นสุดท้อง

.....  
เคยเขียนเอาไว้ในตำรา  
มีนีกว่ากูไม่รู้ใคร  
ที่สามนางรากลษทรามวัย  
เขาเรียกนางมณฑา  
ที่นี้นางเทวีแม่หล่อน  
ครบแล้วนะน้องหนา

บทได้เพลงบอกเหียนและเพลงบอกสร้อย : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

## 2.1.4.2 การใช้ภาษาปฏิกิริยาที่แสดงถึงความรู้ในด้านการเมือง การปกครอง

เทียน เพชรคงทอง ได้ว่าเพลงบอกกลอนสดเชิญชวนให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้ยกเอาเหตุการณ์ในอดีตเกี่ยวกับการเสียดินแดนบางส่วนของประเทศไทยให้แก่ชาติตะวันตก โดยเฉพาะประเทศฝรั่งเศสและประเทศอังกฤษ ตลอดจนการทำสนธิสัญญากับต่างชาติ ทำให้ไทยเสียเปรียบหลายประการ เช่น การเสียอำนาจทางการศาล การจัดเก็บภาษี เป็นต้น มาเป็นอุทาหรณ์ให้คนไทยตระหนักและเห็นความสำคัญของการไปเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในฐานะที่คนไทยเป็นเจ้าของประเทศ ดังคำประพันธ์

.....	.....
โดยกุศลเราที่เอากำเนิด	น้องเหอมาเกิดขึ้นในชาติ
มีเอกราชรุ่งเรือง	เป็นที่เจริญศรี
เพราะได้ระบอบประชาธิปไตย	น้องเหอเป็นสวัสดิ
ได้แก่สนธิสัญญา	กับมวลมหามิตร
ไทยจึงเป็นไทยอย่างสมบูรณ์	ทั้งตระกูลทั้งชาติ
มีเอกราชเสรี	ทั้งไทยได้มีสิทธิ
รักษาตนป้องกันตัว	น้องเหอไปทั่วทิศ
ทั้งเรามีอิสระนา	ทำได้ตามลำพัง
ทั้งการศาลก็ไม่ต้องผ่าน	สายตาคนต่างค้ำ
กฎหมายเล่าก็ออกได้	ตามใจเราหมายหวัง
เก็บภาษีเราช่วยทหาร	น้องเหอให้เป็นกำลัง
เมื่อไทยหวังแล้วทำได้	หาไม่ใครมัดมือ
เพื่อนมดไทยเรามาไม่น้อย	ตั้งร้อยปีเศษ
แล้วจึงเป็นเหตุให้ตกยับ	ถึงใครก็ไม่นับถือ
เราเสียดินแดนแสนล้านไร่	คนทั้งหลายเลื่องลือ
เราถูกมัดมือแล้วปิดปาก	เป็นที่ลำบากใจ

เมืองไทรบุรีศรีโศภณ	แต่แรกนั้นคนไทยอยู่
ตรางกานูกัณฑ์	ส่วนนั้นต้องยกให้
เพื่อจะแลกสิทธิกับเมืองไทย	เอาแผ่นดินใหญ่เราไว้
เมื่อเราได้แล้วเขายังมัว	เอาไว้เต็มอัตรา
มาบัดนี้เราปลดแอก	ของนั้นไม่ต้องแบกมันแล้ว
มันสุดฟ่องแผ้วในดวงจิต	ของไทยทุกทศ
.....	.....
การเลือกผู้แทนราษฎร	ในเขตสามนครศรี
เขียนยินดีจะมากกระตุ้นเตือน	ช่วยแก้ตามเงื่อนไข
เพราะทางโรงเรียนแหลมราษฎร์	ให้ช่วยประกาศออกไป
ทั้งอาจารย์ใหญ่กะให้ผมมา	ช่วยกล่าวเป็นคารม
.....	.....

เชิญชวนเลือกผู้แทนราษฎร : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

เขียน เพชรคงทอง ได้กล่าวถึงการเสียเปรียบที่ประเทศไทยได้ลงนามในสนธิสัญญาเบาริง ซึ่งสร้างความอึดอัดใจหรือความคับแค้นใจให้แก่คนไทยทั้งชาติมาเป็นเวลายาวนาน ประเสริฐ วิทาร์ฐ<sup>1</sup> ได้กล่าวถึงข้อเสียเปรียบที่ไทยได้รับหลังจากลงนามในสนธิสัญญาเบาริงกับประเทศอังกฤษ เมื่อวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2398 สรุปได้ว่า เป็นสนธิสัญญาที่ไทยเสียเปรียบในทุกด้าน ในบรรดาความเสียเปรียบเหล่านั้นมีความเสียเปรียบที่ยิ่งใหญ่อยู่ 2 ประการ คือ

1. ทำให้ไทยต้องเสียสิทธิสภาพนอกอาณาเขตให้แก่คนอังกฤษและคนในบังคับอังกฤษ สิทธิสภาพนอกอาณาเขต คือสิทธิที่ไม่ต้องขึ้นศาลไทย นอกจากคนอังกฤษแล้ว คนในบังคับของอังกฤษก็ไม่ต้องขึ้นศาลไทยด้วย เมื่อทำความผิดหรือมีคดีกับคนไทย ก็ไปขึ้นศาลกงสุลของอังกฤษ โดยอ้างว่าวิธีพิจารณาคดีของไทยล่าช้าและป่าเถื่อน

<sup>1</sup>ประเสริฐ วิทาร์ฐ. ประเทศของเรา. 2537. หน้า 115 – 116.



2. ทำให้อังกฤษเป็นชาติอภิสิทธิ์ คือมีสิทธิพิเศษ ไม่ว่าไทยจะทำสัญญา หรือมีข้อตกลงกับชาติใด ๆ ภายหลังให้ถือว่าอังกฤษมีสิทธิเช่นเดียวกับชาตินั้น ๆ โดยอัตโนมัติ

นอกจากนั้นได้กล่าวถึงการเสียดินแดนของไทยเป็นการเสียดินแดนให้แก่ตะวันตก เพียง 2 ชาติ คือ ฝรั่งเศส และอังกฤษ รวมทั้งสิ้น 6 ครั้ง ส่วนใหญ่เสียให้แก่ฝรั่งเศส คือ ครั้งที่ 1 เสียดินแดนทั้งประเทศให้ฝรั่งเศส ใน พ.ศ. 2410 (ปลายรัชกาลที่ 4) ครั้งที่ 2 เสียดินแดนสิบสองจุไทยให้ฝรั่งเศส ใน พ.ศ. 2431 (รัชกาลที่ 5) ครั้งที่ 3 เสียดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงให้แก่ฝรั่งเศส ใน พ.ศ. 2436 ครั้งที่ 4 เสียดินแดนฝั่งขวาแม่น้ำโขงให้แก่ฝรั่งเศส ใน พ.ศ. 2446 ครั้งที่ 5 เสียดินแดนทลบูรพาให้ฝรั่งเศส ใน พ.ศ. 2449 คือดินแดนเขมร ส่วนใน ซึ่งไทยปกครองเป็นส่วนหนึ่งของราชอาณาจักร ได้แก่ เมืองพระตะบอง เมืองเสียมราฐ และเมืองศรีโสภณ

รวมดินแดนที่เสียให้แก่ฝรั่งเศส 5 ครั้ง เป็นเนื้อที่ประมาณ 467,500 ตารางกิโลเมตร

ครั้งที่ 6 เสียดินแดนไทรบุรี กันตัน ตรัง กานู และปะลิสให้แก่อังกฤษ ใน พ.ศ. 2452

การที่เขียน เพชรคงทอง ได้นำเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์มาเป็นข้อเตือนใจดังกล่าว ก็เพื่อให้คนไทยได้ตระหนักและเห็นถึงความสำคัญในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครอง โดยการไปใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

2.1.5 การแสดงความคิดเห็นและคติเตือนใจ การใช้ภาษาปฏิภาณที่คมคายในการแสดงความคิดเห็น ข้อเตือนใจในเรื่องต่าง ๆ และการเปรียบเทียบที่สมจริง เพื่อให้ผู้ฟังหรือเกิดภาพพจน์ขึ้นในใจ ถือเป็นหน้าที่ของผู้แสดงที่มีส่วนร่วมในสังคมและรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้นการสร้างสรรค์หรือการแสดงแนวคิดในสิ่งต่าง ๆ เพื่อส่วนรวม เป็นสิ่งที่กวีพึงกระทำในฐานะเป็นบุคคลของสังคม

เฟียน เพชรคงทอง เป็นกวีชาวบ้านที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม และทำประโยชน์ให้กับสังคมมากพอสมควร สังกัดได้จากผลงานที่ปรากฏ และการให้ข้อคิดในเรื่องต่าง ๆ ที่สอดแทรกอยู่ในการแสดงทุกครั้ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

2.1.5.1 การแสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงกลอนสด โดยเฉพาะกลอนสดของจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นที่นิยมกันมาก สังกัดได้จากการจัดกิจกรรมประกวดกลอนสดในงานเทศกาลต่าง ๆ เช่น งานเทศกาลเดือนสิบของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นต้น นอกจากนี้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนก็มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออก ซึ่ง เฟียน เพชรคงทอง ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการว่ากลอนสด ควรจะได้รับการส่งเสริมให้เยาวชนได้มีโอกาสได้กลอนสดกันต่อไป ดังคำประพันธ์

ยังนึกเป็นห่วงแฟนแฟน	ที่เราอยู่กันใ้ในแดนสุข
เคยร่วมสนุกกันมาก่อน	ถึงเลิกแล้วยังนอนฝัน
แต่ถึงเลิกไปเสียหนึ่งคน	ขอเยาวชนในปัจจุบัน
เราต้องจัดสรรเรื่องกลอนสด	อย่าให้หมดเสียทีเดียว
สงขลากับนครหมดพวกกลอนสด	คงไม่มีรสไม่มีชาติ
เหมือนนภากาศขาดดารา	ยังเหลือแต่ฟ้าเขียว

เพลงบอกรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

2.1.5.2 การแสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสังคม เฟียน เพชรคงทอง มีความคิดว่าสังคมจะเจริญรุ่งเรืองและสมาชิกในสังคมจะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขนั้น ประการสำคัญคือ บุคคลในสังคมจะต้องรู้จักพัฒนาตนเองก่อน นั่นคือพัฒนาคนก่อน ต้องพัฒนาทั้งกาย วาจา และจิตใจ เมื่อคนพัฒนาแล้วความเจริญทางด้านต่าง ๆ ก็จะพัฒนาตามมาด้วย ดังคำประพันธ์

ประเทศไทยใครก็เห็น	ว่าเรานั้นเป็นประเทศน้อย
ทั้งเรายังด้อยพัฒนา	นึกน่าจะใจหาย

เรื่องวัตถุนั้นไม่เป็นไร  
แต่ถ้าคนไม่พัฒนา

เพราะคนผู้ทำกินสุจริต  
แต่ถ้าเงือกอแลในคุก

คุกเมืองนครก็มากจ้ง  
นั่นแหละเป็นตัวปัญหา

จะพัฒนาแต่ใจก็ไม่ได้  
ให้สุจริตเกิดขึ้นทั้งสาม

จะพัฒนาเมื่อใดก็ยังได้

ปล่อยไว้แล้วน่ากลัว

เหลือเงินน้อยนิดแล้วโจรอุก<sup>1</sup>

ไม่มีที่จะซุกหัว

ทุ่งสงปากพนักก็ยัะยัะ<sup>2</sup>

ให้ช่วยพัฒนาคน

ต้องให้พร้อมทั้งกายวาจาจิต

แล้วค่อยจะติดตามผล

พัฒนาคน : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

<sup>1</sup>อุก = ปล้น, <sup>2</sup>ยัะยัะ = มากมาย

เขียน เพชรคงทอง ยังได้ฝากข้อคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของคนในการเลือก  
คบคน ดังคำประพันธ์

บ้านไหนคบคนดีผีไม่เข้า

เมื่อผีในไม่ออกผีนอกไม่มา

ผมขัดใจที่แก้ไขเขาไม่ได้

ผมไม่ใช่อยากดังแต่ตั้งจิต

คนแก่แต่่าพูดกันเช่นนั้นหนา

ผู้ปัญญาโปรดจ่านำไปคิด

เพราะคนไข้โดยมากอยากของผิด

ฝากข้อคิดไว้มั่งกับสังคม

คิดให้ไกล ไปให้ถึง : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียของการไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งสมาชิก  
สภาผู้แทนราษฎร ดังคำประพันธ์

การนอนหลับทับสิทธิ์

ใครจะเป็นผู้เสียหาย

มันต้องวกกลับมาให้เรา

เปรียบเหมือนคนขึ้นต้นไม้

ขอให้ท่านคิดตรองดู

ไม่ใช่ว่าคนใด

แลที่ให้เราได้รับผล

โดยไม่ได้กุมไทร<sup>1</sup>

ถ้าได้คนชั่วเข้าไปกอบโกย	แล้วเราจะไว้ออกกับใคร
เพราะท่านไม่ไปเลือกตั้งให้	ว่าได้ซึ่งคนดี
ครั้นพอเสียหายภายหลัง	กลับมานั่งเอาหัวจุด
แล้วใครจะอุดเรือรั่ว	ให้ตัวได้นั่งจี่

เพลงบอกเชิญชวนเลือกผู้แทนราษฎร : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง  
'กุมไทร = จับอะไร, ยึดอะไร

2.1.5.3 การแสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับศิลปะการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ โดยเฉพาะการแสดงเพลงบอก มโนราห์ และหนังตะลุง เป็นสิ่งที่ชาวภาคใต้ภาคภูมิใจ และถือเป็นมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษ อนุชนรุ่นหลังจึงควรจะอนุรักษ์ไว้สืบไป ดังคำประพันธ์

มหรสพส่วนมากภาคทักษิณ	มีอยู่กับถิ่นนานไป
ก็ต้องอาศัยคนทั้งภาค	จงช่วยกันให้มากมาย
ให้เราถือว่าเป็นมรดก	ที่ทอดตกมาจากปู่ทวด
พอได้เอาอวดชาวภาคกลางภาคเหนือ	ว่าของเราก็เหลือหลาย
เขาว่านกยูกรักแวง	เหมือนไม้แก้วที่รักลาย
เราชาวภาคใต้ต้องรักษาของเก่า	ให้ของเราได้คงอยู่
เพลงบอกหรือหนังและมโนราห์	โปรดช่วยกันรักษาไว้
เพราะชาวภาคใต้ทั่วถิ่น	เคยชินทั้งตาและหู

เพลงบอกมาตรฐาน : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

แต่ศิลปินของเราในถิ่นใต้	โชคดีที่มันไม่สูญพันธุ์
เพราะสถาบันการศึกษา	เขายังพามาเผยแผ่
เขาถือว่าเพลงบอกโนราหนัง	แต่แรกเคยฝังในดวงแด
มาตั้งแต่ปู่ย่า	หรือตั้งแต่ตายาย

หนุ่ต้องช่วยกันสรรเสก  
ให้มีในทักษณทศ

ไว้ให้เป็นเอกถักษณ  
ให้เป็นนมหมมาย

เพลงบอกรณรงค้ต่อต้านโรคเอดส์ : ดันฉบับจากแถบบันทักเสียง

ถักษณของการใช้ภาษาปฏักณดังกล่าวจะเป็นส่วนหน่งที่ทักให้ผู้ชมและผู้ฟังเกิด  
ความเชื่อนัน สรรททาในกวีพินบ้านและเห็นคุณค่าในผลงานดังกล่าว เกิดความรู้สีก  
หวงแหนอนยทักจะให้มีการส่งเสริมและอนุรักษ้ไว้สืบไป

## 2.2 คุณค่าด้านสุนทรียภาพ

การสร้างสรรค้งานวรรณกรรมของกวี โดยเฉพาะงานวรรณกรรมประเภท  
ร้อยกรอง ศลปะการประพันท์ที่ละเอียดอ่อน การเล่นสัผัส การใช้โวหารเปรียบเทียบที่  
คมคาย และการจัดสรรค้ทักมีความหมายถักซึ่ง สามารถเร้าอารมณ์และความรู้สีกของผู้ฟัง  
หรือผู้อ่านให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจ เกิดภาพพจน์ตามจินตนาการของผู้แต่ง ซึ่งทักให้ผู้ฟัง  
หรือผู้ชมเกิดความสนุกสนานเปลลิดเปลลน และชวนให้ออยกติดตามเร่องราวต่อไป

ความหมายของสุนทรียภาพ ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน เช่น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายสุนทรียภาพว่า

“สุนทรียภาพ หมายถึง ความรู้สีกถึงคุณค่าของล่งที่งามและความเป็นระเบียบของเสียงและ  
ถ้อยค้ที่ไพเราะ”<sup>1</sup>

จิตรลดา สุวัตถิกุล<sup>2</sup> อธิบายสรูปได้ว่า สุนทรียภาพ ค้อการศึกษาหาความรู้  
เกี่ยวกับล่งทักหลายทักปวงที่เป็นความงาม เป็นศลปะ ซึ่งคุณสมบัตลของล่งดังกล่าวจะมี  
ผลกระทบต่อความรู้สีกทางด้านอารมณ์และจิตใจของมนุษย์

<sup>1</sup>ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. 2525.  
หน้า 814.

<sup>2</sup>จิตรลดา สุวัตถิกุล. “วรรณคดีวิจารณ์แนวสุนทรียศาสตร์ หน่วยที่ 4,”  
ภาษาไทย 7 (วรรณคดีวิจารณ์สำหรับครู). 2532. หน้า 194.

สรุปได้ว่า สุนทรียภาพ หมายถึง ความงามทางด้านศิลปะการใช้ภาษาที่ก่อให้เกิดความไพเราะและมีความหมายลึกซึ้ง กระตุ้นต่ออารมณ์และความรู้สึกของผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านคล้อยตาม

การศึกษาสุนทรียภาพในผลงานวรรณกรรมของเหียน เพชรคงทอง ผู้วิจัยจะศึกษาจากลักษณะของสุนทรียภาพ 2 ประการ

1. สุนทรียภาพในคำ
2. สุนทรียภาพในความ

### 1. สุนทรียภาพในคำ

จิตรลดา สุวัตติกุล ได้กล่าวถึงสุนทรียภาพในคำไว้ดังนี้ “สุนทรียภาพในคำ ได้แก่ ความงามซึ่งเกิดจากการใช้คำที่มีพลัง โน้มน้าวหรือเร้าใจให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเกิดอารมณ์สะเทือนใจ และเกิดภาพพจน์ไปตามจินตนาการของผู้เขียน มี 3 ลักษณะ คือ เสียงของคำ การเล่นคำ และจังหวะลีลาของคำ”<sup>1</sup>

สุนทรียภาพที่ปรากฏในผลงานวรรณกรรมของเหียน เพชรคงทอง มีดังนี้

1.1 เสียงของคำ เกิดจากการเล่นเสียงสัมผัส ทำให้เกิดความไพเราะและให้ความรู้สึกแก่ผู้อ่าน การเล่นเสียงสัมผัส มีทั้งสัมผัสนอก ซึ่งเป็นสัมผัสบังคับ และสัมผัสใน ซึ่งเป็นสัมผัสที่อยู่บังคับ สัมผัสทั้งสองนี้มีทั้งสัมผัสอักษรและสัมผัสสระ ดังนี้

1.1.1 การเล่นเสียงสัมผัสอักษร เป็นการใช้น้ำเสียงที่คล้องจองกันในด้านอักษร คือการใช้ตัวอักษรตัวเดียวกันหรือเสียงเดียวกันในวรรคเดียวกันหรือต่างวรรคกัน มีดังนี้

1.1.1.1 คำคู่ ได้แก่การใช้คำที่มีอักษรตัวเดียวกันหรือเสียงคล้ายกัน เรียงกัน 2 คำ ดังตัวอย่าง

---

<sup>1</sup>จิตรลดา สุวัตติกุล. “วรรณคดีวิจารณ์แนวสุนทรียศาสตร์ หน่วยที่ 4,” ภาษาไทย 7 (วรรณคดีวิจารณ์สำหรับครู). 2532. หน้า 213.

ไอ้คนไทยเมื่อโดนภัยธรรมชาติ  
ทรัพย์สินบัติล้มจมลงน้ำดี

ใครไม่อาจเลี่ยงได้จักหน้าหนี  
เราไม่มีศาลฟ้องเรียกร้องคืน  
มหาวตภัยคำกลอน : หน้า 9

เทศน์ชูชกอุบาสกอุบาสิกา  
อันความรู้ความจำทำให้คน

หัวเราะว่าเหงือกแห้งทุกแห่งหน  
ถามเหตุผลซักไซ้รู้พูดไล่เลีย  
ประวัติสังเขป นายปาน ชีซ้าง : หน้า 4

เพราะบ้านเกิดเมืองนอนแต่ก่อนเก่า บ้านของเราเราต้องรักให้หนักหนา  
ถึงไปอยู่สุขสบาย ภายกาย

แต่ว่าข้างหลังท่านยังนึก  
รักบ้าน : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

การใช้สัมผัสอักษรที่มีเสียงคู่กัน 2 ตัว เรียบเรียงถ้อยคำให้เกิดความไพเราะตาม  
ตัวอย่าง ได้แก่ หน้าหนี ไม่มี เรียกร้อง ชูชก เราะว่า แห่งหน ซักไซ้ ไล่เลีย ก่อนเก่า  
หนักหนา สุขสบาย ภายกาย

1.1.1.2 คำเทียบคู่ ได้แก่การใช้คำที่มีพยัญชนะตัวเดียวกัน หรือ  
เสียงคล้ายกัน เรียงกัน 3 คำ ดังตัวอย่าง

ไอ้บ้านดอนก่อนเคยเสวยสบาย  
บ้างตันไม้ดีพลอยลงย่อยยับ  
บ้างเป็นหลังคาคดหมครูปเดิม  
เห็นบ้านเขียนคงทองริมคลองขวา

มากลับกลายเรือนร้างไม่เหมือนเดิม  
บ้างกลิ้งกลับตะเคงข้างสุดสร้างเสริม  
พายุแต่งเติมให้เลิกใช้งาน  
เป็นพ่อค้าก่อยคิดผลิตข้าวสาร  
มหาวตภัยคำกลอน : หน้า 10

จะขอฝากตำเนียงเสียงเขียนผม  
ให้ท่านฟังกลอนสตรีสำคัญ

มาตามลมลอยเลื่อนเดือนคิมหันต์  
ผมแกลิ่งกลั่นคำพากย์จากหัวใจ  
เมืองนคร : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

ตั้งแต่นิมมานรดีที่สถิตย์  
ฤทธิรุทรรุนแรง

จนถึงคูสิตสูงสุด  
ไปทั่วทุกแห่งหล้า  
ชาววิญข้าว : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

ผู้แต่งใช้ลักษณะสัมผัสแบบคำเทียบคู่ โดยใช้คำที่มีเสียงพยัญชนะเดียวกัน เรียง  
ชิดกัน 3 คำ เช่น ใช้เสียงพยัญชนะ ส ในคำว่า สุดสร้างเสริม สิตสูงสุด เสียงพยัญชนะ  
คำ ในคำว่า ค้ำค้อยคิด เสียงพยัญชนะ ล ในคำว่า ลมเลื่อนลอย และเสียงพยัญชนะ ร  
ในคำว่า รุทรรุนแรง

1.1.1.3 คำเทียบมรด ได้แก่การใช้คำที่มีพยัญชนะตัวเดียวกัน หรือ  
เสียงคู่กันเรียงกัน 4 คำ ดังตัวอย่าง

เราเคยเห็นหนุ่มสาวชาวบ้านแหลม  
ที่อากาศเหมาะสมลมทะเล

รู้ตักเต็มแต่งตัวยั่วเสน่ห์  
มีที่เตรหย้อนใจเหมือนในเมือง  
มหาวตภัยคำกลอน : หน้า 11

คนไทยว่าพุทธโธไอ้ชีวิต  
พายุพัดเอาไปโตเต็มที

จะปลงปลิดปลดเปลื้องไปเมืองผี  
ขึ้นท่วมที่คนนั่งเด็กคังเจียว<sup>1</sup>  
มหาวตภัยคำกลอน : หน้า 14

<sup>1</sup>คังเจียว = คังสนั่น

เพราะว่าเพลงบอกกับโนราห์นั่ง  
เขายังจุนเจิมแจจจัด

เป็นของคั้งของเดิม  
ขึ้นเป็นนิทรศการ

เพลงบอกงานอุปสมบท : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

ผู้แต่งใช้ลักษณะสัมผัสแบบคำเทียบมรด โดยใช้คำที่มีเสียงพยัญชนะเดียวกัน เรียง  
ชิดกัน 4 คำ เช่น ใช้เสียงพยัญชนะ ต ในคำว่า ตกเต็มแต่งตัว ใช้เสียงพยัญชนะควบเกล้า  
ปล ในคำว่า ปลงปลิดปลดเปลื้อง และเสียงพยัญชนะ จ ในคำว่า จุนเจิมแจจจัด



1.1.1.4 คำเทียบบริด ได้แก่การใช้คำที่มีพยัญชนะตัวเดียวกัน หรือเสียงคู่กัน เรียงกัน 5 คำ ดังตัวอย่าง

รอดกับปานประสานหัดถ่ม้านสนบ	<u>แจ้งจิตจบจดเจตตามเหตุผล</u>
ถึงท่านพูดคังนี้ก็มีพัน	ถูกนิมนต์เข้าประจำเป็นกรรมการ
	ชีวประวัติของหนังปาน ชีซ้าง : หน้า 6

<u>นั่งนึ่งนิกแนในเงาใจจง</u>	มือทั้งคู่ชวากลางขนง
	ก้มกราบองค์โลกนาถศาสดา
	บทหนังสือ : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

ถึงคลองที่ตริ่งามเป็นสามแพรง	ที่พิศเพ่งแพรกขวาน่าใจหาย
<u>ร้อนเรื่องเรียมแรมร้างบางลากชาย</u>	บ้านสบายตามประสาชวานาเรา
	นิราศกรุงเทพ : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

ผู้แต่งใช้คำที่มีเสียงพยัญชนะเดียวกัน เรียงชิดกัน 5 คำ เช่น ใช้เสียงพยัญชนะ จ ในคำว่า แจ้งจิตจบจดเจต ใช้เสียงพยัญชนะ น ในคำว่า นั่งนึ่งนิกแนใน และใช้เสียงพยัญชนะ ร ในคำว่า ร้อนเรื่องเรียมแรมร้าง

1.1.1.5 คำทบทวน ได้แก่การใช้คำที่มีพยัญชนะตัวเดียวกัน หรือเสียงคู่กัน เรียงกัน 2 คู่ ดังตัวอย่าง

เจ้าตุ่มน้ำสามลูกถูกระแทก	พอตุ่มแตก ฟ่านพังน้ำดังฉา
เหมือนแก้งทูปบอบสลายดิชชชชช	ทั้งนาวาได้ถูกรุนไม้ทัน
	มหาวาตภัยคำกลอน : หน้า 7

เราไม่ควรจงหองพองร้าง	<u>เหมือนอย่างอั้งอั้ง คางคก</u>
ได้รับมรดกเล็กน้อย	ยังเดินตามรอยเขา

เพลงบอกมาตรฐาน : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

ผมว่าคนมันหลายพวก หลายพรรค      มันมีหลายฝัก หลายฝ่าย  
 ความเห็นก็ไม่เหมือนกัน                      มันจึงมีแต่ปัญหา  
 พัฒนาการ : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

ผู้แต่งใช้คำที่มีเสียงพยัญชนะเรียงคู่กัน 2 คู่ เช่น ตุ่มแตก – พังฟ่าน อึ้งอ่าง –  
 คางคก หลายพวก – หลายพรรค หลายฝัก - หลายฝ่าย

1.1.1.6 คำแทรกคู่ ได้แก่การใช้คำที่มีพยัญชนะตัวเดียวกัน หรือ  
 เสียงคล้ายกัน เรียงกัน 2 คำ โดยมีพยัญชนะอื่นคั่นกลาง 1 คำ ดังตัวอย่าง

คนทั้งสามร้อยคนบนเรือนั้น      มองตากัน แต่ไม่ที่หนีไปไหน  
 เอาเหวนจึงขำขำภายใน              ป้องกันภัยลูกเล็กเด็กอ่อนอ่อน  
 มหาเวทย์คำกลอน : หน้า 14

จะมาร้องแก้แค้นสักหนึ่ง      เฝินยังไม่เชื่อในใจสนิท  
 กลัวจะหมดฤทธิ์เหมือนมวยถูกน็อก      ไม่ทันถึงยกสี่

เพลงบอกรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

ได้เป็นเจ้าของนายกายเป็นสุข      ไม่ต้องคลุกตมทุ่งเหมือนลุงเฝิน  
 พ่อแม่ท่านเห็นแล้วว่าเรื่องเรียน      ต้องเหียนต้องหุดหมดทรัพย์ไป  
 บ้านเกิดเมืองนอน : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

ผู้แต่งเล่นสัมผัสอักษรแบบคำแทรกคู่ ด้วยเสียง ต ในคำว่า ตา-แต่ ต้อง-ตาม  
 โดยมีคำว่า กัน และ คลุก คั่นกลาง 1 คำ เสียง น นำในคำว่า หนี-ไหน โดยมีคำว่า ไป  
 คั่นกลาง 1 คำ เสียง อ ในคำว่า เอา-อวน โดยมีคำว่า แห คั่นกลาง 1 คำ เสียง ก  
 ในคำว่า แก้-กัน โดยมีคำว่า แล คั่นกลาง 1 คำ เสียง ม ในคำว่า หมด-เหมือน โดยมี  
 คำว่า ฤทธิ์ คั่นกลาง 1 คำ และเสียง ห ในคำว่า เหียน-หุด โดยมีคำว่า ต้อง คั่นกลาง  
 1 คำ

1.1.1.7 คำแทรกกรด ได้แก่การใช้คำที่มีพยัญชนะตัวเดียวกัน หรือเสียงคู่กัน เรียงกัน 2 คำ โดยมีพยัญชนะอื่นคั่นกลาง 2 คำ ดังตัวอย่าง

ประเทศชาติขาดประมุขทุกเวลา	ปวงประชาหมองมัวทั่วบุรี
เหมือนเรือขาดนาย <u>ท้ายไร้เข้มทิส</u>	พอมืดมืดเรือก็คงหลงวิถี
	เขียนถึงสุรพล สมบัติเจริญ : ต้นฉบับจากลายมือเขียน
เพราะท่าน <u>แสดงแล้วรับเสด็จ</u>	กรมพระนฤฤทธิ์
ประวัติจึงติดตะลุมหนัง	ของเขายังเป็นหลักฐาน
	เพลงบอกงานอุปสมบท : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง
แต่เขียนอายุ <u>เจ็ดสิบกว่า</u>	เป็นคนชราต้องโรยเรียว
ใน <u>สี่สี่</u> เหลืออยู่ <u>สักส่วน</u>	เพราะมันจวนจะบรรลีย์
	เพลงบอกธรรมรงค์ต่อต้าน โครกเอดส์ : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

ผู้แต่งเล่นเสียงสัมผัสแบบคำแทรกกรด ด้วยเสียง ท ในคำว่า ท้าย-ทิส โดยมีคำว่า ไร้เข้ม คั่นกลาง เล่นเสียง ด ในคำว่า แสดง-เสด็จ โดยมีคำว่า แล้วรับ คั่นกลาง เล่นเสียง ส ในคำว่า สี่สี่-สักส่วน โดยมีคำว่า เหลืออยู่ คั่นกลาง

จากสัมผัสข้างต้นเป็นสัมผัสพยัญชนะในวรรคเดียวกัน ซึ่งจะปรากฏสัมผัส พยัญชนะแบบคำคู่มากที่สุด และมีสัมผัสพยัญชนะตัวเดียวกันหรือเสียงคล้ายกัน เรียงกัน 5 คำ หรือคำเทียบรถ น้อยที่สุด เมื่อเรียงลำดับสัมผัสพยัญชนะจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ คำคู่ คำทบทคู่ คำแทรกคู่ คำเทียบคู่ คำแทรกกรด คำเทียบมรด และคำเทียบรถ ในผลงาน วรรณกรรมดังกล่าวนอกจากจะมีสัมผัสพยัญชนะในวรรคเดียวกันแล้ว ยังมีสัมผัส นอกวรรคที่เรียกว่า นิสัยและนิสิต ดังนี้

1.1.1.8 นิสัย หมายถึง การใช้พยัญชนะตัวท้ายสุดของวรรคหน้า ส่งสัมผัสกับพยัญชนะตัวแรกของวรรคหลัง ดังตัวอย่าง

ได้เข้ามานั่งเสวนา  
คนที่คอยฟังก็นั่งอยู่ไม่น้อย

นึกว่าคงได้ผล  
นับว่าเป็นร้อยร้อยคน

บทโต้เพลงบอกเปรียบกับเพลงบอกสร้อย : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

บวชเพื่อจะละวางให้บางเบา  
บวชเพื่อทดแทนบุญคุณเหนือเกล้า

บวชเพื่อเนาอยู่ในธรรมของพระสัมมา  
พ่อแม่เฝ้าพิทักษ์ได้รักษา

กลอนมโนราห์สอนผู้ที่จะเข้าอุปสมบท : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

แต่รัตน์เขาเจ้าถูกเป็นทุกข์มาก  
อนาคตคงสดใสไปยืนยาว

เมื่อจะจากโศกแสนเหมือนแฟนสาว  
เพราะเห็นศรัทธาเราประจักษ์ว่ารักจริง

นิราศกรุงเทพ : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

ผู้แต่งเล่นสัมผัสพยัญชนะต่างวรรคที่เรียกว่า นิสัย ในคำว่า นา- นึก น้อย- นับ  
เบา- บวช และคำว่า มาก- เมื่อ

1.1.1.9 นิสิต หมายถึง การใช้พยัญชนะตัวสุดท้ายของวรรคหน้า  
ส่งสัมผัสกับพยัญชนะตัวที่ 2 ของวรรคหลัง ดังตัวอย่าง

พอได้ยื่นข่าวชาวเกาะสุด  
สามชีวิตปลิดดับกับวาทา

ว่าเสียบุตรยอดรักเคราะห์หนักหนา  
เพราะบิดาของหนูดูไม่ทัน  
มหาวาตภัยคำกลอน : หน้า 9

ยามดวงสมรจะวอนแถลง  
คงไม่ก็เทียวก็ผัวตน

ทาปากให้แดงแต่งเล็บเรียว  
เขาต้องกลับเป็นคนดี

มาเบิกเนตร : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

แล้วน้องจิ้น\*ก็ไม่ใช่นายหนังหนุ่ม เพียงหนึ่งทุ่มน้อยนักหยุดพักก่อน  
เราเท่าแต่แลหนังฟังบทกลอน ยังเอนนอนไปเสียบ้างเป็นครั้งคราว  
คิดให้ไกล ไปให้ถึง : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

ผู้แต่งเล่นสัมผัสพยัญชนะต่างวรรคที่เรียกว่า นิสิต ในคำว่า สุก-เสียด-ต-ต้อง  
และคำว่า หนุ่ม-หนึ่ง

จากการใช้สัมผัสพยัญชนะต่างวรรคทั้งนิสัยและนิสิต ในผลงานวรรณกรรมของ  
ผียน เพชรคงทอง นั้นจะปรากฏการใช้สัมผัสนิสัยมากกว่านิสิต ซึ่งสัมผัสพยัญชนะ  
นอกวรรคทั้งสองชนิดนี้จะเพิ่มความไพเราะน่าอ่านให้กับบทประพันธ์นั้น ๆ

1.1.2 การเล่นสัมผัสสระ เป็นการใช้คำที่มีสระและมาตราตัวสะกด  
อย่างเดียวกัน สัมผัสสระภายในวรรคที่ปรากฏในวรรณกรรมของผียน เพชรคงทอง  
มีดังนี้

1.1.2.1 คำเคียง ได้แก่การใช้คำที่มีสระเดียวกันเรียงกัน 2 คำ  
ดังตัวอย่าง

เล่นเพลงบอกนี้เล่นยาก	ดีแต่ปากไม่ได้ผล
ต้องดีกลอนดีนดีทำนอง	สองเนตรต้องมองหา
	ความยากในการว่าเพลงบอก : ต้นฉบับจากลายมือเขียน
หมาฮาชิพริบเป็นหนังหวังได้ดี	เหตุไม่มีหลักสูตรพูดให้ฟัง
เรียนวิชาจะได้ดีมีฉันทะ	วิริยะประกอบด้วยความช่วยเหลือให้ขลัง
	บทหนังตะลุง : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

\*จิ้น อรุบุตร เป็นนายหนังตะลุงชาวบ้านธรรมโฆษ ตำบลสทิงหม้อ อำเภอ  
สิงหนคร จังหวัดสงขลา ต่อมาเรียกกันว่าจิ้น ธรรมโฆษ เคยได้รับรางวัลพระพิฆเนศวร  
เมื่อ พ.ศ. 2513 และได้แสดงหน้าพระที่นั่ง ถวายทอดพระเนตร แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้า  
อยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เมื่อ พ.ศ. 2517 ด้วยความพอพระราชหฤทัยจึงพระราชทานนาม  
ให้ใหม่ว่า "หนังอรรถโฆษิต"

เขาพังไกรหัวไทรแขวงแหล่งถิ่นที่ นครศรีเป็นจังหวัดไม่ขัดสน  
 ที่ร่วมท้องน้อง พี่มีเก้าคน ก่อสภนธ์ในสกุลคุณบิดา  
 ประวัติสังเขปนายปาน ชีช้าง : หน้า 3

ผู้แต่งใช้ลักษณะสัมผัสสระแบบคำเคียง คือการใช้คำที่มีสระเดียวกันเรียงชิดกัน 2 คำ ได้แก่ 'ไม่ได้' ต้องมอง ชีพริบ หนึ่งหวัง สุตรพุด คิมี่ ด้วยช่วย แขวงแหล่ง ท้องน้อง พี่มี และ กุลคุณ

1.1.2.2 คำเทียบเคียง ได้แก่การใช้คำที่มีสัมผัสสระเดียวกัน เรียงชิดกัน  
 3 คำ ดังตัวอย่าง

แต่ฟังน้องสร้อยมันว่ากล่าว มันแกล้งพุดเข้าพุดหยอก  
 ขึ้นเข้าฟันสอกปล่อยหมัด ผีเียนปิดไม้ใครไหว  
 บทได้เพลงบอกผีเียนและเพลงบอกสร้อย : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

ตรงวันนี้สั่งให้พักเสียดักวัน คือวันพระมะหะหมัดลัทธิเขา  
 ขึ้นสุหร่าล้างชั่วตัวโมหันต์ ว่าตามเห็นเป็นจริงวังประพันธ์  
 บทหนังสือ : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

อีกสิ่งหนึ่งศีลธรรมจงจำไว้ สองกฎหมายสามภาษาอย่าเหลวไหล  
 คำบ้านนอกผิกระบอบคนชอบใจ มาทำไทรละอ้ายเมอร์อ้ายเชรอะกู  
 บทหนังสือ : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

ผู้แต่งใช้ลักษณะสัมผัสสระแบบคำเทียบเคียง คือการใช้คำที่มีสระเดียวกันเรียงกัน  
 3 คำ ได้แก่ 'ไม้ใครไหว พระมะหะ ภาษาอย่า'

1.1.2.3 คำทบทเชิง ได้แก่การใช้คำที่มีสัมผัสสระเดียวกันเรียงกัน 2 คำ  
 ดังตัวอย่าง

ตามปกคิคมไม่มีก็ไม่ได้	ลมยังให้คุณคำมหาศาล
คราวให้ <u>โทษโทษ</u> <u>ร้ายหลาย</u> ประการ	เรือนตั้งคานหย่อนเสายังเอาจ
	มหาวาทภัยคำกลอน : หน้า 7

คำพระองค์ทรงตรัสว่าจึ่ง	กลับเปลี่ยนหลังเป็นหน้ามาเสียนาน
ขาดตริก <u>ตรองมอง</u> <u>คูรู้</u> ตีเกลียด	แต่จะเหยียดหยามใครก็ไม่หาญ
	ความเลื่อมของสงฆ์ : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

ในบ้านดอนเขาพังไกรหนึ่งใดมา	ต้องเข้าหาปานหนังหวังไมตรี
อยากเรียน <u>แบบแแบบ</u> <u>ขลกกล</u> เม็ด	ไม่กล้าเด็ดยอดคณนนครศรีฯ
	ประวัติสังเขปนายปาน ชีซ้าง : หน้า 4

ผู้แต่งใช้ลักษณะสัมผัสสระแบบคำทบทเชิง คือการใช้สระเดียวกันเรียงกัน 2 คู่  
 ได้แก่ โทษโทษ – ร้ายหลาย ตรองมอง – คูรู้ และ แบบแแบบ – ขลกกล

1.1.2.4 คำแทรกเชิง ได้แก่การใช้คำที่มีสัมผัสสระ สัมผัสกัน 1 คำ แต่มี  
 คำอื่นมาแทรกกลาง 1 คำ ดังตัวอย่าง

จะขอแพร่โอสทยาโรคจิต	คือลิขิตที่ <u>ข้า</u> อด <u>ส่า</u> ห์เขียน
แทนเครื่องยาสมุน <u>ไพ</u> ร <u>ตั้ง</u> ใจเพียร	ไข้แกลิ่งเขียน <u>คำ</u> สงฆ์ <u>ทรง</u> วินัย
	ความเลื่อมของสงฆ์ : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

อายุปาน <u>ได้</u> สิบ <u>เก้</u> เข้า <u>ปี</u> วอก	มีเพลงบอก <u>ตัว</u> อด <u>ชื่อ</u> ร <u>อด</u> หลอ
เจ้ากลอนสดสมั <u>ย</u> นั้น <u>ล้ำ</u> ค <u>ัญ</u> พอ	ทั้ง <u>คิ้ว</u> คอ <u>เสียง</u> คำ <u>ร</u> น <u>เพ็</u> น <u>ขน</u> พอง
	ประวัติสังเขปนายปาน ชีซ้าง : หน้า 4

หันไปมองท้องฟ้าพามัวอับ  
นกพาคู่คืนคอนที่นอนเนา

อาทิตย์ลับเสี้ยวลอดลงยอดเขา  
บรรดาเหล่ามนุษย์ก็หยุดงาน

เลือกผู้แทนราษฎร : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

ผู้แต่งใช้ลักษณะสัมผัสแบบคำแทรกเคียง เป็นการใช้คำที่มีสระเดียวกันสัมผัสกัน โดยมีคำอื่นแทรกกลาง 1 คำ ได้แก่ ข้า สัมผัส ส่าห์ ไพร สัมผัส ใจ ยอด สัมผัส รอด นั้น สัมผัส คัญ รน สัมผัส ขน ลอด สัมผัส ยอด คอน สัมผัส นอน และ มนุษย์ สัมผัส หยุด

1.1.2.5 คำแทรกแอก ได้แก่การใช้คำสัมผัสสระ โดยมีคำอื่นมาคั่นกลาง 2 คำ ดังตัวอย่าง

สร้อยมันทำท่าเหมือนจะฆ่าว้าว ตัวเหียนกลัวมากมาย  
แต่ถ้าถูกเอาอายว้าวท้องลาย คนฆ่าก็ตายทัน

บทโต้เพลงบอกเหียนและเพลงบอกสร้อย : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

เมื่อตกลงตั้งนี้มีคนจร ไปบ้านคอนรับปานประสานสม  
คนตื่นตัวตื่นใจจะไปชม ฟังการมปานบอดกับรอดนาย  
ประวัติสังเขปนายปาน ชีช้าง : หน้า

ผมประวิงถึอความจริงเป็นที่ตั้ง ไม่ได้หวังประจบใครกล่าวไใจสาร  
ชั่วก็ดีดีก็ขอพระมาณ เพราะเคยผ่านสายตามามากครั้ง  
บทหนึงตะลุง : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

ผู้แต่งใช้ลักษณะสัมผัสแบบคำแทรกแอก เป็นการใช้คำที่มีสระเดียวกันสัมผัสกัน โดยมีคำอื่นมาแทรกกลาง 2 คำ ได้แก่ ท่า-ฆ่า อาย-ลาย ปาน-ปาน ชม-รม และ จริง-วิง



1.1.2.6 คำเทียบแอก ได้แก่ การใช้คำที่มีสระเดียวกันสัมผัสกัน โดยมีสระอื่นคั่นกลาง 1 คำ อยู่ปลายวรรค ดังตัวอย่าง

การมีฝว่อย่างถั่วเหมือนหาผัก ถ้าเสียหลักแล้วเขาชวนกันสรวลสัน  
แต่งงานแล้วจะต้องปรองดองกัน คิดถึงวันข้างหน้าอนาคต

เพลงบอกสอนคู่สมรส : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

เพื่อนเอาพระอรหังมานั่งบอก ลมผ่อนออกมากกว่าต้องสิ้นอาลัย  
พบไม้งามยามขวานบินลั่นตะวัน เอาไม้ทันแล้วจะได้ไม้อะไร

กลอนมโนราห์ : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

แต่ตัวผมผู้ว่าพาเบื้อหู แต่ว่าผู้ที่ฟังยังชอบใหญ่  
นางเนื้อชอบกลางยาน่าเห็นใจ ถ้าผู้ใดไม่ชอบอย่าลอบดู

เลือกผู้แทนราษฎร : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

ผู้แต่งใช้ลักษณะสัมผัสสระแบบคำเทียบแอก โดยใช้คำที่มีสระเดียวกันสัมผัสกัน โดยมีคำอื่นคั่น 1 คำ ได้แก่ กัน สัมผัส สัน ไม้ สัมผัส ไป และ อย่า สัมผัส คำ

จากตัวอย่างสัมผัสสระภายในวรรคทั้ง 6 ชนิด เรียงตามลำดับจำนวนที่พบจากมากไปหาน้อย แบบคำเคียงพบมากที่สุด ลำดับถัดมาคือคำแทรกเคียง คำทาบเคียง คำแทรกแอก คำเทียบเคียง และคำเทียบแอกจะพบน้อยที่สุด และเป็นที่น่าสังเกตว่าในคำเทียบแอก จะพบสัมผัสสระไอมากกว่าสระอื่น ๆ และจะพบการใช้สัมผัสสระแบบคำเคียงมากที่สุดในบทหนึ่งตะลุม

1.2 การเล่นคำ คือการใช้คำเดี่ยว คำคู่หรือคำซ้ำ คำซ้อน มาจัดวางในตำแหน่งใกล้เคียงกันหรือในความที่ต่อเนื่องกัน โดยให้ความหมายแตกต่างกันไป การเล่นคำในผลงานวรรณกรรมของเขียน เพชรคงทอง มีดังนี้

1.2.1 การเล่นคำตามแบบข้อบังคับทางฉันทลักษณ์ เป็นการเล่นคำที่จะต้องยึดรูปแบบตามข้อบังคับทางฉันทลักษณ์อย่างเคร่งครัดในการประพันธ์ ซึ่งได้แก่กลบทต่าง ๆ ดังตัวอย่างคำประพันธ์



อนัตตาเอ๋ยไม่เคยถูกอย่างนี้	อนัตตาเอ๋ยครั้งนี้เพิ่งเริ่มใหม่
อนัตตาเอ๋ยผู้พาว่าหมัดใจ	อนัตตาเอ๋ยข้าจะไปด้วยกำนัน
อนัตตาเอ๋ยไม่เคยรู้จักหน้า	อนัตตาเอ๋ยไปพุดว่าลดให้ฉัน
อนัตตาเอ๋ยพองามเอาสามพัน	อนัตตาเอ๋ยกำนันว่าอย่างไร

(กลบททศประวัติ : ต้นฉบับจากลายมือเขียน)

1.2.2 การเล่นคำซ้ำ ได้แก่การใช้คำซ้ำกันในที่ต่าง ๆ ของการแต่งคำประพันธ์ เพื่อให้เกิดความรู้สึกและเพื่อย้ำความหมายให้หนักแน่นจริงจังขึ้น คำซ้ำที่ปรากฏในวรรณกรรมของเตียน เพชรคงทอง มีดังนี้

### 1.2.2.1 คำซ้ำที่อยู่ใกล้กัน เช่น

"กตัญญู" ผู้อ่อนกาพย์กลอนนัก	แต่ถือหลักหัดฝึกเชิงศึกษา
อยู่ว่างว่างวันใดไม่ไฉนา	จับปากกาเข้าเพียรหัดเขียนลอง
เหมือนสรรเสริญคุณครูผู้ครน้อม	ทั้งพร้อมพร้อมไปกับลับสมอง
หวังจะพิมพ์ให้ท่านได้อ่านลอง	แต่จะต้องจ่ายค่าห้ำมอย่าฟรี

(ชีวประวัติของหนังสือปานบอด ชีซ้าง : หน้า 2)

ก่อนแลหนังสือศิลป์แห่งชาติ	บางคนก็อาจจะสงสัย
ว่าเหตุใดเพลงบอก	มานอกรายการเขา
เพราะท่านไม่รู้แน่นอน	ถึงเรื่องก่อนก่อนเก่าเก่า
แต่ผมและจะเป่าให้เสียงเข้าหู	ต่อท่านจะรู้ฟัง

(เพลงบอกบ้านครูดวล พูลนวน : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง)

เราจะพุดกับเขาบ้างทางพุทธา	พวกอิจฉาที่ฐิมันติเตียน
จะขอแพร่โอสถ ยาโรคจิต	คือลิจิตที่เข้าอุตสาห์เขียน
แทนเครื่องยาสมุนไพรดั่งใจเพียร	ไซ้แกลิ่งเขียนค่าสงฆ์ตรงวินัย
พระที่ทรงรักษาวิชาไว้	ข้ากราบไหว้บูชายังเลื่อมใส

(การปฏิบัติตนของสงฆ์ : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง)

นอกจากนั้นยังมีการใช้คำซ้ำที่อยู่ใกล้กันอีกหลายคำ เช่น ดีดี น้อยน้อย  
แฟนแฟน ใหญ่ใหญ่ ไกลไกล สูงสูง ใครใคร ลูกลูก หลานหลาน นานนาน หนุ่มหนุ่ม  
สาวสาว งามงาม อ่อนอ่อน สวยสวย ตรงตรง ฯลฯ

1.2.2.2 การซ้ำคำเดิม ซึ่งเป็นคำเดียวกันมีความหมายเหมือนกัน  
แต่วางอยู่ห่างกันโดยอยู่ในวรรคเดียวกัน แต่มีคำอื่นคั่นหรือต่างวรรค เพื่อเน้นความหมาย  
ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น

เขียร์ร่างแบบโนราภาษาชาวใต้      เต็น่งุ่ยร้าง่ายสบายนัก  
ส่วนนางงามแต่ละคนวิมลลักษณะ      น่ารักนารำในทำนอง  
(สรวรราง : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง)

แทนที่ลมสงบกลบกลบกลายเป็น  
เพิ่มความกล้าเท่าแรกแปลกประหลาด  
กระทบหันพลันเกิดเป็นอัคคี  
ถูกบางคราวพรายกระจายแสง  
ยังโยกย้ายพัดต่อแต่หรรดี  
ด้วยอำนาจลมใหญ่เป็นไฟสี  
ราวกับผีพุ่งได้เห็นหลายคน  
เป็นสีแดงสีขาวเหมือนดาวหาง  
(มหาวาดภัยคำกลอน : หน้า 6)

ขอรำพันในวันที่ยี่สิบห้า  
เบื้องบูรพ์บังตั้งเมฆไม่เบาแบ่ง  
ผมขึ้นมุงโรงวัวไม่กลัวฝน  
เพราะกลัววัวไม่มีที่จะนอน  
อัศจรรย์ร่วมสามวันฉันทงสัย  
เดือนสิบเอ็ดจะสิ้นควรเปลี่ยนแปลง  
ไม่เห็นหน้าสุริโยที่โผล่แสง  
ปิดสีแสงสุริโยที่โคจร  
เหมือนกับคนกินขอมไม่ท้อถอน  
พอติดตอนบายเข้ายั้งหนาวแรง  
เหตุไฉนลมพัดยังพัดแข็ง  
นี่ยังแข็งอยู่ไม่ขาดประหลาดใจ  
(มหาวาดภัยคำกลอน : หน้า 5)

1.2.2.3 การซ้ำคำเป็นชุด ซึ่งเป็นคำเดียวกันความหมายเหมือนกันและซ้ำกันหลาย ๆ ครั้ง เพื่อเน้นคำดังกล่าวให้มีความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น และยังเพิ่มความไพเราะให้กับคำประพันธ์ เช่น

<p><u>ใคร</u>ซ้ำซ้ำลามก<u>ใคร</u>ฟกซ้ำ          วิทยุประกาศเสียงราษฎร์ลง          เมื่อคราวประสบภัย<u>ใคร</u>รวบข้าง          ทั้งกำนันผู้ใหญ่<u>ใคร</u>ซ้ำซ้ำ          ในอำเภอหัวไทร<u>ใคร</u>คนแรก  <u>ใคร</u>ฉิบหายกว่า<u>ใคร</u>ในครั้งนี่</p>	<p><u>ใคร</u>ใจดำใจดีมีข่าวส่ง          ทั้งในวงแจกจ่ายผ่านสายตา  <u>ใคร</u>อำพรางปกปิด<u>ใคร</u>อิจฉา  <u>ใคร</u>เมตตา<u>ใคร</u>ข้างในทางดี          ควรรับแจกเสื้อผ้าทั้งสังกะสี  <u>ใคร</u>กลับดีกว่าคนผลได้มา          (มหาวาตภัยคำกลอน : หน้า 23)</p>
--	--

<p><u>บวช</u>เพื่อให้รู้ซึ่งถึงธรรมะ  <u>บวช</u>เพื่อเสริมบุญคุณอนันต์  <u>บวช</u>เพื่อการเป็นญาติเพื่อศาสนา  <u>บวช</u>เพื่อละวางให้บางเบา  <u>บวช</u>เพื่อทดแทนบุญคุณเหนือเกล้า          คำนำนมข้าวป้อนแต่ก่อนมา</p>	<p><u>บวช</u>เพื่อละโลกโสดโมหันต์  <u>บวช</u>เพื่อกันกิเลสเหตุมัวเมา  <u>บวช</u>เพื่อลาเรื่องชักให้คนเขลา  <u>บวช</u>เพื่อเนาอยู่ในธรรมของพระสัมมา          พ่อแม่เฝ้าพิทักษ์ได้รักษา  <u>บวช</u>เพื่อผ้าเหลืองสงฆ์คงเรื่องรอง          (กลอนมโนราห์สอนผู้ที่จะเข้าบรรพชาอุปสมบท : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง)</p>
--	--

ทั่วทั้งโลกนี้	ย่อมมีเป็นคู่	มีเมียมีผู้	มีรูมีไหล
มียามมีสั้น	มีวันมีไฟ	มีไก่อมีเป็ด	มีเบ็ดมีปลา
มีบาปมีบุญ	มีคุณมีโทษ	มีโกรธมีรัก	มีหนักมีหนา
มีร้อนมีหนาว	มีข้าวมีปลา	มีหมามีหมู	มีคู่กันไป
มีเปรตมีปราชญ์	พวกญาติก็รู้	โรงไหนเปรตอยู่	ปราชญ์ดูไม่ไหว

(กลอนสี่ : ต้นฉบับจากลายมือเขียน)

จากการศึกษาคำซ้ำที่ปรากฏในผลงานวรรณกรรมของเหียน เพชรคงทอง จะมีการซ้ำคำเดิมซึ่งเป็นคำเดียวกันมีความหมายเหมือนกัน แต่วางอยู่ห่างกันหรือวางอยู่คนละวรรคมากกว่าการซ้ำคำที่อยู่ใกล้กันและการซ้ำคำเป็นชุด

### 1.2.3 การเล่นคำซ้อน

คำซ้อน คือคำประสมชนิดหนึ่งที่เกิดจากการนำเอาคำสองคำซึ่งต่างเสียงแต่มีความหมายเหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกัน มาซ้อนเข้าคู่กัน ทั้งนี้เพื่อช่วยไขความหรือขยายความในอีกคำหนึ่งให้ชัดขึ้น บางทีเรียกคำซ้อนชนิดนี้ว่า คำไวพจน์ผสม เช่น ใหญ่โต เล็กน้อย รักใคร่ หยาบคาย บ้านเรือน เรือแพ หยาบช้ำ ไข่สอย ว่างเปล่า เป็นต้น

โดยปกติคำที่นำมาซ้อนกัน นอกจากจะมีความหมายที่เหมือนกัน หรือใกล้เคียงกันแล้ว มักจะมีเสียงที่ใกล้เคียงกันหรือไปด้วยกันได้ด้วย เพื่อให้ผู้ออกเสียงได้ง่ายและสะดวก ทั้งนี้เพราะคำที่ติดอยู่ในภาษาได้นานนั้น นอกจากจะมีความหมายเหมาะสมเจาะทะลุดรัดแล้ว ยังจะต้องมีเสียงที่ออกได้สะดวกปากสะดวกลิ้นด้วย<sup>1</sup>

จิตรลดา สุวัตติกุล อธิบายว่า “การเล่นคำซ้อน ได้แก่การนำคำเดียว 2 คำ ที่มีความหมายหรือเสียงคล้ายกันใกล้เคียงกันมาเข้าคู่กัน โดยตำแหน่งของคำซ้อนอาจอยู่ชิดกันหรือแยกจากกันเพื่อเล่นคำล้อกัน”<sup>2</sup>

ผลงานวรรณกรรมของเหียน เพชรคงทอง มีการเล่นคำซ้อนในลักษณะการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาเข้าคู่กัน เพื่อให้คำประพันธ์มีความไพเราะ และเป็นการเน้นข้อความให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังตัวอย่าง

1.2.3.1 คำซ้อน 2 คำ ที่มีความเป็นไปได้ในทำนองเดียวกันหรือเหมือนกัน มาเข้า คู่กัน เช่น

<sup>1</sup>ปรีชา ทิฉินพงศ์. ลักษณะภาษาไทย. 2523. หน้า 85 – 86.

<sup>2</sup>จิตรลดา สุวัตติกุล. “วรรณคดีวิจารณ์แนวสุนทรียศาสตร์ หน่วยที่ 4,” ภาษาไทย 7 (วรรณคดีวิจารณ์สำหรับครู). 2532. หน้า 220.



ต่อจากนี้ข้าพเจ้าจะกล่าวเฉพาะ ให้เกี่ยวเกาะเข้ากับกาลงานปีใหม่  
อย่าทำหูเข้าป่าตาเข้าไพร ทั้งน้อยใหญ่โปรดนั่งลงฟังกัน

บทหนึ่งตะลุงวันปีใหม่ : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

ให้นึกเสียว่าวาทภัย เตือนให้ไทยชาวดูได้ใช้กำลัง  
เมื่อเราได้กินยาพิษแล้ว ได้ใช้แนววางแปลนสร้างแผนผัง  
มหาวาทภัยคำกลอน : หน้า 22

นอกจากนี้ยังมีคำซ้อน 2 คำ ตำแหน่งของคำอยู่แยกกัน อีกหลายคำ เช่น  
แปลก.....พิสดาร, เข้า.....หยอก, เน้.....เนียน, พลาดปลั้ง.....ติดขัด, ปล้น.....ลัก,  
หย่อน.....อ่อนแอ, คาม.....นิคม, เกิด.....กำเนิด, อาดูร.....โศก, ชะ.....ถอดโยน,  
ขัณฑ์.....มาร, เบี้ย.....สตางค์, ต่อเติม.....เสริม, พบ.....ประสบ, บัว.....บุษบรรณ,  
ดั่งาม.....สามแพร่ง, อดสำห้.....ปล้ำ, คลี.....เปิด, ใต้.....ทักษิณ, แทง.....เสียบ,  
ปกป้อง.....คุ้มครอง, ตะราง.....คุก, เท.....ทุ่ม, เกลียด.....เหยียดหยาม, ประเทศ.....  
แคว้น, หก.....บา, เห็น.....หด, อด.....อยาก, พสุธา.....แผ่นดิน, พืชพันธุ์.....ต้นไม้,  
คำขาย.....พานิช ฯลฯ

1.2..3.3 คำซ้อน 3 คำ ทุกคำมีความหมายคล้ายกันหรือเหมือนกัน เช่น

เรียนช่างกลหรือสนใจในช่างไม้	เรียนเป็นนายเรียนเป็นครูผู้อ่านเขียน
เราต้องใช้วิริยะ <u>มานะ</u> <u>เพียร</u>	ผู้ชอบเรียนขอรับรองว่าต้องดี
ถ้าเราหวังหนังสือตะลุงมุ้งหัดฝึก	ของงนี้ <u>ใคร</u> <u>ครวญ</u> <u>ให้</u> <u>ถ้วนถี่</u>
หมายอาชีพรีบเป็นหนังสือหวังได้ดี	เหตุไม่มีหลักสูตรพูดให้ฟัง
	บทหนึ่งตะลุง : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

ขอยกย่อนกลอนศัพท์บังคับเขียน แม้นของเขียนไม่เสมอสมานสาร  
สุนทรที่ ปรีชา ปัญญา ญาณ ก็เพราะบ้านตากชายไร่เมธี



สุดจะกลับเกลากลอนให้กลมเกลี้ยง  
มิได้แต่งแข่งขันชั้นกวี

เป็นแต่เพียงชวานานำบัลลี  
แต่พอศิษย์หญิงมาวิงวอน  
มหาวาทภัยคำกลอน : หน้า 3

จะขอแพร่โอสถยาโรคจิต  
แทนเครื่องยาสมุนไพรดั่งใจเพียร  
พระที่ทรงรักษาสึกษาไว้  
ตัดรากเหง้าอกุศลครองผ้าไตร

คือลิขิตที่ข้าอุตส่าห์เขียน  
ใช้แกลังเขียนคำสงฆ์ทรงวินัย  
ข้ากราบ ไหว้บูชายังเลื่อมใส  
ให้ท่านไปถึงจุดวิมุตโต

ความเลื่อมของสงฆ์ : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

นอกจากนี้ยังมีคำซ้อน 3 คำ อีกหลายคำที่ปรากฏในผลงานดังกล่าว เช่น  
เพิ่มพูนเพาะ หมายถึงหวัง ดั่งเด่นโด่ง คิดตรองดู พลาดพลังผิด งงหลงถล่ำ เหนื่อยยาก  
ลำบาก ดินแดนดอน เพื่อนพรรคพวก ฟังพาท้าย นึกใคร่ครวญถ้วนถี่ กุมลูปคล่า  
เอื้อนอรรถโอรุ นำเกลียดเสียดแทงแสลงใจ โสรกเสร่าเกล้าน้ำตา กลับกลายเป็นเหมือนเดิม  
โสภวิโยคเจิญ ฟังพาทู้อาศัย สุขสนุกสนาน ส่งเสริมสร้างสม ถูกต้องถ่องแท้แน่ ฯลฯ

1.2..3.4 คำซ้อน 4 คำ ทุกคำมีความหมายคล้ายกันหรือเหมือนกัน เช่น

แล้วขอกราบเรียนพี่น้อง  
โปรดสงบฟังเสียง  
จะมาหว่าน ไรย์ โปรย ให้  
เพราะเรานิยมกันหนักหนา

ที่ผมเคยยกย่องเคารพ  
สำเนียงของตัวผม  
กะว่าไปตามสายลม  
เรื่องระบอบประชาธิปไตย

เชิญชวนเลือกผู้แทน : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

ของหนังปานตาบอดขอคนคร

จดประวัติจัดประดิษฐ์คิดอักษร  
เกิดบ้านดอนหมู่ที่ห้า ณ ตำบล

เขาพังไกรหัวไทศขวง แหล่ง ถิ่น ที่ นครศรีฯ เป็นจังหวัดไม้ขีดสน  
 ที่ร่วมท้องน้องพีมีแก้วคน ก่อสภนธ์ในสกุลคุณบิดา  
 ประวัติสังเขปของนายปาน ชีช้าง : หน้า 3

ก่อนเพลงบอกจะว่าเทศน์ปรารถ ครั้นพอบชายหญิงยังขนาน  
 เน้นขันดัดแอเข้าแลปาน ดินสะท้านดังสะเทือนเหมือนโคชน  
 แม่ลูกอ่อนอุ้มลูกถูกเพื่อนแทรก ปะทะ แตก กระทบ ถูกแทบลูกหล่น  
 พวกเพลงบอกต่างทำบริกรรมตน แล้วเริ่มต้นไหว้พระบูชาครู  
 ประวัติสังเขปของนายปาน ชีช้าง : หน้า 6

นอกจากนี้ยังมีคำซ้อน 4 คำ อีกหลายคำที่ปรากฏในผลงานดังกล่าว เช่น  
 ตรีกรตรองมองดู ชัดเจนเชื่องจับ พินิจนีกตรีกรตรอง กราบไหว้บูชาเลื่อมใส ประสาทเสริม  
 เพิ่มใส ปลงปลิดปลดเปลื้อง โอนเอนอ่อนอัปราชัย ไหม้หมกหมองหม่น ชมซานร่อนเร่  
 ระหะหน

1.2..3.5 คำซ้อน 5 คำ ทุกคำมีความหมายคล้ายกันหรือเหมือนกัน เช่น

วาทกรรมทำเชิญเป็นประวัติ พวกที่พลัดเรือญาติอนาถหนอ  
แสนวิโยค โศก สลด ระทด ท้อ ในลำคอแทบไม่น้ำลายกลืน  
 มหาวาตภัยคำกลอน : หน้า 18  
 ถ้าหากรัฐบาลท่านไม่ช่วย คงมอด ม้วย วาย วาง ดับ บางถิ่น  
 ทั้งชาวสวนชานาเข้าแผ่นดิน ถึงกับกินน้ำตาแก้ววาใจ  
 มหาวาตภัยคำกลอน : หน้า 18

คุณสมบูรณ์ ไชยสวัสดิ์ จัดว่าเป็น ดาวดวงเด่นที่โด่งดังในสังคม  
 ที่พลัด พลาด คลาด เคลื่อน เลื่อน กำหนด ท่านควรจดโทษอย่าต่ำผม  
 กลอนเบ็ดเตล็ด : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

พฤษชาติฟาด ฟัด กวัด แกว่ง ไกว กอไม้ไผ่ล้มเรียดเสียดสลับ  
 เรือนระทวยกล้วยอ้อยก็ย่อยยับ ระเนนนับนาบนำไปตามลม  
 มหาวาทภัยคำกลอน : หน้า 5

จากการศึกษาคำซ้อนที่ปรากฏในผลงานวรรณกรรมของเพียน เพชรคงทอง เรียง  
 จากมากไปหาน้อยดังนี้ คำซ้อนประเภท 2 คำ คำซ้อน 3 คำ คำซ้อน 4 คำ และคำซ้อน 5 คำ  
 ตามลำดับ และในลักษณะของคำซ้อนดังกล่าวบางครั้งผู้แต่งจะใช้คำภาษากลางซ้อนกับคำ  
 ในภาษาถิ่น ซึ่งแต่ละคำจะมีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน เช่น อ่าเฒ่าอ่าทุ่ม  
 เที้ยวหกเที้ยวบา ไปแยะไปเหยียบไปยี่ แขนบริบ ลูกลึกลนลาน จะผูกจะมัด เอนหลังนอน  
 อิงพิง ต้องเหี้ยนต้องหด คอยถ้ำ ต้องคูให้แน่ต้องแลให้เนียน ถูกปล้นถูกอุก เขยื้อนหยับ  
 กระจากชะ ตกพลัด

นอกจากนี้ในผลงานวรรณกรรมของเพียน เพชรคงทอง ยังมีคำซ้อนเพื่อเสียง  
 เป็นคำซ้อนที่มีคำ 2 คำขึ้นไป ประกอบด้วยพยัญชนะเสียงเดียวกัน หรือมีเสียงสระเข้าคู่กัน  
 ดังตัวอย่าง

กลิ่นมันตบฝาเรือนเขยื้อนแยก	ลมดันแตกพัดเข้าเสียง <u>หาว</u> เหวี่ยง
น้ำกับลมฝนตกเข้ากักเดียว	เป็นสามเกลียวเรือนบ้านไม่ทานแรง
พวกผู้ชายว่ายน้ำปล้ำละลอก	ยิ่งคลื่นขอกยิ่งคันฝากันแข็ง
เป็นร้อยคนวนวุ่นคุณระเนง	จนเลือดแดงระเนงบาดจนขาดใจ
เรือนก็ถูกทะลอกซัดกลอกกลิ้ง	พวกผู้หญิงร้อง <u>หาว</u> โยโยไม่ไหว
น้ำเค็มพราราวกับแสงหิ่งห้อยไฟพร	สุดคลื่นใจพี่น้องเราต้องกิน
	มหาวาทภัยคำกลอน : หน้า 15
เอาแหวนจิ้งจ่าข้างภายใน	ป้องกันภัยลูกเล็กเด็กอ่อนอ่อน
นำเอ็นดูหนูเล็กเล็กยังเด็กเต็ม	พอน้ำเยี่ยมที่นั่งขึ้นสังหรณ์
ไม่รู้่วชีวิตจะม้วยมรณ	นึกเมื่อตอนคลื่นเข้าในเหย้าเรือน
ลองหวนคิดถึงชีวิตลูกเรากูมั่ง	คงครวญครางไม่เบาเขาก็เหมือน
	มหาวาทภัยคำกลอน : หน้า 14

ขอเชิดชวีความดีท่าน  
ไว้เป็น**บาทบทแบบกลอน**  
เป็นการเชิดชูครูศิลป์  
ทั้ง ๆ ที่ไม่มีนัยเนตร

ผู้เป็นอาจารย์กลอนสด  
เพลงบอกนครศรีฯ  
เพราะท่านเป็นจินตวิ  
แต่ใจเจตท่านแจ่มจิ่ง

บทสวดศรัทธา 1 : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

สวดศรัทธาครูผู้ที่ผม  
ท่านสอนศิษย์พิศศิลป์ไทย  
เสียงเครื่องหนังยังก้องทั้งสองหู  
ให้รู้สึกนึกอดีตจาริตคอน  
เพราะว่าครูปานท่านเป็นดาว  
ถึงแม้ว่าร่างกายไร้ดวงตา

นบนิยมแบบขลุ่ยกว่าคนไหน  
กาลกลับไกลแต่สิ้นทุกกลิ่นกลอน  
เหมือนคุณครูปานหนังมาสังหรณ์  
ชอบเล่นกลอนเพลงบอกหนังโนรา  
ผู้สืบสายสายศิลป์ถวิลหา  
แต่ปัญญาล้ำชนเรื่องผลงาน

บทสวดศรัทธา 2 : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

นอกจากนั้นยังมีคำซ้อนที่ประกอบด้วยคำ 2 คำขึ้นไปที่มีความหมายตรงข้าม  
ปรากฏอยู่ในผลงานดังกล่าว ดังตัวอย่าง

แต่ขอร้องเพื่อนหนังทั้งไกลไกล  
อย่าเห็นแต่แก่ไถ่อื่นไม่คิด  
คนที่ดูหุ้บรสทั้งบทกลอน  
คนแก่แก่ไปแลนำมาบ้าน

เพื่อศิลป์ไทยปักษ์ใต้ได้ถาวร  
จะชั่วติดคนดูเหมือนครูสอน  
ถูกบางตอนชั่วซ้ำคำลามก  
เล่าลูกหลาน ชายหญิงสิ่งสกปรก

บทหนังตะลุง : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

จะอยู่เย็นเป็นสุขกันทุกภาค  
เมืองไทยเราถ้าแม่น้ำพี่น้อง

เนื่องมาจากท่านทั้งหลายใช้สมอง  
ไม่ประคับประคองไว้จะให้ใคร

เลือกผู้แทนราษฎร : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

ที่เรียกว่าสมาชิกสภาราษฎร ที่สามารถพอลูกูรู้แบบแผน  
 รู้สุขภาพราษฎรไม่คลอนแคลน รู้ห้วงเหวเอ็นดูหมู่ประชา  
 เลือกผู้แทนราษฎร : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

นอกจากนั้นยังมีคำซ้อน 2 คำ ที่มีความหมายตรงข้ามอีกหลายคำ เช่น อ่านเขียน  
 น้อยใหญ่ ยาวสั้น สูงต่ำ ฝาดขมเปรี้ยว ร้อนเย็น จนรวย เร็มช้า ง่ายยาก แยกจิ้น ชั่วดี  
 พ่อแม่ เมียตัว บิดามารดร หน้าหลัง เป็นต้น

1.3 จังหวะและลีลาของคำ จังหวะและลีลาของคำจะช่วยเพิ่มความไพเราะ  
 ความประทับใจให้กับวรรณคดี การพิจารณาจังหวะและลีลาของคำจะต้องควบคู่ไปกับ  
 น้ำเสียง น้ำเสียงที่แตกต่างกันจะก่อให้เกิดความรู้สึก อารมณ์ที่ต่างกันไปด้วย เช่น อารมณ์  
 โกรธ อารมณ์เกลียด สงสาร เห็นอกเห็นใจ เป็นต้น น้ำเสียงที่เกิดจากจังหวะและลีลาของ  
 คำที่พบในวรรณกรรมของเหียน เพชรคงทอง มีดังนี้

1.3.1 จังหวะและลีลาที่ให้น้ำเสียงแสดงความรู้สึกสงสาร เวทนา  
 จากการเกิดวาทภัยได้สร้างความเดือดร้อนและความเสียหายให้แก่คนในอำเภอบาง  
 ปากพั้ง จังหวัดนครศรีธรรมราช สภาพของการคืนรนเพื่อที่จะมีชีวิตรอด เป็นภาพที่น่า  
 สงสารเวทนา ดังตัวอย่างคำประพันธ์

ลองหวนคิดถึงชีวิตลูกเรานู๋มั่ง	คงครวญครางไม่เบาเขาก็เหมือน
ขึ้นปีนป่าชายฝาลังคาเรือน	เปรียบเสมือนเจียดกบที่เขวชบซอน
เพราะชีวิตหายากหากซื้อใหม่	ไม่มีใครบอกขายหรือถ่ายถอน
อิสลามยกมือขึ้นไหววอน	ร้องขอพรพระฮัลละฮูนะบี
คนไทยว่าพุทโธโอิ้ชีวิต	จงจะปลิดปลดเปลื้องไปเมืองผี
พายุพัดอาโปโตเต็มที	น้ำท่วมที่คนนั่งเด็กดั่งเจิว
คลื่นมันตบฝ่าเรือนเขื่อนแยก	ลมมันแตกพัดเข้าเสียงหวาวเหวีย
น้ำกับลมฝนตกเข้ากักเดียว	เป็นสามเกรียวเรือนบ้านไม่ทานแรง

(มหาวาทภัยคำกลอน : หน้า 14)

เขียน เพชรคงทอง ได้เล่าประวัติชีวิตของตนเอง โดยเฉพาะความยากลำบาก ในการที่จะต้องช่วยเหลือตนเอง เนื่องจากเป็นเด็กกำพร้าบิดา ส่วนมารดาไปมีสามีใหม่ ชีวิตจึงต้องอาศัยอยู่กับพระที่วัด ดังตัวอย่างคำประพันธ์

ไปคูหน้าที่ไหนใจจำจด	มาจับบทเป็นทำนองประลองศิลป์
คนไปวัดไปวาเขาได้ยิน	ให้ขนมกินแล้วใช้ว่าให้ฟัง
ออกจากวัดหัดบทอดไม่ได้	หักกิ่งไม้ริมทางต่างรูปหนัง
แสดงให้เห็นเขาวนแต่เยาว์ยัง	แทบจะตั้งโรงหัดในวัดวา
เข็มชะตาพาลิ้นคลิ้นชีวิต	พรหมลิขิตชี้ขาดวาสนา
เราไม่ต้องออกแรงแข่งชะตา	ไม่เลือกว่าคนใดไปตามดวง
รวมสองปีที่อยู่วัดจัดเจนวิทย์	ผมเลยคิดกราบลาคุณน้ำหลวง
ออกอยู่บ้านก็ไม่เหมือนเพื่อนทั้งปวง	น้ำตาร่วงอาบอกเพราะตกจน
เด็กที่ไร้บิดาน่าสงสาร	ต้องชมซานร่อนระระหะหน
แม่ได้สามีใหม่วิสัยคน	ยังไม่พ้นโลกก็ยังมีแฟน

(ชีวิตประวัติเขียน เพชรคงทอง : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง)

ชีวิตเขียน เพชรคงทอง ต้องประสบกับความยากลำบากเมื่อเกิดวาทภัย ดังคำประพันธ์

เมื่อลมกล้าหน้าสลดกำสศเสวี	ทั้งลูกเด็มน้อยใหญ่พลอยใจเสีย
หลังคาขาดหยาดฝนหล่นไหลเรี่ย	ข้าวสารเสียเปียกพองไม่ขังใจ
ผิงสาดเปียกเรียกลูกเข้านั่งได้	ยังกลัวไม้ข้างบนจะหล่นใส่
ทั้งกลัวลูกออกวิ่งทิ้งเรือนไป	แล้วลมใหญ่จะพัดให้พัดถัดกัน
สงสารหนูยังไม่รู้เรียงสา	ถึงลมกล้าก็ไม่ลืมยังคืบถัน
ใจพ่อแม่มีพรหมอุคมครัน	ช่วยป้องกันลูกยาทั้งห้าคน
สังเกตได้ไม่ผิดชนิดคน	เอาปีกปกป้องลูกเมื่อถูกฝน
ถึงหนาวเหน็ดเข็ดหลังค้อยนั่งทน	เพราะว่าตนกับลูกใจผูกพัน

แม้จะตายก็ให้ตายไปพร้อมลูก  
น้ำตาแม่น้ำฝนลงปนกัน

ยอมให้ถูกเรือนทับลงดับขันธุ์  
ปากรำพันบนบานพ่อท่านคล้าย  
(มหาวาดภัยคำกลอน : หน้า 6)

จากตัวอย่างดังกล่าวทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเวทนาสงสาร เป็นการเร้าความรู้สึก  
ให้ผู้อ่านเกิดความสงสารเมื่ออ่านเนื้อความจบลง

1.3.2 จังหวะและลีลาที่ให้น้ำเสียงแสดงความรู้สึกเห็นใจ เตือนสติ  
ปลอบใจ

ปานบอดมีความวิตกกังวลในการที่จะต้องประชันเพลงบอกกับเพลงบอกรอดหลอ  
ผู้ซึ่งมีความสามารถและมีประสบการณ์ พระครูอรุณจึงปลอบใจให้สติโดยการยกนิทาน  
เรื่องแม่แพะสู้เสือให้ฟัง ดังตัวอย่างคำประพันธ์

อาทิตย์ดับลับหล้าขอบฟ้าเหลือง	ปานคิดเรื่องที่จะว่าเมื่อคราเจริญ
จันตึกคืนเงียบสงัดในวัดเย็น	ปานไม่เห็นหลับนอนเพราะร้อนใจ
พอเดือนดับลับคืนไม่มีแสง	แล้วปลุกแดงอนุชาขึ้นปราศรัย
นายแดงพูดเชิงสนุกปลอบปลุกใจ	เอาเสือใส่จูงปานที่เขยวลานวัด
พันธุ์ดอกไม้ส่งกลิ่นไม่สิ้นสุด	จนถึงกฎที่อยู่พระครูอรุณ
ขึ้นไปนั่งพรังพร้อมน้อมมนัส	ท่านครูอรุณเล่านิทานให้ปานฟัง
เรื่องแม่แพะสู้เสือแม่คราจน	เทียบกับคนไม่ตาปัญญาขลัง
ถึงเสือรอดก็อาจจะพลาดพลั้ง	ปานได้ฟังนักปราชญ์ไม่ขลาดแรง
เมื่อเรื่องราวเราเป็นไปเช่นนั้น	ก็สมกันกับรอดหลอที่ยอแสง
ครั้นพอจบนิทานปานชวนแดง	ไปจัดแจงหลับนอนหย่อนอารมณ์

(ชีวประวัติของหนังปาน ชีช่วง : หน้า 6)

คำพูดเตือนสติเตือนใจของนายกรัฐมนตรีนการที่ให้กับบุคคลที่ประสบกับ  
มหาวาดภัยอย่าท้อถอย อย่าหมดกำลังใจ ให้รู้จักพึ่งตนเอง และให้เอาเยี่ยงอย่างความ  
อดทนของปลาหมอ ดังตัวอย่างคำประพันธ์

ขอเชิญชวนมวลประชารบรคธาษฏฐร ใช้อำนาจต่อผู้ศัศฐรใหม่  
 ใหนักเสียววาทกัถ เตือนให้ไทยชาวใได้ใช้กำลัง  
 เมื่อเราใได้กินยาพละแล้ว ใได้ใ้แนววางแปลนสร้างแผนผัง  
 เพราะวาทาเป็นยาเพิ่มกำลัง ใให้เราตั้งรากฐานสร้างบ้านเรือน  
 ที่ล่อแหลมอันตรายอยู่ชายฝั่ง จะหักพังผุผองใได้ลงเขื่อน  
 ดังพลนฯ ท่านนายกออกมาเตือน จะฟังเพื่อนคงใไม่เหมือนฟังตนเอง  
 จึงยึดเอาความเพียรเพิ่มพูนเพาะ เหมือนปลาหมอใจเด็ดแถกเกร็ดหล่น  
 อย่าหดมื่อหคเท้าเมื่อกรววจน ใอย่าเป็นคนที่แพ้ใจแเออ่อน  
 (มหาวาทกัถคำกลอน : หน้า 22)

การเตือนสติเตือนใจใให้บุคคลริบสร้างควมดีก่อนที่จจะสายหรือตายไป เพราะ  
 ความตายอาจเกิดขึ้นใได้ทุกเวลาในชีวิตของตนเอง ใไม่ควรเห็นแก่สนุกจนเกินไป  
 ดังตัวอย่างคำประพันธ์

โลกมนุษย์หมุนเวียนเปลี่ยนแปรผัน คินและวันจึงเกิดใได้ไม่ใช่หรือ  
 อันว่าคินกับวันมันก็คือ นั้นแหล่มือมัจจุราคร่าชีวิต  
 ผู้ที่มีปัญญาคั่นคว่ำพบ แอประสพการณมาเป็นสุภายิต  
 ใไม่ควรเห็นแต่สนุกทุกชีวิต ควรจะคิดวากายินจะกินฟัง  
 จงริบสร้างกุศลใให้จนใได้ เพราะเจ็บตายมันจะมีขึ้นที่หลัง  
 ต้องนึกวาชีวิตอนิจจัง มัวรอรั้งท่านว่ำปมาโท  
 วาหนุ่มงามความตายยังใไม่ถึง เหมือนบัวบิงบุษบรณใไม่ทันไพล่  
 ใไม่คั่นคว่ำหาธรรมสัมพุทโธ มัจจุโนเข้ามาเยี่ยมเตรียมใไม่ทัน  
 เพื่อนแเอพระอรหังมานั่งบอก ลมผ่อ่นออกมากกว่ต้องสิ้นอาสัณ  
 พบใไม่งามยามขวานบินลั่นตะวัน แอใไม่ทันแล้วจะใได้ใอะไร  
 นี้คืออุปมาของกระหม ใให้ผู้ชมใได้คิดวินิจฉัย  
 แอแต่หนุกกับหรอยปล่อยตามใจ ผลคำใไรจะใไม่มีในชีวิต

(กลอนมโนราห์ : ต้นฉบับจากลายมือเขียน)



จากตัวอย่างดังกล่าวเป็นน้ำเสียงที่แสดงความรู้สึกเห็นใจ ปลอดภัย และเป็นการ  
เตือนสติ เตือนใจ ในการปฏิบัติตน

1.3.3 จังหวะและลีลาที่ให้น้ำเสียงแสดงความรู้สึกไม่พอใจ โกรธ และ  
เกลียด

บทโต้ระหว่างเพลงบอกเขียน เพชรคงทอง และเพลงบอกสร้อย เสียงเสนาะ  
เพลงบอกเขียน โกรธในการที่เพลงบอกสร้อยว่ากล่าวไปถึงบรรพบุรุษ ดังตัวอย่าง  
คำประพันธ์

(เขียน)

อ้อน้องสร้อยมึงต่อยเจ็บ	ที่นี้กูจะเก็บเรื่องก่อนก่อน
มาเกาะเรื่องหงอนของเพลงบอก	เพราะหงอนกูไม่ออกที
มึงอย่าพูดรายมายเรื่องภายนอก	เอาหงอนเพลงบอกมาว่า
เพียงว่าเขียนทวตม โนราห์	กะกูปาให้บัคสิ
ไอตัวเองก็ชั่วอยู่มากมาย	ถึงเขียนลากชายก็รู้ดี
แต่ในทีนี้กูไม่นี้จะต่อย	ให้น้องสร้อยมันร้อนใจ

(บทโต้เพลงบอกเขียนกับเพลงบอกสร้อย : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง)

การแสดงความรู้สึกไม่พอใจที่คนเราโดยมากเป็นคนหน้าไหว้หลังหลอก  
ขาดความจริงใจ เช่นกำนันนกแก้วเมื่อครั้งมีชีวิตอยู่ เพื่อนฝูงพะเน้าพะนอ แต่พอท่าน  
ตายไปกลับคูหมิ่นเหยียดหยาม ดังตัวอย่างคำประพันธ์

ตั้งแต่กำนันนกแก้วเราสิ้นบุญ	ขาดอบอุ่นใจจิตมิตรทั้งหลาย
แต่ความจริงมันเป็นสิ่งที่ไม่ตาย	คงเหลือไว้ให้เราเอาตัวอย่าง
เมื่อกำนันนกแก้วมีชีวิต	วาจาสิทธิ์พูดใครไม่ใครขวาง
เพื่อนพะเน้าพะนอยอไปพลาจ	พวกจ่ายสตางค์ไม่เป็นเห็นแต่กิน
กำนันเก่าเราจ่ายเงินไม่อัน	พอถึงวันท่านดับกลับคูหมิ่น
พวกหน้าไหว้หลังหลอกพวกปลอกปลิ้น	พวกหากินแบบเปรตขาดเมตตา

.....

ใครคิดร้ายทาง โศทร โปรดจทราบ

พวกหน้าเลือดเชือดเฉือนเพื่อนทั้งมวล

.....

จะรับบาปที่หลังนั่งกำศรวล

จะมีส่วนรับบาปตราบวันตาย

(หาเสียงเลือกผู้ใหญ่บ้าน : ต้นฉบับจากลายมือเขียน)

เพลงบอกเขียน เพชรคงทอง ไม่พอใจที่ถูกคนอื่นฉวยโอกาสนำผลงานของตนไป  
แสวงหาผลประโยชน์โดยไม่คิดถึงความรู้สึกของเจ้าของผลงาน ดังตัวอย่างคำประพันธ์

เพลงบอกเขียนจากลาภชาย

พอไขเสร็จเพื่อนจับจอง

พอไปอัดเทปขายได้ทรัพย์สิน

แต่ทุกคนไม่เคยบอกใคร

ครั้งก็แรงก็เพลงฤทธิ์

เหมือนชวานาที่ใจบุญ

คำพังเพยของเมืองคอนที่สอนไว้

ที่ว่าหรอยเขาแต่เราแสบ

ทั้งเปลือกมันตามและเสียเวลา

ครั้นพอเขียนเสร็จ

แต่ไม่มีใครสรรเสริญ

เข็ดตายายมันเข็ด

บรรดาเพลงบอกทุกทุกคณะ

ถ้ามันนิ่งถึงคุณไม่ได้

หนังวิงว่าคล้ายกับแม่เบ็ด

ลักฟองไม่ตกหล่น

เอามาเลี้ยงมาป็นในครอบครัวตน

ว่าที่กินนั้นไขเรา

บางคนคิดกลับจะเข่นฆ่า

ทำคุณกับงูเห่า

คำนี้ก็ใช้ได้แต่ตัวเรา

เพราะเราปล้ำกันแทบตาย

นอนไม่เต็มตาสะเอวก็เคล็ด

เพื่อนมันเอาไปอัดเทปขาย

กับเพลงบอกเขียนลาภชาย

เราเข็ดบั้นเอวเปล่า

ที่เอาวิชาเราไปใช้

ให้มันตายกับงูเห่า

(สำนึกบุญคุณ : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง)

ตัวอย่างดังกล่าวเป็นการแสดงความรู้สึกไม่พอใจ โกรธ และเกลียดการกระทำ  
ดังกล่าว สืบเกิดจากการใช้คำ เช่น กู มึง โศทร หน้าไหว้หลังหลอก ปลอกปลิ้น  
หน้าเลือด เชือดเฉือน เข็ดตายายมันเข็ด ให้มันตายกับงูเห่า เป็นต้น

1.3.4 จังหวะและลีลาที่ให้น้ำเสียงแสดงความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเอง  
 เฝียน เพชรคงทอง แสดงความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเองในการที่ต้องได้เพลงบอกกับ  
 เพลงบอกสร้อย เสียงเสนาะ ดังตัวอย่างคำประพันธ์

(เฝียน)

พอสันสำเนียงเสียงสร้อย	เจ้าช่างเรียบร้อยรำพัน
ไม่ทันซักไม้สั้นไม้ยาว	มันหยันเอาแล้วหนา
มันอยากดูเฝียนหล่นล่อง	ตามที่น้องสร้อยว่ามา
ที่สร้อยคอยถ้ำคูพี	ไม่รู้หล่นต่อปีใด
สร้อยว่าเฝียนศิษย์ครูปาน	ทั้งว่าเป็นหลานเป็นศิษย์
ว่าเที่ยวตามติดมาหลายปี	เมื่อครูขึ้นเวทีใหญ่
ทั้งเป็นลูกคู่ให้ครูปาน	เคยเห็นผลงานทั่วไป
ครั้งมาพบสร้อยเขียรใหญ่	กูจะกลัวอะไรมัน
น้องสร้อยมันว่าเมื่อตะกี้	ว่าเราถอดสติถอดแสง
ครั้งว่าเรี่ยวแรงปนน้องสร้อย	กูให้ลอยไปตามหวน

(บทโต้เพลงบอกเฝียนกับเพลงบอกสร้อย : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง)

เฝียน เพชรคงทอง มีความมั่นใจในการว่าเพลงบอก เพราะเป็นสิ่งที่ได้เรียนรู้  
 มาจากเพลงบอกป่านบอด และการว่าเพลงบอกของตนยังเป็นสิ่งที่บุคคลในสังคมยังเห็น  
 ความสำคัญ ดังตัวอย่างคำประพันธ์

คิดปิ่นแต่ละชิ้นเมื่อได้ยีนโสด	มีประโยชน์เสียทั้งนั้นเรื่องพรรษา
ผมไม่เคยว่าน่านด้านโนราห์	เขาให้ว่าผมกังวลกลัวจนกลอน
กลัวจะกิดกลอนไม่ทันยังอันเอื้อน	ไม่จับเหมือนสิ่งที่รู้จากครูสอน
เสนอเรื่องเลือกผู้แทนราษฎร	ด้วยบทกลอนโนราห์กล่อมอารมณ์

(เจริญชวนเลือกผู้แทนราษฎร : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง)

แฟนแฟนยังรับอยู่ไม่ขาด	ทั้งที่อากาศก็ฤดูไปออก
แต่เด็กเด็กเพลงบอกยังนับถือ	ยกให้เป็นญาติ
ครั้นมีงานแล้วพี่น้องไปร้องขอ	ชาวบ้านยังยอว่าดี
เด็กเด็กแถวนี้ไม่มีใครกล้าต่อ	ยังเหลือแต่สร้อยเชีร

(บทโต้เพลงบอกเทียบกับเพลงบอกสร้อย : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง)

จากตัวอย่างดังกล่าวเป็นการแสดงออกถึงความเชื่อมั่นในด้านตนเองของศิลปิน  
เพชรทอง โดยเฉพาะในด้านการว่าเพลงบอก

1.3.5 จังหวะและลีลาที่ให้น้ำเสียงแสดงความรู้สึกชื่นชมและยกย่องบุคคล  
ที่มีความสามารถในด้านต่าง ๆ ดังตัวอย่างคำประพันธ์

เสียงเครื่องหนังยังก้องทั้งสองหู	เหมือนคุณครูปานหนังมาสังหรณ์
ให้รู้สึกนึกจดจาริตคอน	ชอบเล่นกลอนเพลงบอกหนังโนรา
เพราะว่าครูปานท่านเป็นดาว	ผู้สืบสาวสายศิลป์ถวิลหา
ถึงแม้ว่าร่างกายไร้ดวงตา	แต่ปัญญาล้ำเลิศเรื่องผลงาน
ท่านล้มตายลายตีดลุกศิษย์ลูกหา	เอาวิชาชื่อเสียงเลี้ยงสังขาร
บารมีที่ดังแผ่พังพาน	ให้ขึ้นบ้านเมืองเกิดล้ำเลิศลอย

(บทสวดศรัทธาครูปาน : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง)

ขอบคุณสันติเอกมหาชัยชื่อ	โลกเลื่องลือเป็นประวัติอย่าขัดเงิน
คัสกรอ่อนอับลงยับเขิน	จงเผชิญสิ่งที่ชอบทั้งครอบคร้ว
สจฺจดีเพราะท่านมีฝีมือปราบ	อริราบริสร้างเหมือนถ่างถั่ว
บำบัดทุกข์บำรุงสุขทุกครอบคร้ว	จนถ้วนทั่วพี่น้องไม่หมองเมิน
แล้วน้อมเกล้าเจ้านายที่ใกล้ชิด	ผู้มีจิตรักชาติราษฎร์สรรเสริญ
ช่วยเปิดทางข้างที่ผู้สืเดิน	แล้วเชื่อเชิญพาลไปเต้าไต้ตาม
คือนายเพชรอภิรตนรังษี	จะชั่วดีพี่น้องไม่ต้องถาม
นายอำเภอหัวไทรที่ใจงาม	ไม่นำความเสื่อมใส่ในอำเภอ

ช่วยล้างพิษฤทธิ์พาลสันดานค้อย  
ท่านแก้เข็ญเย็นน้ำท่วมอำเภอ

ให้ลดถอยกว่าเดิมไม่เหิมเหอ  
ที่เสนอสำนวนส่วนเจ้านาย  
(มหาวาตภัยคำกลอน : หน้า 2)

แผนกข้าวหัวไทรก็ใจดี  
เอาใจใส่ข้างที่ภารกิจ  
ช่วยยกเครื่องขนเครื่องเรื่องชวานา  
วันนั้นเครื่องที่ลากชายหมุนไม่ติด  
ก้านันแก้วกับตัวผมชมชอบใจ  
คุณอันนี้มีอยู่ไม่หลู่หลบ  
ทำความดีมีต้องให้ร้องเชิญ  
อีกคนหนึ่งคุณเขียนเขียนมองเห็น  
เขาเป็นเลือดหัวไทรที่ใจบุญ

ย้าอีกที่น้องนุกุลกรรณา  
โดยไม่คิดแรงเรี่ยวเจียวหนักหนา  
อุตส่าห์มาส่งยังเขาพังไกร  
คุณช่วยคิดดูแลเข้าแก้ไข  
ทั้งผู้ใหญ่แดงก็ขังขอเย็น  
เพราะเคารพรักมากอยากสรรเสริญ  
ไม่มองเมินทุกมิตรต้องคิดคุณ  
เที่ยววิ่งเต็นมิได้หยุดช่วยอุดหนุน  
ญาติได้อุ่นใจบ้างก็ยังดี

(ภักย์แล้ง 2511 : ต้นฉบับจากลายมือเขียน)

ตัวอย่างดังกล่าว เขียน เพชรคงทอง ได้แสดงออกถึงน้ำเสียงที่แสดงความรู้สึก  
ชื่นชม ยกย่องบุคคลที่มีความสามารถในด้านต่าง ๆ เช่น ปานบอด หัวหน้าฝ่ายปกครอง  
เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับ ตลอดจนประชาชนที่ได้ทำประโยชน์ให้กับสังคมส่วนรวม เพื่อ  
ให้สมาชิกในสังคมอยู่กันอย่างมีความสุข

## 2. สุนทรียภาพในความ

จิตรลดา สุวัตติกุล<sup>1</sup> ได้กล่าวถึงสุนทรียภาพในความสรุปได้ว่า สุนทรียภาพใน  
ความ ได้แก่ ความงามที่เกิดจากศิลปะในการนำถ้อยคำ สำนวนโวหาร เพื่อสื่อความหมาย

<sup>1</sup>จิตรลดา สุวัตติกุล. “วรรณคดีวิจารณ์แนวสุนทรียศาสตร์ หน่วยที่ 4,” ภาษาไทย 7 (วรรณคดีวิจารณ์สำหรับครู). 2532. หน้า 194.

อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะเกิดในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้คือ ภาพพจน์ รสวรรณคดี โวหาร และสัญลักษณ์

จากการศึกษาประวัติชีวิตและผลงานวรรณกรรมของเหียน เพชรคงทอง ซึ่งมีลักษณะของความงามที่เกิดจากลักษณะเด่นในด้านความ ทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเกิดความ รู้สึกคล้อยตามและเกิดอารมณ์ร่วมกับผู้แต่ง ได้แก่ การใช้ภาพพจน์ และการใช้สัญลักษณ์ ซึ่งผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะประเด็นดังกล่าว ดังต่อไปนี้

## 2.1 การใช้ภาพพจน์

ภาพพจน์ ได้แก่วิธีการสร้างมโนภาพให้เกิดขึ้น โดยอาศัยถ้อยคำ ลำนวนแบบต่าง ๆ อย่างมีศิลปะ โดยการเปรียบเทียบในลักษณะต่าง ๆ

จิตรลดา สุวัตติกุล<sup>1</sup> ได้จำแนกลักษณะภาพพจน์ไว้ 8 ชนิด เพื่อให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์ ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ อนุนามนัย อธินามนัย บุคลาธิษฐาน อติพจน์ สัทพจน์ และอรรถวิภาษ

ในการศึกษาผลงานวรรณกรรมของเหียน เพชรคงทอง ผู้วิจัยจะศึกษาการใช้ภาพพจน์ตามแนวของ จิตรลดา สุวัตติกุล เป็นหลัก

ภาพพจน์ที่ปรากฏในผลงานวรรณกรรมของเหียน เพชรคงทอง มีดังนี้

2.1.1 อุปมา เป็นภาพพจน์เปรียบเทียบความเหมือนโดยการนำของสองสิ่งมาเปรียบเทียบ เพื่อให้ผู้อ่านมองเห็นภาพและเข้าใจลักษณะของสิ่งดังกล่าวได้ชัดเจนขึ้น โดยการใช้คำเชื่อมระหว่างสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบ ส่วนที่กล่าวก่อนเรียกอุปไมย และส่วนที่กล่าวเปรียบเทียบและอยู่หลังคำเชื่อมเรียกว่าอุปมา คำเชื่อมที่ใช้ได้แก่คำว่า เหมือน คู่จราวกับ ปาน ประหนึ่ง เพียง คล้าย เช่น เสมอ คือ เป็นต้น ดังตัวอย่าง

แต่ครั้งนั้นถูกที่เจ็บแล้วเจ็บไม่หยุด	ถึงคนเฒ่าก็สุดกลั้น
เมื่อถูกที่คันเราก้สุดจะทน	ต้องเกาให้คนแล

<sup>1</sup>จิตรลดา สุวัตติกุล. “วรรณคดีวิจารณ์แนวสุนทรียศาสตร์ หน่วยที่ 4,” ใน ภาษาไทย 7 (วรรณคดีวิจารณ์สำหรับครู). 2532. หน้า 213 - 237.

ถ้าเราเราพอได้เฉย  
เหมือนอย่างหนามเสี้ยนทิ่มตำ

แต่นี้ล่วงเลยถึงอาจารย์เขียน  
ชำในแผล

เพลงบอกมาตรฐาน : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

จากตัวอย่างนี้ เขียน เพชรคงทอง ได้กล่าวถึงความรู้สึกในการที่มีบุคคลมาว่ากล่าวตนเองในทางที่ไม่ดีหรือในทางที่เสียหาย ก็พอจะทนได้ แต่ถ้าหากว่าล่วงเลยไปถึงอาจารย์ คือ นายปาน ชีช่วง ก็สุดจะทนได้ เปรียบเหมือนหนามหรือเสี้ยนที่ตำชำเข้าไปในแผล

เพลงบอกเขียนจากลาภชาย  
พอไข่เสร็จเพื่อนจับจ้อง  
พาไปอัดเทปขายได้ทรัพย์สิน  
แต่ทุกคนไม่เคยบอกใคร  
ครั้นก็แรงก็แผลงฤทธิ์  
เราเหมือนชวานาที่ใจบุญ

หนังวิงว่าคล้ายกับแม่เป็ด  
สักฟองไม่ตกหล่น  
เอามาเลี้ยงมาป้อนในครอบครัวตน  
ว่าที่กินนั้นไข่เรา  
บางคนคิดกลับจะเข่นฆ่า  
ทำคุณกับงูเห่า

สำนึกบุญคุณ : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

จากตัวอย่างเป็นการกล่าวถึงความรู้สึกของเขียน เพชรคงทอง ที่สร้างผลงานออกมาแล้วมีผู้ที่ไม่ปรารถนาดีฉวยโอกาสนำผลงานดังกล่าวไปเป็นของตนเองเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและสร้างชื่อเสียงให้กับตน หนังประวิง หนูเกื้อ ได้เปรียบเขียนเพชรคงทอง ว่าเหมือนกับแม่เป็ดที่มีหน้าที่ออกไข่แต่ไม่มีโอกาสได้กินไข่ของตนเอง พอไข่เสร็จก็มีผู้มาเอาไข่ไป และในบางครั้งก็มีผู้ที่คิดจะฆ่าให้ตาย เขียน เพชรคงทองเปรียบตนเองเหมือนชวานากับงูเห่าที่ทำคุณกับคนไม่ขึ้น

โลกมนุษย์หมุนเวียนเปลี่ยนแปรผัน  
อันว่าคืนกับวันมันก็คือ

คืนและวันจึงเกิดได้ไม่ใช่หรือ  
นั่นแหละมีอมัจจุราคร่ำชีวิต

ผู้ที่มีปัญหาค้นคว้าพบ	เอาประสบการณ์มาเป็นสุภายิต
ไม่ควรเห็นแต่สนุกทุกชีวิต	ควรจะคิดว่ากายินจะกินที่พึ่ง
จงรีบสร้างกุศลให้จนได้	เพราะเจ็บตายมันจะมีขึ้นทีหลัง
ต้องนึกว่าชีวิตอนิจจัง	มัวรอรั้งท่านว่าปมาโท
<u>ว่าหนุ่มงามความตายยังไม่ถึง</u>	<u>เหมือนบัวบึงบุษบรรณไม่ทันโผล่</u>
ไม่ค้นคว้าหาธรรมสัมพุทธโธ	มัจจุโณเข้ามาเยี่ยมเตรียมไม่ทัน
เพื่อนเอาพระอรหันต์มานั่งบอก	ลมพ่อนอกมากกว่าต้องสิ้นอาสัจ
<u>พบไม้งามยามขวานวันสิ้นตะวัน</u>	เอาไม่ทันแล้วจะได้ไม้อะไร
นี่คืออุปมาของกรรม	ให้ผู้ชมได้คิดวินิจฉัย
เอาแต่หนุกกับหรรอยปล่อยตามใจ	ผลกำไรไม่มีในชีวิต
<u>ครูปานตายวางวายวงได้สร้างศิลป์</u>	<u>ไว้เป็นหินลับถูในหมู่มุสิกข์</u>
แต่เมื่อท่านแก่ภายในชีวิต	ไม่ได้คิดจัดทำเป็นตำรา

เพลงบอกให้ไว้ครู : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

เขียน เพชรคงทอง ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับชีวิตว่า คนเราให้รีบสร้างกุศลและทำความดี เพราะเวลาที่ผ่านไปอย่างรวดเร็วนั้น เปรียบเหมือนมือของมัจจุราชที่คอยคร่าชีวิตมนุษย์ และได้เปรียบชายหนุ่มว่าเหมือนกับดอกบัวที่ยังไม่ทันโผล่ขึ้นเหนือน้ำ ถ้าไม่ค้นคว้าหาหลักธรรมเดี๋ยวอาจจะตายเสียก่อนหรือสายเกินไป จะเข้าทำนองเจอไม้งามเมื่อขวานบิ่นและสิ้นแสงตะวัน คนเราไม่ควรจะปล่อยชีวิตให้เปล่าประโยชน์ เพราะจะไม่มีกำไรในชีวิต ให้ดูตัวอย่าง นายปาน ชีซ่าง ถึงท่านจะเสียชีวิตไปแล้วแต่ผลงานทางด้านศิลปกรรมแสดงก็ยังปรากฏ เปรียบเหมือนหินลับถูในหมู่มุสิกข์ตลอดไป

คุณมอวานิชคิดส่งเสริม	บรรดาพวกกลอนสดศิลป์
ผมซื่อยากิน	แล้วยังช่วยประกาศตามที่ปรารถนา
คือว่าบริษัทกับพวกกวี	จะต้องเป็นที่พึ่งพา
<u>เราอุปมาแม่น้ำใหญ่</u>	<u>เป็นที่อาศัยเรือ</u>
<u>โบราณว่าเสื่อจะอยู่ป่าได้</u>	<u>เพราะว่าป่าไม่ช่วยปิดปก</u>
<u>แต่ป่าจะรกอยู่ได้ดี</u>	<u>เพราะป่านีมีเสื่อ</u>



คนที่ต้องอาศัยไมตรี  
เป็นคู่เหมือนเสือฟังป่า

เหมือนอย่างวารีกับเรือ  
เหมือนยากับคนป่วย

เพลงบอกมาตรฐาน : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

จากตัวอย่างนี้ เฝียน เพชรคงทอง ได้กล่าวถึงลักษณะของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของบุคคล เช่น บริษัทของคุณมอวานิช ซึ่งจำหน่ายยาและส่งเสริมพวกกลอนสด ทำให้พวกกลอนสดอยู่ได้ เปรียบเหมือนแม่น้ำใหญ่ยอมเป็นที่อาศัยของเรือ หรือคำโบราณที่ว่าเสือจะอยู่ป่าได้เพราะป่าช่วยปกปิด ป่าจะรกอยู่ได้เพราะมีเสือ เพราะฉะนั้นคนเราจะอยู่ได้ต้องอาศัยความมีไมตรีต่อกันเหมือนน้ำกับเรือ เสือกับป่า และเหมือนยากับคนป่วย

2.1.2 อุปลักษณ์ ได้แก่ ภาพพจน์เปรียบเทียบโดยนัย ซึ่งเกิดจากการนำลักษณะเด่นของสิ่งที่ต้องการเปรียบมากกว่าทันที ไม่ต้องมีคำเชื่อมอย่างอุปมา มักใช้สิ่งที่ต้องการเปรียบเรียกแทนคนหรือรูปธรรมอื่น ๆ ดังตัวอย่าง

พ่อแม่ให้หยูกยาหรือว่าอาหาร	บริการลูกสาวจนเต่าใหญ่
ถ้าสาวแหกคอกนอกน้ำใจ	นั่นแหละไฟเผาบิดาโตรม
นั่งกอดเข้าหัวคู้พุดอื้อ	หันไปที่นางเมียก็เสียโฉม
พอเรือล่มคนในเรือเป็นเหยื่อปลา	อุปมาเหมือนนารีชาติรตอง
จะมีผีตัวก็รักไม่หนักแน่น	เอาเป็นแฟนพลงพลงหวังจะหาสอง
เป็นสินค้าชั้นต่ำซื้อตำรอง	พอพบของดีจริงก็ทิ้งปล้น
	สอนคู่สมรส : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

เฝียน เพชรคงทอง ได้กล่าวสอนสตรีที่ยังไม่มีครอบครัวควรจะประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสม อย่าทำให้พ่อแม่ผิดหวังและเสียใจในการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ผู้แต่งได้เปรียบผู้หญิงสาวที่ประพฤติปฏิบัติตนไม่เหมาะสมและไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดาว่า "สาวแหกคอก" ซึ่งเป็นการเปรียบหญิงสาวนั้นเหมือนกับสัตว์เลื้อยที่ผู้เลี้ยงเอามาขังคอกไว้ และให้การเลี้ยงดูอย่างดี แต่สัตว์นั้นก็ยังอดที่จะแหกคอกไปหาของที่ไม่ดีกินจนได้ และผู้แต่งได้เปรียบเทียบ ไฟ เหมือนกับความทุกข์ที่คอยเผาผลาญให้พ่อแม่หมดความสุข

นอกจากนั้นผู้แต่งยังได้เปรียบผู้หญิงดังกล่าวว่าถ้าหากมีครอบครัวมีสามี สามีจะไม่รักเท่าที่ควร และจะเปรียบเหมือนสินค้าชั้นต่ำที่ไม่มีคุณภาพ ซึ่งถ้าหากเขามีโอกาสไปเจอผู้หญิงที่ดี ซึ่งเปรียบเหมือนสินค้าดี เขาก็จะทิ้งไปทันที

แล้วจะให้วิญญานของพ่อปานบอด	ท่านเป็นยอดเจ้ากลอนสด
ใครได้ฟังบทของท่าน	แล้วหวานเหมือนกินนม
ทั้งเพลงบอกทั้งหนัง	ลอยเด่นอยู่ในสังคม
เที่ยวกล่อมอารมณ์หญิงชาย	จนชีพท่านวายวาง
เป็นยอดหนังตะลุงที่ตาบอด	ทั้งเป็นยอดของเพลงบอก
บอดแต่ตาออกส่วน <u>ตาใน</u>	ของท่านไสวสว่าง

บทไหว้ครู : ด้นฉบับจากลายมือเขียน

เขียน เพชรคงทอง ได้กล่าวสรรเสริญ ปาน ชีซ่าง ว่ามีความสามารถหลายอย่าง เช่น การว่ากลอนสด การแสดงหนังตะลุง การว่าเพลงบอก ถึงแม้ท่านจะตาบอด และได้เปรียบปัญญาความรู้ ความสามารถ ความฉลาด ความมีปฏิภาณไหวพริบ ว่าเปรียบเหมือนตาที่มีความสว่างไสวอยู่ภายใน

เจ้าภาพยังรับรองอยู่ไม่ขาด	ทั้งทั้งที่อากาศเขียนไม่ออก
แต่เด็กเพลงบอกมันยังนับถือ	ยกให้เป็น <u>ฤาษี</u>

เพลงบอกงานอุปสมบท : ด้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

เขียน เพชรคงทอง ได้กล่าวถึงตนเองว่า ผลงานทางด้านเพลงบอกยังเป็นที่นิยมของคนทั่วไป และผู้ที่ชอบทางด้านเพลงบอกยังยกย่องและนับถือ เปรียบกับฤาษีในหนังตะลุง ซึ่งถือว่าเป็นผู้รู้ ครู อาจารย์

<u>คุณวิชาคำวิเชียร</u>	ที่เขียนได้เรียนมาแต่ไร
ครั้นจะพาไปป่าช้า	ก็น่าจะเสียดาย

ครั้นจะมอบให้ลูกเล่าก็ลูก  
ถ้าเป็นทองมันได้ขอ

ของเขินไม่มีสมอง  
เอาของพ่อไปหล่อชาย

กลอนเพลงบอกงานอุปสมบท : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

เขิน เพชรคงทอง ได้เปรียบวิชาความรู้ทางด้านเพลงบอกเป็นสิ่งที่มีความเหมือนดั่ง  
แก้ววิเศษ ครั้นจะถ่ายทอดวิชาดังกล่าวให้กับลูกลูกก็รับไม่ได้ หรือไม่มีความถนัดทางด้าน  
นี้ เปรียบลูกของตนเหมือนกับคนที่ไม่มีสมอง ถ้าเป็นทองลูกก็จะสามารถนำไปหล่อชายได้

2.1.3 อนุภาษณ์ เป็นการสร้างภาพพจน์โดยเรียกชื่อสิ่งหนึ่งโดยใช้คำอื่นแทน  
ส่วนใหญ่จะเป็นคำที่รู้จักกันทั่วไป และเมื่อกล่าวถึงก็รู้ได้ว่าหมายถึงสิ่งใด

ในผลงานวรรณกรรมของเขิน เพชรคงทอง ปรากฏภาพพจน์อนุภาษณ์ดังนี้

แต่จอมปราษฎ์ปรากฏพระทศพล	ผู้ร้อนขนสัตว์ส่งพันวงเวียน
ด้วยพระคุณทั้งสามงามประเสริฐ	ควรจะเกิดพระคุณไว้เหนือเศียร
ขออย่าให้มีคมนหรือวนเวียน	จะเริ่มเพียรพาดประพันชั่ววรรณกรรม
ไว้เป็นแบบสุภายิตาสอน	ประชากรที่ก่อการพาลถล่ำ
ได้รู้สีกนี้กายฝ่ายบาปกรรม	จะไม่ทำรำคาญให้บ้านเมือง
ทั้งพวกพระสงฆ์ที่หลงผิด	ได้รู้จักของสงฆ์ที่ทรงเหลือ

กิจของท่านการของคนหล่นเสียเปลือง	ทำแต่เรื่องนอกคอกคิลชินวร
เมื่อได้อ่านเลขาสุภายิต	จะได้คิดพุทธพจน์รสคำสอน

ความเลื่อมของศาสนา : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

ครั้นพอสมเด็จพระศาสดา	ผู้ที่ปรีชาสำคัญ
นามทรงธรรม์กุสันโท	องค์สัพพัญญูญาณ
	ชาวัญข้าว : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

จากตัวอย่างจะเห็นว่า เขิน เพชรคงทอง มีความสามารถในการใช้คำหลากหลาย  
โดยใช้คำว่า จอมปราษฎ์ พระทศพล ชินวร กุสันโท สัพพัญญู หมายถึงพระพุทธเจ้า

เดชะบุญของโลกมนุษย์  
บันดาลให้ร้อนถึงอาสน์  
ท่านเลขสอดส่องทิพย์เนตร  
แลเห็นแม่โพสาลี

ที่จะไม่สิ้นสูญชาติ  
ขององค์ท้าวโกสีย์  
ท่านเล็งดูเหตุในปฐพี  
เจ้าหนีจากเวียงชัย

ชาขวัญข้าว : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

จากตัวอย่าง คำว่า ท้าวโกสีย์ หมายถึงพระอินทร์

2.1.4 อติพจน์ เป็นภาพพจน์เปรียบเทียบให้เกินจริง จริง ๆ แล้วเป็นไปได้  
แต่เป็นการเน้นอารมณ์ความรู้สึกมากกว่าเหตุผล

ภาพพจน์อติพจน์ที่ปรากฏในผลงานวรรณกรรมของเหียน เพชรคงทอง  
ดังตัวอย่าง

กิจของท่านการของคนหล่นเสียเปลื้อง นำแต่เรื่องนอกคิลชินวร  
เมื่อได้อ่านเลขาสุภามิต จะได้คิดพุทธพจน์รสคำสอน  
เอากระสอบใส่สรยกขึ้นคอน<sup>1</sup> เมืองอมรอยู่ใกล้พระไม่ไป  
เราชาวพุทธมดมัวต้องกลัวบาป ไม่พุดหยาบเย้ยเยาะเพราะเลื่อมใส  
ความเลื่อมของศาสนา : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

(<sup>1</sup>คอน = เป็นการหาบของบนบ่าที่มีของวางอยู่เพียงข้างเดียวของคานหาบ)

ผู้แต่งได้เปรียบเทียบความเลื่อมของศาสนาที่เกิดจากพระสงฆ์และผู้ที่น่าเชื่อถือ  
พุทธศาสนาไม่ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้า ซึ่งการกระทำดังกล่าวเปรียบเหมือน  
กับการเอากระสอบมาใส่สรยกแล้วยกขึ้นวางไว้บนบ่า เป็นการเปรียบที่เกินจริง

ก่อนเพลงขกจะว่าเทศน์ปรารภ ครั้นพอบชายหญิงยิ่งขนาน  
แน่นขนัดอัดแอเข้าแลปาน ดินสะท้านดังสะเทือนเหมือนโคชน

แม่ลูกอ่อนอุ้มลูกถูกเพื่อนแทรก  
พวกเพลงบอกต่างก็ทำปrikกรรมตน

ปะทะแตกกระทบถูกแทบลูกหล่น  
แล้วเริ่มต้นไหว้พระบูชาครู  
ประวัติสังเขป นายปาน ชีซ้าง : หน้า 6

ผู้แต่งได้กล่าวถึงความต้องการของฝูงชนทั้งชายและหญิงที่ต้องการจะเข้าชมการ  
ประชันเพลงบอกครั้งสำคัญระหว่างเพลงบอกรอดหลอกกับเพลงบอกปานบอด ความ  
แน่นขันของผู้คนจำนวนมากทำให้แผ่นดินดั่งสะเทือนเหมือนกับการชนโค

แม่นวดข้าวขายเงินคืนถึงลูก  
ได้เป็นนายเป็นครูอยู่สบาย  
ได้เป็นเจ้าของเป็นนายกายเป็นสุข  
พ่อแม่เห็นแล้วว่าเรื่องเรียน

ตอนส่งลูกให้เรียนดินเขียนหาย  
หมดนาไรก็ยงลูกให้ลูกเรียน  
ไม่ต้องคลุกตมทุ่งเหมือนลุงเขียน  
ต้องเขียนต้องหุดทรัพย์หมดไป  
การรักบ้าน : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

ผู้แต่งได้เปรียบให้เห็นถึงความยากลำบากของชาวนาที่จะต้องทำนวดข้าวขาย  
เงินเพื่อนำเงินมาส่งเสียให้ลูกเรียนหนังสือ เพื่อลูกจะได้เป็นเจ้าของคนนาคน จะได้ใช้ชีวิตที่มี  
ความสุข ซึ่งในการเล่าเรียนจะต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง ผู้แต่งได้เปรียบให้เห็นความลำบากของ  
แม่ที่จะต้องใช้จ่ายทำนวดข้าวจนเท้าค่อย ๆ บางจนถึงกระดูก

เชียรร์วางแบบโนราภาษาใต้  
ส่วนนางรำแต่ละคนวิมลลักษณ์  
ใครไม่ได้จับคู่รำกับหนูในคืนนี้  
เนตรสวยมสวายย้ายเอียงย่อง  
นับตั้งแต่คนหลังไปทั้งคนหน้า  
สาวเบอร์หนึ่งหน้าอนงค์ดั่งวงจันทร์

เดินง่ายรำง่ายสบายหนัก  
น่ารักน่ารำในทำนอง  
อีกสิบปีก็ไม่หายนอนดาของ  
แขนน้องอย่างงาเอราวัณ  
เหมือนนางฟ้าลงมาจากสวรรค์  
สวยกว่าวัลลาสาวชาวลังกา  
สาวรำวาง : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

ผู้แต่งได้กล่าวชมความงามของนางรำว่าแต่ละนางมีความสวยงามมาก ไม่ว่าจะ  
เป็นตาและผม โดยเฉพาะแขนของนางงามเหมือนงาช้าง ใบหน้างามดั่งวงจันทร์ แต่ละนาง  
งามเหมือนนางฟ้าลอยลงมาจากสวรรค์ ถ้าใครไม่รำกับนางในคืนนี้อีกสักสิบปีก็ยิ่ง  
เสียดายไม่หาย

2.1.5 สัทพจน์ เป็นการเปรียบเทียบโดยการเลียนเสียงธรรมชาติ  
สัทพจน์ที่ปรากฏในผลงานวรรณกรรมของเหียน เพชรคงทอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เจ้าคุ่มน้ำสามลูกถูกระแตก	พอคุ่มแตกฟ่านพังน้ำ <u>ดั่งฉา</u>
เหมือนแกลิ่งทูปบอบสลายนิดชายนาคา	ทิ้งนาวาใต้ถุนรุนไม่ทัน
คูน้อยใหญ่ใส่ผ้าเรือนพาคว่า	แตกระยาลูกเมียแทบเสียวัว
เสียงโน้นนิตนี่นิตติดคักกัน	แล้วขวคนั้นแตกกองเต็มห้องเรียน
พายุไหนที่จะใหญ่เหมือนคราวนี้	ก่อนเคยมีหลายครั้งยังไม่เหมือน
<u>เสียงโพงผิงบึงบึงดั่งรอบเรือน</u>	ดวงดาวเดือนมีดมนอนธการ
	มหาวาตภัยคำกลอน : หน้า 7

ผู้แต่งได้เลียนเสียงธรรมชาติของน้ำเมื่อคุ่มน้ำแตกเสียงดั่งฉา และได้เลียนเสียง  
ธรรมชาติที่เกิดจากความเสียหายจากลมมีเสียงดั่งโพงผิงบึงบึง

คนไทยว่าพุทโธไอ้ชีวิต	จะปลงปลิดปลดเปลื้องไปเมืองผี
พายุพัดอาไปโตเต็มที	ขึ้นท่วมที่คนนั่ง <u>เด็กดั่งเจียว</u>
มันตบฝ่าเรือนเขยื้อนแยก	ลมดันแตกพัดเข้า <u>เสียงหาวเหวีย</u>
น้ำกับลมฝนตกเข้ากักเดียว	เป็นสามเกลียวเรือนบ้านไม่ทานแรง
	มหาวาตภัยคำกลอน : หน้า 15

ผู้แต่งได้เขียนเสียงธรรมชาติของเด็กที่เกิดจากอาการหวาดกลัวภัยธรรมชาติจากลมจากน้ำเสียงดังเจียว และได้เขียนเสียงธรรมชาติของลมที่มากกระทบฝ่าเรือนอย่างแรงทำให้ฝ่าเรือนแยก ทำให้ลมจากภายนอกดันเข้าไปภายในเสียงดังหวาดเหียว

สักสิบกนาพิภมาในธาร	ก็ถึงงานวัดท่าซอมคนพร้อมพรู
เพราะรุ่งขึ้นเขาจะแห่สลากัด	คนในวัดพูดกันสนั่นหู
รู้ว่าปานถึงมาวิ้งวาว	เพราะอยากดูร่างกายคนไม่ตา
ท่านพระครูรูปร่างหายเร้าร้อน	ห่มจีวรมุ่งตรงลงมาหา
	ประวัติสังเขป นายปาน ชีช่วง : หน้า 5

ปานบอกเดินทางมาถึงวัดท่าซอมเพื่อประชันเพลงบอกกับนายรอดหล่อ ได้มีผู้คนจำนวนมากวิ้งมาดูปานบอก ผู้แต่งได้เขียนเสียงธรรมชาติของผู้คนที่วิ้งมาดูว่าเสียงวาว

2.1.6 บุคลาธิษฐาน เป็นภาพพจน์เปรียบเทียบที่เกิดจากการสมมุติสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมหรือเป็นการสร้างวิญญานให้แก่สิ่งที่ไม่มีชีวิต ทำให้ผู้อ่านสามารถคิดหรือสร้างจินตนาการได้กว้างไกลออกไป และเพิ่มรสในการอ่านอีกด้วย

ภาพพจน์บุคลาธิษฐานที่ปรากฏในผลงานวรรณกรรมของเหียน เพชรคงทอง ดังตัวอย่าง

<u>ยามราตรีมันคลี่ม่าน</u>	<u>คลี่ออกเปิดม่านฟ้า</u>
<u>ดวงดาราโผล่เคลื่อน</u>	<u>ขึ้นมาเป็นเพื่อนหา</u>
<u>ภาคเมฆหลังน้ำค้าง</u>	<u>ลงมาพรางพราว</u>
นำความหนาวมาสู่ผิวหนัง	ของคนเราทั้งมวล
เราเป็นนักเลงเพลงประโคม	น้องเหอประโลมโลก
<u>จะปิดความโศกส่งความสุข</u>	<u>ให้ท่านไปทุกส่วน</u>

เพลงบอกงานอุปสมบท : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

ผู้แต่งได้เพิ่มความมีชีวิตชีวาให้กับบรรยากาศในยามค่ำคืนในการเริ่มแสดง เพลงบอกได้เปรียบความมืดยามราตรีเปิดม่านฟ้าเพื่อให้บรรดาดวงดาวต่าง ๆ ได้มาเป็น เพื่อนผู้ชม บรรดาเหล่าเมฆทั้งหลายก็หลั่งน้ำค้างลงมานำความหนาวเย็นมาสู่ผู้ชม บรรดา เหล่าเพลงบอกก็ทำหน้าที่ในการแสดงเพื่อให้ความบันเทิง เป็นการปิดความทุกข์และส่ง ความสุขให้ผู้ชม

ในโลกนี้ถ้าไม่มีมหรสพ	ต้องเซาเซบสิ้นสุขทุกแห่งหน
คนตัวอย่างเยี่ยงครูสุรพล	ถ้าใจคนธรรมดาฆ่าไม่ลง
<u>มันทำลายความสุขปลุกความเศร้า</u>	เทพเจ้าทุกแห่งช่วยแข่งส่ง
คนละคำสองคำซ้ำกันลง	อย่าให้ทรงตัวได้เร็วตายเทอญ
เขียนถึงสุรพล สมบัติเจริญ : ต้นฉบับจากลายมือเขียน	

ผู้แต่งได้เปรียบในโลกนี้ถ้าไม่มีมหรสพ ความเซาเซบก็จะเกิดขึ้นทุกแห่งหน ได้ ยกตัวอย่างการสูญเสียราชาเพลงลูกทุ่ง สุรพล สมบัติเจริญ เปรียบเสมือนเป็นการทำลาย ความสุขและปลุกความเศร้าให้เกิดขึ้น

รุ่งวันที่ยี่สิบหกหายตกใจ	ชวนกันไปซื้อจากกันมากคน
จากตลาดขาดสายครั้นได้ทำ	<u>ถีบราคาแดนน้ำขึ้นตามฝน</u>
พินิจนึกตรึกตรองสมองคน	เพราะใจมันมีดมืดเคยคิดมา
ถ้าในยามปรกติแล้วมิแปลก	ใครท้องแตกท้องตึงไม่หึ่งสา
	มหาวตภัยคำกลอน : หน้า 9

ความเสียหายที่เกิดจากวาตภัย ทำให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อน ส่วนพ่อค้า คนกลางก็ฉวยโอกาสขึ้นราคาสินค้าอย่างรวดเร็ว ผู้แต่งได้เปรียบการขึ้นราคาสินค้าดังกล่าว ว่าเป็นการถีบราคาแดนน้ำขึ้นตามฝน



2.1.7 ปฏิปจฉา เป็นศิลปะของการใช้คำถามที่ไม่ได้หวังจะเอาคำตอบ ผู้ถามมีเจตนาจะเรียกร้องความสนใจมากกว่าการต้องการคำตอบ

ภาพพจน์ปฏิปจฉาที่ปรากฏในผลงานวรรณกรรมของเหียน เพชรคงทอง ดังตัวอย่าง

โลกมนุษย์หมุนเวียนเปลี่ยนแปรผัน	<u>คืนและวันจึงเกิดได้มิใช่หรือ</u>
อันว่าคืนกับวันมันก็คือ	นั่นแหละมือมัจจุราคร่ำชีวิต
	เพลงบอกไหว้ครู : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

ผู้แต่งได้กล่าวถึงการหมุนของโลกยอมทำให้เกิดกลางวันกลางคืนและได้กล่าวเปรียบเทียบเกิดกลางวันกลางคืนเปรียบเหมือนกับมัจจุราษที่คอยคร่ำชีวิต

โดยสารเรือในคลองต้องระมัด	อุบัติเหตุเสียหายมาหลายหน
ที่เลี้ยวลดคนักเรือมักชน	ทำให้คนถึงตายมากมายมี
ค่าเสียหายเรียกได้จากผู้ผิด	<u>แต่ชีวิตใครจะให้ใช้ค่านี้</u>
ตะเกียงดับคิดใหม่ไฟยังมี	หากชีวิตดับลงไม่คงคืน
	นิราศกรุงเทพฯ : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

ผู้แต่งได้กล่าวเปรียบเทียบความเสียหายของชีวิตและทรัพย์สินที่เกิดจากความประมาทในการเดินทาง ซึ่งถ้าข้าวของเสียหายเราก็เรียกร้องได้จากผู้ผิด แต่ถ้าชีวิตถึงตายเราจะไปเรียกร้องเอากับใคร ซึ่งมันไม่เหมือนกับตะเกียงที่ดับแล้วสามารถจุดให้ติดใหม่ได้

เราเป็นลูกบ่าวลูกสาว	นั่นแหละลูกของชวานา
ต้องรู้รักษาตัวให้รอด	แล้วเราจะปลอดภัย
ชีวิตเรานี้ถือว่ามีค่า	ลูกหอมันหาได้ยาก
เราจะนับบากันคิดว่า	<u>ไปหามาจากไหน</u>

ครั้นพอตายแล้วเขาก็เอา  
ก่อนจะบรรลัยกับเชื้อเอดส์

นั่นแหละเอาไปเผาไฟ  
เราอยู่อย่างเวทนา

เพลงบอกรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

ผู้แต่งได้ให้ข้อคิดกับหนุ่มสาวเกี่ยวกับการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์  
ให้เห็นว่าชีวิตนี้มีค่า ถ้าเป็นโรคเอดส์แล้วก็ไม่สามารถหาชีวิตใหม่จากที่ไหนมาทดแทนได้

จากการศึกษาผลงานวรรณกรรมของเสียน เพชรคงทอง ปรากฏภาพพจน์มี  
7 ลักษณะ ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ อนุมาณัย อติพจน์ สัทพจน์ บุคลาธิษฐาน และ  
ปฏิบัติจลา

ลักษณะของภาพพจน์ที่ปรากฏมากที่สุดในผลงานดังกล่าวคือ อุปมา และ  
ภาพพจน์ที่ปรากฏน้อยที่สุดคือ บุคลาธิษฐาน

## 2.2 การใช้สัญลักษณ์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายของ  
สัญลักษณ์ไว้ว่า “สัญลักษณ์ น. ลักษณะของสิ่งใด ๆ ที่กำหนดนิยามกันขึ้นเองให้ใช้  
ความหมายแทนอีกสิ่งหนึ่ง”<sup>1</sup>

วิภา กงกะนันทน์ อธิบายว่า “สัญลักษณ์ คือสรรพสิ่งใด ๆ ที่มีความหมายถึง  
สิ่งอื่นที่มีคุณสมบัติร่วมกันหรือเกี่ยวข้องกัน ในเรื่องของวรรณคดี สัญลักษณ์คือคำที่ใช้  
แทนสรรพสิ่งต่าง ๆ ทั้งรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งมีความหมายนอกเหนือจากความหมาย  
ตามตัวอักษร”<sup>2</sup>

<sup>1</sup>ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. 2525.  
หน้า 792.

<sup>2</sup>วิภา กงกะนันทน์. วรรณคดีศึกษา. 2533. หน้า 55.

จิตรลดา สุวัตติกุล อธิบายว่า “สัญลักษณ์ ได้แก่การนำสิ่งหนึ่งไปใช้แทนอีกสิ่งหนึ่ง เพื่อให้เกิดภาพและเกิดความเข้าใจได้ชัดเจน โดยปกตินิยมนำสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปใช้เป็นสัญลักษณ์แทนนามธรรม การใช้สัญลักษณ์อาจใช้เป็นคำ ประโยค ข้อความ หรือทั้งเรื่องก็ได้ ความหมายที่เป็นสัญลักษณ์จะใช้ความหมายโดยนัย”<sup>1</sup>

สรุปได้ว่า สัญลักษณ์ หมายถึงการนำสิ่งหนึ่งไปแทนอีกสิ่งหนึ่ง โดยใช้รูปธรรมแทนนามธรรม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดภาพและความเข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น สัญลักษณ์ดังกล่าวจะมีความหมายเป็นนัย

การใช้สัญลักษณ์ที่พบในผลงานวรรณกรรมของเพ็ญ เพชรคงทอง มีดังนี้  
การใช้สัญลักษณ์ เพชร แทนวิชาความรู้

อันวิชาคิดขึ้นมาให้ถ่วนถี่  
คุณวิชาค่าวิเชียรที่เจียรระโน

สิ่งใดดีแล้วนะเจ้าเฝ้าฝักไฟ  
เมื่อพอใจวิชานั้นจงหมั่นเรียน

บทหนึ่งตะลุง : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

แล้วจะขอวันทาอาจารย์  
ท่านประสิทธิ์มโนในไสลมนอก  
ท่านได้ประสิทธิ์วิชา  
จะขอน้อมเศียรเนตรน้ำ

ท่านผู้ประทานเพลงบอก  
ให้กับเพลงบอกเพ็ญ  
อันมีค่ายิ่งวิเชียร  
หลังจากครูปาน

เพลงบอกเปิดฉาก : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

คุณวิชาค่าวิเชียร  
เป็นยอดทรัพย์ที่มีอยู่

ควรจะเรียนจะรับ  
ให้คู่กับชีวิต

เพลงบอกงานอุปสมบท : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

<sup>1</sup>จิตรลดา สุวัตติกุล. “วรรณคดีวิจารณ์แนวสุนทรียศาสตร์ หน่วยที่ 4,” ภาษาไทย 7 (วรรณคดีวิจารณ์สำหรับครู). 2532. หน้า 226 - 227.

จากข้อความดังกล่าวได้ใช้สัญลักษณ์ของเพชร ซึ่งเป็นสิ่งที่มีค่าเปรียบวิชาความรู้  
ที่เราควรมีและได้ชี้ให้เห็นว่าวิชาความรู้ที่มีเป็นยอดของทรัพย์สินที่คู่ไปกับชีวิต

การใช้สัญลักษณ์ ดาว แทนผู้ที่มีความรู้ความสามารถ คนเด่น คนดัง เป็นที่รู้จัก  
ของคนทั่วไป

ขอเชิดชวีความดีท่าน	ผู้เป็นอาจารย์กลอนสด
ไว้เป็นบาทบทแบบกลอน	เพลงบอกนครศรีฯ
เป็นการเชิดชูครูศิลป์	เพราะท่านเป็นจินตกวี
ทั้งทั้งที่ไม่มีนัยเนตร	แต่ใจเจตท่านแจ่มจ้ง
การว่าเพลงบอกก็ไวว่อง	ไม่มีผู้ใดจะเทียมเท่า
แล้วยังเป็น <u>ดาว</u> จรตแสง	ในการแสดงหนัง

บทสวดศิกรุปาน 1 : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

เพราะว่าครูปานท่านเป็น <u>ดาว</u>	ผู้สืบสาวสายศิลป์ถวิลหา
ถึงแม้ว่าร่างกายไร้ดวงตา	แต่ปัญญาล้ำชั้นเรื่องผลงาน
ท่านล้มตายลายตืดลูกศิษย์ลูกหา	เอาวิชาชื่อเสียงเลี้ยงสังขาร
บารมีที่ดังแผ่ฟุ้งพาน	ให้ชื่อบ้านเมืองเกิดล้าเลิศลอย

บทสวดศิกรุปาน 2 : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

ผู้แต่งได้ใช้สัญลักษณ์ ดาว แทน ปาน ชีซ้าง (ปานบอด) ผู้ที่มีชื่อเสียงทางด้าน  
การแสดงหนังตะลุงและเพลงบอก

การใช้สัญลักษณ์ เสือ สิงห์ แทนผู้มีอำนาจ ผู้ที่มีความสามารถเหนือกว่า	
พันธุ์ดอกไม้ส่งกลิ่นไม่สิ้นสุด	จนถึงกุฎิที่อยู่พระครูอรอด
ขึ้นไปนั่งพร้อมพร้อมนมมนัส	ท่านครูอรอดเล่านิทานให้ปานฟัง

เรื่องแม่แพะผู้เสียเมื่อคราวจน  
ถึงเสื่อรอดก็อาจจะพลาดพลั้ง

เปรียบกับคนไม่ตาปัญญาหลัง  
ปานได้ฟังนักปราชญ์ไม่ขาดแรง  
ประวัติสังเขป นายปาน ชีซ้าง : หน้า 6

นี่ว่ากับปานบอดถ้ำรอดตก  
ผมไม่เคยเสียหับกับผู้ใด  
เมื่อตาบอดแล้วยังคว้าเข้าป่าลึก  
คำพูดรอดสอดใส่ไว้อจริงจัง

ปานไม่ชกให้สิ้นมือหรือไฉน  
อย่าว่าใจผมด่ารอดทำจริง  
ปานไม่นึกหรือว่าจะประสังข์  
มันเป็นสิ่งเหลือลึกลับศึกษารม  
ประวัติสังเขป นายปาน ชีซ้าง : หน้า 6

อายุปานได้สิบเก้าเข้าปีวอก  
เจ้ากลอนสดสมัยนั้นสำคัญพอ  
เป็นเสื่อเต่าเจ้าฟากปากดำเสก  
ใช้มือร่ำทำท่าสองตามอง

มีเพลงบอกด้วยอดชื่อรอดหลอ  
ทั้งคือคอเสียงคำรณเพื่อนขนพอง  
รอดตัวเอกไม่มีใครเป็นสอง  
เสียงขับร้องเป็นตะบะหน้าก็เป็น  
ประวัติสังเขป นายปาน ชีซ้าง : หน้า 4

ผู้แต่งใช้สัญลักษณ์ เสื่อ สิงห์ แทนเพลงบอกรอดหลอ ว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถ  
ที่เหนือชั้นในด้านการว่าเพลงบอกเป็นที่เกรงขามของกลุ่มต่อสู้และเป็นที่ยึดของคนทั่วไป

การใช้สัญลักษณ์ เหยี่ยว ซึ่งเป็นสัตว์เลื้อยคลาน แทนพวกมิถาชีพ

พวกเจ้านายสายตรวจออกกวาดขัน  
ทางอำเภอโรงพักพนักงาน  
เพราะเจ้าของต้องภัยไฉยังเสีย  
เด็กผู้ใหญ่เหลือตายไรที่อยู่

เพราะแหลมนี้สิ่งของกองขนาน  
ออกทำการรักษาตรวจตราดู  
กลัวพวกเหี้ยนำพรรคไปลักขู่  
ส่งเข้าสู่ปากพนักทั้งแขกไทย  
มหาวาตภัยคำกลอน : หน้า 19

ผู้แต่งได้เปรียบพวกที่ชอบลักขโมยของผู้อื่นหรือพวกมิจลาชีพว่าเป็นพวกเหี้ย ซึ่งถือเป็นสัตว์เลื้อยคลานที่มีรูปร่างน่าเกลียด น่าขยะแขยง

การใช้สัญลักษณ์ ปลาหมอ แทนความอดทน ความพยายาม

ดั่ง ๆ ฝน ๆ ท่านนายกมาดักเตือน	คิดฟังเพื่อนคงไม่เหมือนฟังตนเอง
จงยึดเอาความเพียรเพิ่มพูนเพาะ	<u>เหมือนปลาหมอใจเด็ดแถมเกล็ดหล่น</u>
อย่ามือปลดหดเท้าเมื่อคราวจน	อย่าเป็นคนขี้แพ้ใจเอ่ออ่อน
นี่เป็นคำของท่านจอมพลสฤษดิ์	ใช้ลิจิตของเขียนเขียนสั่งสอน
	มหาวาตภัยคำกลอน : หน้า 22

จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้กล่าวให้กำลังใจประชาชนที่ได้รับความเสียหายจากวาตภัย ให้มีความอดทน พยายามฟังตนเองเหมือนอย่างปลาหมอที่พยายามดิ้นรนเพื่อให้ชีวิตอยู่รอด

การใช้สัญลักษณ์ อี้อ่าง คางคก แทนผู้ที่ลืมนั่น หรือยกย่องตนเองว่าเก่ง

เราไม่ควรจองหองพองร่าง	<u>เหมือนอย่างอี้อ่างคางคก</u>
ได้รับมรดกเล็กน้อย	ยังเดินตามรอยเขา
บางคนพอเขียนได้พออ่านออก	ยังเป็นเพลงบอกจี๊เมา
จะไม่ลบรอยเก่าของคนแก่	ให้เพื่อนยกหัวแม่มือ

เพลงบอกมาตรฐาน : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

ผู้แต่งได้เปรียบอี้อ่าง คางคก เหมือนคนที่มีความรู้ความสามารถเพียงเล็กน้อย แต่กลับลืมนั่น หลงตัวเองว่าเก่ง แล้วยังดูถูกผู้อื่นอีกด้วย

การใช้สัญลักษณ์ หิ่งห้อย แทนผู้ที่มีความรู้ความสามารถเพียงน้อยนิด

เหมือนหิ่งห้อยลอยเรียง	จะบินขึ้นไปเพียงแยะ
คงจะไม่ทันเที่ยงแท้	จะปกจะแผ่เมโฆสุดที่มโนตรอม

บทโต้เพลงบอกเขียนกับเพลงบอกสร้อย : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

เขียน เพชรคงทอง ได้กล่าวต่อมตนว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้าน เพลงบอกน้อย คุณแสงของหิ่งห้อย ซึ่งไม่อาจจะเปรียบกับแสงจันทร์ ซึ่งหมายถึงเพลงบอก สร้อย เสียงเสนาะ

การใช้สัญลักษณ์ หมู แทนผู้ที่มีความคิดความอ่านง่าย ๆ ไม่ลึกซึ้ง

อย่างนอนหลับแล้วทำว่ากู	น้องเหอไม่รู้ไม่ชี้
ถึงใครจะดีหรือจะร้าย	กะไม่ใช่เรื่องของกู
อย่างนั้นมันทำเสียงให้เสียหาย	นึกแล้วมันน่าตายของ
ให้เพื่อนเขามองแล้วก็เหมา	ว่าเรามันเป็นหมู

ผู้แต่งได้เปรียบผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งว่าเป็นสิ่งที่น่าเสียดายและยังถูก ผู้อื่นมองว่าเป็นหมู

การใช้สัญลักษณ์ นกยูง แทนคนดี คนที่ควรได้รับการยกย่องว่าดีงาม

คนดีไม่สิ้นคนดี	คนชั่วก็ไม่สิ้นคน
คนรวยคนจนก็ไม่รู้จักสิ้น	ในพื้นแผ่นดินไทย
เขียนไม่ได้อวดตัวว่าเป็นนกยูง	ที่บินอยู่สูงสุดเอี่ยม
เจริญกับเสื่อมคู่กัน	ไม่เลือกว่าคนชั้นไหน

เพลงบอกมาตรฐาน : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

ผู้แต่งได้เปรียบคนที่ประพฤติกปฏิบัติตนเป็นคนดี เหมือนกับนกยูง และไม่ได้อวดตัวเองว่าเป็นนกยูงที่บินอยู่ที่สูง

การใช้สัญลักษณ์ หงู แทนผู้ที่ถูกบุคคลอื่นทับถมได้ง่าย

ถ้าแม่ผิดพลาดพลาดเปรื่อง  
อย่าได้ถมทับเขินเหมือนกับหงู

ท่านที่เปิดเครื่องรับ  
ที่ล่าอยู่ตามถนน

เพลงบอกมาตรฐาน : ด้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

ผู้แต่งได้กล่าวถึงผู้ฟังรายการวิทยุที่ตนได้ออกอากาศว่า ถ้าหากมีการผิดพลาดขออย่าให้ท่านผู้ฟังอย่าได้ทับถมเหมือนกับการทับหงูที่อยู่ตามถนน

การใช้สัญลักษณ์ร่มโพธิ์ แทนผู้ที่มีพระคุณสูงสุดคือบิดามารดา

ลูกไหนลบหลู่หรือว่าดูถูก  
ลูกคนนั้น ไม่มีเจริญแน่  
ด้วยเหตุที่กลับทับถม  
มันคงไม่แคล้วไฟนรก

เขาเรียกว่าลูกทรพี  
กับพ่อแม่ก็เนอร์คุณ  
ท่านผู้เป็นร่มโพธิ์แก้ว  
จะลามเข้าหมกมุ่น

บทไหว้ครู : ด้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

หมอทายนายนายคำจะกำพริ้ว  
ได้หนึ่งขวบพ่อก็ตายวายชีโว

เพราะเกิดมาต้องยามอนาโถ  
ขาดร่มโพธิ์แรกเมื่อครั้งยังเยาว์

ประวัติเพลงบอกเขิน เพชรคงทอง : หน้า

ผู้แต่งได้กล่าวถึงลูกที่ไม่สำนึกในบุญคุณของบิดามารดา ซึ่งเปรียบเหมือนร่มโพธิ์แก้วของตน คงจะต้องได้รับความเดือดร้อน และได้เปรียบลูกที่กำพริ้วบิดาหรือมารดาเปรียบเสมือนขาดร่มโพธิ์



การใช้สัญลักษณ์ สิ้นค้าชั้นต่ำ แทนหญิงสาวที่ประพฤตินไม่เหมาะสม

พ่อแม่ให้หยูกยาหรือว่าอาหาร	บริการลูกสาวจนแต่ใหญ่
ถ้าสาวแหกคอกนอกน้ำใจ	นั่นแหละไฟเผาบิดาโตรม
นั่งกอดเข้าหัวคู้พุดอื้อ	หันไปที่นางเมียก็เสียโฉม
พอเรือล่มคนในเรือเป็นเหยื่อปลา	อุปมาเหมือนนารีชาติรีต้อง
จะมีตัวตัวก็รักไม่หนักแน่น	เอาเป็นแฟนพลงพลงหวังหาสอง
<u>เหมือนสิ้นค้าชั้นต่ำซื้อสำรอง</u>	พอพบของดีจริงก็ทิ้งปล้น

สอนคู่สมรส : ดันฉบับจากแถบบันทึกเสียง

ผู้แต่งเปรียบหญิงสาวที่ประพฤตินไม่เหมาะสม นอกจากจะทำให้พ่อแม่ไม่สบายใจแล้ว เมื่อมีสามีสามีก็จะไม่รักจริง เปรียบเหมือนกับสิ้นค้าชั้นต่ำ เมื่อสามีไปเจอผู้หญิงอื่นที่ดีกว่าก็จะทิ้งไปทันที

การใช้สัญลักษณ์ ไฟ แทนความเดือดร้อน ความไม่สบายใจ

ด้วยเหตุที่กลับทับถม	ท่านผู้เป็นร่มโพธิ์แก้ว
มันคงไม่แคล้วไฟนรก	จะลามเข้าหมกมุ่น

บทไหว้ครู : ดันฉบับจากแถบบันทึกเสียง

พ่อแม่ให้หยูกยาหรือว่าอาหาร	บริการลูกสาวจนแต่ใหญ่
ถ้าสาวแหกคอกนอกน้ำใจ	นั่นแหละไฟเผาบิดาโตรม

สอนคู่สมรส : ดันฉบับจากแถบบันทึกเสียง

ผู้แต่งได้เปรียบไฟหรือไฟนรก เป็นความไม่สบายใจ ความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง หรือผู้อื่นกระทำให้เดือดร้อน

การใช้สัญลักษณ์ ฤาษี แทนผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ประพฤติตนเป็นคนดี เป็นที่นับถือของคนทั่วไป

แต่พวกที่หึงสาคนตาบอด	จะเคียดขอร้ายบดให้ลดถอย
ยังแพ้วพับกลับเดินเจริญรอย	เพราะบุญน้อยไม่ชนะบารมี
ทั้งผลลัพท์กลับมาเป็นภายิต	ไม่ควรคิดเช่นฆ่าตาฤาษี
อายุตัวเลขตกหกสองที	ทำแต่ดีเอาไว้ในสังคม

บทสวดอิติปิโส 2 : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

เจ้าภาพยังรับรองอยู่ไม่ขาด	ทั้งทั้งที่อากาศเข็นไม่ออก
แต่เด็กเพลงบอกมันยังนับถือ	ยกให้เป็นฤาษี

เพลงบอกงานอุปสมบท : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

ผู้แต่งเปรียบเทียบบุรุษ เป็นผู้ที่มิบารมี เป็นผู้ที่ประพฤติดนดี อยู่ในศีลธรรม เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ยกที่ผู้ใดจะคิดทำร้ายได้

การใช้สัญลักษณ์ มวยถูน็อก แทนความพ่ายแพ้ที่ไม่สามารถเอาชนะคู่ต่อสู้หรือคู่แข่งกันได้เลย

เสียงว่าเพลงบอกที่ดีดี	ไม่ใช่จะดีแต่เปลือกนอก
เลือกเอาเพลงบอกที่คมคม	ให้มาได้กับผมเข็น
เปรียบเหมือนเวทิมวยของอาจารย์	ต้องเอามวยที่ชำนาญสังเวียน
ถ้าไม่แนบเนียนในการชก	เดี๋ยวเพื่อน <u>น็อก</u> เอาข้างลง

เพลงบอกเปิดฉาก : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

พอดีพอร้ายพอได้ฟัง	ถูกเหอได้ตั้งกระทู้
ถือว่าพวกหนูก็ฟังได้	แต่เสียงเราไม่ดี

จะมาร้องแก้แลกกันสักหนึ่งอ      เฝียนยังไม่เชื่อในใจสนิท  
 กลัวจะหมดฤทธิ์เหมือนมวญถูกน็อก      ไม่ทันไปถึงยกสี่

เพลงบอกรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

ผู้แต่งได้เปรียบเทียบการโต้เพลงบอกเหมือนกับการขึ้นเวทีมวญ คู่ต่อสู้จะต้องมี  
 ประสบการณ์ในการชกมาแล้ว ไม่เช่นนั้นก็จะถูกคู่ต่อสู้เอาชนะอย่างง่ายดาย เหมือนกับ  
 มวญที่ถูกน็อกจนหมดหนทางต่อสู้ จะต้องได้รับความพ่ายแพ้

การใช้สัญลักษณ์ ฝี่ เปรต แทนผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตนไปในทางที่ไม่ดี

ควรที่จะช่วยเหลือเมื่อเพื่อนทุกข์      ยังไม่บุกบั่นทำใจดำหนัก  
 ใช้วิธีเห่าหอนตอนเข้าลัก      ให้คนรักษาของพองโลมา  
 ถูกบางคราวครวญครางอย่างร้องไห้      ว่าฝิตายด้วยพายุคุหนักหนา  
 กระทำการเช่นนี้หลายทีมา      พวกเปตถูกจับยับบุญแจ  
 มหาเวทภัยคำกลอน : หน้า 76

จะจีเรือข้ามเขตกิเลสหลง      ยึดพระสงฆ์เป็นกัปตัน ไม่หันเหียน  
 คงรู้แจ้งเห็นธรรมเพราะรำเรียน      กลับเบียดเบียนบอบบาปกราบไม่ลง  
 นำสงสารชาวพุทธต้องมุดหัว      เพราะผลอดตัวตามพระพากันหลง  
 ตั้งปัญหาท้ายหลอกบอกตัวตรง      แต่ละองค์อุตรีเหมือนฝี่ลวง  
 ความเลื่อมของศาสนา : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

ผู้แต่งได้เปรียบเทียบพฤติกรรมของพวกที่ชอบขโมยของผู้อื่นซึ่งมักจะทำตน  
 แปลก ๆ เหมือนกับพวกเปรต และเปรียบพระสงฆ์ที่ประพฤติตนไม่เหมาะสม เป็นเหมือน  
 ฝี่ที่หลอกชาวบ้าน

จากการศึกษาผลงานวรรณกรรมของเฝียน เพชรคงทอง จะเห็นว่าผู้แต่งได้ใช้  
 สัญลักษณ์หลากหลายในการเปรียบ เพื่อให้ผู้อ่านมองเห็นภาพได้ชัดเจน การใช้สัญลักษณ์

ดังกล่าวส่วนมากผู้แต่งจะนำมาเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของคนในสังคม ทั้งในส่วนที่ดีและไม่ดี สัญลักษณ์ที่นำมาเปรียบจะเป็นสิ่งที่ทุกคนรู้จักดี จึงทำให้เกิดความเข้าใจตรงกัน



## บทที่ 4

### ภาพสะท้อนและแนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรมของเฟียน เพชรคงทอง

มนุษย์กับสังคมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด อิทธิพลทางสังคมที่ปรากฏจึงถูกสะท้อนและถ่ายทอดผ่านทางวรรณกรรมเสมอ วรรณกรรมแต่ละยุคแต่ละสมัยเปรียบเหมือนกระจกเงาที่สะท้อนภาพของสังคมในสมัยนั้น ๆ ทำให้ผู้ที่ศึกษาหรือสนใจวรรณกรรมดังกล่าวได้ทราบถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลในสังคมตลอดจนภาพของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี ดังที่ ประสิทธิ์ กาพย์กลอน กล่าวว่า “ถ้าจะดูความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของคนชาติใด ก็ดูได้จากวรรณคดีของชาตินั้น เพราะวิถีชีวิตของคนจะปรากฏอยู่ในวรรณคดีเสมอ”<sup>1</sup> วรรณกรรมนอกจากสะท้อนภาพของสังคมที่ปรากฏแล้ว นักประพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้สร้างวรรณกรรมยังได้สอดแทรกแนวคิดส่วนตัวที่มีต่อสภาพสังคมไว้ด้วย ภาพสะท้อนและแนวคิดของนักประพันธ์ที่ถ่ายทอดผ่านทางวรรณกรรมจึงเป็นสารที่ควรพิจารณา

เฟียน เพชรคงทอง เป็นนักเพลงบอกและนักกลอนคนหนึ่งของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่ได้สร้างสรรค์ผลงานทางด้านวรรณกรรมไว้มากมาย วรรณกรรมเหล่านั้นได้สะท้อนภาพสังคมและแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ไว้น่าสนใจ ที่ปรากฏแบ่งได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติ
2. ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับชีวิต
3. ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับสังคม

---

<sup>1</sup>ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. แนวทางศึกษาวรรณคดี ภาษาากวี การวิจักษ์และวิจารณ์.

# 1. ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติ

เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของธรรมชาติและแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติไว้

2 ลักษณะคือ ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับความงามของธรรมชาติ และ ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับความโหดร้ายของธรรมชาติ

ในการนำเสนอภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับความงามของธรรมชาติดังกล่าว ผู้ศึกษาจะนำเสนอควบคู่กันไปเท่าที่ปรากฏในวรรณกรรมดังต่อไปนี้

## 1.1 ความงามของธรรมชาติ

ธรรมชาติที่สวยงามเป็นสิ่งประดับอย่างหนึ่งที่ทำให้โลกนี้น่าอยู่และเพิ่มความมีชีวิตชีวาแก่ผู้ที่พบเห็น ช่วยผ่อนคลายความเครียดแก่มวลมนุษย์ เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของความงามของธรรมชาติที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่และตกแต่งให้สวยงาม สะอาด ร่มรื่น จะช่วยให้ความงามของสถานที่เด่นชัดยิ่งขึ้น ซึ่งลักษณะของความงามดังกล่าวจะปรากฏเด่นชัดในเพลงบอกสงครามตีฆ้องความงามของบ้านวิภาวดีรังสิต และคำอำลาวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช ดังคำประพันธ์

.....	.....
พอเข้ามาที่ข้างใน	แลดูวิไลหลักฐาน
แลดูแบบบ้านคังคับ	แลดูกะขับขัน
เห็นบ้านอื่นอื่นยังพาให้อับ	ยังไม่พร้อมสรรพสารพัน
ยังไม่เหมาะมันโอเอี่ยม	ไม่เทียมกับบ้านนาย
ริมทางซ้ายขวาเขาปลูกรุกข์	เขาปลูกระยะไว้ห่างห่าง
ทั้งสองข้างทางเคียงกัน	แลดูเป็นหลั่นหลาย
บางต้นกะสูงบางต้นกะต่ำ	ที่เขียวช่อมันเรียงราย
ยังมีพื้นทรายเตียนราด	เป็นที่สะอาดตา
แลดูเหี่ยวเรือนก็ใหญ่โต	แลที่มันแสนโสพิศ
ชื่อบ้านวิภาวดีรังสิต	มีชื่อเป็นปรีศนา

ทั้งสามหลังตั้งเคียง  
แล้วเป็นเคหาแบบเก่า

นั้นแหละมันเรียงกันมา  
สร้างไว้เป็นเลาหลาย

เพลงบอกสงกรานต์ : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

(<sup>1</sup>หลั่น = หลั่น, ขนาด, รุ่น)

เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพความงามของบ้านวิภาวดีรังสิตซึ่งเป็นบ้านทรง  
เรือนไทยสามหลังที่สวยงาม รอบ ๆ บริเวณบ้านได้รับการตกแต่งด้วยต้นไม้  
นานาพรรณที่มีลักษณะและขนาดที่ต่างกัน ประกอบกับการดูแลและเอาใจใส่ในเรื่อง  
ความสะอาด ความเป็นระเบียบ ยิ่งทำให้บ้านวิภาวดีรังสิตเป็นที่ชื่นชมของผู้ที่ได้มา  
พบเห็น

เขียน เพชรคงทอง ได้เปรียบเทียบให้เห็นถึงความสบายของบ้านเรือนไทยที่มี  
ใต้ถุนสูงและอากาศถ่ายเทได้สะดวก เมื่อเปรียบกับบ้านหลังอื่น ๆ ที่มีไขเรือนไทย ที่รู้สึก  
อับทึบ ดังนั้นการสร้างบ้านเรือนไทยจะเป็นบ้านที่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศแบบ  
บ้านเรา

.....  
โอ้เป็นห่วงอาคารสถานที่  
ที่ผลิตครูคู่คี่นับหมื่นพัน  
เคยกวาดหน้าอาคารอาจารย์สั่ง  
ทิ้งใบดอกออกงามตามเวลา  
ชมดอกไม้คลายเหงาเมื่อเราว่าง  
ขอจบคำอำลาวิทยาลัย

.....  
หน้าศิริมหาชัยที่ไผ่ฝืน  
ไม่รู้วันใด "เวศน์" จะเวียนมา  
เหนื่อยแล้วนั่งตากลมชมพฤกษา  
มันเตือนตาให้คนเฝ้าสนใจ  
ช่วยเสริมสร้างภาพจน์ให้สดใส  
มหาชัยอนุสรณ์สุนทรคำ

อำลาวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

ภาพสะท้อนความงามของวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราชในสมัยที่อาจารย์นิเวศน์  
เพชรคงทอง ได้มีโอกาสเข้าไปศึกษาหาความรู้ ความงามของไม้ดอกไม้ประดับใน

วิทยาลัยจะช่วยแก้เหงาและเพิ่มควมมีชีวิตชีวาให้กับผู้ที่พบเห็น นอกจากนั้น เฝียน เพชรคงทอง ยังได้สะท้อนให้เห็นถึงความใกล้ชิดความผูกพันระหว่างอาจารย์กับศิษย์ นอกจากนั้นการเชื่อฟังคำสั่งของอาจารย์ให้ทำงานในด้านต่าง ๆ เช่น กวาดขยะ เป็นการปลูกฝังนิสัยในการรักความสะอาดอีกด้วย ความงามของไม้ดอกไม้ประดับ ดังกล่าวจะงดงามอยู่ตลอดเวลาได้นั้นต้องได้รับการดูแลและเอาใจใส่เป็นอย่างดี เช่นเดียวกับความรักความเอาใจใส่ที่ครูบาอาจารย์พึงให้กับศิษย์

ความสวยสดงดงามของธรรมชาติจะสวยงามอยู่ตลอดไปได้นั้นจะต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากมนุษย์ โลกมนุษย์จะน่าอยู่ก็เพราะมีธรรมชาติที่สวยงาม เช่นเดียวกัน

.....  
ยามราตรีมันคลี่มาน

ดวงคาราโพล่เคลื่อน

ภาคเมฆหลังน้ำค้าง

นำความหนาวมาสู่ผิวหนัง

เราเป็นนักเลงเพลงประโคม

จะปิดความโศกส่งความสุข

.....  
คลี่ออกเปิดม่านฟ้า

ขึ้นมาเป็นเพื่อนหนาว

ลงมาพรั่งพรู

ของคนเราทั้งมวล

น้องเหอประโลมโลก

ให้ท่านไปทุกส่วน

กลอนเพลงบอกงานอุปสมบท : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

เฝียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของความงามของธรรมชาติบรรยากาศตอน ใกล้เคียงค่ำและยามค่ำคืน ความงามของธรรมชาติดังกล่าวจะเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่จะเป็น บรรยากาศที่จะสร้างความสุขให้กับชีวิตฆราวาสในชนบทที่ต้องการพักผ่อนร่างกายหลังจาก ที่ได้ตรากตรำทำงานหนักมาทั้งวัน และหันมาหาความสุขความบันเทิงทางด้านจิตใจโดยการไปฟังเพลงบอกในตอนค่ำคืน เฝียน เพชรคงทอง ชี้นะให้เห็นว่าชีวิตคนเราไม่ใช่จะทำแต่อย่างเดียว ควรหาเวลาพักผ่อนบ้าง โดยเฉพาะการหาความสุขทางด้านจิตใจ จะเป็นการต่ออายุของคนเราให้ยืนยาว



## 1.2 ความโหดร้ายของธรรมชาติ

ความงามของธรรมชาติที่ปรากฏให้เราเห็นมิใช่จะประดับโลกให้สวยงามสดชื่นหรือให้ความสงบสุข ความเปลือยเปลือยใจแก่มวลมนุษย์เท่านั้น บางครั้งธรรมชาติอาจทำลายชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์ให้เสียหายอย่างมากมาย เฝียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของความโหดร้ายของภัยธรรมชาติดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน ตลอดจนความเสียหายที่ได้รับซึ่งไม่สามารถจะประมาณค่าได้ นอกจากนั้น เฝียน เพชรคงทอง ยังได้แสดงให้เห็นถึงผลของความเสียหายตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับความโหดร้ายของธรรมชาติดังกล่าวจะปรากฏเด่นชัดในมหาวาตภัยคำกลอน และภัยแล้ง

มหาวาตภัยคำกลอน เป็นหนังสือที่ เฝียน เพชรคงทอง ได้เขียนขึ้นเพื่อบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ.2505 และผลของความเสียหายที่จากจังหวัดนครศรีธรรมราชได้รับจากภัยธรรมชาติในครั้งนั้น ซึ่งนับเป็นความเสียหายครั้งร้ายแรงที่สุดเท่าที่ผ่านมา เป็นโศกนาฏกรรมที่ประวัติศาสตร์ต้องจารึก เฝียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพดังกล่าวตลอดจนแนวคิดที่ได้รับจากภัยธรรมชาตินั้นผ่านทางวรรณกรรมดังตัวอย่างคำประพันธ์

.....

แล้วชวนกันรับประทานอาหารค่ำ	ฝนกระหน่ำสาดกระเซ็นเย็นผิวหนัง
กินไม่ทันอิ่มท้องเสียงก้องดัง	เห็นลมตั้งพัดมาจากพายัพ
พฤษชาติฟาดพัดกวัดแกว่งไกว	กอไม้ไผ่ล้มเลียดเสียดสลับ
เรือนระทวยกล้วยอ้อยก็ย่อยยับระเนนนับนาบน้ำไปตามลม	
เรือนน้อยน้อยค่อยยับพับไปก่อน	ล้มลงนอนตะแคงข้างเหมือนช้างข่ม
ระย้ามั่ง <sup>1</sup> พังพ่านไม่ทานลม	ข้างตัวผมหันมามองหน้าเมีย

มหาวาตภัยคำกลอน : ต้นฉบับหน้า 5 - 6

(<sup>1</sup>ระย้ามั่ง = ความเสียหาย)

.....  
 แทนที่ลมสงบกลับกลายเป็น  
 เพิ่มความกล้าเท่าแรกแปลกประหลาด  
 กระทบหันพลันเกิดเป็นอัคคี  
 ลูกบางคราวพรายกระจายแสง

.....  
 เจ้าคุ่มน้ำสามลูกถูกกระแทก  
 เหมือนแก้งทูปบวบสลายติดชายคา  
 ด้้น้อยใหญ่ใส่ผ้าเรือนพาคว่า  
 เสียงโน่นนิตนี่นิตติดติดกัน  
 พายุไหนที่จะใหญ่เหมือนคราวนี้  
 เสียงโผผิงปึงปึงดังรอบเรือน  
 ตามปกติไม่มีก็ไม่ได้  
 คราวให้โทษโหดร้ายหลายประการ  
 รอบบ้านผมพอดีไม่มีไม้  
 ทั้งเรือนโรงโผผางเอาข้างลง

(<sup>1</sup>รุน = เจ็น)

เขียน เพชรคงทอง ได้บันทึกเหตุการณ์ของปรากฏการณ์ธรรมชาติที่ผิดปกติไปจากเดิมก่อนที่จะเกิดเป็นพายุใหญ่ที่ร้ายแรงตามมาอย่างรวดเร็วและกระทันหัน ที่พัดพาเอาความเสียหายอย่างใหญ่หลวงมาสู่ครอบครัวของเขา ทำให้ทุกคนในครอบครัวแทบเสียชีวิตด้วยความหวาดกลัวเนื่องจากพายุที่เกิดขึ้นในครั้งนี้เป็นอายุใหญ่ที่ร้ายแรงที่สุดที่ผ่านมา

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ เขียน เพชรคงทอง ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติว่า โดยปกติแล้วในชีวิตประจำวันของคนเรานั้นจะให้ประโยชน์ต่อมนุษย์อย่างมากมายมหาศาล แต่ก็มีบางเวลาที่จะให้โทษต่อเราอย่างมากมายเช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นกฎธรรมชาติโดยทั่วไปว่าจะไรก็ตามที่มีคุณต่อเราอย่างอนันต์ ในทางกลับกันมัน

.....  
 ยังโยกย้ายพัดต่อแต่หรรดิ  
 ด้วยอำนาจลมใหญ่เป็นไฟลี  
 ราวกับผีพุ่งไต้เห็นหลายคน  
 เป็นสีแดงสีขาวเหมือนดาวหาง

.....  
 พอดุ่มแตกฟานพังน้ำดังฉา  
 ทั่งนาวาได้ถูกรุน<sup>1</sup>ไม่ทัน  
 แตะระยาลูกเมียแทบเสียชีวิต  
 แก้วขวคนั้นแตกกองเต็มห้องเรือน  
 ก่อนเคยมีหลายครั้งยังไม่เหมือน  
 ดังดาวเดือนมีดมนอนธการ  
 ลมยังให้คุ้มคามหาศาล  
 เรือนตั้งคานหย่อนเสายังเออลง  
 ที่จะไต่กันขวางทางลมส่ง  
 วินาศผงปลิวฟานไม่ทานทน

มหาวตภัยคำกลอน : ต้นฉบับหน้า 7

อาจจะให้โทษต่อเราอย่างมหันต์เช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นคนเราจะต้องรู้จักระมัดระวังและหาทางป้องกันเอาไว้บ้างก็จะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง และผลจากความเสียหายอย่างมากมาที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของเขิน เพชรทอง ส่วนหนึ่งเนื่องจากรอบ ๆ บริเวณบ้านไม่มีต้นไม้ที่จะช่วยขวางกั้นทิศทางลม ดังนั้นเราควรจะต้องปลูกต้นไม้ไว้บ้างเพื่อช่วยลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากลมอีก ซึ่งจะช่วยให้ผ่อนหนักให้เป็นเบาได้

.....  
แต่พอได้ยินข่าวจากเกาะสุค  
สามชีวิตปลิดดับกับวาตา  
เด็กอายุราวราวแปดเก้าขวบ  
พีกับน้องร่วมพ่อทอดคอกัน

.....  
ว่าเสียบุตรยอดรักเคราะห์หนักหนา  
เพราะบิดาของหนูคู่มิทัน  
มารวมรวบกันตายทำลายขวัญ  
สิ้นชีวิตทั้งสามเพราะน้ำลม

มหาวาตภัยคำกลอน : ต้นฉบับหน้า 9

.....  
ราวยี่สิบนาฬิกาพายุลง  
ด้วยความกล้าพายุโซนร้อนร้าย  
เรือหนีหายหลายร้อยลำระย้ามั่ง  
เมื่อถูกลมล้อมตายไม่ได้กลับ  
ตกเป็นเหยื่อมัจฉาในวาริน  
ครั้นพอน้ำท่วมมากกระซกชะ  
กระซกเอาเสาหล่นข้างบนโตรม  
นำสงสารประชาชนบนเคหา  
หาหลักฐานบ้านใหญ่เข้าไปพลอย

.....  
พัดนำส่งเข้าปากพนักพั่ง  
พัดเอาทรายโคลนถมขึ้นถมฝั่ง  
บางลำยังอยู่นอกออกหากิน  
สูญไปกับเกลียวคลื่นไม่คืนถิ่น  
คนในถิ่นตะลุมพุกต้องทุกข์โตรม

เอานาวบ้านพักลงหักโหม

พายุโน้มดินมะพร้าวเข้าตีพลอย  
คิดแต่พาดัวร์อดออกตลอด  
ลูกน้อยน้อยอุ้มพาน้ำเอ็นดู

มหาวาตภัยคำกลอน : ต้นฉบับ หน้า 12

มหาวาตภัยที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ เฝียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนให้เห็นถึงความเสียหายของชีวิตและทรัพย์สิน โดยเฉพาะของชาวอำเภอหัวไทรและอำเภอปากพนัง ความเสียหายของชาวบ้านแหลมตะลุมพุกซึ่งเป็นตำบลหนึ่งขึ้นกับอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีธรรมชาติที่สวยงาม เป็นแหล่งเศรษฐกิจการประมงที่สำคัญแห่งหนึ่งของภาคใต้ บุคคลทั่วไปรู้จักแหลมตะลุมพุกในฐานะที่เป็นดินแดนแห่งความวิปโยคจากการเกิดภัยธรรมชาติทั้งวาตภัยและอุทกภัยครั้งใหญ่เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ.2505 แหลมตะลุมพุกจึงเป็นดินแดนที่ถูกภัยธรรมชาติคุกคาม ทำลายชีวิตผู้คนและทรัพย์สินมากที่สุดแห่งหนึ่งของจังหวัดนครศรีธรรมราช พรศักดิ์ พรหมแก้ว<sup>1</sup> กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า จากการจัดนิทรรศการวันมหาวาตภัยแหลมตะลุมพุก ซึ่งจัดขึ้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม - 26 ตุลาคม พ.ศ.2526 สรุปความเสียหายโดยรวมไว้ดังนี้ ราษฎรเสียชีวิต 911 คน ราษฎรสูญหาย 142 คน ราษฎรบาดเจ็บ 252 คน ราษฎรไร้ที่อยู่อาศัย 10,314 คน บ้านเรือนพังเสียหาย 43,409 หลัง เรือกสวนไร่นา เรือประมง และเครื่องมือประกอบอาชีพของราษฎรเสียหายมูลค่าประมาณ 377 ล้านบาทเศษ สถิติเหล่านี้ได้จากการสำรวจสำมะโนทะเบียนบ้านเท่านั้น นอกจากนั้นยังมีชาวประมงจากถิ่นอื่นมาพักอาศัยและทำการประมงอีกมากที่ถูกวาตภัยในครั้งนี้ และบางคนได้สูญหายไป บางกระแสน้ำกล่าวว่าชาวแหลมตะลุมพุกเสียชีวิตไม่ต่ำกว่า 1,000 คน

จากผลของความเสียหายดังกล่าว เฝียน เพชรคงทอง ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัยควรสร้างอย่างถาวร ต้องคำนึงถึงความแข็งแรงทนทาน เพื่อความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน ดังคำประพันธ์

.....  
 ปลายปากกว่าตรงจงได้โปรด  
 ถึงตัวผมลมเอาเสาเรือนไป

.....  
 อย่าชุดโคตรค้อนเฝียนผู้เขียนใส่  
 มิใช่ใครพวกพ้องพี่น้องลม

<sup>1</sup>พรศักดิ์ พรหมแก้ว. “แหลมตะลุมพุก, ตำบล, ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 10. 2529. หน้า 4158.

มิได้แก่งแต่งทำให้ล้าเหลือ

เขียนไว้เพื่ออนุสรณ์สุนทรพม

ใครจะปลูกเรือนร้างหลังจากลม จะได้สมทรัพย์สร้างอย่างแข็งแรง

มหาวาทภัยคำกลอน : ต้นฉบับ หน้า 4

(<sup>1</sup>สม = สะสม)

นำสงสารประชาชนบนเคหา

คิดแต่พาตัวรอดออกตลอดอย

หาหลักฐานบ้านใหญ่เข้าไปพลอย

ลูกน้อยน้อยอุ้มพานำเอ็นดู

ฝนกระหน่ำซ้าสาครมาปราดแปลบ

จนเจ็บแสบทั่วทั้งเนื้อหนังหนู

บ้างผิวเมียพลัดกันไม่ทันรู้

บ้างขึ้นอยู่ปลายไม้หลายร้อยคน

ที่ขึ้นอยู่รู้ตัวกลัวตกพลัด

เอาผ้ารักรึงไว้กับปลายสน

ปลายทรายสุดนายสง่าประชาชน

แทบทุกคนรู้จักเพราะหลักดี

ทรัพย์เป็นหลักชักนำทำให้เด่น

ทั้งเขาเป็นผู้ใหญ่บ้านย่านหมู่สี่

.....

.....

ก่อนแต่เรือนนายสง่าคลื่นพาลง

พวงญาติวงศ์ลูกบ้านย่านปลายทราย

พลอยอาศัยเพราะตั้งใจว่าเรือนซบ

คงไม่ทับชีวิตให้ปลิดหาย

เหมือนฝูงนกอาศัยไทรริมทราย

ประมาณหลายร้อยครัวทั่วผิวเมีย

ชีวิตคนเหล่านี้หากมีมวย

คงจะช่วยอุดหนุนไม่สูญเสีย

ทั้งลูกบ้านและเพื่อนเรือนเดี่ยวเดี่ยว

นำลูกเมียคู่ยากไปฝากกาย

เรือนสองชั้นทันสมัยใหญ่หรือน้อย

คนสามร้อยอยู่ได้ตั้งใจหมาย

เด็กผู้ใหญ่แม่ลูกอ่อนเข้าชอนกาย

แต่พอให้บังลมได้ห่มเรือน

มหาวาทภัยคำกลอน : ต้นฉบับหน้า 14

เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของความเสียหายของชีวิตและทรัพย์สิน

ตลอดจนการคืนเงินเอาตัวรอดและหาที่สำหรับหลบภัยธรรมชาติของชาวบ้านหมู่ที่ 4 ตำบล

แหลมตะลุมพุก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช บ้านของผู้ใหญ่บ้านสง่า

เบียสัจ ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4 ซึ่งเป็นบ้านที่ปลูกสร้างอย่างมั่นคงถาวร ได้กลายเป็นที่

ฟังของลูกบ้าน ซึ่ง นางเยาว์ ไหมเยี่ยม<sup>1</sup> ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ผู้ใหญ่บ้านสง่า สกุลเดิมว่า เบี้ย  
 ซัด เป็นตระกูลที่ร่ำรวยมาแต่เดิม เป็นตระกูลเก่าแก่ที่ตั้งหลักแหล่งอยู่ที่แหลมตะลุมพุก  
 เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป

เขียน เพชรคงทอง ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่า คนเราจะต้อง  
 รู้จักเก็บสะสมทรัพย์เพื่อที่จะได้สร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัยที่ถาวร ต้องคำนึงถึงความ  
 แข็งแรงทนทานเพื่อความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน เป็นที่ฟังฟังของคนอื่นได้ด้วย  
 เช่นเดียวกับบ้านของผู้ใหญ่บ้านสง่า เบี้ยสัจ ซึ่งเปรียบเสมือนต้นไทรใหญ่ย่อมเป็นที่อาศัย  
 ของบรรดานกทั้งหลาย

สังคมชนบทสภาพความเปลี่ยนแปลงของดินฟ้าอากาศมีความสัมพันธ์กับชีวิต  
 ความเป็นอยู่เป็นอย่างมาก เพราะการประกอบอาชีพทางด้านเกษตรต้องอาศัยธรรมชาติ  
 ดังนั้นเมื่อสภาพปรากฏการณ์ธรรมชาติเกิดวิปริตก็ย่อมเป็นที่สังเกตของคนทั่วไป ดังภาพ  
 ของเหตุการณ์ก่อนที่จะเกิดพายุ ดังตัวอย่างคำประพันธ์

.....  
 ขอรำพันในวันที่ยี่สิบห้า  
 เบื้องบูรพ์บังตั้งเมฆไม่เบาแบ่ง  
 ผมขึ้นมุงโรงวัวไม่กลัวฝน  
 เพราะกลัววัวไม่มีที่จะนอน  
 อัจฉรย์รวมสามวันฉันสงสัย  
 เดือนสิบเอ็ดจะสิ้นเดือนควรเปลี่ยนแปลง  
 บางคนว่าอากาศอาจเป็นไปได้  
 กรมอุตุรู้ดีว่ามีภัย  
 เขตสงขลานั้นที่โดยสาร  
 ไม่ให้มีความประมาทกลัวพลาคลั่ง

.....  
 ไม่เห็นหน้าสุริโยที่โผล่แสง  
 ปิดสีแสงสุริโยที่โคจร  
 เหมือนกับคนกินขอมไม่ทอดถอน  
 พอดิดตอนบ่ายเข้ายิ่งหนาวแรง  
 เหน็ดใจลมพลัดยังพัดแข็ง  
 นี้ยังแข็งอยู่ไม่ขาดประหลาดใจ  
 หานึกไม่ว่าจะเกิดพายุใหญ่  
 ส่งข่าวไปเหนือใต้ให้ระวัง  
 ถูกทางการห้ามออกไปนอกฝั่ง  
 ตลอดทั้งระโนดโฆษณา

<sup>1</sup>นางเยาว์ ไหมเยี่ยม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมเชื้อ เวชสุวรรณ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้าน  
 เลขที่ 81 หมู่ที่ 5 ตำบลเขาพังไกร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 6  
 ธันวาคม พ.ศ. 2539.

เราอยู่บ้านชนบทหมดคนลาด  
 ขาวดีร้ายก็ไม่มีดีหุดา  
 บ้านไหนที่มีวิทยุใช้  
 ได้เก็บความรู้ไว้ในครอบครัว

เหตุเพราะขาดวิทยุคู่ปรึกษา  
 พายุมารามีทันจะหันตัว  
 ก็พอได้เปิดฟังทั้งเมียตัว  
 มีทั้งหัวแหลมหลักเป็นนักฟัง

มหาวาทภัยคำกลอน : ต้นฉบับหน้า 5

เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของความผิดปกติของสภาพดินฟ้าอากาศที่เปลี่ยนแปลง ก็ได้แต่เพียงสงสัยว่ามันน่าจะเกิดอะไรขึ้น โดยที่ไม่นึกกว่าจะเป็นพายุใหญ่ที่ร้ายแรงที่สร้างความเสียหายให้กับครอบครัวของเขาและครอบครัวอื่น ๆ เขาได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับผลของความเสียหายที่เกิดขึ้นว่าส่วนหนึ่งในสังคมชนบทยังขาดเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวสารต่าง ๆ โดยเฉพาะเครื่องรับวิทยุ ถ้าทุกครอบครัวมีเครื่องรับวิทยุเพื่อรับฟังข่าวสารและทราบเรื่องราวเหตุการณ์ล่วงหน้าจะได้หาทางป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของตน จะช่วยลดความเสียหายได้ เป็นการป้องกันและเตรียมพร้อมที่จะรับกับเหตุการณ์ดังกล่าว นอกจากนั้น เขียน เพชรคงทอง ยังได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับประโยชน์ของการฟังว่าทำให้คนเราได้รับความรู้ ทำให้คนเราเป็นคนฉลาด มีหูตากว้างไกล สามารถรับทราบเหตุการณ์ล่วงหน้า ทักยะหรือประสบการณ์ที่ได้รับจากการฟังทำให้กลายเป็นนักฟังที่ดีได้

นอกจาก เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของความโหดร้ายของธรรมชาติตลอดจนแนวคิดที่ปรากฏในมหาวาทภัยคำกลอนแล้ว สภาพของความโหดร้ายของธรรมชาติยังได้ปรากฏในก๊วยแล้ง ซึ่งเป็นบทกลอนที่ เขียน เพชรคงทอง ได้เขียนขึ้นเพื่อบันทึกความทรงจำ และผลที่ได้รับจากภัยแล้งเหล่านั้น เนื่องจาก เขียน เพชรคงทอง เป็นเกษตรกรผู้หนึ่งที่ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมชนบทและยึดอาชีพทำนาหาเลี้ยงครอบครัวมาโดยตลอด ได้นำเงินรายได้จากการขายข้าวส่งให้ลูกเรียนหนังสือและใช้จ่ายในครัวเรือน สภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวพอมีพอกินและมีความสุขตามอัตภาพ ต่อมาในปี พ.ศ. 2511 เกิดความเปลี่ยนแปลงของสภาพดินฟ้าอากาศ ทำให้ฝนไม่ตกตามฤดูกาล สร้างความเสียหายและความเดือดร้อนให้กับชาวนาในเขตอำเภอหัวไทรเป็นอย่างมาก เหตุการณ์ดังกล่าวได้เกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. 2529 ซึ่ง เขียน เพชรคงทอง ได้เขียน

บรรยายภาพของความโหดร้ายทางธรรมชาติและผลเสียหายที่ชาวนาได้รับ นอกจากนี้  
ยังได้สอดแทรกแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม ดังตัวอย่างคำประพันธ์

.....	.....
ต้นข้าวเหี่ยวป้านเหมือนลนไฟ	คนที่ในหมู่หกดกประหม่า
คิดถึงอนาคตอดข้าวสาร	ในหมู่บ้านคงไม่มีที่จะหา
เพราะต่างคนต่างหมายในไร่นา	ข้าวเก่าพาทายหมดไม่รอดใคร
เอาเปลือกนี้เปลือกสินกินขอมอด	บางคนหมดแรกยังกำลังไถ
คนเราเสียเพราะประมาทจึงพลาดไป	พอปีใดขาดฝนอลเวง
จะเอาน้ำคลองใหญ่ไกลที่สุด	ครั้งจะวิดต่อไปไม่เหมาะสม
ตลอดทุกครอบครัวช่วยตัวเอง	จนหมดเพลงหมดใจอาศัยคลอง
บ้างแอบนำหลวงพ่อเพื่อขอฝน	บ้างบานบนศักดิ์สิทธิ์แล้ววิดหนอง
บ้างก็จัดทำพิธีทำรีตอง	เป็นทำนองเส่นวั๊กเจ้าหลักเมือง
ทำไปตามประเพณีที่นับถือ	แต่สองมือก็ไม่หยุดปล้ำชุดเหมือง
	ภัยแล้งปี 2511 : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของต้นข้าวในนาที่เหี่ยวเฉา เหมือนกับลูก  
ไฟลน เพราะขาดน้ำหล่อเลี้ยง สร้างความวิตกกังวลให้กับชาวบ้านเป็นอย่างมาก ภาพ  
ต้นข้าวดังกล่าวทำให้ชาวนามองเห็นสภาพของความอดอยากที่จะตามมาอย่างแน่นอน  
แต่อย่างไรก็ตามเขาก็พยายามทุกวิถีทางที่จะดิ้นรนเพื่อให้ได้น้ำมา เขียน เพชรคงทอง  
ยังได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับความอดอยากที่จะตามมาว่าส่วนหนึ่งเนื่องมาจากความประมาท  
ของชาวนาเอง เพราะข้าวที่ทำได้ในแต่ละปีก็จะพอกันขายจนหมด จะเหลือเก็บไว้กินพอถึง  
สิ้นปีเท่านั้น ดังนั้นถ้าปีใดฝนไม่ตกตามฤดูกาล ความเดือดร้อนก็จะเกิดขึ้นทันที เช่นเดียวกับ  
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครั้งนี้

.....	.....
พอขาดน้ำหยามนี้จึงพลาดทำ	พวกชาวนาหนักอกเหมือนยกเขา
ที่ถ้าคลองอยู่ระยะกับนาเรา	เพียงแต่เอาแรงช่วยนั่นป่วยการ



กระจกสันหลังยังเหลือแต่กระจก  
 ถ้าหัวไทรยังไม่มีชลประทาน  
 นี้ต่อไปใครเล่าครับจะรับทราบ  
 กลัวแต่จะยังมีทิวคูณ  
 ปีสองห้าหนึ่งหนึ่งถึงแล้วครับ  
 คนจะกินน้ำตาแทนสาลี  
 มันช่างถูกเหมือนเขาน่าสงสาร  
 แล้วลูกหลานชาวนาต้องอาดูร  
 ว่าสภาพอยากอดจะหมดสูญ  
 สุขสมบูรณ์นั้นจะกลายเป็นไม่มี  
 ที่จะรับทุกข์ทนหม่นหมองศรี  
 กว่าสิ้นปีวอกถึงทั้งหญิงชาย  
 ภัยแล้งปี 2511 : ต้นฉบับจากลายมือเขียน  
 (‘หยาม = ฤดู)

สภาพของชาวนาที่ได้ชื่อว่าเป็นกระจกสันหลังของชาติที่จะต้องเหน็ดเหนื่อย  
 จากการตรากตรำทำนา จากความพยายามที่จะหาน้ำเข้านา สร้างความอ่อนล้าทั้งทางด้าน  
 ร่างกายและจิตใจ เขียน เพชรคงทอง มองเห็นภาพดังกล่าวแล้วเขาได้เสนอแนวคิด  
 เกี่ยวกับการทำนาของราษฎรในอำเภอหัวไทรว่าจะอาศัยธรรมชาติอย่างเดียวนั้นไม่ได้  
 ต่อไปข้างหน้าถ้าอำเภอหัวไทรยังไม่มีชลประทานเข้ามาช่วยเหลืออย่างจริงจัง  
 ความยากลำบากหรือความเดือดร้อนดังกล่าวจะเกิดขึ้นกับชาวนาอำเภอหัวไทรอีกอย่าง  
 แน่นนอน

อย่างไรก็ตามความเดือดร้อนจากภัยแล้งครั้งนี้ทางราชการก็ได้ให้ความช่วยเหลือ  
 อย่างเต็มที่เช่นเดียวกัน ดังคำประพันธ์

ใครถึงก่อนได้ก่อนต้องผ่อนปัน  
 นายอำเภอท่านไม่เข้าชาวบ้านไหน  
 เพราะเครื่องจักรชักน้ำตามธรรมดา  
 เราจะเอากันแต่ใจที่ไหนได้  
 ความจำเป็นท่านก็เห็นกันทั่วกัน  
 ใครไม่ทันต้องรอขออื่นมา  
 วางน้ำใจยุติธรรมพำปรักษา  
 มิใช่ว่าตั้งกองนองอนันต์  
 ต้องผ่อนให้ไปตามยามคับขัน  
 ใช้น้ำมันเครื่องใช้ก็ให้ฟรี  
 ภัยแล้งปี 2511 : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

สภาพของความเดือดร้อนจากภัยแล้งที่เกิดขึ้น หน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้อง  
 ไม่ได้ปล่อยปละละเลย ได้ให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ โดยเฉพาะนายอำเภอหัวไทร

ได้ให้คำปรึกษาแก่ชวานาในเรื่องของเครื่องจักรสำหรับชักน้ำเข้ามา เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว  
 เฟียน เพชรคงทอง ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำซึ่งจะต้องให้ความสำคัญ  
 ธรรมและคุณแลทุกข์สุขของราษฎรอย่างทั่วถึง และในสถานการณ์ดังกล่าวทุกฝ่ายจะต้อง  
 ร่วมมือกันช่วยเหลือกัน ไม่ควรเอาแต่ใจตนเอง

ภัยแล้งปี พ.ศ. 2529 ได้มาเยือนชวานาอำเภอหัวไทรอีกครั้งหนึ่ง สร้างความ  
 ทุกข์ยากและความเดือดร้อนให้แก่ชวานา การทำนาไม่ได้ผล ดังคำประพันธ์

.....	.....
เมื่อคืนฟ้าอากาศมันคลาดเคลื่อน	ไม่เหมือนเหมือนมุ้งหมายร้ายหนักหนา
อย่าทะเลาะต่อเถียง <u>เถียง</u> <sup>1</sup> กันนาควรที่จะเอาใจวิสัยคน	
ขอรำพันวันวิบัติของสัตว์โลก	สะสมโชคที่อนาถเพราะขาดฝน
สถิติราษฎรหลายหมื่นคน	แปดตำบลหัวไทรอาศัยนา
อัศจรรย์เมื่อถึงวันจะวิบาก	เนื่องมาจากฟ้าฝนบนเวหา
ไม่ได้ตกทั่วสิ้นถิ่นทุ่งนา	ชาวประชาชายหญิงทุกข์จริงเจียว
ปลายพศจิกถึงมกรายี่สิบเก้า	แล้วกอข้าวทำไมจะไม่เหี่ยว
น้ำน้อยนวิดวิดใส่เหงื่อไหลเขียวขอไร่เดียวให้พอได้ไว้ทำพันธุ์	
สละแรงแข็งจิตวิดคอยฝน	ปล้ำกันจนปวดหัวเหนื่อตัวสิ้น
บ้างแย่งน้ำทำนบเกิดรบกัน	ไม่ฆ่าฟันก็เที่ยวค้ายั่วอารมณ์
อันคนที่ใจร้อนไม่หย่อนให้	เพราะอยากได้น้ำมากเหมือนอยากขนม
ในหนองบึง <u>คิง</u> <sup>2</sup> ขังยังแต่ตม	ไม่เห็นจมนโคนข้าวเศร้าฤทัย
ทั้งนี้เพราะเวลาขาดน้ำฝน	ขาดเสียจนแตกกระแหงแล้งครั้งใหญ่
	ภัยแล้งปี 2529 : ต้นฉบับจากลายมือเขียน
<sup>1</sup> เถียง = ทำให้ขาดจากกัน, <sup>2</sup> คิง = ที่ที่มีน้ำขัง	

สภาพของความเสียหายที่เกิดขึ้นในเขตอำเภอหัวไทรในปี พ.ศ. 2529 ทำให้  
 ชวานาได้รับความเดือดร้อนดังกล่าวแล้ว ยังทำให้เกิดผลกระทบที่ตามมาคือความ  
 เห็นแก่ตัวของคนในสังคมที่เกิดจากการแย่งชิงกันน้ำ แย่งชิงน้ำ สร้างความบาดหมางใจ  
 ให้เกิดขึ้นในกลุ่มชวานา เฟียน เพชรคงทอง ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์ดังกล่าวว่า

สภาพภัยทางธรรมชาติที่ชาวนาได้รับอยู่ในขณะนั้นก็สร้างความทุกข์ยากให้แก่ชาวนามากพอแล้ว โดยปกติวิสัยของคนเราในยามวิบัติอย่างนี้น่าจะเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ไม่ควรเห็นแก่ตนเอง ควรร่วมแรงร่วมใจกันปรึกษาหารือเพื่อที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับความโหดร้ายของธรรมชาติ ซึ่ง เขียนเพชรคงทอง ได้สะท้อนให้เห็นถึงธรรมชาติได้สร้างความเสียหายให้กับชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งภัยดังกล่าวเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่ผิดปกติ เป็นสิ่งที่เราไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ แต่เราก็สามารถหาทางป้องกันผ่อนหนักให้เป็นเบาได้ โดยไม่ใช้ชีวิตที่ตั้งอยู่ในความประมาท ต้องอาศัยความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจกัน ไม่เห็นแก่ตน ทุกคนในสังคมจะต้องหันหน้าเข้าหากันเพื่อแก้ปัญหา

## 2. ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับชีวิต

ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับชีวิต เป็นภาพสะท้อนที่เกิดจากการมองวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลแต่ละคนของกวีในแง่มุมต่าง ๆ ที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวที่แสดงออกนั้น ได้แสดงให้เห็นถึงแนวคิดอันหลากหลายเกี่ยวกับชีวิตที่น่าสนใจ

เขียน เพชรคงทอง อดีตเด็กวัดเป็นลูกชานาและยึดอาชีพทำนาหาเลี้ยงชีวิตครอบครัว จากประสบการณ์ตรงที่ได้รับ การได้สัมผัสชีวิตตามท้องนาท้องไร่ในชนบท มาโดยตลอด ประกอบกับเขาเป็นศิลปินพื้นบ้านที่มีความสามารถสูงคนหนึ่งทางด้านการเล่นเพลงบอกและว่าเพลงบอกมากกว่า 50 ปี ความเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน ความเป็นผู้ที่มีความมานะพยายามขยันขันแข็งในการทำงาน ชอบศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ประสบการณ์จากการไปว่าเพลงบอกตามที่ต่าง ๆ ทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด ทำให้เขามองโลกและมองชีวิตด้วยสายตาที่กว้างไกล ดังนั้นภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับชีวิตจึงกว้างขวาง ลุ่มลึกอย่างน่าสนใจยิ่ง จากการศึกษาพบว่าภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับชีวิตที่ปรากฏเด่นชัดในงานวรรณกรรมได้แก่ ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา การปฏิบัติตนของพระสงฆ์ การปฏิบัติตนของบุคคลทั่วไป และภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ เพลงบอก มโนราห์ และหนังตะลุง

## 2.1 การศึกษา

ในสมัยก่อนการศึกษาภาคบังคับของไทยยังไม่ทั่วถึง ทำให้ประชาชนอีกส่วนหนึ่งของประเทศในหลาย ๆ หมู่บ้านขาดโอกาสที่จะเข้าเรียนในสถานศึกษาของรัฐ ดังนั้นผู้ชายส่วนใหญ่ก็จะเรียนหนังสือกับพระที่วัด เขียน เพชรคงทอง เป็นบุคคลผู้หนึ่งที่ขาดโอกาสที่จะเข้าเรียนในสถานศึกษาของรัฐ ดังนั้นจึงได้เรียนหนังสือกับพระที่วัดทะเลปึง โดยมีพระเที่ยงและพระคงเป็นผู้สอนให้อ่านหนังสือออกและเขียนหนังสือได้ ดังคำประพันธ์

.....	.....
พอสิบขวบแม่เพ็งให้เด็กชายเขียน	เข้าเล่าเรียนหนังสือวัดเพื่อขัดสี
กับพระเที่ยงหลวงน้ำโปรดปรานี	ครบสองปีเขียนอ่านชำนาญใน
ท่านคงองค์หนึ่งด้วยช่วยฝึกหัด	ตอนนั้นวัดทะเลปึงตั้งใหม่ใหม่
สอนบวกลบเลขผาสวดมาลัย	ตามสมัยนิยมตามสมควร
ประวัติเพลงบอกเขียน เพชรคงทอง : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง	

ส่วนทางด้านการศึกษาในด้านวิชาชีพ โดยเฉพาะวิชาเพลงบอก ที่เขียน เพชรคงทอง ได้เรียนมาจากป่านบอดนั้น ท่านได้สะท้อนภาพของความยากลำบากในการศึกษา ซึ่งจะต้องทำงานเพื่อแลกกับวิชาเพลงบอก ดังคำประพันธ์

.....	.....
เขียนแรกอายุสิบหกปี	เพลงบอกแบบนี้เราชอบจริง
คิดแล้วหาเงินเข้าสองฝา	แล้วคลานเข้าหาครู
เพลงบอกครูป่านที่บ้านดอน	ถ้าพูดถึงกลอนจังหวะสวย
เขียนเข้าไปช่วยไถนา	ทั้งช่วยรักษา <sup>1</sup> หมู
<u>ปล้ำ<sup>2</sup>กันโครงคูเหมือนลูกเอก<sup>3</sup></u>	เอาแรงไปแลกวิชาครู
กว่าจะได้ความรู้ <sup>4</sup> ออกหากิน	เราค้นกันแทบตาย
ต้องเป็นคนทีเการพ	แลไม่ลบลู่
ปฏิบัติครูไปตามระเบียบ	นวดเหยียบทุกเส้นสาย

กิจการงานในบ้านครู  
ครูจึงให้ศิลาปี่วิทย์

ไม่นั่งดูค้าย  
เพราะเห็นว่าไม่ซิดแรง<sup>4</sup>

เพลงบอกรงานอุปสมบท : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง  
<sup>1</sup>รักษา = เลี้ยง, <sup>2</sup>ปล้ำ = พยายาม, <sup>3</sup>ลูกแอก = แอก, <sup>4</sup>ไม่ซิดแรง = ไม่จี๋เกียจ)

ภาพสะท้อนดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิชาชีพสำหรับผู้สนใจงานประเภทใดก็จะต้องแสวงหาประสบการณ์ตรงจากผู้ที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน ซึ่งผู้จะไปศึกษาหาความรู้ในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวก็จะไปขอเป็นศิษย์ ในบางครั้งเส้นทางคมนาคมลำบาก การไปมาไม่สะดวก ก็จะต้องไปขอค้างที่บ้านครู ต้องไปช่วยทำงานทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นงานหนักงานเบา เพื่อครูจะได้เอ็นดูสงสารและยินดีที่จะถ่ายทอดวิชาความรู้ให้ ซึ่ง ผียน เพชรคงทอง ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาว่า บุคคลจะประสบความสำเร็จทางการศึกษาได้จะต้องเป็นผู้ที่มีความตั้งใจจริง มีความมานะพยายามและมีความอดทนสูง นอกจากนั้นความเป็นผู้มีระเบียบวินัย มีสัมมาคารวะ มีความประพฤติดี มีน้ำใจชอบช่วยเหลือผู้อื่น จะเป็นคุณสมบัติที่ช่วยเสริมให้ประสบความสำเร็จในชีวิตมากขึ้น

ผียน เพชรคงทอง ยังได้สะท้อนภาพของการศึกษาของบุคคลทั่วไปในปัจจุบันที่มีสถานศึกษาและครูอาจารย์พร้อมที่จะให้ความรู้แก่ผู้สนใจตั้งแต่ระดับโรงเรียนจนถึงชั้นมหาวิทยาลัย ผู้ที่สนใจแสวงหาความรู้จะได้รับความสะดวกสบายจากสถานศึกษาดังกล่าว แต่ในขณะเดียวกัน ผียน เพชรคงทอง ได้แสดงแนวคิดให้เห็นว่า ในปัจจุบันถึงแม้จะมีสถานศึกษามากมายที่จะคอยให้ความรู้และอบรมสั่งสอน แต่ก็มีบางคนที่ได้รับการศึกษาในชั้นสูงและจิตใจไม่ได้สูงตามระดับของการศึกษาที่ได้รับ ดังคำประพันธ์

คนที่ดีมีมันมีน้อย  
เนื่องจากในโลกนี้  
ถึงแม้จะมีโรงเรียน  
แต่คนไม่พินจะสูงจะต่ำ  
ถึงมีมหาวิทยาลัย  
แต่ในที่สุดเรื่องสูงกับต่ำ

ที่ยังด้อยมีมาก  
ชั่วดีมันสับสน  
ไว้ปรับไว้เปลี่ยนใจคน  
มันเป็นเรื่องธรรมดา  
มาเปลี่ยนใจมนุษย์  
ยังเพิ่มซ้ำหนักหนา

เราจะเอาสิ่งใดมาช่วยลด  
เอาเทวดามาช่วยลด

เห็นแล้วว่าหมดปัญญา  
กะไม่หมดเรื่องสูงต่ำ

กลอนเพลงบอกงานอุปสมบท : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

เพียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของการศึกษาโดยทั่วไปของคนเรามากกว่าเรา จะได้รับความรู้ในวิชาต่าง ๆ เราจะต้องมีความตั้งใจ มานะพยายาม จึงจะประสบความสำเร็จ และยังได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาว่า คนเราจะศึกษาวิชาสาขาใดสาขาหนึ่ง ต้องคำนึงถึงความสนใจและความถนัดของตนเองด้วย ดังคำประพันธ์

.....  
ถ้าแม้ว่าเรียนไม่เที่ยวจับจด<sup>1</sup>  
คงจะเอาดีไม่ได้

.....  
อนาคตไม่มีความหมาย  
เราไม่เลือกว่าชายหญิง

กลอนเพลงบอกงานอุปสมบท : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

(<sup>1</sup>จับจด = ไม่จริงจัง)

อันวิชาคิดขึ้นมาให้ถ่วนดี  
คุณวิชาค่าวิเชียรที่เจียรระไน  
เรียนช่วงกลหรือสนใจในช่วงไม้  
เราจะต้องมีวิริยะมานะเพียร

สิ่งใดดีแล้วนเจ้าเฝ้าขวักไขว่  
เมื่อพอใจวิชานั้นจงหมั่นเพียร  
เรียนเป็นนาย<sup>1</sup>เป็นครูผู้อ่านเขียน  
ผู้ชอบเรียนขอรับรองว่าต้องดี

บทหนึ่งตะลุง : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

(<sup>1</sup>นาย = เป็นข้าราชการฝ่ายปกครอง ปราบปราม)

ในการฝึกหัดเล่นหนึ่งตะลุงก็เช่นเดียวกับการศึกษาวิชาอื่น ๆ คือผู้ที่จะเล่นหนึ่งตะลุงได้จะต้องเป็นผู้ที่มีความพอใจและมีความมานะอดทน พยายามที่จะเอาดีในทางนี้ให้ได้ นอกจากนั้น เพียน เพชรคงทอง ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับผู้ที่สนใจจะศึกษาหนึ่งตะลุงไว้ ดังตัวอย่างคำประพันธ์

ถ้าเราหวังหนังตะลุงมุ่งหัดฝึก ของงนี่ใคร่ครวญให้ถ้วนถี่  
 หมายถึงพิริบเป็นหนังหวังได้ดี เหตุไม่มีในหลักสูตรพูดให้ฟัง  
 เรียนวิชาจะได้ดีมีฉันทะ วิริยะประกอบด้วยช่วยให้ขลัง  
 พรสวรรค์นั้นมีมากับกายยัง คือเสียงดังเสนาะหวานปานดนตรี  
 หนึ่งสมองสองโวหารคุปปราน<sup>1</sup>ปราชญ์ เกลียวฉลาดรอบรู้ชูราสี  
 หลักสำคัญนั้นยังฟังให้ดี จะชวนชี้ให้เห็นเป็นตำรา  
 หนึ่งรูปพระสองรูปนางสามรูปนาย ลีรูปไพร่ห้าตลกยกกล่าวหา  
 หกคนมีเจ็ดคนจนคนมาษา ทั้งรู้จบทั้งนั้นขั้นมาตรฐาน  
 หนึ่งนรกสองตมมาเมืองบาดาล สามวิมานสี่มนุษย์สุดยากใจ  
 ถ้วนทุกสิ่งทีเขียนมาถ้าหัดหนังชื่ออ่านฟังเป็นคติที่ตรงไหน  
 อีกขับกลอนตอนร้องทำนองใด ใช้รูปไปให้สมจึงคมคาย  
 ตรงจังหวะท่าทางเหมือนอย่างโจน ตอนโลดโผนขับบทร้องต้องผิดหลาย  
 ตัวสนุกเชิดรูปทุกซีกก็ผิดหลัก ตอนบทรักซักรูปซังหนังหมดศรี  
 อีกน้ำใจไว้ให้หลายวิธี ใจคนมีใจคนจนระคนไป  
 อีกสิ่งหนึ่งศีลธรรมจงจำไว้ สองกฏหมายสามภาษาอย่าเหลวไหล  
 คำบ้านนอกผิระบอบคนชอบใจ มาทำไทรละอ้ายเมอระ<sup>2</sup>อย่าเขรอะ<sup>3</sup>กู  
 บทหนังตะลุง : ดันฉบับจากลายมือเขียน

(<sup>1</sup>ปราน = เทือกเขาเหล่ากอ, โคตรงศ์, <sup>2</sup>เมอระ = ไม่ได้เรื่อง ไม่ได้ราว  
 ไม่เต็มเต็ง, <sup>3</sup>เขรอะ = ยุ่งเกี่ยว)

ในการศึกษาหาความรู้ในเรื่องหนังตะลุง มิใช่เป็นเรื่องที่ง่ายสำหรับผู้ที่จะยึดเป็นอาชีพ มิใช่เป็นวิชาที่ทุกคนจะศึกษาได้จากตำราเพียงอย่างเดียว ประสบการณ์และความสามารถพิเศษเฉพาะบุคคล หรือที่เราเรียกว่า “นายหนัง” นั้นก็นับว่าเป็นสิ่งสำคัญ เขียนเพชรทอง ได้ชี้ให้เห็นถึงคุณสมบัติบางประการของผู้ที่จะเล่นหนังตะลุงได้นั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ เกลียวฉลาดในทุกด้าน รู้จักใช้คำและสำนวนโวหารที่ไพเราะคมคาย เพราะในการแสดงหนังตะลุงนั้นมีทั้งบทร้องและบทเจรจา ซึ่งบทร้องและบทเจรจาดังกล่าวจะแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของตัวละครในเรื่อง นอกจากนั้นการออกรูปและท่าทางของหนังตะลุงประกอบบทกลอนที่ใช้ก็ไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับผู้แสดง

หนังตะลุง บทกลอนที่ใช้ส่วนใหญ่จะนิยมกลอนสวด โดยมากใช้กลอนแปดหรือกลอนตลาดเป็นพื้น แต่บทกลอนที่แต่งไว้ล่วงหน้าก็มีบ้างเช่นกัน นอกจากนั้นนายหนังจะต้องรู้จักเน้นท่วงทำนองลีลาให้สอดคล้องกับลักษณะของตัวละครและเหตุการณ์อีกด้วย รูปหนังตะลุงทุกตัวจะต้องมีลักษณะและคุณสมบัติพิเศษเฉพาะตัว ดังนั้นผู้ที่เล่นหนังตะลุงได้นั้นจะต้องทำความเข้าใจและรู้จักรูปต่าง ๆ ของหนังตะลุงทุกตัว อุดม หนูทอง<sup>1</sup> ได้กล่าวถึงรูปหนังตะลุงสรุปได้ว่า หนังตะลุงแต่ละคณะจะมีรูปประมาณ 150 - 200 ตัว รูปที่ต้องมีได้แก่ พระอิศวร ปรายหน้าบาท เจ้าเมือง พระ นาง ยักษ์ ตัวตลก นอกนั้นจะเป็นรูปเบ็ดเตล็ดทั่วไป รูปต่าง ๆ ของหนังตะลุงจะมีลักษณะหน้าตาทำนองเดียวกัน รูปหนังต่าง ๆ เวลาจะเก็บไว้ในแผงต้องเก็บอย่างเป็นระเบียบ คือ จัดรูปประกอบที่ไม่สำคัญ เช่นรูปที่เรียกว่า “รูปกาก” ไว้ล่างสุด และรูปศักดิ์สิทธิ์ไว้บน และจะจัดเป็นพวก ๆ ไม่ปนกัน เช่น พวกพระ พวกนาง พวกยักษ์ ทั้งนี้รูปฤาษีและรูปศักดิ์สิทธิ์จะไว้บนเสมอ

นอกจากนี้ผู้ที่แสดงหนังตะลุงจะมีความรู้เฉพาะเรื่องราวในโลกมนุษย์อย่างเดียวไม่พอ จะต้องมีความรู้ในเรื่องของสวรรค์ บาตาล และนรกอีกด้วย เพราะในการดำเนินเรื่องของหนังตะลุงจะมีเรื่องดังกล่าวเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เนื่องจากนิยมแทรกเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ ดังนั้นผู้ที่จะเป็นนายหนังตะลุงได้นั้นต้องมีความรอบรู้ในเรื่องดังกล่าวด้วย จึงจะประสบความสำเร็จในการแสดงหนังตะลุง

## 2.2 การปฏิบัติตนของสงฆ์

การปฏิบัติตนตามหลักธรรมคำสั่งสอนในพุทธศาสนา ถือเป็นภารกิจหลักของพระสงฆ์ที่พึงปฏิบัติและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคคลในสังคม โดยเฉพาะสังคมชาวพุทธ ปัจจุบันสภาพของสังคมเปลี่ยนแปลงไป พฤติกรรมของคนในสังคมโดยเฉพาะภิกษุสงฆ์ส่วนใหญ่มิได้ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรม ภาพพจน์หรือภาพสะท้อนที่ปรากฏในสายตาของคนทั่วไปจึงมักจะถูกมองในแง่ลบ บุคคลส่วนใหญ่ขาดความเลื่อมใสศรัทธา

---

<sup>1</sup>อุดม หนูทอง. “หนังตะลุง,” ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 10. 2529. หน้า 3928- 3929.



ในพฤติกรรมดังกล่าว ดังที่ เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของพระสงฆ์ที่ปรากฏใน  
วรรณกรรม ดังคำประพันธ์

.....	.....
จะจีเรือข้ามเขตกิเลสหลง	ยึดพระสงฆ์เป็นกัปตันไม่หันเหียน
คงรู้แจ้งเห็นธรรมเพราะรำเรียน	กลับเบียดเบียนบอกบาปกราบไม่ลง
นำสงสารชาวพุทธต้องมุดหัว	เพราะผลอดตัวตามพระพากันหลง
ทั้งปัญหา <sup>๑</sup> หลอกบอกตัวตรง	แต่ละองค์อุตรีเหมือนผีลวง
คนเดี๋ยวนี้ฝึกไฟในเรื่องนั้น	จึงพากันหลงไหลอย่างใหญ่หลวง
ไม่นึกถึงเหตุผลคนทั้งปวง	พระหลอกลวงปล้นเอาทรัพย์เสียบยับเยิน
.....	.....
จะเลื่อมศูญศาสนาเพราะพระสงฆ์	พระบางองค์เดี๋ยวนี้ไม่มีศีล
เอาผ้าเหลืองบังหน้าที่ยวหากิน	ไม่ถือศีลพุทธองค์หลงรำรวย
เทศนาบางตอนสอนโยมญาติ	มักปลั่งพลาดพูดผลออกเบอร์หวย
ทั้งพวก <sup>๒</sup> พวกสงฆ์ที่หลงรวย	พูดเข้าด้วยกันทั้งสิ้นไม่นินทา

ความเลื่อมของสงฆ์ : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

(<sup>๑</sup>หล้าย = เฉลยเป็นนัย ๆ, <sup>๒</sup>สก = อุบาสก)

.....	.....
อย่าเอาศาสน์พรมปนมนทิน	อย่าบวชแต่กินข้าวสุกปลูกเครื่องราง
สมัยนี้มีมากนะพ่อนาคหนา	เขาศึกษาเรื่องนี้อย่าไปริขวาง
นโยบายของพระหาสดางค์	เครื่องรางของขลังยังทุกวัด
เราเคยเห็นนักบวชเที่ยวสวด <sup>๑</sup> ปลวก	แล้วบอกว่าพวกสาวกหกกันถนัด

กลอนมโนราห์สอนผู้ที่จะเข้าอุปสมบท : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

(<sup>๑</sup>ปลวก = จอมปลวก)

ภาพสะท้อนของพระสงฆ์ที่ปรากฏเกี่ยวกับการบอกหวยบอกเบอร์ การนั่ง  
สวดปลวก การปลุกเร้าของขลัง เป็นพฤติกรรมที่ลอกลวงให้คนหลงงมงายและมี  
ความเชื่อในสิ่งผิด ๆ ปัจจุบันบุคคลส่วนใหญ่ยังลุ่มหลงในการพนันดังกล่าว เขียน  
เพชรทอง ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมดังกล่าวของพระสงฆ์ว่าเป็นสาเหตุทำให้  
ศาสนาเสื่อม เพราะพระสงฆ์มิได้ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา มุ่งที่จะวิธีการหารายได้  
โดยไม่ต้องเหน็ดเหนื่อย โดยอาศัยผ้าเหลืองบังหน้าที่ยิวหากิน ซึ่งทำให้ผู้คนส่วนหนึ่งขาด  
ความเชื่อถือและศรัทธาในพระสงฆ์

นอกจากนั้น เขียน เพชรทอง ยังได้เปรียบพระสงฆ์ที่ประพฤติปฏิบัติตนไม่  
เหมาะสมเป็นเหมือนพวกคนร้ายที่หากินด้วยการอาศัยเงาของจิ๋ว ดังคำประพันธ์

.....	.....
พระบางองค์เห็นป่าว่ากันดาร	เที่ยวทำการขายค้ำเหมือนพานิช
จับเงินทองต้องถือด้วยมือพระ	พาสีกาเดินทางเหมือนอย่างศิษย์
คนสงสัยได้ถามตามความคิด	แก้งฟูคปิดด้วยคำปดหมดยางอาย
ได้ร่่มกาสาวพัสดร์นี้	เหมือนเป็นที่ปิดบังชั่วทั้งหลาย
ไม่ต้องเหนื่อขยากล่าปากกาย	พวกเหล่าร้ายจึงเอาเงาจิ๋ว

ความเสื่อมของพระสงฆ์ : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

จากประสบการณ์ที่ได้พบในการปฏิบัติตนอันไม่เหมาะสมของพระสงฆ์ในฐานะผู้  
สืบศาสนา เขียน เพชรทอง ได้เสนอแนวคิดในการปฏิบัติของสงฆ์ ดังคำประพันธ์

.....	.....
บวชเพื่อให้รู้ซึ่งถึงธรรมะ	บวชเพื่อละโลกโฉดโมหันท์
บวชเพื่อเสริมบุญคุณอนันต์	บวชเพื่อกันกิเลสเหตุมัวเมา
บวชเพื่อการเป็นญาติเพื่อศาสนา	บวชเพื่อเล่าเรื่องชักให้คนเขลา
บวชเพื่อจะละวางให้บางเบา	บวชเพื่อเนาอยู่ในธรรมของสัมมา
บวชเพื่อทดแทนบุญคุณเหนือเกล้า	พ่อแม่เฝ้าพิทักษ์ได้รักษา
ค่าน้ำนมเข้าป้อนแต่ก่อนมา	บวชเพื่อผ้าเหลืองสงฆ์คงเรื่องรอง

ศรัทธาธรรมนำให้ได้มาบวช	ให้สงฆ์สวดเป็นสงฆ์ทรงศีลฟ่อง
เกิดเป็นชายชาติไทยในแหลมทอง	จะต้องครองผ้าไตรด้วยใจรัก
.....	.....
อย่าบวชกายหมายเกียรติกี๋กบิณฑสว	อย่าบวชเข้าเป็นนาคอันอุบาทก์หนัก
ศาสนาของพระองค์นี้จึงรัก	เพราะเป็นหลักให้ถึงซึ่งวิมุตติ
บวชเข้าแล้วจะต้องเรียนธรรมะ	เพื่อที่จะเห็นกระจ่างในทางหลุด
ไม่ว่าบวชมหานิกายหรือธรรมยุต	ไ้ไ้อ่เรื่องหลุดโลกีย์อยู่ที่จิต
บวชเข้าแล้วตำราเราอย่าวาง	เพื่อจะเห็นกระจ่างทางถูกผิด
ต้องเพียรเรียนธรรมให้จำจิด	อย่ามัวคิดเทศน์แหละแห่ย์ลีลา
อุตสาห์เพียรเรียนธรรมคำพระสอน	อย่าบวชนอนถื่อว่าพีมีวาสนา
อันมือเพลมมือเช้าเรื่องข้าวปลา	ต้องนึกว่า <u>ทาน</u> ที่เราที่เรากิน
ควรบอกสิ่งที่เป็นแก่นสารให้ค่าทานเขา	เพราะตัวเราชาววัดต้องเคร่งครัดศีล
กลอนมโนราห์สอนผู้จะเข้าบรรพชาอุปสมบท : ดันฉบับลายมือเขียน ( <u>ทาน</u> = สิ่งที่เขาให้)	

เขียน เพชรคงทอง ได้เสนอแนวคิดและข้อควรปฏิบัติของพระสงฆ์ผ่านทางวรรณกรรมดังกล่าว ซึ่งใช้สอนผู้ที่จะเข้าบรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุสงฆ์ ซึ่งให้เห็นถึงความสำคัญของการบวชในพุทธศาสนาว่าบวชเพื่ออะไร เช่น เพื่อศึกษาหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า บวชเพื่อตัดกิเลส ความโลภต่าง ๆ บวชเพื่อทดแทนบุญคุณของบิดามารดา และประการสำคัญบวชเพื่ดำรงศาสนาให้คงอยู่สืบไป เป็นต้น แนวทางในการปฏิบัติตนของภิกษุสงฆ์ถ้าปฏิบัติได้ตามที่ เขียน เพชรคงทอง ได้เสนอไว้แล้วนั้น ภาพพจน์ที่ไม่ดีต่าง ๆ ของพระภิกษุสงฆ์ก็จะหมดไป ความเลื่อมใสศรัทธาจะเกิดขึ้น พุทธศาสนาก็ยังคงอยู่สืบไป

### 2.3 การปฏิบัติตนของบุคคลทั่วไป

การอยู่ร่วมกันของบุคคลในสังคมได้อย่างมีความสุขนั้น จะต้องมีความประพฤติดีงามในการปฏิบัติตน แนวทางในการปฏิบัติตนดังกล่าวย่อมทำให้ผู้ปฏิบัติประสบกับ

ความสำเร็จและความสุขในชีวิต เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพและแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของบุคคลไว้หลายประการ ดังนี้

2.3.1 การปฏิบัติตนตามมงคล 38 ประการ ผู้ที่ปฏิบัติตนตามมงคล 38 ประการได้ ย่อมจะเกิดความเป็นมงคลต่อตนเอง เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของบุคคลตามมงคล 38 ประการ ไว้ดังคำประพันธ์

.....	.....
ใครปฏิบัติได้จริง	ทุก ๆ สิ่งตามเหตุผล
มันจะเป็นมงคลคุ้มกาย	เอาดีดไว้ชายฝา
รวมทั้งสามสิบแปดประการ	พรรคพวกอาจารย์ว่าเป็นมัจฉา
ดีกว่าพวกเราแขวนพระ	นับว่าเขาต้องการ
การที่มีพระแขวนคอ	ถ้าใจยังเสาะ <sup>1</sup> ไปทางชั่ว
ประพุดตีตัวเสียหาย	ผลร้ายยังตามผลาญ
จริงไม่จริงละครูปอง	เรารับรองว่ามีเหตุผล
แต่มงคลสามสิบแปดประการ	ชาวบ้านควรนับถือ

กลอนเพลงบอกงานอุปสมบท : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

(<sup>1</sup>เสาะ = แสวงหา)

การปฏิบัติตามมงคล 38 ประการดังกล่าว จะทำให้ผู้ปฏิบัติเป็นบุคคลที่มีเหตุมีผลเป็นคนดี ความดีดังกล่าวจะคุ้มครองให้ปลอดภัยจากสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ และใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข ดังที่ ทองหล่อ วงษ์ธรรมา ได้กล่าวถึงมงคลทั้ง 38 ประการไว้ดังนี้

มงคลทั้ง 38 ประการนี้ไม่เกี่ยวกับเรื่องโชคลาง ของคลัง และไม่ใช้วัตถุสิ่งของมาช่วยให้เกิดมงคลแต่ประการใด มงคลในพุทธศาสนาเป็นเรื่องของความประพฤติดีงามทางกาย วาจา ใจ เป็นเรื่องของความมีเหตุผล ผู้ปฏิบัติย่อมได้รับผลตามสมควรแก่การปฏิบัติคือ

1. ไม่คบคนพาล
2. คบบัณฑิต
3. บูชาคนที่ควรบูชา
4. อยู่ในประเทศอันสมควร

5. ทำความดีก่อน
6. ตั้งตนไว้ชอบ
7. เป็นผู้ได้ยินได้ฟังมาก
8. มีศिल्ปะ
9. มีวินัยที่ฝึกฝนดีแล้ว
10. กล่าววาจาสุภาพ
11. บำรุงมารดาบิดา
12. เลี้ยงดูอนุเคราะห์บุตร
13. สงเคราะห์ภรรยา (สามี)
14. ทำงานไม่ให้คั่งค้างอากุล
15. บำเพ็ญทาน
16. ประพฤติธรรม
17. สงเคราะห์ญาติ
18. ทำงานที่ปราศจากโทษ
19. งดเว้นจากบาป (ความชั่ว)
20. การสำรวมจากการดื่มน้ำเมา
21. ไม่ประมาทในธรรม
22. มีความเคารพ
23. มีความอ่อนน้อมถ่อมตน
24. มีความสันโดษ
25. มีความกตัญญู
26. ฟังธรรมตามกาล
27. มีความอดทน
28. เป็นคนว่าง่ายสอนง่าย
29. พบเห็นสมณะ
30. สนทนาธรรมตามกาล
31. บำเพ็ญตบะเพื่อเผากิเลส
32. ประพฤติพรหมจรรย์
33. รู้แจ้งเห็นจริงในอริยสัจ
34. ทำพระนิพพานให้แจ้ง
35. จิตไม่หวั่นไหวไปกับโลกธรรม
36. จิตไม่เศร้าโศก
37. จิตปราศจากธุลี
38. จิตเกษม<sup>1</sup>

เขียน เพชรคงทอง ยังได้กล่าวถึงลักษณะของบ้านที่ขาดมงคลว่า ปัญหาของความวุ่นวาย ความเดือดร้อน จะต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอน พร้อมทั้งได้ยกตัวอย่างให้เห็น เช่น บ้านใดที่ไม่มีบัณฑิต บ้านนั้นจะมีคนพาล บ้านใดรู้จักเลือกคบคนดี คนชั่วก็จะไม่เข้าบ้าน หรือการที่เจ้าของบ้านไม่นำเรื่องที่ไม่ดีภายในบ้านไปเล่าให้ผู้อื่นฟัง เรื่องราวที่ไม่ดีต่าง ๆ จากข้างนอกก็จะไม่เข้ามาในบ้านเช่นเดียวกัน ดังคำประพันธ์

<sup>1</sup>ทองหล่อ วงษ์ธรรมา. ปรัชญา201 พุทธศาสน์. 2538. หน้า 263 - 264.

.....  
 แม้นถิ่นฐานบ้านตนมงคลขาด  
 แม้นบัณฑิตไม่มีในที่ใด  
 บ้านไหนคบคนดีผีไม่เข้า  
 เมื่อผีในไม่ออกผีนอกไม่มา

.....  
 แล้วอุบาทว์มันต้องมาอย่างสงสัย  
 แล้วอยู่ไปไม่นานพาลจะมา  
 คนแก่แต่่าพูดกันเช่นนั้นหนา  
 ผู้ปัญญาโปรดจํานำไปคิด

คิดให้ไกลไปให้ถึง : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

ภาพสะท้อนของบุคคลที่นำพระพุทธรูปมาแขวนไว้ที่คอ แต่พฤติกรรมที่แสดงออกส่อไปในทางชั่วร้าย เสื่อมเสีย ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตนเองและผู้อื่น ความสงบสุขก็ไม่เกิดขึ้น เฝียน เพชรคงทอง ได้ให้แนวคิดว่าการปฏิบัติตนตามมงคล 38 ประการ ที่ชาวบ้านทั่วไปยึดถือและปฏิบัติตามจะนำความสงบสุขมาสู่ตนเองและครอบครัว

2.3.2 ความมานะพากเพียร เฝียน เพชรคงทอง มีความเห็นว่าบุคคลที่มีความมานะพากเพียรในการดำเนินชีวิตจะประสบความสำเร็จ และสมปรารถนาในสิ่งที่ต้องการ ความมานะพากเพียรจะช่วยแก้ปัญหาความทุกข์ยากในชีวิตที่เรากำลังประสบอยู่ไม่เฉพาะแต่ทางด้านการศึกษาค้นคว้าความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ในเรื่องของการทำมาหากินก็เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช ปัญหาเรื่องความยากจนไม่น่าจะเกิดขึ้นถ้าทุกคนรู้จักพึ่งตนเอง และมีความขยันขันแข็งในการทำงาน เนื่องจากจังหวัดนี้มีลักษณะภูมิประเทศที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพในด้านการทำนา ทำสวน ทำไร่ และการประมง มีทรัพยากรในดินมีสินในน้ำที่มีค่ามหาศาล ถ้าคนเรารู้จักค้นหาและพยายามในการเลือกประกอบอาชีพตามความถนัดของตน ดังคำประพันธ์

.....  
 จะทำสวนควนเขาเราไปบุก  
 ปลุกมะพร้าววางพาราหาเงินจ่าย  
 หรือถางควนถางเขาเราไม่ชอบก็จับจอบหวดนาเหมือนตาเฝียน  
 ขอแต่ให้พยายามตั้งความเพียร

.....  
 ไม่ต้องชุกช่อนแทรกแยกขยาย  
 ผลไม้เงาะขนุนพีชหมุนเวียน  
 ถึงไม่เรียนก็เชื่อได้ว่าไม่จน

ตะวันออกมีอ่าวไทยใครเชื่องช้า      ลงไปจับปลาขายก็ได้ผล  
 อุตส่าห์ทำปล้ำ<sup>2</sup>กายแล้วไม่จน      ฝึกหัดคนเข้าให้ضب<sup>3</sup>กับแหวน  
 เมืองนคร : ต้นฉบับจากลายมือเขียน  
 (¹หวด = แผลวถาง, <sup>2</sup>ปล้ำ = พยายาม, <sup>3</sup>ضب = มั่นคง จริงจัง)

เขียน เพชรคงทอง ได้ยกตัวอย่างคำกล่าวของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี ในเรื่องของความพยายามให้เอาอย่างปลาหมอที่พยายามดิ้นรนเพื่อที่จะมีชีวิตรอดในเวลาที่ขาดน้ำ คนเราก็เช่นเดียวกันถ้ามีความมานะพยายามและรู้จักพึ่งตนเอง ความอดอยากยากจนจะไม่เกิดขึ้นในชีวิต ดังตัวอย่างคำประพันธ์

.....  
 .....  
 ดัง พณฯ ท่านนายกมาตักเตือน จะพึ่งเพื่อนคงไม่เหมือนพึ่งตนเอง  
 จงยึดเอาความเพียรเพิ่มพูนเพาะ      เหมือนปลาหมอใจเด็ดแอก<sup>1</sup>เกล็ดหล่น  
 อย่ามือปลดหดเท้าเมื่อคราวจน      อย่าเป็นคนจืดแพ้ใจแเออ่อน  
 นี่เป็นคำของท่านจอมพลสฤษดิ์      ใช้นิहितของเขียนเขียนสั่งสอน  
 มหาเวทภัยคำกลอน : ต้นฉบับหน้า 22  
 (¹แอก = ดิ้นรน พยายาม)

2.3.3 ความเห็นแก่ตัว ในสังคมปัจจุบันบุคคลมีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น จะมีความรู้สึกที่ไม่รู้จักอึดรู้จักพอ และจะใช้ความพยายามทุกวิถีทางเพื่อที่จะได้มาในสิ่งที่ตนเองต้องการ แม้จะผิดต่อกฎหมายของบ้านเมืองหรือขัดต่อหลักศีลธรรมก็ตาม เพื่อประโยชน์และความสุขของตนก็จะทำโดยมิได้คำนึงถึงความเดือดร้อนของบุคคลอื่น เขียนเพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของความเห็นแก่ตัว การเอาใจเอาเปรียบของบุคคลในสังคมไว้อย่างชัดเจน ดังคำประพันธ์

.....  
 .....  
 รุ่งวันที่ยี่สิบหกหายตกใจ      ชวนกันไปซื้อจากกันมากคน  
 จากตลาดขาดสายครั้นได้ทำ      ถีบ<sup>1</sup>ราคาแถมน้ำขึ้นตามฝน





เดียวกับพวกที่ขโมยของผู้อื่นก็ต้องถูกเจ้าหน้าที่ฝ่ายปราบปรามจับไปดำเนินคดีตามกฎหมาย

.....

สละแรงแข็งจิตวิตคอยฝน	ปล้ำกันจนปวดหัวเหนื่อยตัวสั้น
บ้างแย่งน้ำในทำนบเกิดรบกัน	ไม่ฆ่าฟันก็เพียงด่าขู่อาฆวนันท์
อันคนที่ใจร้อนมิหย่อนให้	เพราะอยากได้น้ำมากเหมือนอยากขนม
ในหนองบึงชิงขังตั้งแต่ยม	ไม่เห็นจมนโคนข้าวเส้าฤทัย

ความแห้งแล้ง ปี 2529 : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

.....

พื้นที่กสิกรรมทำแต่นา	มักมีข่าวฆ่าข่าวฟัน
แต่พอถึง <u>หยาม</u> <sup>1</sup> น้ำก็พากัน	คิด <u>ฟัน</u> <sup>2</sup> แต่ <u>หวนา</u> <sup>3</sup>
ความจริงแล้วไป <u>ฟัน</u> มันทำไม	เราควรจะไปสร้างเสริม
ต่างคนต่างเพิ่มกันเข้าไป	ให้เติบโตใหญ่ไม่ดีหา
ผมเคยเห็นนามากมาย	ที่จะไปหวังจะได้ที่ <u>หวนา</u>
คนไปคนมาก็พลัด	เพราะ <u>เฉียง</u> <sup>4</sup> ผลัดกันคนละที่
<u>หวนา</u> เมื่อก่อนนั้นกว้างใหญ่	ยังเหลืออยู่เท่าหางหนู
ฟันเสียจน <u>ปุ</u> อยู่ไม่ได้	ต้องพาแต่กายหนี
ถ้า <u>แม่น้ำ</u> มันจะ <u>จีน</u> อยู่	แต่ที่จะ <u>บุ</u> ครูก็ไม่มี
ต้องพา <u>ตัว</u> หนีลงหนอง	<u>จีน</u> อยู่ก็ <u>คอง</u> ราน <sup>5</sup>

พัฒนาคน : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

(<sup>1</sup>หยาม = ฤดูกาล, <sup>2</sup>ฟัน = ถาก, ตกแต่ง, <sup>3</sup>หวนา = คันนา, <sup>4</sup>เฉียง = ฟันให้ขาดจากกัน, <sup>5</sup>คองราน = กระดองวัว)

เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของชาวนาที่ต่างฝ่ายต่างก็ถากถางคันนาเมื่อถึงฤดูกาลทำนา จนกระทั่งจะเดินกันไม่ได้ และยังสามารถเปรียบเทียบให้เห็นว่าแต่ก่อนนั้น

คันทกว้างใหญ่ มิได้เป็นอย่างสภาพที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งสภาพดังกล่าวเกิดจากความเห็นแก่ตัวของชาวนาที่ขุดคันทกันจนปฐก็ต้งหนีลงน้ำ เพราะไม่มีที่จะให้ขุด

นอกจากนั้น เฝียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของผู้คนที่นำมาหาเลี้ยงชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักใช้จ่ายและเก็บออม แต่ก็ถูกพวกมิฉฉาชีพปล้นเอาเงินทองไป แต่ในที่สุดพวกมิฉฉาชีพเหล่านั้นก็ถูกเจ้าหน้าที่บ้านเมืองจับเข้าคุก ซึ่งบุคคลพวกนี้ได้สร้างปัญหาให้กับสังคมอยู่ตลอดเวลา ดังคำประพันธ์

.....	.....
ประเทศไทยใครก็เห็น	ว่าเรานั้นเป็นประเทศน้อย
ทั้งเรายังด้อยพัฒนา	นึกน่าจะใจหาย
เรื่องวัตถุนั้นไม่เป็นไร	จะพัฒนาเมื่อใดก็ยังได้
แต่ถ้าคนไม่พัฒนา	ปล่อยไว้แล้วน่ากลัว
เพราะผู้คนทำกินสุจริต	เหลือเงินน้อยนิดแล้วโจรออก <sup>1</sup>
แต่ถ้าเฝ้าคอแลในคุก	ไม่มีที่จะซุกหัว
คุกเมืองนครก็มากจ้ง	ทุ้งสงปากพ้งยัง <u>ยี้ะยี้ะ</u> <sup>2</sup>
นั่นแหละเป็นตัวปัญหา	ให้ช่วยพัฒนาคน
จะพัฒนาแต่ใจก็ไม่ได้	ต้องให้พร้อมทั้งกายวาจาจิต
ให้สุจริตเกิดขึ้นทั้งสาม	แล้วค่อยจะติดตามผล
	พัฒนาคน : ดันจบบัจากแถบบันทึกเสียง
( <sup>1</sup> ออก = การปล้น, <sup>2</sup> ยี้ะยี้ะ = มากมาย)	

เฝียน เพชรคงทอง ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับความเห็นแก่ตัวของคนว่าสาเหตุเนื่องมาจากในยุคปัจจุบันบุคคลจะพัฒนาทางด้านวัตถุมากกว่าการพัฒนาทางด้านจิตใจ จะพยายามทุกวิถีทางที่จะได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ ความวุ่นวายจึงเกิดขึ้น ดังนั้นถ้าบุคคลใดต้องการความสงบสุขอย่างแท้จริงก็ควรจะหันมาพัฒนาตนเองก่อนที่จะพัฒนาวัตถุ การพัฒนาตนต้องพัฒนาทั้ง 3 ด้าน คือ กาย วาจา ใจ ไปพร้อม ๆ กัน ปัญหาของความเห็นแก่ตัว การลักเล็กขโมยน้อย การฉ้อโกง การฉวยโอกาส ก็จะหมดไป

2.3.4 การไม่เสพอบายมุข อบายมุขเป็นหนทางของความฉิบหาย “อบายมุข แปลว่าทางของความเสื่อมเสีย หรือต้นเหตุที่จะนำไปสู่ความเสียหาย พระพุทธเจ้าจำแนกไว้ 6 ประการคือ 1. การดื่มน้ำเมา 2. เที่ยวกลางคืน 3. เที่ยวดูกาลเล่น 4. เล่นการพนัน 5. คบคนชั่วเป็นมิตร 6. เกียจคร้านทำงาน”<sup>1</sup> ผู้ที่เสพอบายมุขจะเป็นต้นเหตุที่จะนำชีวิตไปสู่ความเสื่อมเสีย สร้างความเดือดร้อนให้กับครอบครัวและสังคม ผลเสียหายดังกล่าวได้แก่ การเสียทรัพย์สิน เสียเวลา เสียชื่อเสียง เป็นต้น

เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของบุคคลในสังคมที่ลุ่มหลงอยู่ในอบายมุขต่าง ๆ เช่น การเล่นเกมการพนัน การเที่ยวผู้หญิง การลักขโมย การกระทำความผิดได้ช่วยให้คนเราเจริญขึ้นหรือร่ำรวยขึ้น มีแต่จะทำให้เราพบกับความฉิบหาย ดังคำประพันธ์

มาเบิกเนตรนัยนา	ให้หูตามันเห็น ไกล
เพื่อให้ชาติไทยก้าวหน้า	ดีกว่าอยู่ทุกวัน
อนึ่งเรื่องอบายมุข	สิ่งนี้เป็นอุปสรรค
ถ้าใครยังรักเรื่องอบาย	ไม่คิดจะคลายผัน
ยกตัวอย่างให้เห็น	เช่นเรื่องเล่นเกมการพนัน
หรือคุดันเป็นโจรา	ปล้นทรัพย์เขาหากิน
พวกมีจลาชีพเช่นนี้	ไม่เห็นใครมีมั่งคั่ง
มีแต่จะพังย่อยยับ	ไปพร้อมกับทรัพย์สิน
จึงควรจงคปลดปละ	ลบล้างเลิกมลทิน
มาหากินแบบสัมมา	เพื่อพัฒนาตน
	มาเบิกเนตร : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

<sup>1</sup>วิชัย สุทธิรชานนท์. วิธีสอนวิชาศีลธรรมในชั้นประถมศึกษา. 2517. หน้า 154.

.....	.....
ผู้ชายที่ใจดอกทอง	มันเคยพูดว่าใครก็ต้องตาย
แต่ถึงจะตายสักหน	อย่าให้ตายแบบธรรมดา
อายคนที่เป็นโรคผู้หญิง	ลูกเมียก็ต้องวิ่งรักษา
แต่เมียที่พยายามให้	ไม่ใช่มันสงสาร
ถ้าไม่กลัวว่าคนจะนินทา	คงปล่อยให้หมาเลีย <u>วาน</u> <sup>1</sup>
ยังทำหน้าที่ด้านอวดดี	ว่าพี่ไม่กลัวตาย

เพลงบอกรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง  
(<sup>1</sup>วาน = ก้น)

ภาพสะท้อนเกี่ยวกับการลุ่มหลงในอบายมุข โดยเฉพาะการเล่นการพนัน หรือ การปลิ้นทรยศสินของผู้อื่น เฝียน เพชรคงทอง ได้แสดงแนวคิดว่า บุคคลเหล่านี้ควรที่จะหันมาประกอบอาชีพที่สุจริตจะดีกว่า เป็นการพัฒนาตนเองและสามารถลบล้างมลทินที่ติดตัวมาได้ด้วย

2.3.5 การยกย่องบิดามารดา การยกย่องบิดามารดาเป็นสิ่งที่ถูกทุกคนพึงปฏิบัติ บิดามารดาเป็นผู้ให้กำเนิดชีวิตเรามา เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของบุตร ให้ความรัก ความอบอุ่นที่ถาวร เป็นผู้ที่มิพรหมวิหารสี่เป็นหลักการเลี้ยงดูบุตรธิดา ได้แก่

1. เมตตา ความรักใคร่ ปรารถนาจะให้มีความสุข
2. กรุณา ความสงสารคิดจะช่วยให้พ้นทุกข์
3. มุทิตา ความพลอยยินดี เมื่อผู้อื่นได้ดี
4. อุเบกขา ความวางเฉย ไม่ดีใจ ไม่เสียใจ เมื่อผู้อื่นถึงยามวิบัติ

เฝียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนให้เห็นถึงความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูกไว้อย่างชัดเจน ดังคำประพันธ์

.....	.....
เป็นต้นว่าบิดาหรือมารดา	ผู้เมตตาตั้งแต่ตัวปฏิสนธิ์

มาจนถึงวันคลอดได้รอดตน  
ท่านได้ทรงตั้งสี่พรหมวิหาร  
อาบน้ำร้อนป้อนข้าวเป็นเท่าไร  
จะยกเขาใหญ่ในโลกนี้  
มหานทีที่มีหมู่ปลา

.....

ไม่เหลียวหาใครที่ไหนได้  
ลูกซื่อซื่อหลังไม่รังเกียจ  
บางทีเขี้ยวบางทีซื่อซ่า  
พ่อตอบหลังฟังแปล้คุณแม่ว่า  
พ่อโดยมากถึงจะรักมักคุดัน  
ลูกเอานิ้วตำตาก็ไม่ว่าไหร<sup>3</sup>  
แต่ถ้าพ่อบางที่ท่านจะตีเลย  
โบราณว่าพ่อตายลูกไม่ผ่าน<sup>5</sup>

ได้ผ่านพ้นอันตรายไม่บรรลัย  
พระคุณท่านขอดีกว่าสิ่งไหน  
แล้วยกใส่เปลแกว่งไม่แข่งค่า  
หรือปลถพีผืนแผ่นดินที่แน่นหนา  
จะยกมาเทียบซึ่งยังไม่ทัน

.....

คงจะไม่เหมือนแม่และบิดา  
ยิ่งทำเอียด<sup>1</sup>แม่ยิ่งรักเป็นหนักหนา  
แทนที่จะทุบตีล้างจี้กัน  
อย่าดีนำลูกซื่อเข้าไปดีหมัน<sup>2</sup>  
ถ้าพูดกันถึงแม่แน่ไปเลย  
ช่างหัวใจดีแท้คุณแม่เอ๋ย  
ถึงจะเฉยก็งุมงำ<sup>4</sup>เป็นธรรมดา  
ถ้าหากมารดาตายร้ายหนักหนา

บทสอนนาค : ดั้นฉบับจากลายมือเขียน

(<sup>1</sup>ทำเอียด = ทำเป็นเด็ก, ทำเป็นไม่ประสีประสว <sup>2</sup>หมัน = มัน, <sup>3</sup>ไหร = อะไร,  
<sup>4</sup>งุมงำ = บ่นพึมพำ, <sup>5</sup>ผ่าน = ผ่านพ้น กระจัดกระจาย)

ภาพสะท้อนของความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูกนั้นเป็นความรักความผูกพันอัน  
ยิ่งใหญ่ที่ไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบกับอะไรได้ แต่อย่างไรก็ตาม เฝียน เพชรคงทอง ยัง  
ได้ชี้ให้เห็นถึงความรักของแม่ที่มีต่อลูกนั้นมีมากกว่าพ่อ และได้ยกคำโบราณมา  
เปรียบเทียบให้เห็นถึงลูกที่ขาดพ่อจะลำบากกว่าลูกที่ขาดแม่ ดังนั้นคนเราในฐานะที่เกิดมา  
เป็นลูกควรจะทดแทนบุญคุณของบิดามารดา และเทิดทูนบูชาท่านทั้งสองไว้เหนือสิ่งอื่นใด  
ดังคำประพันธ์

.....

ฉะนั้นพ่อแม่เราทั้งสอง  
เทิดทูนไว้เหนือผม

.....

ลูกลูกนั้นต้องกราบไหว้  
เพราะมีพรหมวิหารสี่

ลูกไหนลบหลู่คุณ	เขาเรียกว่าลูกทรพี
ลูกนั้นไม่มีเจริญแน่	กับพ่อแม่ยังเนรคุณ
โดยเหตุที่กลับทับถม	ท่านผู้เป็นร่มโพธิ์แก้ว
คงจะไม่แคล้วไพนรก	ใหม่หมกให้หมองหมุ่น
เว้นแต่ยกท่านไว้เหนือกระหม่อม	ท่านผู้เป็นจอมเจ็จจุน
ใช้ทดแทนคุณข้าวป้อน	บิตรและมารดา

เพลงบอกไห้วครู : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

2.3.6 ความรับผิดชอบของสามีและภรรยา ในสังคมปัจจุบันการใช้ชีวิตคู่ของสามีและภรรยาไม่ใช่เรื่องง่ายที่บุคคลสองคนมาใช้ชีวิตคู่ร่วมกันได้อย่างราบรื่นและเป็นสุขตลอดไป ปัญหาการหย่าร้างในปัจจุบันมีมาก ปัญหาในแต่ละครอบครัวก็จะแตกต่างกันออกไป จึงเป็นหน้าที่ของสามีและภรรยาที่จะต้องรับผิดชอบร่วมกัน ในการที่จะแก้ปัญหาหรือลดปัญหาที่เกิดขึ้น เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนให้เห็นความรับผิดชอบของสามีในฐานะหัวหน้าครอบครัวที่พึงปฏิบัติต่อภรรยาและบุตร ดังคำประพันธ์

.....	.....
อันความจริงบรูณ์นี้สุดแสน	เป็นทุกข์แทนภรรยา มารศรี
ในครอบครัวของตนจะจนมี	เป็นหน้าที่ของผัวตัวสำคัญ
ลูกจะอดเมียจะอยากหากไม่ป่วย	จะต้องช่วยครอบครัวจนตัวสิ้น
เมื่อเหตุเป็นเช่นนี้ทุกวี่วัน	ทำให้นันเกิดความไม่สบายใจ
เพราะเรื่องจนนั้นเราทนทุกข์อยู่แล้ว	แต่เพียงแจวทุกข์จันยังทนไหว
เมื่อเรายังทำกิจร่วมจิตใจ	กลัวอะไรเมื่อไม่ตายต้องหายจน
ถ้าแตกเร้าเฝ้าแต่ตรมไม่จบจูด	ในที่สุดตัวตายก็ไร้ผล
เลยกลายเป็นครอบครัวมัวมีดมน	ไม่เห็นหนทางที่จะลี้ภัย

ชีวิตที่แสนดกอับ : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของการใช้ชีวิตในการครองเรือนเท่าที่ปรากฏนั้น ผู้ชายไทยในฐานะผู้นำครอบครัวที่มีความรับผิดชอบสูงต้องดูแลทุกข์สุขของ

ครอบครัว ซึ่งถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต้องพยายามทุกวิถีทางที่จะทำให้ครอบครัวเป็นสุข สภาพของครอบครัวที่ผู้นำครอบครัวเกิดเจ็บป่วยไม่สามารถทำงานได้ตามปกติได้สร้างปัญหาให้กับครอบครัวเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม เฝียน เพชรคงทอง ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาความทุกข์ยากลำบากของครอบครัว เราสามารถแก้ไขได้ถ้าทุกคนในครอบครัวต่างร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน ปัญหาของความไม่เข้าใจกันของสามีและภรรยาซึ่งจะเป็นปัญหาให้เกิดความแตกร้างในครอบครัวจะไม่เกิดขึ้น ถ้าต่างฝ่ายต่างหันหน้าเข้าหากันเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

.....

ถึงได้คู่เกล้าคู่กลุ่เป็นสุขแท้	แต่กับพ่อแม่อย่าลืมเสีย
เพราะพ่อแม่จ่ายมาหลายเบียด	ท่านเสียในทางถูกให้ลูกมีวิทย์
ถือว่าลูกเราต้องสั่งสอน	ให้....มันศักดิ์สิทธิ์
เมื่อตัวเจ้าได้อยู่คู่เชยชิด	อย่าเพลงอิทธิพลลงบนเมีย
ช่วยประคับประคองทั้งสองข้าง	ถ้าเราลั้งไปบ้างจงรับเสีย
ลูกผู้ชายอย่าถือ <u>หนะ</u> <sup>1</sup> แต่เมีย	มันก็เสียเหมือนกันดังสัญญา

สอนคู่สมรส : ดันฉบับจากแถบบันทึกเสียง

(<sup>1</sup>หนะ = ชนะ)

การมีผัวอย่าถือว่าเหมือนหาผัก	ถ้าเสียหลักแล้วเขาชวนกันสรวลสัน
แต่งงานแล้วจะต้องปรองคองกัน	คิดถึงวันข้างหน้าอนาคต
อย่าหน้าองตอนเย็นไม่เป็นท่า	ต้องอุตส่าห์ทำใจให้ใสสด
ชีวิตเฝียนเพลงบอกมันออกรส	พบมาหมดดีร้ายหลายประการ

สอนคู่สมรส : ดันฉบับจากแถบบันทึกเสียง

เฝียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของปัญหาครอบครัว โดยเฉพาะการใช้ชีวิตคู่ของสามีภรรยาที่แต่งงานใหม่ๆ ผู้ชายไม่ควรหลงใหลภรรยาจนลืมพ่อแม่ที่เคยเลี้ยงดู ให้การส่งเสียเรามา หรือขอบวางอำนาจเหนือภรรยา ภรรยาที่เช่นเดียวกันควรจะให้เกียรติสามี อย่าถือว่าการมีสามีเป็นสิ่งที่ง่ายจะหาเมื่อใดก็ได้ นอกจากนั้น เฝียน เพชรคงทอง

ยังได้ให้ข้อคิดว่า ปัญหาต่าง ๆ ในครอบครัวจะแก้ไขได้ถ้าสามีภรรยารู้จักปรองดองกัน  
ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ยอมรับผิดเมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกระทำผิด

เฟียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของภรรยาที่มีส่วนช่วยให้สามีประพฤติปฏิบัติ  
ตนเป็นคนดี ดังคำประพันธ์

.....	.....
เอารูปแม่ที่สวยช่วยบ้านเมือง	เหมือนช่วยในเรื่องครอบครัว
ผมนึกว่าผิวโฉมงาม	เขาคงจะตามใจ
พูดกับเขาให้ดีดี	เราพูดว่าคุณพี่ขา
ตัวน้องเข้ามาร่วมเตียง	ยามนอนก็เคียงไหล่
ในร่างกายน้องไม่ได้สงวน	ไม่ว่าแต่ส่วนใดใด
น้องถอดดวงใจมอบให้	พี่ชายน้องคนเดียว
น้องขอสักสิ่งว่าอย่าคิด	ในทางที่เป็นมิจฉา
เพราะน้องเห็นว่าบาปลึก	นอนนึกแล้วเสียวเสียว
ยามดวงสมรจะวอนแกลง	ทาปากให้แดงแดงเล็บเรียว
คงไม่ก็เที่ยวก็ผัวตน	เขาต้องกลับเป็นคนดี
แต่ถ้าให้เหมาะให้สวยงาม	ต้องพูดกันยามอยู่ในห้อง
ถ้าผัวน้องไม่ละชั่วให้หมด	แล้วคืนนี้ถูกกดขี่

มาเบิกเนตร : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

การพูดจาหวานล้อมที่ดื้อยื้อยั้นะในทางที่ถูกต้องให้กับสามีที่เป็นพวกมิจฉาชีพ  
ถือเป็นหน้าที่ของภรรยาที่พึงปฏิบัติเพื่อให้สามีกลับตนเป็นคนดี เฟียน เพชรคงทอง ยังได้  
แสดงแนวคิดว่าการที่ภรรยาสามารถทำให้สามีประกอบอาชีพที่สุจริตได้นั้น นอกจากจะ  
ทำให้ครอบครัวมีความสุขแล้ว ยังก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมอีกด้วย

2.3.7 การทำความดีละเว้นความชั่ว ในทางพุทธศาสนาสอนให้คนทำความดี  
ละเว้นความชั่ว และถือว่าการทำความดีเป็นกำไรชีวิตที่ทุกคนรีบฉวยโอกาส เพราะในช่วง  
ชีวิตของคนเราความตายเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน เฟียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพชีวิตของ



คนในสังคมส่วนหนึ่งที่ใช้ชีวิตอย่างสนุกสนานไปวัน ๆ โดยมีได้คำนึงถึงความตายที่จะมาเยือน และมีได้คำนึงว่าชีวิตหนึ่งของเราได้สร้างหรือทำประโยชน์ให้กับสังคมบ้างก่อนตาย ดังคำประพันธ์

โลกมนุษย์หมุนเวียนเปลี่ยนแปรผัน	คืนและวันจึงเกิดได้ไม่ใช่หรือ
อันว่าคืนกับวันมันก็คือ	นั่นแหละมือมัจจุราชคร่าชีวิต
ผู้ที่มีปัญญาค้นคว้าพบ	เอาประสบการณ์มาเป็นสุภายิต
ไม่ควรเห็นแก่สนุกทุกชีวิต	ควรจะคิดว่ากายินจะกินฟัง
จงรีบสร้างกุศลให้จนได้	เพราะเจ็บตายมันจะมีขึ้นทีหลัง
ต้องนึกว่าชีวิตอนิจจัง	มัวร์อึ้งท่านว่า....
ว่าหนุ่มงามความตายยังไม่ถึง	เหมือนบัวบึงบุษบรณไม่ทันไผ่
ไม่ค้นคว้าหาธรรมสัมพุทธโ	มัจจุโนเข้าเยี่ยมเตรียมไม่ทัน
เพื่อนเอาพระอรหันต์บอ	ผ่อนลมออกมากกว่าต้องอาสัญ
พบไม้งามยามขวานบินสิ้นตะวัน	เอาไม่ทันแล้วจะได้ไม้อะไร
นี่คืออุปมาของกรรม	ให้ผู้ชมได้คิดวินิจฉัย
เอาแต่สนุกกับบอ่อยปล่อยตามใจ	ผลกำไรจะมีในชีวิต
ครูปานตายวายวางได้สร้างศิลป์	ไว้เป็นหินลับถูในหมู่มุสิขย์
แต่เมื่อท่านแก่ตายในชีวิต	ไม่ได้คิดจัดทำเป็นตำรา

กลอนหกโนรา : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

ภาพสะท้อนดังกล่าวที่ปรากฏ ผิวน เพชรคงทอง ได้ให้ข้อคิดว่าความตาย เป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน มันเกิดขึ้นได้กับคนทุกวัย ดังนั้นให้รีบทำความดีก่อนที่จะสายเกินไป การทำความดีเป็นกำไรชีวิต ถึงแม้ร่างกายจะผุพังไปแล้วแต่คุณความดีก็ยังปรากฏอยู่ตลอดไป

.....  
พຽງນີ້ເຂົ້າຕ້ອງນຳຂ້າວມາຕັກບາດຽ

.....  
ອ່າຍຳໃຫ້ຂາດພ້ອມກັນຈັ່ງຮັ່ງຮຸງ

ใส่ปืนโตสำหรับเครื่องปรับปรุง	เพื่อบำรุงพระที่ดีมีศีลธรรม
เราเป็นชาวพุทธต้องยุคล่พระ	เป็นสาระฟังฟังจริงจะทำ
ถึงสกปรกหมกหมุ่นบุญต้องทำ	เพื่อชักนำลูกเต้าเป็นชาวพุทธ
แต่ไม่ใช่บรรพชิตต้องผัดมั่ง	เพราะเรายังเป็นเพศที่กิเลสไม่หลุด
ยังไม่ถึงกับต้องถอนวิมุตติ	ในที่สุดต้องคิดถึงอนิจจัง
สรรพสิ่งทั้งหลายไม่ยืนแน่	คงปรวนแปรกลับกลายเป็นภายหลัง
รู้อย่างนี้เป็นผู้รู้จริงจัง	รู้ว่าสังขาราสัตว์อนัตตา
ถึงคราวดับแล้วมันดับไม่หลอเหลือ	ไม่ควรเชื่อไปให้ออกนอกศาสนา
ในระหว่างเราจะตายวายชีวา	ควรรักษาพุทธพจน์พระทศพล
ผมนึกว่าจะกล่าวให้เข้าหลัก	เสนอนักสังเกตพวกเหตุผล
(ยุค = เป็นที่ฟัง)	ปีใหม่ 2505 : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของการทำบุญตักบาตรของสังคมชาวพุทธ ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกคนพึงปฏิบัติในกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ การกระทำดังกล่าวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูกหลาน นอกจากนั้นยังได้ให้ข้อคิดว่าทุกสิ่งทุกอย่างเป็นสิ่งไม่แน่นอนแม้แต่สังขารของเราเอง ดังนั้นคนเราจึงควรปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา

จากอดีตที่ผ่านมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน จังหวัดนครศรีธรรมราชได้ชื่อว่าเป็นดินแดนแห่งนักปราชญ์ ภาพสะท้อนที่ผ่านมาในอดีตสร้างความภาคภูมิใจให้กับ เขียน เพชรคงทอง เป็นอย่างมาก ที่ได้มีโอกาสสร้างชื่อเสียงให้กับสังคมที่ตนได้อาศัย เขาได้แสดงแนวคิดในช่วงชีวิตหนึ่งของคนเรา นอกจากจะทำความดีละเว้นความชั่วแล้ว ก็ควรจะสร้างชื่อเสียงให้กับตัวเองและบ้านเกิดเมืองนอนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคคลรุ่นหลัง ดังคำประพันธ์

นครศรีฯ เป็นแคว้นแดนนักปราชญ์	ประวัติศาสตร์สืบอนุสรณ์จนถึงเขียน
เขวชนทั้งมวลไม่ควรเปลี่ยน	ควรจะเลียนแบบชั้นบรรพชน
ให้พอโลกได้รู้จักไว้สักนิด	ถึงชีวิตเราจะตายไม่ไร้ผล
สร้างความดีให้ประดับกับดินตน	ตายแล้วคนข้างหลังยังบูชา

การทำมาหากินสิ้นโสโครก  
คนสำคัญชั้นผู้คราวปู่ตา

ตายจากโลกแล้วคนยังบ่นหา  
เป็นตำราจับบอกให้ลอกเลียน  
เมืองนคร : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

สงขลากับนครฯ หมดพวกกลอนสด  
เหมือนนภากาศขาดดารา

คงไม่มีรสไม่มีชาติ  
ยังเหลือแต่ฟ้าเขียว

เพลงบอกรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

### 3. ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับสังคม

ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับสังคม เป็นภาพสะท้อนที่เกิดจากการมองวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลที่แตกต่างกันของกวีในแง่มุมต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับสังคมส่วนรวม ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวที่แสดงออกนั้นแฝงไว้ด้วยแนวคิดต่าง ๆ มากมายที่น่าสนใจยิ่ง

กวีในฐานะที่เป็นบุคคลหนึ่งที่ใช้ชีวิตอยู่ในสังคม ได้พบได้เห็นเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของคนในสังคม โดยเฉพาะในช่วงที่กวียังมีชีวิตอยู่ ย่อมที่จะได้รับการถ่ายทอดสู่ผลงานวรรณกรรม จากการศึกษาผลงานวรรณกรรมของ เขียน เพชรคงทอง พบว่าเขาได้สะท้อนภาพทางด้านสังคมไว้มากมาย เช่น การทำมาหากิน เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การแสดงพื้นบ้านภาคใต้ นอกจากนั้นยังได้แสดงแนวคิดในเรื่องต่าง ๆ ไว้อย่างน่าสนใจยิ่ง ดังนี้

#### 3.1 การทำมาหากิน

เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของการทำมาหากินของคนในสังคม โดยเฉพาะสังคมชนบท พร้อมทั้งได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับการทำมาหากินเหล่านั้นไว้ดังนี้

3.1.1 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับการทำนาทำสวน ซึ่งถือเป็นอาชีพหลักของคนไทย โดยเฉพาะคนในสังคมชนบท เขียน เพชรคงทอง เป็นผู้ที่ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมชนบทและมีอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลักหาเลี้ยงครอบครัวโดยการขายข้าว เขาจึงรู้ถึงสภาพของชาวนาได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง ดังคำประพันธ์

น้ำค้างปรมปลายพฤษ์ดึกสงัด บรรดาสัตว์ปีกบิน ไม่ยินเสียง  
 นอนให้หลับก็ไม่หลับดับตะเกียง ยินแต่เสียงเครื่องจักรจักรวารี  
 ดั่งสนั่นหวั่นไหวไปทั่วทิศ ผมจึงคิดเขียนกลอนอักษรศรี  
 เรื่องท้องนาขาดน้ำหยามไม่ดี ไว้เป็นที่สังเกตุเกษตรกร  
 เพราะอำเภอหัวไทรต่อไปหน้า หวังทำนากันอย่างยิ่งไม่ทิ้งถอน  
 เหมือนชี้หลักดักเตือนเพื่อนกสิกร ได้สั่งวรให้มันเรื่องคันทนา  
 เมื่อดินฟ้าอากาศมันคลาดเคลื่อน ไม่เหมือนเหมือนมุ่งหมายร้ายหนักหนา  
 อย่าทะเลาะต่อเถียงเถียงคันทนา ควรที่จะเอาใจวิสัยคน  
 ภัยแล้งปี 2529 : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

.....  
 คนชวานาใช้ว่าเป็นเศรษฐี ข้าวจึงมีอยู่ไม่ย่นเพราะขึ้นขาย  
 ครอบครัวหนึ่งก็มีไม่กี่ไร่ ทั้งต้องขายข้าวถูกให้ลูกเรียน  
 ทำปีหนึ่งจ่ายพอมคให้หุดหู่ ทั้งขาดผู้หนุนหลังเป็นบังเหียน  
 ทั้งโจราก็ชุกชุมรุมกันเบียดเบียน จึงไม่เปลี่ยนแปลงสภาพจากคราบเก่า  
 .....

ถ้าหัวไทรยังไม่มีชลประทาน แล้วลูกหลานชวานาต้องอาดูร  
 นี้ต่อไปใครเล่าจะรับทราบ ว่าสภาพยากอดจะหมดสูญ  
 กลัวแต่จะยังมีวิญญู สุขสมบูรณ์นั้นจะกลายเป็นไม่มี  
 ภัยแล้งปี 2511 : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของชีวิตชวานาอำเภอหัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช ว่าเป็นอำเภอหนึ่งที่เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา การทำนาที่ต้อง อาศัยธรรมชาติ ถ้าปีใดฝนฟ้าไม่ตกต้องตามฤดูกาลชวานาส่วนใหญ่ก็จะได้รับความ เดือดร้อน เขียน เพชรคงทอง ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับการทำนาของอำเภอหัวไทรว่า ในอนาคตข้างหน้าถ้าอำเภอหัวไทรไม่มีการชลประทานเข้ามาช่วย ชวานาก็ยังจะได้รับความ เดือดร้อนมากขึ้นอีก ทางราชการก็ควรที่จะให้การสนับสนุนในเรื่องดังกล่าวอย่างเต็ม ที่เพื่อความอยู่ดีกินดีของชวานาอำเภอหัวไทร

แผ่นดินเราเราต้องชักชวน	กันทำสวนแลทำนา
แล้วต้องป้องกันรักษา	พื้นพสุธาทอง
ชาติไทยทิพย์หีบเอาประเทศ	ที่วิเศษขึ้นมาถือ
แล้วผู้ใดหรือจะมารักเท่า	กับเราเป็นเจ้าของ

เชิญชวนเลือกผู้แทนราษฎร : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของพื้นดินของประเทศไทยที่เหมาะสมแก่การประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะการทำนาทำสวน ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนไทย เนื่องจากสภาพของสังคมปัจจุบันมีผู้หันไปประกอบอาชีพอื่นมากขึ้น ทั้งสวนทั้งนาให้ว่างเปล่า ดังนั้นเราจึงให้ข้อคิดว่าเราควรที่จะชักชวนกันหันมาประกอบด้านการทำนาทำสวน นอกจากนั้นยังได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับความรักชาติรักผืนแผ่นดินทองของไทยในฐานะเจ้าของประเทศ

3.1.2 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับการค้าขาย เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของการค้าขายโดยทั่วไปของชาวบ้านในอำเภอหัวไทร ซึ่งการค้าขาย ส่วนใหญ่เป็นการซื้อขายสินค้าที่จำเป็น ที่ผลิตขึ้นภายในท้องถิ่น เช่น การขายข้าว ขายจากเครื่องบริโภคต่าง ๆ ดังคำประพันธ์

แม่แนวข้าวขายเงินดินถึงลูก	ตอนส่งลูกให้เรียนดินเห็นหาย
ได้เป็นนายเป็นครูอยู่สบาย	หมดนาไรก็ยังลูกให้ลูกเรียน
	บ้านเกิดเมืองนอน : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

รุ่งวันที่ยี่สิบหกหายตกใจ	ชวนกันไปซื้อจากกันมากคน
จากตลาดขาดสายครั้นได้ทำ	ถึบราคาถ่านน้ำขึ้นตามฝน
พินิจนึกครีครองสมองคน	เพราะใจมามีคิมิดเคยคิดมา
ถ้าในยามปรกติแล้วมิแปลก	ใครท้องแตกท้องตึงไม่หึงสา
เพื่อนสัตว์โลก โสภเสร์้าเกล้าน้ำตา	ไม่ควรจะชูครีคเมื่อซิดเซียว
.....	.....

ถึงเขาเราเหมือนกันวันตรอมตรม  
เป็นหลายร้อยย่อยยับกับพายุ  
ร้านน้ำชาหนาหูผู้ฟังยิน

เป็งงนมชอบปากไม่อยากกิน  
ข้าวที่รู้จักลงคงไม่สิ้น  
ล้วนแต่จีนสำคัญอันตราย

.....  
เห็นบ้านเขียนคงทองริมคลองขวา  
มีเรือยนต์เรือโยงตามโครงการ

.....  
เป็นพ่อค้าคอยคิดผลิตข้าวสาร  
มีโรงงานบ้านเรือนติดเดือนดา  
มหาวาตภัยคำกลอน : ต้นฉบับ หน้า 10

.....  
คนหนึ่งเลือดหัวใจน้ำใจกล้า  
มีความรู้ธรรมะมาในตน  
เพิ่งเข้าไปอยู่หลังตั้งโรงค้า  
แต่เดิมอยู่เฉยเฉยพอเคยแพง  
วิริยภายิตที่ติดร่าง

.....  
มินาวาสารพักไม่ขัดสน  
ประชาชนเรียกว่ามหาแดง  
กะปิปลาชาวประมงส่งทุกแห่ง  
มหาแดงรีบทำงานร่ำรวย  
มันช่วยสร้างลาภยศให้สดสวย  
มหาวาตภัยคำกลอน : ต้นฉบับ หน้า 17

.....  
จะทำการค้าได้ทั้งนั้น

.....  
ชื่อสำคัญแต่กฎหมายอย่าให้ผิด

.....  
เป็นอุปนายสโมสรไลออนส์มา  
เป็นตัวแทนจำหน่ายตำราหลวง  
เวชภัณฑ์ทุกชนิดเป็นมิตรดี

.....  
เจ้าของห้างขายยาฟาร์มาซี  
ท่านทั้งปวงป่วยไข้ไม่หน่ายหนี  
กับผู้ที่ป่วยไข้ได้ปลอดภัย

.....  
เลือกผู้แทนราษฎร : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของการค้าขายต่าง ๆ ผ่านทางวรรณกรรม  
ดังกล่าวแล้ว เขายังได้แสดงข้อคิดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพค้าขายว่าเป็นอาชีพอิสระที่  
ใครจะทำการค้าขายอะไรก็ได้ เป็นอาชีพหนึ่งที่สามารถสร้างความเป็นปึกแผ่น สร้างความ  
ร่ำรวยให้กับครอบครัว และสามารถสร้างชื่อเสียงให้กับตนเองได้ ผู้ประกอบการค้าขาย

จะต้องเป็นผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียรจึงจะประสบผลสำเร็จ นอกจากนั้นจะต้องเป็นผู้ที่ไม่เอาใจเอาเปรียบลูกค้าจนเกินไป สินค้าที่นำมาจำหน่ายจะต้องไม่ผิดกฎหมายด้วย

3.1.3 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับการประมง การประมงเป็นอาชีพหลักอย่างหนึ่งของผู้ที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมทะเลหรือริมฝั่งแม่น้ำลำคลอง อำเภอปากพนังเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีประชากรประกอบอาชีพประมงกันมาก เนื่องจากมีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมแก่อาชีพนี้มาก เช่น เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของผู้ที่มีอาชีพประมงของชาวตำบลบ้านแหลมตะลุมพุก ไว้ดังคำประพันธ์

.....	.....
นั่นคือชาวชาวแหลมตะลุมพุก	ที่สืบยุคก่อสร้างปางปฐม
เป็นแหล่งถิ่นกินอยู่อย่างอุดม	เหมือนคำสัญญาว่าสุธาทอง
ประชาชนแขกไทยในบ้านแหลม	เขานาเนาอยู่ในศาสนาสอง
อิสลามกับพุทธชุกชุกข่อง	แต่เขาต้องทำงานการประมง
ล้วนขยันขันแข็งแรงไม่คิด	ต้องการผลิตเงินทองของประมง
อย่าดีเทียบเพียรเขาเหล่าประมง	ก็วิงศ์ยังประวัตไว้ชัดเจน
ว่าพวกทำการประมงไม่โหยงหยิบ	ล้วนดินถิ่นปากกั๊ดชัดเขมร
จะได้กินมือเช้ากร่าวพล	ล้วนชัดเจนเชื่องซัดกับทะเล
.....	.....

สี่หมู่บ้านประชาชนตำบลแหลม	ไม่ต่ำเต้มกว่าคนตำบลไหน
ปฏิบัติศีลธรรมประจำใจ	แขกจีนไทยตึงเครียดไม่เบียดเบียน
พวกหาทรัพย์จับปลาได้อาศัย	ไม่มีภัยพิวพันให้หันเหียน
ชาวสงขลاناทับเที่ยวสับเปลี่ยน	ไม่มีใครเบียดกันขวางทางหากิน
ได้รับการเอื้อเฟื้อเมื่อพลัดบ้าน	ไปทำงานรอยทรัพย์ส้อมกลับถิ่น
ทะเลรอบขอบท่าทางหากิน	เป็นแหล่งถิ่นสำหรับพวกจับปลา
ทะเลนี้ที่นำเงินทองส่ง	ชาวประมงร่ำรวยด้วยมัจฉา

มหาวาตภัยคำกลอน : ต้นฉบับ หน้า 8

เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนสภาพความเป็นอยู่ของชาวประมงตำบลบ้านแหลมตะลุมพุกไว้อย่างชัดเจน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่คิดที่จะเบียดเบียนกัน การทำมาหากินที่สุจริต ประกอบกับความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน ทำให้ชาวประมงตำบลบ้านแหลมตะลุมพุกมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี นอกจากนี้ยังเป็นที่พักพิงของพวกชาวประมงที่มาจากที่อื่นที่มาทำมาหากินในแถบนี้ด้วย โดยเฉพาะชาวประมงจังหวัดสงขลา จากสภาพความเป็นอยู่อันอบอุ่นดังกล่าว เขียน เพชรคงทอง ได้แสดงแนวคิดให้เห็นว่า ความแตกต่างทางด้านการนับถือศาสนาไม่ใช่ปัญหาหรืออุปสรรคที่จะก่อให้เกิดความเคียดแค้นต่อสังคมหรือชุมชนที่ตนได้อาศัย ทั้งนี้เพราะหลักธรรมคำสั่งสอนในแต่ละศาสนาล้วนแต่สอนให้ผู้คนปฏิบัติตนเป็นคนดีของสังคมสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

3.1.4 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของการเลี้ยงสัตว์ของชาวบ้านในชนบท โดยเฉพาะอำเภอหัวไทร ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงวัว ควาย หมู เป็ด ไก่ ถ้าจะจัดเป็นประเภทได้ 2 ประเภทคือ สัตว์ที่เลี้ยงไว้ใช้งาน คือ วัว ควาย ไข่ไถนา และสัตว์ที่เลี้ยงไว้เป็นอาหาร เช่น หมู เป็ด ไก่ เป็นต้น ดังคำประพันธ์

ผมขึ้นมุงโรงวัวไม่กลัวฝน	เหมือนกับคนกินยอไม่ท้อถอน
เพราะกลัววัวไม่มีที่จะนอน	พอติดตอนบ่ายเข้ายิ่งหนาวแรง
	มหาวาตภัยคำกลอน : ต้นฉบับ หน้า 3
ทั้งเรือนโรงโพงผางเอาข้างลง	วินาสผงปลิวพ่านไม่ทานทน
หมูไก่ตายหลายตัวแต่วัวรอด	เอาคอรอดดันจากยื่นตากฝน
.....	.....
ทรัพย์สมบัติพัสดุหมูไก่เป็ด	เหมือนดอกเห็ดปลงปลิดคิดปลายสน
	มหาวาตภัยคำกลอน : ต้นฉบับ หน้า 5



จะสร้างว้าวสร้างควาย	หรือเรานั้นก็ไม่กล้า
เพราะเรากลัวว่าจะถูกปล้นถูกอก	แล้วจะสุขที่ตรงไหน
รัฐบาลยังหย่อนสมรรถภาพ	เป็นอยู่อย่างนี้ตราบเท่าใด
แล้วชวานาไทยทั่วทุกภาค	ไม่ฝันจะยากจน
	ชีวิตชวานา : ดันฉบับจากลายมือเขียน

เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของความเอาใจใส่ของชวานาที่มีต่อสัตว์เลี้ยง เช่น วัว ควาย มีการสร้างโรงเรือนที่อยู่อาศัยกันแดดกันฝน เพราะถือว่าวัว ควาย เป็นหัวใจของการไถคราด ได้อาศัยแรงงานสัตว์ดังกล่าวในการทำงาน นอกจากนั้นยังได้แสดงแนวคิดในการที่จะเลี้ยงวัวควายไว้ไถนาว่า เนื่องจากสภาพสังคมปัจจุบันมีการลักวัว ลักควายกันมาก ความปลอดภัยในทรัพย์สินต่าง ๆ มีน้อย เนื่องจากรัฐบาลหย่อนสมรรถภาพ ปัญหานี้ก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่เพิ่มความยากจนให้กับชวานาไทย

เขียน เพชรคงทอง ในฐานะที่เป็นศิลปินพื้นบ้าน และกวีท้องถิ่น ที่ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมชนบท เป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญในท้องถิ่น ประสบการณ์ตรงที่ได้รับและได้พบเห็นเกี่ยวกับวิถีชีวิต ตลอดจนระเบียบแบบแผนการปฏิบัติตนของบุคคลที่อยู่ร่วมกันในรูปแบบต่าง ๆ ถูกถ่ายทอดสู่ผลงานวรรณกรรม ดังนั้นวรรณกรรมดังกล่าวจึงเปรียบเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนภาพของสังคมและแนวคิดที่ปรากฏไว้อย่างน่าสนใจ ซึ่งประกอบด้วย ความเชื่อ ค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ตลอดจนการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ เป็นต้น

### 3.2 ความเชื่อ

ความเชื่อ หมายถึง “การยอมรับนับถือหรือยึดมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่งทั้งที่มีตัวตนและไม่มีตัวตน การยอมรับนับถือนี้อาจจะมีหลักฐานเพียงพอที่จะพิสูจน์ได้ หรืออาจไม่มีหลักฐานที่จะนำมาพิสูจน์ให้เห็นจริงเกี่ยวกับสิ่งนั้นก็ได้”<sup>1</sup> เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของความเชื่อตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ดังนี้

<sup>1</sup>ปรีชา อุตระกุล. วรรณกรรมพื้นบ้านตำบลรังกาใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. 2522. หน้า 53.

3.2.1 ความเชื่อเรื่องหมอดู เฝียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของ ความเชื่อเกี่ยวกับคำทำนายของหมอดูเกี่ยวกับประวัติชีวิตของตนเองว่า จะต้องกำพร้าบิดา ตั้งแต่อายุน้อย และเป็นจริงดังคำทำนาย พอเฝียน เพชรคงทอง อายุได้ 1 ปี บิดาก็ ถึงแก่กรรม ดังคำประพันธ์

.....	.....
พ่อท่อมเทกำลังเพื่อตั้งหลัก	เป็นที่รักของแม่ยายไม่เหลวไหล
การเป่าปี่มีโนราห์ชอบพาไป	ว่างวันใดพ่อคำหยุดทำนา
ได้ลูกชายคนแรกแปลกประหลาด	มีปานพาดยาวไปตามไหล่ขวา
ในปีขาลเดือนสิบสองจันทร์ทิวา	ตรงยามพระออกบิณฑบาโต
หมอทายนายนายคำจะกำพร้า	เพราะเกิดมาต้องยามอนาโถ
ได้หนึ่งขวบพ่อก็ตายวายชีโว	ขาดร่มโพธิ์แรกเมื่อครั้งเยาว์เยาว์
แม่ให้นามว่าเฝียนไม่เพี้ยนผิด	เพื่อให้คิดสกุลวงศ์วงศ์พ่อเขา
นามสกุลเพชรคงตรงสำเนา	ผมเพิ่งเอาทองเติมเติมไม่มี

ประวัติเพลงบอกเฝียน เพชรคงทอง : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

ในสภาพสังคมปัจจุบันคนในสังคมจะมีความเชื่อเกี่ยวกับหมอดูมากขึ้น เนื่องจาก บุคคลดังกล่าวมีปัญหามากมาย เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ เป็นต้น การได้พูดคุยกับหมอดูถือเป็นการระบายความในใจของตนเองให้ผู้อื่นฟังหรือได้รับทราบ เป็นการแบ่งเบาความทุกข์ทางใจ

### 3.2.2 ความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์

3.2.2.1 ความเชื่อในวาจาสิทธิ์พ่อท่านคล้าย ซึ่งเป็นพระเถระรูปหนึ่งที่ได้บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่อสังคม และเป็นที่ยึดถือของประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช ว่าเป็นพระที่มีวาจาสิทธิ์พูดอะไรแล้ว เหตุการณ์จะเป็นจริงตามที่พูด เฝียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของชาวบ้านบนบาน พ่อท่านคล้ายเมื่อเกิดวาทภัย ให้มาช่วยเสกคาถาอาคมให้ลมสงบ ดังคำประพันธ์

น้ำตาแม่น้ำตาฝนลงปนกัน  
ผู้เลิศเลื่องเรื่องฤทธิ์ศักดิ์สิทธิ์เอก

ปากรำพันบนบานพ่อท่านคล้าย  
มาช่วยเสกอาคมให้ลมหาย  
มหาวาตภัยคำกลอน : ต้นฉบับหน้า 4

3.2.2.2 ความเชื่อในเรื่องผีเรื่องวิญญาณ ในผลงานวรรณกรรม  
ของเขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนเกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องผีเรื่องวิญญาณ เช่น การ  
บนบานศาลเจ้าของนายควล พูลนวล ให้สอบบรรจุเป็นข้าราชการครูได้ ดังคำประพันธ์

.....	.....
ไม่มีเกร็ดแต่มีวิชา	คือไม่มีขามิแข็ง
เที่ยวสอบหลายแห่งมีแต่ปลัด	หลายครั้งนี่ก็บัดสี
จึงบนบานศาลเจ้า	ลองตามคนเฒ่าเล่าสักที
ใครว่าเชื่อผีเชื่อพราย	ให้ตำแหน่งพอได้มา
อัครรรย์บันดาล	ด้วยอภินิหารของศักดิ์สิทธิ์
เข้าไปคลอจิตควลนาย	ไปสอบได้ที่สงขลา

เพลงบอกบ้านครูดวล : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

3.2.2.3 ความเชื่อเกี่ยวกับน้ำมนต์ ซึ่งถือว่าเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ เมื่อ  
ใครประพรมแล้วจะทำให้ปลอดภัยจากสิ่งต่าง ๆ ดังที่เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อน  
ให้เห็นถึงพิธีการชาขวัญข้าวที่หลังจากเสร็จพิธีแล้วมีการนำน้ำมนต์มาประพรมต้นข้าวเพื่อ  
ให้ปลอดภัยจากโรคภัยต่าง ๆ ดังคำประพันธ์

.....	.....
ว่าพุทธรัตน์หรือธรรมรัตน์	หรือสังฆรัตน์ไตร
แล้วจะผูกแม่ทรมวย	เอาไว้ประจำกาลเวลา
มาช่วยมนต์น้ำในขัน	ให้สำคัญดีแรง
ถ้าเขาประเมงให้เมงมักพราด	ไปจากที่ถิ่นฐาน

แล้วให้ปลดไปทั้งหลายเหล็ก  
อันเป็นนิทานแม่โพสพ

ปลดทั้งผีหลวงหรือพระกาฬ  
เป็นอันว่าจบลง  
ชาขวัญข้าว : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

3.2.2.4 ความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง โดยเฉพาะการ  
แขวนพระที่คอ โดยปกติสังคมชาวพุทธส่วนมากนิยมแขวนพระที่ตนเคารพนับถือ และ  
เชื่อว่าจะช่วยปกป้องคุ้มครองให้ปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ ได้ โดยที่ผู้ที่แขวนพระ  
ดังกล่าวในบางครั้งปฏิบัติตนไปในทางที่ไม่ดี เฝียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพดังกล่าว  
ดังตัวอย่างคำประพันธ์

การที่มีพระแขวนคอ	ถ้าใจยังเสาะไปทางชั่ว
ประพฤติดัวเสียหาย	ผลร้ายยังตามมาผลาญ
ถึงจะวอนให้พระมาช่วย	.....
เว้นแต่การปฏิบัติดี	จึงไม่มีภัย
การมีพระไว้แขวนคอ	พระได้ชะลดดวงจิต
อย่าให้เราคิดไปข้างหน้า	หนทางที่เหลวไหล
เหมือนมีสิ่งมาปกป้อง	มาช่วยคุ้มครองจิตใจ
ถ้าเมื่อใดเลวร้าย	เราจะได้ไม่กระทำ

กลอนเพลงบอกงานอุปสมบท : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

เฝียน เพชรคงทอง ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับผู้ที่แขวนพระว่า เมื่อแขวนพระแล้ว  
ควรจะปฏิบัติตนไปในทางที่ดี มีพระไว้เตือนใจตนเองไม่ให้ปฏิบัติไปในทางที่ชั่ว เป็นการ  
คุ้มครองจิตใจให้ปราศจากการกระทำที่เลวร้าย มิใช่แขวนเพื่อช่วยป้องกันอันตรายที่จะ  
เกิดขึ้นเท่านั้น

เฝียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของความเชื่อของคนในสังคมในด้านต่าง ๆ  
เท่าที่ปรากฏในวรรณกรรม และได้แสดงแนวคิดในเรื่องนี้น้อยมาก ตามตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้  
เสนอไปแล้ว

### 3.3 ค่านิยม

ค่านิยม ไพฑูรย์ เครือแก้ว กล่าวว่า

ค่านิยมของสังคม หมายถึงสิ่งที่คนสนใจ สิ่งที่คุณปรารถนาจะได้ ปรารถนาจะเป็น หรือกลับกลายมาเป็น เป็นสิ่งที่คุณถือว่าเป็นสิ่งบังคับต้องทำต้องปฏิบัติ เป็นสิ่งที่คนบูชายกย่อง และมีสุขที่จะได้เห็นได้ฟังได้เป็นเจ้าของ ค่านิยมของสังคมจึงเป็นวิถีของการจัดรูปแบบความประพฤติที่มีความหมายต่อบุคคล และเป็นแบบฉบับของความคิดที่ฝังแน่นสำหรับยึดถือในการปฏิบัติของคนในสังคม<sup>11</sup>

ค่านิยมโดยทั่วไปจะเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ดีและไม่ดี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของบุคคลและชุมชน ค่านิยมใดดีมีประโยชน์ เมื่อผู้คนปฏิบัติแล้วจะทำให้สังคมดีขึ้นเจริญขึ้น และสังคมสงบสุข ก็จะยึดถือเป็นแนวปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม เฝียน เพชรคงทอง เป็นบุคคลผู้หนึ่งที่ใช้ชีวิตในสังคมชนบทมาโดยตลอด จึงได้รับรู้ถึงค่านิยมต่าง ๆ ของคนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นประสบการณ์ที่ได้รับจากสังคมภายนอกทำให้เฝียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนค่านิยมโดยทั่วไปของสังคมไทยตลอดจนแนวคิดที่มีต่อค่านิยมดังกล่าวผ่านทางวรรณกรรม ไว้อย่างน่าสนใจยิ่ง ดังนี้

3.3.1 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมในการประกอบอาชีพ ชาวชนบทส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม การทำนาทำสวนถือเป็นอาชีพหลักของครอบครัว และนิยมส่งลูกหลานให้ได้รับการศึกษาเล่าเรียนในชั้นสูง ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะได้รับราชการ เพราะเห็นว่าอาชีพรับราชการเป็นอาชีพที่มั่นคง มีเกียรติ เป็นอาชีพที่ได้ชื่อว่าเป็นเจ้าคนนายคน ไม่ต้องใช้แรงงานและไม่ต้องตรากตรำทำงานหนัก เป็นอาชีพที่สร้างชื่อเสียงให้กับวงศ์ตระกูล ดังนั้นเราจะเห็นว่าในยุคปัจจุบันผู้ที่สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่จะทิ้งไร่นาเพื่อออกไปประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่ตนได้ไปศึกษาเล่าเรียนมาและไปมีครอบครัวอยู่ต่างถิ่น นาน ๆ ครั้งถึงจะได้มีโอกาสกลับมาเยี่ยมบ้าน

<sup>11</sup>ไพฑูรย์ เครือแก้ว. ลักษณะสังคมไทยและการพัฒนาชุมชน. 2506. หน้า 6.

เยี่ยมญาติพี่น้อง บุคคลดังกล่าวเมื่อกลับมาก็จะได้รับการยกย่องจากสังคมว่าเป็นคนดี เป็นบุคคลที่ไม่ลืมนึกถึงกำเนิดของตนเอง การปฏิบัติตนอย่างเป็นกันเอง ไม่แบ่งชั้นวรรณะ ทางสังคมของบุคคลที่ได้รับการยกย่องจากสังคมว่าเป็นเจ้าคนนายคน จะสร้างความชื่นชม และความศรัทธาให้กับบุคคลในสังคมนั้น ๆ เฝียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพดังกล่าว ไว้อย่างชัดเจน ดังคำประพันธ์

.....

เป็นอัยการหรือเป็นท่านผู้พิพากษา	มาทุ่งนายังไม่แปลกกับพวกแบกไถ
ที่เฝียนว่าถ้าไปถูกกับลูกใคร	จงภูมิใจเถิดว่าตนเป็นคนดี
ถึงไปอยู่เมืองหลวงก็ยังมีหลัง	เพราะที่ฝังรกรากอยู่ตำบลนี้
ยังมีนึกถึงความเก่าของเราที่	ไปได้ดีก็เพราะนาของตายาย
แม่แนวข้าวขายเงินคืนถึงลูก	ตอนส่งลูกให้เรียนดินเหียนหาย
ได้เป็นนายเป็นครูอยู่สบาย	หมดนาไร่ก็ยังลูกให้ลูกเรียน
ได้เป็นเจ้าของเป็นนายกายเป็นสุข	ไม่ต้องคลุกตมทุ่งเหมือนลุงเฝียน
พ่อแม่เห็นแล้วว่าเรื่องเรียน	ต้องเหียนต้องหดทรัพย์หมดไป
	การรักบ้าน : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

ถึงเป็นเจ้าของเป็นนาย	ยังเข้ากันได้ทุกคน
ครั้นพอมีงานการกุศล	ทุกคนต้องถึงมา

กลอนเพลงบอกงานอุปสมบท : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

ภาพสะท้อนของความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคลดังกล่าวที่ประสบความสำเร็จจากการ ศึกษาเล่าเรียนและหน้าที่การงานเป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับตนเองและวงศ์ตระกูล เฝียน เพชรคงทอง ได้แสดงแนวคิดให้เห็นว่าบุคคลดังกล่าวได้ดีก็เพราะที่นาของตายาย การไม่ลืมนึกถึงกำเนิดของตนเอง ไม่ลืมนุญคุณของบิดามารดา บุคคลนั้นย่อมได้รับการ ยกย่องสรรเสริญ

## 3.3.2 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมในการแต่งกาย

การแต่งกายของวัยรุ่นไทยในยุคปัจจุบันมักจะเลียนแบบชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกที่หลั่งไหลเข้ามาอย่างไม่ขาดสาย เช่น เสื้อผ้า ทรงผม ผีขน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพการแต่งกายของวัยรุ่นไทยทั้งหญิงและชายที่แต่งกายเหมือนกันหมด ไม่ว่าจะเป็เสื้อผ้และทรงผม จนบางครั้งก็แยกไม่ออกว่าเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย ดังคำประพันธ์

ตัวเขียนเองเกรงขาม	ผมกลัวแต่สงครามจิต
จะมารอนสิทธิวัฒนธรรม	ของไทยไปเสียเหมือนใจหมาย
กับประเพณีที่สำคัญ	ก็มีแต่วันจะเสื่อมคลาย
เพราะลูกหลานหลาย	ของไทยรุ่นหลังมัน <u>เหลิง</u> <sup>1</sup> แต่สังคม
เอาแต่เยี่ยงอย่างของต่างประเทศมาเป็นสิ่งวิเศษมันไม่ถูกต้อง	ที่มันหามาบุ่งห่ม
เท่าที่มองเช่นเสื้อผ้	เอาเข้ามาขนิยม
ไปดึงเอาของตะวันตก	เหมือนไม่ใช่คนไทย
แล้วไว้ผม <u>กะ</u> <sup>2</sup> ชอบกล	แต่งร่างแต่งกายเหมือนกันหมด
ทั้งคนผู้หญิงและผู้ชาย	ผมเองต้องเบือใหญ่
เวลาขึ้นรถลงเรือ	แล้วๆมาไม่ใคร่เข้าใกล้ใคร
แลเครื่องนุ่งห่มผมเผ้า	ไม่ต้องไปกล้า <u>แล</u> <sup>4</sup>
ต่อเห็นหมัน <u>พุงใหญ่</u> <sup>3</sup> แล้วแม่นย่า	ค่อยเลื่อนค่อยลดไปตามกระแส
วัฒนธรรมไทยไปหมด	กำลังเข้ามาปกแผ่
เพราะประเทศตะวันตก	

สอนสังคม : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

(<sup>1</sup>เหลิง = ลุ่มหลง, <sup>2</sup>กะ = ก็, <sup>3</sup>พุงใหญ่ = คนท้อง, <sup>4</sup>กล้าแล = คล้าดู)

ภาพสะท้อนในด้านการแต่งกายไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้ ทรงผม ซึ่งกำลังเป็นที่นิยมของวัยรุ่นไทยในยุคปัจจุบัน ทำให้ผีขน เพชรคงทอง ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่าต่อไปในอนาคตข้างหน้าวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของไทยก็จะหมดไปถ้าเยาวชนของไทยยังหันไปนิยมวัฒนธรรมต่างชาติ

### 3.3.3 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมการเคารพ

ยกย่องผู้อาวุโส การเคารพผู้อาวุโสถือเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทยที่คืออย่างหนึ่งที่ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน สังคมไทยบิดามารดาจะอบรมสั่งสอนบุตรหลานของตนให้เคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่หรือผู้อาวุโส เพราะเห็นว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ที่มีประสบการณ์มานาน มีความคิดรอบคอบ มีความรอบรู้ในด้านต่าง ๆ มามากกว่า ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับมาย่อมจะเป็นบทเรียนที่ดีเล่มหนึ่งสำหรับคนรุ่นหลัง อย่างไรก็ตามผู้อาวุโสก็ควรที่จะปฏิบัติตนให้สมกับการได้รับความเคารพยกย่องด้วย เฝียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของการยกย่องผู้อาวุโสว่าเราไม่ควรลบหลู่คุณครูอาจารย์หรือผู้สูงอายุ ดังคำประพันธ์

เราไม่ควรจ้องมองรูปร่าง	เหมือนอย่างอึ่งอ่างคางคก
ได้รับมรดกเล็กน้อย	ยังเดินตามรอยเขา
บางคนพอเขียนได้พออ่านออก	ยังเป็นเพลงบอกขี้เมา
จะไปลบรอยเก่าของคนแก่	ให้เพื่อนยกหัวแม่มือ

.....	.....
ต้องเอาแนะนำคำครุ	มาเป็นอนุสาวรีย์
ไม่ใช่จะดีเพราะคำคำ	เที่ยวว่าแต่คนแก่
ผมเพลงบอกเฝียนไม่เรียนซ้ำ	ไม่เที่ยวกล้าหัวคนเฒ่า
ถึงเขาถือไม้เท้าผมก็ยังเคย	เอาท่านมาเผยแพร่
ยอมเป็นมงคลกับตนเอง	เพราะเราเป็นนักเลงแท้
ยกเอาคนแก่ขึ้นบูชา	เป็นยาบำรุงใจ

เพลงบอกมาตรฐาน : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

เฝียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนให้เห็นถึงการลืมตนของคนในสังคมปัจจุบันที่หลงตนเองว่าเป็นคนเก่งและเที่ยวลบหลู่บุคคลอื่น โดยเฉพาะผู้ที่อาวุโสกว่า เป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง นอกจากนั้นยังได้แสดงแนวคิดว่าการให้การยกย่องนับถือผู้อาวุโสในด้านต่าง ๆ ย่อมจะเกิดมงคลกับตนเอง และทำให้เรามีความสุขมีความสบายใจ

เฝียน เพชรคงทอง ยังได้เสนอแนวคิดแก่เยาวชนจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการยกย่องผู้อาวุโสว่าจังหวัดนครศรีธรรมราชได้ชื่อว่าเป็นดินแดนแห่งนักปราชญ์มาตั้งแต่



ประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบัน เขาชนรุ่นหลังควรเอาแบบอย่างบรรพชนในการสร้างความคิด  
 ประดับตนเอง ในการประกอบอาชีพหรือการทำมาหากินก็เช่นเดียวกัน ความสำเร็จของ  
 ผู้อาวุโสคราวปู่คราวตาของเราจะเป็นคำร่าอย่างดีให้เราได้ศึกษา ดังคำประพันธ์

นครศรีนี้แดนแคว้นนักปราชญ์ ประวัติศาสตร์สืบนุสนธิ์จนถึงเฝียน  
 เขาชนทั้งมวลไม่ควรเปลี่ยน ควรจะเลียนแบบชั้นบรรพชน  
 ให้พอโลกได้รู้จักไว้สักนิด ถึงชีวิตเราจะตายไม่รู้ผล  
 สร้างความคิดให้ประดับกับดินตน ตายแล้วคนข้างหลังยังบูชา  
 การทำมาหากินสืบโสโครก ตายจากโลกแล้วคนยังบ่นหา  
 คนสำคัญชั้นผู้คราวปู่ตา เป็นตำราชี้บอกให้ลอกเลียน  
 เมืองนครฯ : ต้นฉบับจากลายมือเขียน  
 (‘นุสนธิ์’ = อนุสนธิ์ การต่อเนื่อง, การสืบเนื่อง)

3.3.4 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมในการยกย่อง  
 เงินตรา สภาพสังคมปัจจุบันคนหันมานิยมวัตถุและเงินทองกันมากกว่าเรื่องอื่น ๆ  
 เงินสามารถทำให้ได้มาซึ่งอำนาจและตำแหน่ง ความมีหน้ามีตาในสังคม ตลอดจนความรัก  
 ความศรัทธา จึงทำให้คนจึงคิดที่จะไขว่คว้าหาмаเพื่อทำให้ตนเองมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดี  
 เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม เฝียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของคนในสังคมที่ทำ  
 อะไรแล้วจะต้องได้รับผลตอบแทนเป็นเงิน เพราะเงินได้สร้างชื่อเสียงให้กับตน  
 ดังคำประพันธ์

.....  
 ถ้าจะเรียกคนอื่นเขามาใช้      กลัวไม่เหมือนผม  
 เพราะเขานิยมเงินทอง            ไปทั่วทุกท้องถิ่น

กลอนเพลงบอกงานอุปสมบท : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

คนหนึ่งเลือดหัวใจกล้า      มีนาวาสารพัดไม่ขัดสน  
 มีความรู้ธรรมะมาในตน      ประชาชนเรียกว่ามหาแดง

เพิ่งเข้าไปอยู่หลังตั้งโรงค้า  
แต่เดิมอยู่เฉยเฉยพอเคย<sup>1</sup>แพง  
วิริยภายิตที่ติดร้าง

กะปีปลาชาวประมงส่งทุกแห่ง  
มหาแดงรีบทำงานร่ำรวย  
มาช่วยสร้างลาภยศให้สดสวย  
มหาวาตภัยคำกลอน : ต้นฉบับหน้า 17

(<sup>1</sup>เคย = กะปี)

เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนให้เห็นถึงบุคคลที่มีความร่ำรวย ย่อมได้รับการยกย่องจากสังคม เงินทองสามารถบันดาลลาภยศ ชื่อเสียง ความมีหน้ามีตาทางสังคมให้กับตนเองได้ นอกจากนั้นยังได้แสดงข้อคิดเกี่ยวกับยกย่องคนมีเงินว่า ถ้าหากความร่ำรวยที่ได้มานั้นได้มาจากความขยันขันแข็ง ความมานะพยายาม การทำมาหากินที่สุจริต ประกอบกับการเป็นคนดีมีศีลธรรมประจำใจแล้ว บุคคลดังกล่าวย่อมได้รับการยกย่องนับถือจากสังคมอย่างแท้จริง และเห็นว่าสังคมปัจจุบันบุคคลจะมีความเห็นแก่ตัวกันมากขึ้นถ้าเขาเหล่านั้นยกย่องและบูชาเงิน

3.3.5 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมในความกตัญญู  
รู้บุญคุณคน ความกตัญญูรู้บุญคุณคนเป็นค่านิยมอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญและเป็นสิ่งที่ควรจะมีในทุกคน บุคคลที่มีความกตัญญูกตเวทีย่อมเป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องสรรเสริญจากคนทั่วไป สังคมไทยได้จัดให้มีพิธีการต่าง ๆ ที่แสดงออกเกี่ยวกับเรื่องนี้ เช่น พิธีไหว้ครู พิธีบวชนาค การรดน้ำผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์ หรือแม้แต่การทำบุญที่มีการอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปให้ผู้มีพระคุณที่ล่วงลับไปแล้ว เป็นต้น สังคมไทยยกย่องผู้ที่มีความกตัญญูเชื่อว่าบุคคลดังกล่าวจะเป็นผู้ที่มีความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต จะประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ นอกจากนั้นยังเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับอนุชนรุ่นหลังได้พึงปฏิบัติ เขียนเพชรคงทอง ได้สะท้อนให้เห็นค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญูรู้คุณคน ดังคำประพันธ์

.....

บวชเพื่อทดแทนบุญคุณเหนือเกล้า	พ่อแม่เฝ้าพิทักษ์ได้รักษา <sup>1</sup>
ค่าน้ำนมข้าวป้อนแต่ก่อนมา	บวชเพื่อผ้าเหลืองสงฆ์คงเรื่องรอง

กลอนมโนราห์สอนผู้ที่จะเข้าอุปบรรพชาอุปสมบท : ต้นฉบับจากลายมือเขียน  
(<sup>1</sup>รักษา = เลี้ยงดู)

.....

จนนั้นพ่อแม่เราทั้งสอง	ลูกลูกนั้นต้องกราบไหว้
เกิดทูนไว้เหนือสม	เพราะมีพรหมวิหารสี่
ลูกไหนลบหลู่ลูก	เขาเรียกว่าลูกทรพี
ลูกนั้นไม่มีเจริญแน่	กับพ่อแม่ยังเนรคุณ
โดยเหตุที่กลับทับถม	ผู้เป็นร่วมโพแก้ว
คงไม่แคล้วไพนรก	ไหม้หมกให้หมองหม่น
เว้นแต่ยกท่านไว้เหนือกระหม่อม	ท่านผู้เป็นจอมเจ็จุน
ใช้ทดแทนคุณข้าวป้อน	บิตรและมารดา

.....

กราบท่านอาจารย์นอโม	สอนทั้งกขอและกอกา
ปฐมศึกษาแบบเก่า	สมัยพวกเราเรียน
ไหว้ครูปานบอดยอด้ง	เป็นยอดทั้งหนังสือและเพลงบอก
ท่านปล้ำฝึกหัดคัดลอก	ให้ผมเพลงบอกเขียน
มอบความศักดิ์สิทธิ์แห่งวิชา	ของที่มีค่าดังวิเชียร
แล้วขอน้อมเศียรเนตรน้ำ	ถัดมาจากครูปาน

เพลงบอกไหว้ครู : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

.....  
 การยกคนแก่ขึ้นกราบไหว้  
 ไม่ใคร่เห็นใครจะขาดทุน

.....  
 รู้ดีกว่าเราได้แต่กำไร  
 ผู้รู้จักบุญคุณคน  
 สำนักบุญคุณ : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของความกตัญญูรู้คุณคนของตนเองผ่านทางวรรณกรรม จากพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ได้ประพฤติปฏิบัติมาเกี่ยวกับการระลึกถึงบุญคุณของพ่อแม่ ครูอาจารย์ ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่าง ๆ ให้ ทำให้ท่านประสบความสำเร็จในชีวิต ท่านยังได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความกตัญญูว่า การที่เราให้การยกย่องเทิดทูนบูชาผู้มีพระคุณ มิได้ทำให้เราขาดทุนแต่ประการใด กลับจะเป็นกำไรชีวิตที่ทำให้เรามีแต่ความสุขความเจริญ

### 3.4 ประเพณี

ประเพณี สมชัย ใจดี และขรรยง ศรีวิริยาภรณ์ ได้ให้ความหมายของคำว่า “ประเพณี” ไว้ว่า คือ “ความประพฤติที่คนส่วนใหญ่ปฏิบัติสืบต่อกันมาจนเป็นแบบอย่างเดียวกัน เป็นระเบียบแบบแผนที่เราเห็นว่าถูกต้อง หรือเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ และมีการปฏิบัติสืบต่อ ๆ กันมา”<sup>1</sup> คนไทยเรามีประเพณีและงานเทศกาลต่าง ๆ ตลอดทั้งปี ไม่ว่าจะเป็นประเพณีที่ทำกันโดยทั่วไป ประเพณีที่เกี่ยวเนื่องกับพุทธศาสนา และประเพณีสำหรับตัวบุคคล เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพและแนวคิดเกี่ยวกับประเพณีที่ปรากฏในวรรณกรรม ดังนี้

#### 3.4.1 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับประเพณีลากพระ

ประเพณีลากพระหรือชักพระของชาวใต้เป็นประเพณีที่สืบเนื่องมาแต่โบราณที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา จะทำกันหลังวันออกพรรษาหนึ่งวัน คือตรงกับวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 พุทธศาสนิกชนจะพร้อมใจกันนำพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานบนบุษบกที่วางอยู่บนเรือ

<sup>1</sup>สมชัย ใจดี และขรรยง ศรีวิริยาภรณ์. ประเพณีและวัฒนธรรมไทย. 2536. หน้า

พระหรือรถ เพื่อแห่หรือชักลากไปแม่น้ำ ลำคลอง หรือแห่ไปตามถนนหนทาง ดังนั้นการลากพระของทางใต้จึงมีทั้งลากพระบกและลากพระน้ำ ซึ่งชาวบ้านในแต่ละหมู่บ้านก็จะทุ่มเททั้งกำลังกายและกำลังทรัพย์ เพื่อที่จะตกแต่งเรือพระของวัดตนให้สวยงาม ในบางท้องถิ่นจะมีการนำเรือพระดังกล่าวไปรวมกันยังจุดนัดหมายและมีการประกวดเรือพระและขบวนแห่อันสวยงามอีกด้วย ผิยน เพชรคงทอง ได้กล่าวถึงภาพสะท้อนและแนวคิดจากการที่ได้พบได้เห็นประเพณีดังกล่าว ดังคำประพันธ์

จะขอกล่าวประวัติกลางานลากพระ	ว่ามีมาตั้งเมื่อครั้งไหน
ให้พ่อแม่แก่เฒ่าได้เข้าใจ	ว่าทำไมเขาจึงลากกันมากวัด
ถึงแม้ว่าจะไม่ทั่วทั้งประเทศ	แต่ในเขตภาคใต้หลายจังหวัด
เดือนสิบเอ็ดแรมค่ำกาลจำกัด	แล้วจึงจัดให้มีทุกปีไป
เรียกว่าเทศกาลงานลากพระ	สืบต่อมากันไว้หลายสมัย
ประเพณีลากพระน่าภูมิใจ	ที่คนไทยไม่นำกันทำลาย
ไทยภาคใต้ภาคกลางทางภาคเหนือ	ต่างก็เชื่อประเพณีว่าดีหลาย
ครั้งพ่อแม่ปู่ย่าหรือตายาย	ท่านนำเราเอาไว้แล้วตายไป

.....	.....
ภาคใต้เราเขาเล่นเห็นคนใหญ่ <sup>1</sup>	จับลูกไก่กลางวัดสิ้นบัดสี
ผมจึงลงเห็น <sup>2</sup> ว่าประเพณี	มันก็คือน่าถึงใจคน
ที่เคยแบ่งเคยแยกเคยแตกร้าง	ให้กลับเข้ากันได้ไม่เสียผล

ประวัติลากพระ : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

(<sup>1</sup>คนใหญ่ = ผู้ใหญ่, <sup>2</sup>ลงเห็น = แสดงความคิดเห็น)

ภาพสะท้อนจากประเพณีลากพระของจังหวัดภาคใต้ที่ได้จัดให้มีขึ้นในทุกปีของวันออกพรรษาถือเป็นประเพณีที่สำคัญและเป็นความภาคภูมิใจของคนไทยภาคใต้ที่ได้สืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ประเพณีต่าง ๆ ล้วนเป็นสิ่งที่ดีที่พึงปฏิบัติ นอกจากนั้นผิยน เพชรคงทอง ยังได้สะท้อนภาพของความสนุกสนาน ความบันเทิง ที่ได้จัดให้มีขึ้นในประเพณีต่าง ๆ จะได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ว่า ประเพณีนอกจากเป็นสิ่งที่ดีงามที่ควรจะ

อนุรักษ์ไว้สืบไปแล้ว ยังเป็นการแสดงออกถึงความรัก ความสามัคคีในหมู่คณะ เป็นตัว  
สมานความแตกร้างความไม่เข้าใจที่เคยมีต่อกัน เป็นการสร้างความรู้สึที่ดีต่อกันได้

### 3.4.2 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับประเพณีการบวช

การบวชเป็นประเพณีที่ชาวพุทธถือปฏิบัติสืบทอดกันมา การที่ชาวไทยเมื่ออายุครบยี่สิบปี  
บริบูรณ์ บิดามารดาจะนำบุตรไปฝากไว้กับพระที่วัดเพื่อจะได้ศึกษาธรรมะ ตลอดจนการ  
ท่องบทสวดมนต์ต่าง ๆ ซึ่งตอนนี้เราจะเรียกว่านาค ต่อจากนั้นก็จะมีพิธีอุปสมบทหรือการ  
บวช การบวชเป็นการอบรมสั่งสอนให้คนเป็นคนดี ถือเป็นการทดแทนบุญคุณของบิดา  
มารดา ผู้ให้กำเนิด และเป็นการเผยแพร่พุทธศาสนาอีกด้วย เฝียน เพชรคงทอง ได้  
สะท้อนภาพของการบวชไว้ดังคำประพันธ์

.....	.....
ได้บวชได้เรียนสิ้นทั้งสาม	ทำตามบิดาส่งาศรี
ทดแทนคุณมารดาผู้อารี	ปรานีลูกเต้าไม่เศร้าใจ
ท่านได้อุปการะมาแต่น้อย	ไม่ปละไม่ปล่อยให้เหวไหล
พระคุณแม่มาครั้งนั้นเข้าใจ	จึงไม่คือด้านจากมารดา
เขาได้เรียนได้รู้ตามคำครูประกาศ	จะบวชเป็นญาติกับศาสนา
ไม่บวชเอาสวรรค์คนที่ปัญญา	จะเข้าพรรษาให้เข้าใจ
ธรรมะที่ไม่เคยได้แจ้งจิต	เรายังมีคิมิดเป็นนิสัย
.....	.....
ศรัทธาธรรมนำให้ได้มาบวช	ให้สงฆ์สวดเป็นสงฆ์ทรงศีลฟ่อง
เกิดเป็นชายชาติไทยในแหลมทอง	จะต้องครองผ้าไตรด้วยใจรัก

กลอนมโนราห์สอนผู้ที่จะบรรพชาอุปสมบท : ดันฉบับลายมือเขียน

เฝียน เพชรคงทอง ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับการบวชในพุทธศาสนาว่า การบวช  
นั้นเป็นการบวชเพื่อให้รู้ซึ่งถึงธรรมะ และผู้ที่บวชนอกจากบวชเพื่อทดแทนคุณบิดามารดา  
แล้ว ควรจะบวชด้วยใจศรัทธามิใช่บวชเพื่อที่จะได้ขึ้นสวรรค์

### 3.4.3 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับประเพณีทอดกฐิน

กฐิน หมายถึง “ผ้าพิเศษที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตแก่ภิกษุสงฆ์เฉพาะกฐินกาล”<sup>1</sup> ประเพณีการทอดกฐินจะมีการกำหนดระยะเวลาตั้งแต่เริ่ม 1 ค่ำ เดือน 11 ไปจนถึง กลางเดือน 12 มีกำหนด 1 เดือน หลังจากออกพรรษาแล้ว จะทอดก่อนหรือหลังที่กำหนดนี้ไม่ได้ เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพและแนวคิดเกี่ยวกับประเพณีทอดกฐินดังนี้

เรื่องกฐินสามัคคีที่ชาวพุทธ มีหลายจุดหลายเจ้าเข้าสมาน  
รวบรวมกันนัดวันทอดเป็นยอดทาน เวลาาก็จำกัดทุกวัดไป  
มีเพียงสามสิบวันมันจำกัด ไม่ว่าจะวัดจะรวยจนตำบลไหน  
ท่านผู้ฟังทั้งหลายนั่งใกล้ไกล โปรดเข้าใจตามนี้เถิดพี่น้อง  
เพี้ยเดือนสิบเอ็ดเสร็จพรรษาเวลาทอด ไปตลอดจนถึงเพี้ยเดือนสิบสอง  
ทอดกฐิน : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

ขอประคิษฐ์คิดกลอนให้อ่อนหวาน  
เพื่อเป็นการเพิ่มทั้งพลังใจ  
จงได้ยื่นถึงสถานวิมานใหม่  
ที่ร่วมใจเป็นเอกฉันท์  
พร้อมทั้งสิ้นบาตรยามด้วยขามฝ้า  
เขาเรียกว่าบริวารพานฝ้าไตร  
ธงปักปลายลมพัดสะบัดไหว  
ก็ทำให้ต้องตามประเพณี  
ผัดหน้าผ่องผิวหน้าปากทาสี  
ถือว่าปีละหนแต่งให้คนขอ<sup>3</sup>  
ทอดกฐิน : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

กลุ่มขวัญไทยในวันทอดกฐินทาน  
เอคารมลมประโลมประโคมกฐิน  
ขอเดชกุศลของคนไทย  
ชื่อจิวรสบงองค์กฐิน  
ร่วมซบเหงื่อซ้อส้มสา<sup>1</sup>เท<sup>2</sup>  
ธนบัตรเขาจัดเป็นพุ่มไม้  
ประเพณีมีอ้างมาอย่างไร  
สามโมงเช้าเข้ากระบวนล้วนเจ้าของ  
คุณคุณบาดตาทุกนารี  
(<sup>1</sup>สา<sup>1</sup> = เสื่อ, <sup>2</sup>เท = ภาชนะสำหรับใส่สิ่งของต่าง ๆ, <sup>3</sup>คนขอ = คนขม)

<sup>1</sup>ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. 2530.

ประเพณีทอดกฐินเป็นประเพณีเก่าแก่ที่สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน ทุกวัดจะมีการทอดกฐินเพียงปีละ 1 ครั้งเท่านั้น ประชาชนที่เป็นเจ้าขององค์กฐินจะมีการเตรียมข้าวของเครื่องใช้ไว้อย่างพร้อมเพรียง ตลอดทั้งเงินสำหรับจัดทำพุ่มไม้อย่างสวยงาม นอกจากนี้ยังมีผู้มีจิตศรัทธาร่วมกันบริจาคเงินสมทบอีกเป็นจำนวนมาก ผิยนเพชรคงทอง มีความคิดว่าประเพณีทอดกฐินเป็นสิ่งที่ดีที่ควรปฏิบัติสืบต่อไป เป็นประเพณีที่แสดงออกถึงความสามัคคี ความเสียสละ และความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อศาสนาที่ตนนับถือ

3.4.4 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับประเพณีวันปีใหม่วสันปีใหม่ตามมติสากลถือเอาวันที่ 1 มกราคมของทุกปี ในวันนี้จะมีการทำบุญตักบาตรถวายพรญาติผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ และเพื่อนฝูง ปล่อยนก ปล่อยปลา เป็นต้น สถานที่บางแห่งได้มีการจัดงานเพื่อต้อนรับปีใหม่อันอย่างสนุกสนาน ผิยนเพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของการจัดงานปีใหม่ของตำบลเขาพังไกร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ตลอดจนได้แสดงแนวคิดในการจัดงานดังกล่าว ดังคำประพันธ์

<p>31 ธันวาคม เหมือนดวงดาวพรายกระจายจ่าง ชักไตรรงค์ส่งสู่ขลุ่ยเสา</p>	<p>ในตลาดเขาพังไกรไฟสว่าง เป็นที่สร้างสุขสรรค์บันเทิงใจ ส่งปีเก่าพร้อมกับรับปีใหม่</p>
.....	
<p>ชาวตลาดเขาพังไกรใจสูงมาก ให้กับพวกนักร้องของสำคัญ ประเพณีปีใหม่สนใจไว้ มาสมานสามัคคีมีจิตใจ ช่วยพุดจาชกน่านาประวัติ ทั้งกำนันผู้ใหญ่ใจสามัคคี ทั้งพวกครูประชาบาลพวกร้านค้า ชายก็จริงหญิงก็ช่วยทั้งรายทั้งจน</p>	<p>บริจาคเงินทองซื้อของขวัญ ให้รางวัลคนละชิ้นพอเป็นสินน้ำใจ ไม่เสื่อมหายเพราะพวกเราเอาใจใส่ เช่นผู้ใหญ่ชั้นหัวหน้าสถานี ไม่พุดตัดของเดิมช่วยเสริมศรี ทำเพื่อศักดิ์ศรีสูงล้ำของตำบล เสียสละทรัพย์มาให้ปีหลายหน นับว่าคนเขาพังไกรใจไม่ต่ำ</p>



เมื่อคนใจสูงระดับรับรองได้      บ้านคงไม่เสื่อมชก<sup>๑</sup>ตกกล้า  
งานปีใหม่เป็นประวัติจัดประจำ      ช่วยชักนำประเพณีของดีเดิม

.....  
ขอศกดีสิทธิ์ทั่วสากลช่วยคลใจให้ปีใหม่เราสนุกไปทุกปี

พอบจบคำสุดท้ายจะให้พร      ให้ชาวเขาชาวคอน<sup>๒</sup>ท่านได้รับพรศรี  
ให้อายุวรรณสุขะพละนี้      ขอให้มีความสุขทุกครอบครัว  
วันปีใหม่ : ต้นฉบับจากลายมือเขียน  
(<sup>๑</sup>ชก = หมัก, <sup>๒</sup>ทิงขว้างไม่เอาใจใส่, <sup>๒</sup>ชาวคอน = ชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช)

เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของความสามัคคีของบุคคลทุกฝ่ายในตำบล เขาพังไกร ที่ได้ให้ความร่วมมือในการจัดงานปีใหม่ ได้สร้างความสนุกสนานให้กับทุกคนในตำบล นอกจากนั้นยังได้แสดงให้เห็นถึงความมีน้ำใจของคนในท้องถิ่นที่ได้ร่วมใจกันบริจาคเงินเพื่อซื้อของขวัญให้กับนักแสดงหรือนักร้องเพื่อเป็นสินน้ำใจ เขียนเพชรคงทอง ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับการจัดงานปีใหม่ของตำบลว่า การที่ทุกฝ่ายให้ความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกันอย่างเต็มทีนั้น ส่วนหนึ่งก็เพื่อแสดงให้เห็นถึงความมีศกดีศรีของคนในตำบลเขาพังไกรด้วย

#### 3.4.5 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับประเพณีแต่งงาน

ถือเป็นประเพณีอันดีงามของไทยที่ชายหญิงมีความรักใคร่ชอบพอกัน ต้องการที่จะใช้ชีวิตร่วมกันฉันสามีภรรยา และมีบิดามารดาหรือญาติผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายให้การยินยอม และร่วมกันจัดพิธีดังกล่าวขึ้น เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของการปฏิบัติตนของสามีภรรยาที่พึงมีต่อกันและต่อบิดามารดา ดังคำประพันธ์

เขาเป็นคู่ที่จะสมรส      ปราบกฎการณ์  
เขาคิดงานตามประเพณี      ของเรานี้นิยม

.....  
เพราะว่าพ่อแม่ของบ่าวสาว      ทั้งสองฝ่ายนั้นเขาเข้าใจ  
เขาปล้ำหาชัยหาฤกษ์      หาวันจะเบิกงาน

หวังให้คู่สมรส  
เหตุเพราะพ่อแม่เป็นผู้

สุดศดสวยแน่  
ช่วยบุญพื้นฐาน

.....  
ไม่ชิงสุกก่อนห่ามตามพ่อแม่  
ไม่ยอมให้ชายปลิ้น<sup>1</sup>ไปกินฟรี  
หญิงทุกวันฉันเห็นกันอยู่มั่ง  
นางสาว.....มีจรรยา  
เพราะว่าเจ้าก็ได้ผ่านการศึกษา  
ยอมให้ชายพูดจาตรงมาตรงไป

.....  
ไม่วังแต่ตามฟัวกล้วยดี  
เหลิงโลกก็จันลดหมดราคา  
ว่าไม่นอนสอนไม่ฟังคำสั่งหมา  
รู้รักษาตัวรอดคอยอดหญิงไทย  
ทั้งมารดาได้อบรมบ่มนิสัย  
ประวัติไทยเรานี้จะได้อยู่ยาวนาน

.....  
ถึงได้คู่เกล้าคลุกเป็นสุขแท้  
เพราะพ่อแม่จ่ายมาหลายเบี้ย  
ถือว่าลูกเราต้องสั่งสอน  
เมื่อตัวเจ้าได้คู่เซยชิด  
ช่วยประทับประคองทั้งสองข้าง  
ลูกผู้ชายอย่าถือนะแต่เมีย

.....  
แต่กับพ่อแม่อย่าลืมเสีย  
ท่านเสียในทางลูกให้ลูกมีวิทย์  
ให้.....มันศักดิ์สิทธิ์  
อย่าแผลงอิทธิพลลงบนเมีย  
ถ้าเราปลั่งไปข้างจงรับเสีย  
มันก็เสียเหมือนกันดังสัญญา

สอนคู่สมรส : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

(<sup>1</sup>ปลิ้น = หลอกหลวง)

เขียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพให้เห็นถึงพฤติกรรมของหญิงไทยที่ยังไม่ได้  
แต่งงานประพฤติปฏิบัติไม่เหมาะสม หนีตามผู้ชาย หลงระเริงอยู่ในโลกีย์ นั้นมีมาก  
ดังนั้นเขาจึงมีความชื่นชมผู้หญิงที่รู้จักรักษานวลสงวนตัวจนกระทั่งได้เข้าพิธีแต่งงาน เขียน  
เพชรคงทอง ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตนที่ดีของหญิงสาวว่า เนื่องจากการเป็น  
ผู้ที่ได้รับการศึกษาดี การศึกษาทำให้เขาคิดดีและทำดี นอกจากนั้นความเอาใจใส่ของ  
มารดาที่มีต่อบุตรสาวในการอบรมสั่งสอนให้รู้จักประพฤติปฏิบัติตนที่เหมาะสมนับว่าเป็น  
สิ่งสำคัญเช่นเดียวกัน

### 3.5 การแสดงพื้นบ้านภาคใต้

เขียน เพชรคงทอง ในฐานะที่เป็นศิลปินพื้นบ้านที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งของภาคใต้ โดยเฉพาะการว่าเพลงบอก และมีประสบการณ์ทางด้านนี้มากกว่า 50 ปี ได้ถ่ายทอดวิชาเพลงบอกไว้ให้ลูกศิษย์อีกมากมาย ชีวิตที่ผูกพันอยู่กับศิลปะการแสดงพื้นบ้านภาคใต้มาโดยตลอด รวมทั้งการแสดงหนังตะลุง มโนราห์ สร้างความภาคภูมิใจให้กับเขียน เพชรคงทอง เป็นอย่างมาก และต้องการที่จะให้บุคคลรุ่นหลังได้ช่วยกันส่งเสริม และอนุรักษ์ไว้เป็นมรดกของชาวภาคใต้สืบไป ดังคำประพันธ์

.....	.....
เมื่อเอ่ยรำพันถึงบรรพชน	ทำให้เราขลุ่ย
เหมือนเขาช่วยปลุกให้เรามี	สมาธิไม่รู้ขนาดไหน
มหรสพส่วนมากภาคทักษิณ	มีอยู่กับถิ่นนานไป
ก็ต้องอาศัยคนทั้งภาค	จงช่วยกันให้มากมาย
ให้เราถือว่าเป็นมรดก	ที่ทอดตกมาจากปู่ทวด
พอได้เอาอวดชาวภาคกลางภาคเหนือ	ว่าของเราก็เหลือหลาย
เขาว่านกยุงรักแวง	เหมือนไม้แก้วที่รักลาย
เราชาวภาคใต้ต้องรักษาของเก่า	ให้ของเราได้คงอยู่
เพลงบอกหรือหนังและมโนราห์	โปรดช่วยกันรักษาไว้
เพราะชาวภาคใต้ทั่วถิ่น	เคยชินทั้งตาและหู
ช่วยส่งเสริมศิลป์ชิ้นสวย	ถ้าหากเราช่วยเชิดชู
เพลงบอกยังอยู่	ท่านได้ใช้ได้ชมไม่เลือกสังคมใด
	เพลงบอกมาตรฐาน : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

.....	.....
แต่ศิลปินในถิ่นใต้	ของเราก็ได้ไม่สูญพันธุ์
เพราะทุกสถาบันการศึกษา	เขายังหาไปเผยแพร่
ถือว่าเพลงบอกโนราห์และหนัง	ของนี้มันเคยฟังดวงแด
มาตั้งแต่ปู่ย่า	หรือตั้งแต่ตายาย

เราต้องช่วยกันสรรเสริญ  
อยู่ในภาคทักษิณทิศ

เอาไว้ให้เป็นเอกลักษณ์  
พอเป็นนิมิตหมาย

เพลงบอกรงานอุปสมบท : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

.....

เพราะอายุหกสิบกว่า  
เสียงของตัวก็ไม่น่าฟัง

แต่นักศึกษายังหาแท๊ป<sup>1</sup>  
เราไม่ได้ตัดแต่กล่าวคำตอบ

เพราะว่าเพลงบอกกับโนราห์หนึ่ง  
เขายังจุนเจิมแจจจัด

เพลงบอกรงานอุปสมบท : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง  
(<sup>1</sup>แท๊ป = เทป, <sup>2</sup>แก๊บ = เก็บ)

.....

เพราะความชราเข้ามาพันพัว  
ไม่เหมือนกับดั้งเดิม

โดยมากมาแก๊บ<sup>2</sup>เอาประวัติ

เราชอบจะส่งเสริม

เป็นของดั้งของเดิม

ขึ้นเป็นนิทรรศการ

จากประสบการณ์ในการว่าเพลงบอกในโอกาสต่าง ๆ และการแข่งขันประชัน  
เพลงบอกของศิษย์ เพชรคงทอง ที่ผ่านมาเขาคิดว่ามันไม่ใช่การแสดงพื้นบ้านที่ง่ายสำหรับ  
ทุกคนจะทำได้ เขาได้สะท้อนให้เห็นถึงความยากในการประชันเพลงบอกไว้เป็นข้อเตือน  
ใจสำหรับผู้ทีสนใจ ดังคำประพันธ์

เล่นเพลงบอกนี้เล่นยาก  
ต้องฝึกลอนคั่นดีทำนอง

พวกแต่งกลอนไต่ยังไม่สำคัญ

เพลงบอกถ้าไปนานนาน

กลอนผัดสั้มผัดตัดคะแนน

ไหนดเพื่อนจะล่อให้ตกหลุม

ไหนดเสียงคนนอกเข้ามากลบ

เวทีก็ไม่เหมือนกับโรงหนัง

ดีแต่ปากไม่ได้ผล

สองเนตรต้องมองหา

เพราะไม่ขีดคั่นเรื่องเวลา

เดี่ยวกรรมการเตือน

ยังไหนดพวกแฟนจะหัวเราะ

มันกลุ่มไม่ใครเหมือน

เมื่อมากระทบต้องกระเทือน

ไม่มีสิ่งกำบังตา

เวลายังไม่ถึงถ้าเราจะหยุด	นี้ผมสมมติไป <u>ดอกเลา</u> <sup>1</sup>
เรียกเพลงบอกไม่รู้อะไร	เราร้อนใจเป็นหนักหนา
จะว่าให้เกินก็ไม่ได้	ต้องเลขาให้สัญญา
ทั้งต้องรักษามารยาท	ให้ปราชญ์เขานิยม
เด็กเพลงบอกรุ่นหลัง	จำเป็นต้องสังเกต
แบบครูปานบอดกับครูเนตร	แต่ล้วนวิเศษสม
ทั้งคฤหัสถ์บรรพชิต	ฟังแล้วต้องคิดอารมณ์
ผมขอบังคมเพราะเรา	เคยเอาเป็นตัวอย่าง

วิญญานนักกลอน : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง

(<sup>1</sup>ดอกเลา = หรอกนะ)

ในการประชันเพลงบอกกับคณะต่าง ๆ ที่มีชื่อเสียง เฝียน เพชรคงทอง มิได้คำนึงถึงการแพ้หรือชนะ ความหวังอันยิ่งใหญ่ก็คือการได้เผยแพร่ศิลปะการแสดงด้านเพลงบอกของภาคใต้ให้เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางและคงอยู่สืบไป ดังคำประพันธ์

.....	.....
เสียงว่าเพลงบอกที่ดีดี	ไม่ใช่ดีแต่เปลือกนอก
เลือกเอาเพลงบอกที่ <u>คมคม</u> <sup>1</sup>	มาให้ได้กับผมเฝียน
เปรียบเหมือนเวทีมวยของอาจารย์	ต้องเอามวยที่ชำนาญสูงเวียน
ถ้าไม่แนบเนียนการ <u>ช็อก</u> <sup>2</sup>	เดี๋ยวเพื่อนนี่อกเอาข้างลง
แต่เฝียนหัวไทรที่ <u>ได้มา</u>	จะแพ้จะ <u>ชนะ</u> <sup>3</sup> กะไม่เสียดาย
หวังให้ศิลปินถิ่นใต้	อยู่ได้อย่างสูงส่ง

เพลงบอกเปิดฉาก : ต้นฉบับจากลายมือเขียน

(<sup>1</sup>คมคม = ฉลาด, <sup>2</sup>เก่ง, <sup>3</sup>ช็อก = ชก, <sup>3</sup>ชนะ = ชนะ)

สภาพของสังคมไทยในยุคปัจจุบัน ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ ประกอบกับการหลั่งไหลของวัฒนธรรมตะวันตกที่เข้ามาในรูปแบบต่าง ๆ สร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับสังคมไทยเป็นอย่างมาก เช่น วัฒนธรรมทางด้านภาษา การแต่งกาย



เขวชนทุกวันมันเห่อจ้ง	มันไม่ชอบฟังกับของไทย
ผมเห็นในแถวที่ตลาด	พอตู้เพลงระบาคมา
หาดางก็ไปหยอดเพลงฟัง	แล้วเดินเพลงฝรั่งกันลีมตัว
ถ้าเราตรวจหัวตรวจใจ	ไม่ไกลกันเลยหนา
ถูกเด็กซิ่งซิ่งแล้วเพื่อนมัน <u>ยอน</u> <sup>2</sup>	ให้หา <u>เบีย</u> <sup>3</sup> เข้าบาร
คูหนังตะลุงเพลงบอกหรือโนราห์	เสียงพูดกันว่าเซย

สอนสังคม : ต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง  
(<sup>1</sup>ฟุงใหญ่ = คนท้อง, <sup>2</sup>ยอน = ยุง, <sup>3</sup>เบีย = เงิน)



## บทที่ 5

### บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

#### บทย่อ

การศึกษาประวัติชีวิตและผลงานวรรณกรรมของเหียน เพชรคงทอง สรุปผลได้ดังนี้

#### ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาประวัติชีวิตกับการสร้างงานวรรณกรรมของเหียน เพชรคงทอง
2. เพื่อศึกษาผลงานวรรณกรรมของเหียน เพชรคงทอง ในด้านต่อไปนี้
  - 2.1 รูปแบบนันทลักษณ์ในการประพันธ์
  - 2.2 ศิลปะการใช้ภาษา
3. เพื่อศึกษาภาพสะท้อนและแนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรมของเหียน

เพชรคงทอง

#### ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้เห็นคุณค่าวรรณกรรมท้องถิ่นของผู้ประพันธ์ และเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้สนใจวรรณกรรมท้องถิ่นได้ศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นของกวีท่านอื่นต่อไป
2. ทำให้เห็นถึงแง่มุมของศิลปะการประพันธ์แบบพื้นบ้าน
3. ทำให้ทราบถึงวิถีชีวิตของคนในสังคม เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาบ้านเมือง ทำให้เข้าใจสภาพสังคมเฉพาะถิ่นอันเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรม ตลอดจนความต้องการของประชากรในท้องถิ่นนั้น
4. ผลของการศึกษาค้นคว้าเป็นการยกย่องกวีชาวบ้านที่มีผลงานดีเด่นทางด้านวรรณกรรม ทำให้ผลงานดังกล่าวได้รับการอนุรักษ์ เผยแพร่ และสร้างความภาคภูมิใจให้กับบุคคลในท้องถิ่น
5. ผลงานวิจัยบางส่วนสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนวิชา ท. 035 “การศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่น” เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาต่อไป



## ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

### 1. ขอบเขตด้านข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากวรรณกรรมของเขียน เพชรคงทอง ดังต่อไปนี้

1. วรรณกรรมเพลงบอก จำนวน 30 ฉบับ
2. วรรณกรรมมโนราห์ จำนวน 5 ฉบับ
3. วรรณกรรมหนังตะลุง จำนวน 20 ฉบับ
4. วรรณกรรมเบ็ดเตล็ด จำนวน 16 ฉบับ

ข้อมูลดังกล่าวอยู่ในลักษณะของต้นฉบับที่เป็นลายมือเขียน จากแถบบันทึกเสียง จากเอกสารที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว และยังไม่ได้ตีพิมพ์ออกเผยแพร่ รวมทั้งจากการ สัมภาษณ์

### 2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษาประวัติชีวิตและผลงานวรรณกรรมของเขียน เพชรคงทอง ใน ด้านต่าง ๆ ดังนี้

#### 2.1 ศึกษาประวัติชีวิตและการสร้างงานวรรณกรรม

##### 2.1.1 ประวัติชีวิต

##### 2.1.2 การสร้างงานวรรณกรรม

#### 2.2 ศึกษาวรรณกรรมในด้านต่าง ๆ

##### 2.2.1 รูปแบบจันทลักษณ์ในการประพันธ์ จำแนกตามชนิดของกลอน เช่น

###### 2.2.1.1 กลอนเพลงบอก

###### 2.2.1.2 กลอนตลาด

###### 2.2.1.3 กลอนสี่

###### 2.2.1.4 กลอนกลบท

##### 2.2.2 ศิลปะการใช้ภาษา

###### 2.2.2.1 การใช้ภาษาแบบปฤภาณกวี

###### 2.2.2.2 คุณค่าทางด้านสุนทรียภาพ

## 2.3 ภาพสะท้อนและแนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรมด้านต่าง ๆ ได้แก่

### 2.3.1 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติ

### 2.3.2 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับชีวิต

### 2.3.3 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับสังคม

## วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาประวัติชีวิตและการสร้างงานวรรณกรรมของผีขุน เพชรคงทอง จากเอกสาร จากงานวิจัย และจากการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ผู้วิจัยได้รวบรวมและศึกษาข้อมูล คือ วรรณกรรมเพลงบอกจำนวน 30 ฉบับ วรรณกรรมโนราห์ จำนวน 5 ฉบับ วรรณกรรมหนังตะลุง จำนวน 20 ฉบับ วรรณกรรมเบ็ดเตล็ด จำนวน 16 ฉบับ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวอยู่ในลักษณะของต้นฉบับที่เป็นลายมือเขียน จากแถบบันทึกเสียง จากเอกสารที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว และยังไม่ได้ตีพิมพ์ออกเผยแพร่ รวมทั้งจากการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับความมุ่งหมาย และเสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

## สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาประวัติชีวิตและผลงานวรรณกรรมของผีขุน เพชรคงทอง ปรากฏผลดังนี้

1. ประวัติชีวิตกับการสร้างงานวรรณกรรมของผีขุน เพชรคงทอง  
ผีขุน เพชรคงทอง เป็นเพลงบอกและนักกลอนท้องถิ่นภาคใต้ที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งที่มีผลงานทางด้านวรรณกรรมร้อยกรอง ทั้งที่เป็นกลอนเพลงบอก กลอนมโนราห์ กลอนหนังตะลุง และบทกลอนอื่น ๆ อีกมากมาย เป็นคนตำบลเขาพังไกร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช มีชีวิตอยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2457 – 2535 กำพร้าบิดาตั้งแต่อายุได้ 1 ขวบ มารดามีสามีใหม่ ชีวิตในวัยเด็กจึงค่อนข้างลำบาก ได้อาศัยอยู่กับพระที่วัดจนอ่านหนังสือออกและเขียนหนังสือได้ เป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอนและชอบเพลงบอก จึงสมัคร

เป็นศิษย์ของเพลงบอกป่าน ชีซ้าง (ป่านบอด) จนประสบความสำเร็จทางด้านนี้ มีลูกศิษย์ทางด้านเพลงบอกมากมาย ระหว่างที่มีชีวิตอยู่เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูงในฐานะหัวหน้าครอบครัว และได้ทำประโยชน์ให้กับสังคมส่วนรวม ทั้งทางด้านอาชีพ การศึกษา การสื่อสารประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น รวมทั้งการสร้างผลงานวรรณกรรมที่เป็นบทร้อยกรองประเภทต่าง ๆ เช่น กลอนเพลงบอก กลอนมโนราห์ กลอนหนังตะลุง และกลอนเบ็ดเตล็ด

2. ศึกษาผลงานวรรณกรรมของเขียน เพชรคงทอง ในบทร้อยกรองทั้งกลอน เพลงบอก กลอนมโนราห์ กลอนหนังตะลุง และกลอนเบ็ดเตล็ด โดยแยกศึกษา 2 ด้านคือ รูปแบบฉันทลักษณ์ในการประพันธ์ และศิลปะการใช้ภาษา

2.1 รูปแบบฉันทลักษณ์ในการประพันธ์ ในการแต่งกลอนเพลงบอก เขียน เพชรคงทอง จะเคร่งครัดในเรื่องของรูปแบบฉันทลักษณ์มาก สืบเนื่องจากกลอนเพลงบอกที่แต่งเป็นบทสวด หรือบทไหว้ครูต่าง ๆ ที่แต่งไว้ในต้นฉบับที่เป็นลายมือเขียน แต่เนื่องจากผลงานวรรณกรรมทางด้านเพลงบอกส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของการใช้กลอนสด การใช้ปฏิภาณไหวพริบในการโต้ตอบ ดังนั้นในการว่ากลอนเพลงบอกแต่ละครั้งในลักษณะของจำนวนคำภายในวรรค และการส่งสัมผัสอาจจะมีการยืดหยุ่นออกไปบ้าง เพราะผู้แสดงมุ่งเอาใจความเป็นสำคัญ รูปแบบฉันทลักษณ์เป็นเพียงรูปแบบที่ยึดถือเป็นหลักกว้าง ๆ เท่านั้น กลอนตลาดรูปแบบฉันทลักษณ์ที่ใช้ในการประพันธ์ของเขียน เพชรคงทอง จะใช้แบบกลอนแปดเป็นส่วนใหญ่ ถ้าเป็นบทที่แต่งไว้ล่วงหน้าซึ่งเป็นต้นฉบับจากลายมือเขียน จำนวนคำในแต่ละวรรคและการส่งสัมผัสจะยึดรูปแบบฉันทลักษณ์ ส่วนลักษณะของการว่ากลอนมโนราห์จะมีการยืดหยุ่นทั้งจำนวนคำและการส่งสัมผัสเช่นเดียวกับกลอนเพลงบอก ส่วนกลอนหนังตะลุงส่วนใหญ่จะเป็นต้นฉบับจากลายมือเขียน ดังนั้นลักษณะของฉันทลักษณ์จึงเคร่งครัดมากในเรื่องของจำนวนคำและการส่งสัมผัส กลอนแปดซึ่งในลักษณะของการแต่งในบางครั้งจะแยกคำในแต่ละวรรคเป็น 3 คำ 2 คำ และ 3 คำ กลอนกลบท ซึ่งลักษณะของกลอนกลบทจะยึดแผนผังรูปแบบฉันทลักษณ์อย่างเคร่งครัดเช่นเดียวกัน ซึ่งจะแต่งไว้เป็นบทสั้น ๆ เช่น กลบทครอบจักรวาล กลบทกินนรเก็บบัว กลบททูกินหาง กลบทพยัคฆ์ข้ามห้วย กลบททศประวัติ นอกจากนั้นยังนิยมแต่งเป็นกลอนสี่

2.2 ศิลปะการใช้ภาษา เนื่องจากเหียน เพชรคงทอง เป็นศิลปินพื้นบ้านภาคใต้ที่มีความสามารถในการเล่นเพลงบอกและการแต่งบทกลอนมโนราห์ หนังสวด และบทร้อยกรองต่าง ๆ ผลงานวรรณกรรมที่ปรากฏส่วนใหญ่ในลักษณะของการใช้คำจะนำเอาคำภาษาถิ่นใต้มาใช้ ซึ่งคำดังกล่าวจะเป็นคำที่เรียบง่ายตรงไปตรงมา กระชับ ถ้าหากมีการใช้คำที่ผิดไปจากภาษาทั่วไป คำ ๆ นั้นจะต้องเป็นที่เข้าใจของคนในท้องถิ่น เช่น การใช้คำภาษาบาลี หรือการใช้คำภาษาต่างประเทศ เป็นต้น ศิลปะการใช้ภาษาที่ปรากฏในผลงานวรรณกรรมของเหียน เพชรคงทอง มีดังนี้

2.2.1 การใช้ภาษาแบบปฏิภาณ เนื่องจากการแสดงส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการสร้างความบันเทิงให้แก่ผู้ฟัง ลักษณะของภาษาที่ใช้จึงมีหลายลักษณะ เช่น การใช้คำสองแง่สองง่าม การล้อเลียนบุคคล การถ่อมตนของกวีหรือผู้แสดง การแสดงภูมิปัญญาของกวีในด้านต่าง ๆ เพราะการแสดงนอกจากจะให้ผู้เสพได้รับความบันเทิงแล้วยังได้รับความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ควบคู่ไปด้วย ตลอดจนการแสดงความคิดเห็น และการสอดแทรกแนวคิดและคติเตือนใจ

2.2.2 คุณค่าทางด้านสุนทรียภาพ ความงามของศิลปะการใช้ภาษาที่ก่อให้เกิดความไพเราะกินใจ มีผลกระทบต่ออารมณ์และความรู้สึกของผู้อ่านและผู้ฟัง มี 2 ชนิด คือ สุนทรียภาพในคำและสุนทรียภาพในความ สุนทรียภาพในคำมีลักษณะของการเล่นเสียงสัมผัสอักษร 7 ชนิด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ คำคู่ คำทบคู่ คำแทรกคู่ คำเทียบคู่ คำแทรกถ และคำเทียบมรด นอกจากนี้จะสัมผัสอักษรในวรรคเดียวกันแล้ว ยังมีสัมผัสนอกวรรค คือนิสัยและนิสิต มีลักษณะสัมผัสสระ 6 ชนิด เรียงลำดับจากจำนวนที่พบจากมากไปหาน้อย ได้แก่ คำเคียง คำแทรกเคียง คำทบเคียง คำแทรกแอก คำเทียบแอก และคำเทียบแอก สุนทรียภาพในความ เป็นการใช้ภาพพจน์ที่ปรากฏในผลงานวรรณกรรมของเหียน เพชรคงทอง คือ อุปมา อุปลักษณ์ อนุนามนัย อติพจน์ สัทพจน์ บุคคลาธิษฐาน ปฏิพจน์ นอกจากนี้ยังมีการใช้สัญลักษณ์ในการเปรียบอย่างหลากหลาย ซึ่งสัญลักษณ์ ดังกล่าวได้นำมาเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของคนในสังคมทั้งในส่วนดีและไม่ดี

3. ภาพสะท้อนและแนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรมของเหียน เพชรคงทอง มีดังนี้

3.1 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติ เหียน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของธรรมชาติและแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติว่า ธรรมชาติที่สวยงามยังคงได้รับการ

ดูแลเอาใจใส่ก็จะช่วยให้สวยงามยิ่งขึ้น สร้างบรรยากาศที่ดีให้กับผู้ที่พบเห็นและให้ความสุขแก่มวลมนุษยย์ แต่บางครั้งธรรมชาติก็สามารถทำลายชีวิตและทรัพย์สินของมวลมนุษยย์ให้ได้รับความเสียหายเช่นกัน

3.2 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับชีวิต ผิยน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพและแนวคิดเกี่ยวกับชีวิตไว้ดังนี้

3.2.1 การศึกษา ผิยน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพและให้แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาว่า การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ ทุกฝ่ายควรร่วมมือกันสนับสนุนและส่งเสริมอย่างเต็มที่ ในการศึกษา ผิยน เพชรคงทอง ยังให้แง่คิดว่าการศึกษาย่อมให้คุณประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ การศึกษาจะสำเร็จได้ต้องอาศัยความมานะพากเพียร ความตั้งใจจริง จึงจะประสบผลสำเร็จ และในการศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็ตาม ต้องทราบความต้องการ ความถนัดของตนเองด้วย ถ้าจะเอาดีให้ได้ในเรื่องใดแล้ว ต้องหมั่นฝึกฝนและแสวงหาความรู้ในเรื่องนั้น ๆ ให้กระจ่าง

3.2.2 การปฏิบัติตนของสงฆ์ ผิยน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพพฤติกรรมของพระสงฆ์ที่ประพฤติปฏิบัติตนไม่เหมาะสม ยังหลงงมงายในเรื่องต่าง ๆ และยังหลอกลวงพุทธศาสนิกชนให้พลอยหลงผิดไปด้วย นอกจากนั้นพระสงฆ์บางรูปที่บวชในพุทธศาสนาเพื่ออาศัยเงาจิรวในการประพฤติชั่ว เขายังให้ข้อคิดว่าพระสงฆ์เมื่อบวชแล้วจะต้องมุ่งศึกษาธรรมะ ละจากการประพฤติชั่วทั้งปวง เป็นแบบอย่างที่ดีแก่พุทธศาสนิกชน เพื่อให้พุทธศาสนาดำรงอยู่สืบไป

3.2.3 การปฏิบัติตนของบุคคลทั่วไป ผิยน เพชรคงทอง ได้ชี้ให้เห็นว่าการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมอย่างสงบสุขนั้น บุคคลจะต้องปฏิบัติตนให้เหมาะสม เขาได้ชี้แนวทางในการปฏิบัติตนไว้หลายประการ เช่น การปฏิบัติตนตามมงคล 38 ประการ ความมานะพากเพียร ความเป็นคนไม่เห็นแก่ตัว ไม่เสพอบายมุข การรู้จักยกย่องบิดามารดา ความรับผิดชอบของสามีภรรยา การทำความดีละเว้นความชั่ว

3.3 ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับสังคม ผิยน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพและแนวคิดเกี่ยวกับสังคมไว้ดังนี้

3.3.1 การทำมาหากิน เขาได้สะท้อนภาพ การทำมาหากินของคนในสังคม โดยเฉพาะการทำนาทำสวน การค้าขาย การประมง การเลี้ยงสัตว์ นอกจากนั้นเขายังได้ชี้ให้เห็นว่าการทำนาซึ่งถือเป็นอาชีพหลักสำคัญยังต้องอาศัยน้ำฝนตามฤดูกาล ก่อให้เกิด

ปัญหาในการทำนา หน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้องควรหาทางแก้ไขและให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ เพื่อความอยู่ดีกินดีของชาวนาไทย

3.3.2 ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี การแสดงพื้นบ้าน นอกจากนั้นยังได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้อย่างลึกซึ้งและน่าสนใจอย่างยิ่ง เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง โดยเฉพาะผู้ที่มีพระห้อยคอเพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้น แต่ถ้าประพฤติกปฏิบัติตนไปในทางที่ชั่วหรือไม่ดี ย่อมจะเกิดผลร้ายกับตน การมีพระไว้กับตนก็เพื่อจะเตือนตนเองไม่ให้คิดและปฏิบัติตนไปในทางที่ชั่วร้าย แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมในการยกย่องผู้อาวุโส เชื่อว่าความสำเร็จของบุคคลดังกล่าวในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะเป็นตำราให้เราได้ศึกษาเป็นอย่างดี หรือค่านิยมในความกตัญญูรู้คุณคนได้แสดงแนวคิดว่าการที่เรายกย่องเทิดทูนผู้มีพระคุณ มิได้ทำให้คนเราขาดทุนแต่กลับเป็นกำไรชีวิตที่ทำให้เราประสบกับความสุขความเจริญ แนวคิดเกี่ยวกับประเพณีการบวชว่า ชายไทยเมื่ออายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์จะต้องเข้าพิธีบวชตามหลักศาสนา การบวชถือเป็นการทดแทนบุญคุณของบิดามารดาผู้ให้กำเนิด และเพื่อศึกษาหลักธรรมในพุทธศาสนา ผู้ที่บวชต้องบวชด้วยความศรัทธามิใช่บวชเพื่อที่จะได้ขึ้นสวรรค์ นอกจากนั้น ผิยน เพชรคงทอง ยังได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับประเพณีต่าง ๆ ว่า นอกจากจะเป็นสิ่งที่ตั้งงามควรแก่การอนุรักษ์แล้ว ยังเป็นการแสดงออกถึงความรัก ความสามัคคีของหมู่คณะเป็นตัวสมานความแตกร้าง ความไม่เข้าใจ และยังเป็นการสร้างความรู้สึกที่ดีต่อกันอีกด้วย การแสดงพื้นบ้านภาคใต้ ผิยน เพชรคงทอง ได้สะท้อนภาพของการหลั่งไหลของวัฒนธรรมตะวันตกที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะทางด้านความบันเทิง ซึ่งอาจจะมีผลทำให้ศิลปะการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ของไทยต้องสูญหายไปมากที่สุด เขาจึงให้แง่คิดแก่อนุชนรุ่นหลังว่าการแสดงพื้นบ้านภาคใต้มิใช่เป็นการแสดงที่ง่ายที่ใคร ๆ ก็สามารถทำได้ บุคคลที่มีความสำเร็จทางด้านนี้จึงมีไม่มากนัก ดังนั้นอนุชนรุ่นหลังควรให้การส่งเสริมเผยแพร์และอนุรักษ์ไว้เป็นมรดกอันล้ำค่าที่สร้างความภาคภูมิใจให้กับชาวภาคใต้สืบไป

### อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาประวัติชีวิตและผลงานวรรณกรรมของผิยน เพชรคงทอง จะเห็นว่าท่านเป็นศิลปินพื้นบ้านที่มีความสามารถในการว่าเพลงบอกคนหนึ่งของภาคใต้ ได้รับสมญานามว่า "เพลงบอกผิยน เหริยงทอง" มีผลงานกลอนที่ใช้ในการแสดงพื้นบ้าน

ภาคใต้ ได้แก่ กลอนมโนราห์ กลอนหนังตะลุง และบทกลอนอื่น ๆ ที่แต่งขึ้นเพื่อใช้ในโอกาสต่าง ๆ อีกจำนวนมาก ซึ่งผลงานดังกล่าวมีทั้งต้นฉบับจากแถบบันทึกเสียง จากลายมือเขียน จากเอกสารที่ได้รับการตีพิมพ์ออกเผยแพร่ จากการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ที่ใกล้ชิด

เขียน เพชรคงทอง มีชีวิตที่ลำบากในเยาว์วัย เนื่องจากกำพร้าบิดาต้องอาศัยอยู่กับพระที่วัด ชีวิตจึงต้องคลุกคลีอยู่กับวัด การศึกษาในขั้นต้นอาศัยพระเป็นผู้สอนอ่านสอนเขียน การอ่านหนังสือส่วนใหญ่จะอ่านหนังสือเกี่ยวกับธรรมะ และหนังสือเกี่ยวกับบทสวดต่าง ๆ ทำให้เขียน เพชรคงทอง เป็นผู้ที่มีความสามารถในการอ่านบทกลอนชอบแต่งบทกลอน และชอบว่ากลอนสด ถือเป็น การแสดงออกถึงความสามารถเฉพาะบุคคล ผลงานวรรณกรรมทั้งหมดที่ปรากฏจะเป็นบทร้อยกรอง โดยใช้คำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ การเสนอผลงานอยู่ในรูปของการให้ความบันเทิง การเผยแพร่ข่าวสาร และการประชาสัมพันธ์เรื่องราวต่าง ๆ ให้ชาวบ้านได้ทราบ โดยการใช้อย่างที่เรียบง่ายด้วยการใช้ภาษาถิ่นได้เป็นสื่อในการเสนอผลงาน ความงามของภาษาที่ใช้ก่อให้เกิดความไพเราะกินใจ โดยอาศัยเสียงของคำในการเล่นสัมผัสอักษรและสัมผัสสระ มีการเล่นคำซ้ำ คำซ้อน ตลอดจนการใช้จังหวะและลีลาของคำเพื่อก่อให้เกิดความรู้สึกของอารมณ์ที่แตกต่างกัน การใช้ภาพพจน์เปรียบเทียบที่เหมาะสม และการใช้สัญลักษณ์ เขียน เพชรคงทอง ยังสามารถในการนำคำภาษาบาลีมาใช้ในการสร้างงานวรรณกรรมให้เด่นชัด ถึงแม้ว่าในบางครั้งรูปแบบของภาษาบาลีที่ปรากฏจะผิดไปจากรูปเดิมบ้าง แต่ก็สามารถสื่อความหมายรู้เรื่องและเข้าใจตรงกัน การใช้ภาษาปฏิภาณในการโต้ตอบและเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ที่แฝงไว้ด้วยสาระความรู้ การให้ข้อคิดข้อเตือนใจที่เหมาะสม นอกเหนือจากความบันเทิงที่ได้รับ ทำให้ผลงานดังกล่าวมีคุณค่ายิ่งขึ้น

เขียน เพชรคงทอง ในฐานะเป็นนักกลอนชาวบ้านที่ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมภาคใต้ และในท้องถิ่นชนบท ประสบการณ์ที่ได้พบได้เห็นเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ธรรมชาติ บุคคล และสังคม ล้วนก่อให้เกิดแนวคิดที่หลากหลาย ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นได้ถ่ายทอดสู่ผลงานวรรณกรรมในหลายรูปแบบ ทำให้ผู้อ่านและผู้ฟังเกิดความประทับใจและชื่นชมในความสามารถที่มีมุมมองลุ่มลึกและกว้างไกล ผลงานของเขียน เพชรคงทอง ยังได้สะท้อนแนวคิดในการปฏิบัติเพื่อการอยู่ร่วมกันของบุคคลในสังคมไว้อย่างน่าสนใจ จึงทำให้ผลงานวรรณกรรมมีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์

เผยแพร่ให้บุคคลได้รู้จักโดยทั่วไปไม่เฉพาะแต่บุคคลในท้องถิ่นเท่านั้น นอกจากนี้ผลงานวรรณกรรมบางส่วนยังสามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนวิชาที่เกี่ยวกับท้องถิ่น มี ท.035 "การศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่น" เป็นอาทิ เพื่อให้นักเรียนในท้องถิ่นได้มีโอกาสศึกษาต่อไป

### ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาประวัติชีวิตและผลงานวรรณกรรมของเหียน เพชรคงทอง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะศึกษาค้นคว้าต่อไป ดังนี้

1. ควรจะได้มีการรวบรวมและศึกษาผลงานวรรณกรรมของเหียน เพชรคงทองต่อไป ทั้งในส่วนที่ได้รับการตีพิมพ์ออกเผยแพร่ และยังไม่ได้ตีพิมพ์ออกเผยแพร่ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความเปรียบที่ปรากฏในวรรณกรรม เปรียบเทียบผลงานด้านเพลงบอกของเหียน เพชรคงทอง กับกวีท้องถิ่นอื่น
2. ควรจะได้มีการเก็บรวบรวมผลงานวรรณกรรมของเหียน เพชรคงทอง เพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการเรียนการสอนวรรณกรรมท้องถิ่น







บรรณานุกรม

## บรรณานุกรม

- กานดา ขานะวิมุติ. การศึกษาเจตคติของชาวไทยภาคใต้ที่มีต่อค่านิยมที่ปรากฏใน  
วรรณกรรมท้องถิ่น. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัย  
ศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2535. ถ่ายเอกสาร.
- กิมเหียง เพชรคงทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมเชื้อ เวชสุวรรณ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้าน  
เลขที่ 81 หมู่ที่ 5 ตำบลเขาพังไกร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช  
เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2540.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. วรรณกรรมไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2519.
- จำเริญ แสงดวงแข. โลกทรรศน์ชาวไทยภาคใต้ที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก. กรุงเทพฯ:  
กรุงสยามการพิมพ์, 2523.
- จิตรลดา สุวัตติกุล. “วรรณคดีวิจารณ์แนวสุนทรียศาสตร์ หน่วยที่ 4,” ใน ภาษาไทย 7  
(วรรณคดีวิจารณ์สำหรับครู). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,  
2532.
- เจือ สตะเวทิน. วรรณคดีวิจารณ์. กรุงเทพฯ: สุทธิสารการพิมพ์, 2518.
- ชวน เพชรแก้ว. “วรรณกรรมพื้นบ้าน,” ใน โครงการสัมมนาเรื่องวรรณกรรมภาคใต้  
จากหนังสือбуд. สงขลา: สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทร  
วิโรฒ สงขลา, 2528.
- ดวงมน จิตรจางงค์. สุนทรียภาพในภาษาไทย. กรุงเทพฯ: ศยาม, 2536.
- คู่ย ชุมสาย, ม.ล. วรรณกรรมพินิจเชิงจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2516.
- ทองหล่อ วงษ์ธรรมา. ปรัชญา 201 พุทธศาสน์. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์, 2538.
- เทียน สีดำ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมเชื้อ เวชสุวรรณ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 81  
หมู่ที่ 2 ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 6  
เมษายน พ.ศ. 2540.
- ธรรมาภิวัฒน์, รองอำมาตย์เอกหลวง. ประชุมลำน้า: ประมวลตำรากลอน กานท์ โคลง  
ฉันท. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2514.
- ธวัช ปุณโณทก. วรรณกรรมท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: พีระพัทธนา, 2525.

นางเยาว์ ไหมเยี่ยม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมเชื้อ เวชสุวรรณ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 81 หมู่ที่ 5 ตำบลเขาพังไกร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2539.

นิเวศน์ เพชรคงทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมเชื้อ เวชสุวรรณ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนแหลมราษฎร์บำรุง อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2540.

บุญธรรม เทอดเกียรติชาติ. ตลกหนังตะลุง : วิเคราะห์จากเรื่องหนังตะลุงที่ผ่านรอบคัดเลือกในการประกวดทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 10 หาดใหญ่ พ.ศ. 2530. ปรินญาณีพนธ์ ศศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2535. ถ่ายเอกสาร.

ประทีป เพชรคงทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมเชื้อ เวชสุวรรณ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 123 หมู่ที่ 3 ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2540.

ประสิทธิ์ กาศย์กลอน. แนวทางการศึกษาวรรณคดี ภาษาภาวีก การวิจัยและวิจารณ์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2523.

ประเสริฐ วิทยารัฐ. ประเทศของเธอ. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2537.

ปรีชา ทิฆนพวงศ์. ลักษณะภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2523.

ปรีชา อุตระกุล. วรรณกรรมพื้นบ้านตำบลวังไทรใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2522.

ผิว ไข่แก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมเชื้อ เวชสุวรรณ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 81/2 หมู่ที่ 5 ตำบลเขาพังไกร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2541.

พจนารถ แสงประดับ. ศึกษาชีวิตประวัติและผลงานวรรณกรรมของเพลงบอกสร้อยเสียงเสนาะ. ปรินญาณีพนธ์ ศศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้, 2538. ถ่ายเอกสาร.

พรศักดิ์ พรหมแก้ว. “แหลมตะลุมพุก, ตำบล,” ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 10. หน้า 4158. สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2529.

- ไพฑูรย์ เครือแก้ว. ลักษณะสังคมไทยและการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เกื้อกูล, 2506.
- ภิญโญ จิตต์ธรรม. คณาจารย์บ้านอันดับ 1 เพลงชาวบ้าน. สงขลา : โรงพิมพ์เมืองสงขลา, 2516.
- มนูญ เทพทวี. การศึกษาสภาพและบทบาทของเพลงบอกอำเภอเชียรใหญ่และอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. ปรินญาณิพนธ์ ศศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้, 2536. ถ่ายเอกสาร.
- มาลินี ไชยชำนาญ. วิเคราะห์วรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของชลธี ธารทอง. ปรินญาณิพนธ์ ศศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2535. ถ่ายเอกสาร.
- รัตนา อินพุกษา. การศึกษวิเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นเรื่องยศกิต. ปรินญาณิพนธ์ ศศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้, 2537. ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. 2530. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2525.
- รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. ความรู้ทั่วไปทางภาษาไทย ตอนที่ 3 วรรณคดีไทย กรุงเทพฯ : อรุณอัมรินทร์การพิมพ์, 2526.
- วาสนี จันทร์คง. วิเคราะห์วรรณกรรมร้อยกรองของตริก พุกยะศรี. ปรินญาณิพนธ์ ศศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2531. ถ่ายเอกสาร.
- วิชัย สุธีรชานนท์. วิธีสอนวิชาศีลธรรมในชั้นประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2517.
- วิภา กงกะนันท์. วรรณคดีศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2533.
- วิไลลักษณ์ เล็กศิริรัตน์. สำนวนไทยถิ่นใต้ : ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม. สงขลา : สถาบันราชภัฏสงขลา, 2539.
- สมชัย ใจดี และบรรยง ศรีวิริยารณ์. ประเพณีและวัฒนธรรมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2536.
- สาทร ดิษฐสุวรรณ. เอกสารประกอบการเรียน ท.035 วรรณกรรมท้องถิ่น ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. 2534. อุดรธานี.

สุริวงส์ พงศ์ไพบูลย์. “โนรา,” ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 5.

หน้า 1804 - 1815. สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2529.

หับ หนูแบ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมเชื้อ เวชสุวรรณ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 25

หมู่ที่ 7 ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 6

เมษายน พ.ศ.2540.

อัครา บุญทิพย์. ภาษาถิ่นใต้. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน, 2535.

อุดม หนูทอง. “กลอนและลีลากลอน,” ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529

เล่ม 10. หน้า 3939. สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2529.

\_\_\_\_\_. วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ประเภทคำสอน. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร

การพิมพ์, 2528.

\_\_\_\_\_. “เพลงบอก,” ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 6. หน้า

2542 - 2544. สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-

วิโรฒ, 2529.

\_\_\_\_\_. “หนังตะลุง,” ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 10. หน้า 3928.

สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2529.

เอนก นาวิกมูล. “เพลงพื้นบ้านภาคใต้ หน่วยที่ 5,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชา

ภาษาไทย 8. หน้า 327 - 333. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,

2528.



บทคัดย่อ

# ศึกษาประวัติชีวิตและผลงานวรรณกรรมของ เฝียน เพชรคงทอง

บทคัดย่อ  
ของ  
สมเชื้อ เวชสุวรรณ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา  
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย

ตุลาคม 2542

งานวิจัยเรื่อง ศึกษาประวัติชีวิตและผลงานวรรณกรรมของเพียน เพชรคงทอง มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาประวัติชีวิตและการสร้างงานวรรณกรรม ศึกษาผลงานวรรณกรรม ในด้านรูปแบบนันทลักษณ์ ศิลปะการใช้ภาษา ตลอดจนภาพสะท้อนและแนวคิดที่ปรากฏ โดยใช้ข้อมูลจากต้นฉบับที่เป็นลายมือเขียน จากแถบบันทึกเสียง จากเอกสารที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

เพียน เพชรคงทอง เป็นนักกลอนชาวบ้าน ตำบลเขาพังไกร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช มีผลงานกลอนที่ใช้ในการเล่นเพลงบอก มโนราห์ หนังตะลุง และอื่น ๆ นันทลักษณ์ที่ใช้มีกลอนเพลงบอก กลอนแปด กลอนสี่ และกลอนกลบท ในด้านศิลปะการใช้ภาษา ปรากฏการใช้ภาษาเชิงปฏิภาณ การเล่นสัมผัสอักษร สัมผัสสระ การเล่นคำซ้ำ คำซ้อน จังหวะและลีลาของคำที่แสดงออกในด้านน้ำเสียงก่อให้เกิดความรู้สึกทางด้านอารมณ์ที่แตกต่างกัน มีการใช้โวหารภาพพจน์ และสัญลักษณ์ได้อย่าง น่าสนใจ ด้านภาพสะท้อนและแนวคิดได้สะท้อนภาพและแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติในแง่ ความงามและความโศกเศร้า ภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับชีวิต ในแง่การศึกษา การปฏิบัติตนของสงฆ์ การปฏิบัติตนของบุคคลทั่วไป และภาพสะท้อนและแนวคิด เกี่ยวกับสังคม ในแง่การทำมาหากิน ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี และการแสดงพื้นบ้าน





## ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวสมเชื้อ นามสกุล เวชสุวรรณ์

เกิดวันที่ 12 เดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช 2497

สถานที่เกิด 321 หมู่ที่ 2 ตำบลพะวง อำเภอเมือง  
จังหวัดสงขลา

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 321 หมู่ที่ 2 ตำบลพะวง อำเภอเมือง  
จังหวัดสงขลา

ตำแหน่งหน้าที่การงาน อาจารย์ 2 ระดับ 7

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนวัดเขากลอย ตำบลท่าข้าม  
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

### ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2511 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนบ้านน้ำกระจาย อำเภอเมือง  
จังหวัดสงขลา

พ.ศ. 2541 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวชิรานุกูล อำเภอเมือง  
จังหวัดสงขลา

พ.ศ. 2518 ป.กศ.สูง (ภาษาไทย) วิทยาลัยครูสงขลา อำเภอเมือง  
จังหวัดสงขลา

พ.ศ. 2526 กศ.บ. (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา  
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

พ.ศ. 2542 กศ.ม. (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยทักษิณ อำเภอเมือง  
จังหวัดสงขลา